

A pozitron robotok olyan elv szerint készültek, aminek a lényege teljesen ismeretlen előttünk. Az egyetlen dolog, amit tudunk, hogy a robotokat teljesen elszigetelték, hogy maguk alakíthassák a sorsukat. Ha megtörnénk ezt az elszigeteltséget, az egész kísérletet tennénk tönkre. Ha odamen-nénk, azzal egy új, előre nem látott faktort vinnénk be, ami váratlan reakciókat váltana ki és mindent tönkretenne. A legkisebb zavar...

– Szamárság! Theor Realo már járt ott.

A Testület elnöke egyszeriben elveszítette a türel-mét.

– Nem gondolja, hogy tudok róla? Azt hiszi, hogy mindez megtörtént volna, ha az az átkozott albínó nem egy tudatlan fanatikus, aki mit sem tud a pszichológiá-ról? A Galaxisra, ki tudja, milyen kárt okozott máris az az idióta?

Csend lett.

– Nem tudom... Nem tudom. De rá fogok jönni.

– És vajon hogyan fogjuk megakadályozni, ha Realo úgy dönt, hogy a robotvilágra megy?

– Nem tudom, hogyan mehetne oda, ha mi nem en-gedjük. Nem ő az expedíció vezetője.

– Ó, hogy nem-e? Éppen ezt akartam mondani, amikor idejött. Amióta itt vagyunk, a flotta tíz hajója szállt már le a Durlison.

– Micsoda?

– Úgy bizony!

– De minek?

– Ez az fiam, amit én sem értek.

ISAAC ASIMOV
HALÁLOS ÍTÉLET

*John Wood Campbell, Jr. (1910–1971)
emlékének, amiért –
de ez világosan kiderül ebből a könyvből.*

Halálos ítélet

Isaac Asimov

*John Wood Campbell, Jr. (1910–1971)
emlékének, amiért –
de ez világosan kiderül ebből a könyvből.*

Szukits Könyvkiadó
Szeged

A válogatás az alábbi kiadások alapján készült:
Isaac Asimov: The Early Asimov
or, Eleven Years of Trying
Vol. 3.
Granada Publishing
Isaac Asimov: Profession
© 1957 by Street and Smith Publications, Inc.
Renewed 1985 by Nightfall, Inc.
Copyright © Isaac Asimov 1957, 1972
Published by arrangement with Doubleday,
a division of Bantam Doubleday Dell Publishing Group, Inc.
All rights reserved.

Fordította

Kiss Marianne, Nemes Ernő

Borító

Fujkin István

ISBN 963 9150 17 3

Hungarian translation © Kiss Marianne, 1994
© Nemes Ernő, 1996
Hungarian edition © Szukits Könyvkiadó, 1998
Lektor: Szöts Katalin
Tördelőszerkesztés: ITBooks, Illés Tibor
Borítótípus: MarsNet Multimedia
Színre bontás: A-SzínVonal Bt.
Szerkesztő: Dobos Tamás
Felelős kiadó: Szukits László
Felelős szerkesztő: Hunyadi Csaba

Szegedi Kossuth Nyomda Kft.
Felelős vezető: Gera Imre

A hivatás

George Platen képtelen volt elleplezni a hangjában bujkáló sóvárgást. Hiszen az erősebb volt annál, semhogy rejtegetni lehetett volna. – Holnap május elseje. Az Olimpiai Játékok napja!

Hasra fordult, és a szobatársára pillantott. Vajon ő is érzi? Vajon kelt benne valamilyen benyomást?

George vékony arcú fiú volt, és az utóbbi közel másfél év alatt, amióta a Házban élt, még inkább elvékonyodott. Alakja karcsú, kék szeme pillantása élénk volt, mint rendesen, sőt, most még élénkebben kukucskált ki rejtekéből, miközben ujjai-val az ágy támlájába kapaszkodott.

Szobatársa egy pillanatra felnézett a könyvéből, de csak a falat bámulta. Őt Hali Omaninak hívták, nigériai születésű fiú volt. Sötétbarna bőréből és erős vonásaiból tökéletes nyugalom áradt, és az Olimpia említésére meg sem rezdült.

– Tudom, George – mondta.

George-ot nehéz pillanataiban nem egyszer segítette ki Hali végtelen türelme és kedvessége, de azért a bamba türelemnek és a kedvességnek is van határa. Hogy tud még most is csak ülni némán, mint valami meleg, barna fából faragott szobor?

George azon töprengett, vajon tíz év múlva ő is ilyen lesz-e, de ezt a gondolatot azonnal el is hessegette. Szó sem lehet róla!

– Azon gondolkodom, tényleg elfelejtetted-e, hogy mit jelent a május elseje – kérdezte kihívóan.

– Nagyon jól emlékszem rá, hogy mit jelent – hangsúlyozta Hali. – Semmit! Éppen te vagy az, aki megfelelkezel erről. Számodra semmit sem jelent, George Platen, és – tette hozzá lágyabban – számomra, Hali Omani számára sem jelent semmit.

– Jönnek a hajók az újoncokért – erősködött George. – Júniusban ezer és ezer hajó távozik majd milliányi férfival és nővel, hogy új világokba vigye őket. Neked ez semmit sem jelent?

– Még a semminél is kevesebbet. Voltaképpen mit akarsz tolem? – Omani végigfuttatta ujjait könyvének egy különlegesen

nehéz bekezdésén, amit épp most olvasott. Ajka hangtalanul mozgott.

George figyelte a szobatársát. A fene esne beléd, gondolta magában. Ez már sok egy kicsit a jóból. Rúgj belém, csak csinálj már valamit.

S mindez csak azért, mert George nem akart egyedül lenni haragjával. Nem akart ő lenni az egyedüli, aki tele van nehezteléssel, nem akart az egyedüli maradni, aki lassú halált hal.

Jobbak voltak azok az első hetek, amikor az Univerzum bizonytalanul fénylő, apró kagylóként magába préselte. Jobb volt, mielőtt Omani megjelent a láthatáron, és visszavonszolta egy olyan életbe, amelyet nem is érdemes élni.

Omani! Milyen öreg! Legalább harmincéves. Én is ilyen leszek harmincéves koromban? Ilyen leszek tizenkét év múlva? – fontolgatta magában George.

S mivel nagyon is félt attól, hogy ilyen lesz, rákiabált Omanira.

– Letennéd már végre azt a hülye könyvet?

Omani lapozott, és elolvasott néhány sort, azután felemelte göndör barna hajjal koronázott fejét.

– Mi?

– Mi jó van abban, ha folyton ilyen könyveket bújsz? – lépett hozzá mogorván George. – Már megint elektronika. – Azzal kikapta a könyvet Omani kezéből.

A másik lassan felállt, és visszavette a könyvét. Minden látható gyűlölködés nélkül kisimította összegyűrt lapjait.

– Vedd úgy, hogy a kíváncsiságom kielégítése végett olvasom – közölte. – Ma csak egy kicsit értek belőle, holnapra már egy kicsivel többet. Ez a győzelem útja.

– Győzelem... Ugyan miféle győzelemről beszélsz? Csak nem azt akarod mondani, hogy ez az életed célja? Hogy mire betöltöd a hatvanötöt, sikerül negyedannyit az agyadba tömnöd, mint amennyi egy bejegyzett villanyszerelőnek álmából felébredtve is eszébe jut?

– Talán hamarabb. Úgy harmincötre gondoltam...

– Na és akkor? Akkor kit fogsz érdekelni? Kinek kellesz majd? És főleg, hova akarsz menni?

– Senkit, senkinek és sehova. Itt maradok és elolvasok még egy pár könyvet.

– Mondd, ez neked elég? Bevonszoltál a tanfolyamra. Rávetél, hogy olvassak és memorizáljak. De minek! Semmi sincs benne, ami engem kielégítene.

– Mi a jó abban, ha az ember megtagadja magától a megelégedést?

– Én abbahagyom az egész komédiát. Megcsinálom azt, amit már a kezdet kezdetétől terveztem, mielőtt te idejöttél volna ezzel a printyegő-prüntyögő kedveskedéssel. Megyek, és kierőszakolom belőlük, hogy... hogy...

Omani letette a könyvét. Várt, míg a másik kifulladásra megkérdezte.

– Mit, George?

– Azt, hogy tegyenek igazságot. Amiért átverték. Elkapom ezt az Antonellit, és kényszerítem, hogy vallja be...

Omani megcsóválta a fejét.

– Bárki idejött, mindenki azt állította, hogy tévedés volt. Azt hittem, hogy ezen a szakaszon már túl vagy.

– Ne nevezd szakasznak – fakadt ki George. – Az én esetemben ez tény. Elmondtam neked, hogy...

– Elmondtad, de a szíved mélyén jól tudod, hogy ami téged illet, semmi tévedés nem történt.

– Azért, mert senki sem vallja be? Gondolod, hogy bármelyikük bevallana egy tévedést, ha nem kényszerítenék ki belőlük? No én majd kikényszerítem!

Május volt, és mindezt a május tette George-dzsál; az Olimpia hónapja. Érezte, hogy visszahozza régi vadságát, és ő nem bírja megállítani. Nem is akarta. Rettentően haragudott a feledésre.

– Számítógép-programozó akartam lenni, és az *is leszek* – mondta. – Egy szép napon az leszek, és fűtyülök rá, mit mutatott ki az analízis. – Levetette magát a matracára. – Tévedtek. Biztos, hogy tévedniük *kellett*.

– Az analitikusok sohasem tévednek.

– Márpedig tévedniük kellett. Talán bizony kételkedsz az intelligenciámban?

– Az intelligenciának semmi köze sincs ehhez. Nem hallottad még elégszer? Vagy talán nem értetted meg?

George a hátára hengeredett, és borúsán a mennyezetre bámult.

– Mi akarsz lenni, Hali?

– Nincsenek kész terveim. De azt hiszem, nekem megfelelne, ha hidroponikus növénytermesztő lennék.

– Gondolod, hogy meg tudod csinálni?

– Nem vagyok benne biztos.

George eddig még sohasem tett fel személyes jellegű kérdéseket Omaninak. Szinte zavarba jött, annyira természetellenesnek találta, hogy vannak emberek, akiknek az ambíciója itt véget ér. Hidroponista!

– Azt hiszed, ezt meg tudod csinálni? – kérdezte.

– Nem, de épp azért vagyok itt.

– És elégedett vagy. Nagyon-nagyon elégedett vagy. Boldog vagy. Szeretted ezt. Sehol másutt nem is akarsz lenni.

Omani lassan felállt. Nekiállt, hogy gondosan megvesse az ágyát.

– Nehéz eset vagy, George. Kiütöd magad, mert képtelen vagy elfogadni a veled kapcsolatos tényeket. Itt vagy abban, amit te a Háznak nevezel, de még sohasem hallottam, hogy ki-mondtad volna a teljes nevét. Mondd ki, George, mondd ki. Aztán feküdj le, és aludj rá egyet.

George csikorgatni kezdte a fogait, aztán vicsorított.

– Nem! – kiáltotta.

– Akkor majd én – szólt Omani, és ki is mondta. Minden egyes szót tagot külön-külön hangsúlyozott.

George iszonyúan elszégyellte magát ettől. Elfordult.

* * *

George Platen élete tizennyolc évének túlnyomó részében kitartóan egyetlen dologra összpontosított. Arra, hogy bejegyzett számítógép-programozó legyen. Csoportjában többen voltak olyanok, akik bölcs dolgokat beszéltek a térhajózásról, a hűtési technológiáról, a szállítási ellenőrzésről, sőt még a kormányzásról is. George azonban szilárdan kitartott.

Persze ő maga is részt vett a viszonylagos előnyökről és hátrányokról szóló heves vitákban, és miért is ne? A Műveltség Napja, életük elkerülhetetlen fordulópontja, egyformán ott lebegett mindegyikük lelki szemei előtt. Akárcsak a naptár bármely más napja, lassan, de biztosan közeledett, hogy végül a tizen-nyolcadik születésnapjukat követő november elsején halálos bizonyossággal utolérje őket.

E nap után a társalgásuk majd egyéb témákra is kiterjedhet. Az ember kimerítően beszélgethet másokkal hivatásuk részleteiről, esetleg a feleség és a gyerekek kiválóságáról, avagy az úrpólócsapat pechjéről, netán egyikük-másikuk olimpiai tapasztalatairól. A Műveltség Napja előtt azonban csupán egyetlen ki-

fogyhatatlan és mindig visszatérő téma van: maga a Műveltség Napja.

– Mi lesz? Gondolod, hogy megcsinálod? A fenébe, ez nem lesz jó! Figyeld a bejegyzéseket; most csökkentették a kvótát. Az anyagutánpótlási munkakör most...

Vagy a hipermechanikai – vagy a kommunikatori – vagy a gravitációs...

Kiváltképp a gravitációs. Az utóbbi néhány évben mindenki a gravitációs munkaköréről suttogott, mert a gravitációs mérnöki tevékenység erős fejlődésnek indult.

Minden világ, amely tíz fényévnnyire volt valamilyen törpecsillagtól, odaadta volna a fele királyságát bármiféle bejegyzett gravitációs mérnökért.

George-ot azonban ez a gondolat egy fikarcnyit sem izgatta. Biztosan így van, de őt a fele királyság sem csábította. Azt is hallotta, mi történhet az újonnan kifejlesztett technikákkal. Elsdorja őket a racionalizálás és az egyszerűsítés hulláma. Évről évre új modellek, új típusú gravitációs gépezetek, új elvek jelentek meg. Azután ezek a felkapott úriemberek kimennek a divatból, mert a legutóbbi modellek legutóbbi kitalálói feleslegessé teszik őket. Az első csoporttal bedugják őket valami szakképzettséget nem igénylő laborba vagy hajóba valami isten háta mögötti világban, ahonnan többé elő sem kerülnek.

A komputer-programozókat azonban évről évre, évszázadról évszázadra állandóan igénylik. A kereslet sohasem csap fel vad magaslatokra; a programozók utáni hajsza sohasem veri fel az árat, de minél több új világot fedeznek fel, s minél bonyolultabbá válnak a régiek, annál inkább nő a megbecsülésük.

George folyvást erről vitatkozott Stubby Trevelyannel. Stubby George legjobb barátja volt, és habár természetesen vitriolos és véget nem érő vitákba bonyolódtak, sohasem győzték meg egymást.

Trevelyan papája bejegyzett fémtechnikus volt, aki jelenleg az egyik külső világban szolgált, és a nagypapája ugyancsak. Trevelyan maga is azon igyekezett, hogy bejegyzett fémtechnikussá legyen, szinte a családi jog alapján, és fennen hangoztatta, hogy egyetlen hivatás sem léphet a fémtechnológia nyomába.

– Fém mindig lesz – jelentette ki. – Van abban valami csodálatos, hogy ha valaki a fémöntvényekre specializálódik, és azt figyeli, ahogy kinő valami a keze alól. Na és mit csinál egy prog-

ramozó? Egész nap ott ücsörög egy szerkentyű előtt, és valami hülye gépet táplál.

George tizenhat éves korára már megtanulta, hogy gyakorlatias legyen.

– Legalább egymillió fémtechnikus fog kihajózni veled – mondta egyszerűen.

– Azért, mert az jó. Jó hivatás. A legjobb.

– De kiszorítanak, Stubby. Hátul kullogsz majd a sorban. Minden világ kitermeli magának a saját fémtechnikusait, és a Föld piacán nincs szükség annyi új modellre. Többnyire az aprócska világok igénylik. Tudod, hány százalék bejegyzett kohász foghat ki A fokozatú világot? Én utánanézttem. Körülbelül 13,3 százalékuk. Ez azt jelenti, hogy alig van valami esélyed arra, hogy kifogj egy olyan világot, ahol legalább vezetékes víz van. Majd szépen itt rostokolhatsz a Földön.

– Semmi szégyenletes sincs abban, ha valaki a Földön rostokol – vágta rá harciasan Trevelyan. – A Földön is szükség van jó technikusokra. – Trevelyan nagypapája Földhöz kötött fémtechnikus volt. Az ifjú Trevelyan felső ajkához emelte az ujját, és úgy tett, mintha megpödrné – egyelőre nem létező – bajuszát.

George tudott Trevelyan nagyapóról, és tekintettel saját Földhöz kötött őseire, nem volt kedve gúnyolódni.

– Nem intellektuális szegényre gondoltam – helyesbített diplomatikusan. – Persze hogy nem. De azért mégiscsak jó lenne eljutni egy A fokozatú világba, nem? Mert vegyük csak a programozókat. Csak az A fokozatú világoknak van igazán szükségük elsőrangú programozókra, így ők az elsők a piacon. Továbbá a programozás nagyon komplikált, nem való akárkinek, ezért több programozóra van szükségük, mint amennyit a saját népességükből képezni tudnak. Ez csak statisztika kérdése. Azt mondják, egymillió emberre legfeljebb egy első osztályú programozó jut. Egy világnak húsz programozóra van szüksége, és mivel tízmillióan vannak, legalább öt-tíz programozónak kell odamennie a Földről.

– Na és azt tudod – folytatta George –, hogy tavaly hány bejegyzett számítógép-programozó ment A fokozatú bolygóra? Majd én megmondom. Mindegyik. Ha ön programozó, akkor nyert ügye van. Igen uram.

– De ha egymillióból csak egynek sikerül, miből gondolod, hogy épp te leszel az? – húzta össze a szemöldökét Trevelyan.

– Megcsinálok – mondta óvatosan George.

Soha senkinek sem merte elmondani, sem Trevelyannek, sem a szüleinek, mi volt az, ami ennyire bizakodóvá tette. Ám ő nem aggódott. Egyszerűen csak magabiztos volt (ez volt a legrosszabb emléke a későbbi, reménytelen napokban). Éppolyan makacs önbizalommal rendelkezett, mint az a nyolcéves átlaggyerek, aki az Olvasási Napra készült – a napra, amely korai ízelítőt adott a Műveltségi Napból.

* * *

Az Olvasási Nap persze egészen másvalami volt. Egyrészt az ember az Olvasási Nap idején még gyerek. Egy nyolcéves kisfiú rengeteg meglepő dolgot csinál minden különösebb megerősítés nélkül. Az egyik nap még nem tud olvasni, másnap pedig már tud. Hát ilyenek ezek a dolgok. Ahogyan a Nap süt.

Másrészt viszont az Olvasási Naptól semmi sem függött. Ekkor még nem voltak a láthatáron toborzók, akik ugrásra készen várakoznak, akik névsorért és a következő Olimpia eredményeiért toladognak. Az a kislány vagy kisfiú, aki átesett az Olvasási Napon, pontosan ugyanaz, aki a következő tíz évben is változatlanul a Föld nyüzsgő felszínén fog élni; legfeljebb abban lett más, hogy új képességgel tér haza szüleihez.

George tíz évvel később, amikor a Műveltség Napjára várt, az Olvasási Nap egy-egy részletét már nem is igen tudta felidézni.

Egészen tisztán emlékezett arra, milyen lehangoló, esős szeptemberi nap volt. (Szeptember az Olvasási Nap; november a Műveltségi Nap; május az Olimpia napja. Még mondókát is faragtak belőle.) George a világos fal előtt sorakozott a szüleivel, akik még nála is izgatottabbnak tündek. George papája bejegyzett gáz- és vízvezetékyszerelő volt, és a Földön dolgozott. E tény a fiú számára szörnyű megaláztatást jelentett, noha mindenki előtt nyilvánvaló, hogy a legtöbb embernek a Földön kell maradnia.

A Földön mezőgazdászoknak, bányászoknak és technikusoknak is kell lenniük. Csak a legutolsó modell szerinti, különleges hivatások azok, amelyeket a külső világok megköveteltek, és a Föld nyolcmillió lakosa közül évente alig néhány milliót importáltak. A többi férfinak és nőnek maradnia kellett.

Ám minden férfi és nő abban reménykedett, hogy legalább valamelyik gyermeke elkerülhet onnan, és ez alól idősebb Platen sem volt kivétel. Mélyen meg volt győződve arról (és per-

sze biztosan mások is), hogy fiacskája, George kivételesen intelligens és gyors felfogású. Feltétlenül a legjobb tudása szerint kellett tanulnia, hiszen egyetlen gyermek volt. Ha pedig George-nak nem sikerül, hogy külső világba kerüljön, akkor a papájának és a mamájának meg kell várnia, hogy talán majd az unokájuk sikeresebb lesz. Ez azonban még túlságosan is a távoli jövő ködében rejtőzött ahhoz, hogy vigaszt nyújtson.

Az Olvasási Nap természetesen még nem bizonyíték, de lehet az igazi nagy nap előtti első jelzés. A Föld minden papája és mamája feszült figyelemmel hallgatta gyermekeik felolvasásának minőségét, amikor hazajöttek. Minden részletet alaposan megfigyeltek, és ezekre bizonyos jóslatokat építettek. Nagyon kevés olyan család akadt, amelyik legalább egy ilyen reményteljes csemetével ne büszkélkedett volna az Olvasási Nap után. Hiszen milyen szépen szótagolt a drága!

George ködösen tisztában volt szülei feszültségének okával, és ha fiatal szíve azon a borongós reggelen némi szorongást érzett is, az csak azért volt, mert félt, hogy az apja reménykedő arckifejezése elkomorodik, amikor fia felolvasása után hazamegy.

A gyerekek a város Művelődési Csarnokának nagytermében gyülekeztek. Az egész Földön, milliónyi helyi nagyteremben egész hónapon át sorakoztak a hasonló korú gyerekek. George-ot nagyon lehangolta a terem szürkesége és a többi gyerek szokatlan feszültsége.

Önkéntelenül is ugyanazt csinálta, amit a többiek. Megkereste azt a kis csoportot, akikkel egy szinten lakott a lakótömbben, és hozzájuk csatlakozott.

Trevelyan, aki a közvetlen ajtószomszédja volt, még mindig kisgyerekesen hosszú haját viselt, és még évek választották el a barkótól és a vékony, vöröslő bajuszkától, amelyet – amint testi érettsége megengedte – azonnal megnövesztett.

Trevelyan, aki akkoriban Zsorzsinnak nevezte George-ot, így szólt: – Fogadni mernék, hogy begyulladtál.

– Én ugyan nem – válaszolta George. Majd bizalmasan hozzátette. – Az öregeim egész halom nyomtatványt raktak a szobám öltözőasztalára, hogy ha majd hazamegyek, olvassam fel nekik. (George legfőbb kínjait pillanatnyilag az okozta, hogy nem tudta, mihez kezdjen a kezével. Figyelmeztették, nehogy zsebre vágja, vagy a fejét vakargassa, és a fülét se dörzsölges-

se, orrát se piszkálgassa. Ezzel persze csaknem minden lehetőséget ki is zártak.)

Trevelyan bezzeg zsebre vágta a kezét.

– Az én papám nem aggódik.

Trevelyan papa közel hét éven át serénykedett a Diporia nevű világban fémtechnikusként, ami felsőbbrendű társadalmi helyzetet biztosított számára, noha már nyugdíjazták, és visszatért a Földre.

A Földön fennálló népességi probléma miatt helytelenítették az efféle visszahonosodást, de azért jó néhányan visszaszivárogtak. Először is a Földön olcsóbban lehetett élni, mert ami a Diporián középszerű jövedelemnek számított, az a Földön kényelmes megélhetést biztosított. S mellesleg mindig akadtak olyan férfiak, akik sokkal szívesebben dicsekedtek sikereikkel gyermekkori barátaik körében, mint bárki más előtt az egész Világegyetemben.

Idősebb Trevelyan továbbá arra is rájött, hogy nem lesz jó, ha gyermekeivel a Diporián marad, mivel az egy úrhajós világ. Ha azonban visszatér a Földre, a kölykök bárhová eljuthatnak, talán még a Noviára is.

Stubby Trevelyan már korán magába szívta mindezt. Jóval az Olvasási Nap előtt minden társalgásába óvatosan beleszótt, hogy az ő végső hazája minden bizonnyal a Novia lesz.

George-ot szörnyen nyomasztotta társa jövőendő nagyságának gondolata, és ezzel ellentétben a saját kisszerűsége, ezért rögtön kész volt a harcias támadásra.

– Az én papám egy cseppet sem idegeskedik. Kizárólag azért akarja meghallgatni a felolvasásomat, mert tudja, milyen jó vagyok. Gondolom, a te papádnak nincs nagy kedve meghallgatni téged, mert előre tudja, mennyire rosszul fogsz olvasni.

– Nem fogok rosszul olvasni. Az olvasás különben is nagy semmi. A Novián majd felbérelek valakit, hogy felolvasson nekem.

– Naná, mert te magad nem fogsz tudni olvasni! És tudod, miért? Mert *gügye* vagy!

– Akkor hogyan mehetnék el a Noviára?

George-ot elkapta a hév, és kimondta a szigorú ítéletet.

– Ki beszél arról, hogy a Noviára még? Fogadjunk, hogy sehová sem mehetsz.

Stubby Trevelyan elvörösödött.

– Én nem leszek gáz- és vízvezetékszerelő, mint a te öreged.

– Vond vissza, te tökfej!

– Te vond vissza!

Egészen közel álltak egymáshoz, az orruk szinte összeért, nem mintha verekedni akartak volna, de jól esett valami ismerősebb dologgal foglalkozni ezen a mogorva helyen. Mi több, mivel George ökölbe szorította a kezét, és az arca elé emelte, az a problémája is megoldódott – legalábbis átmenetileg –, hogy mit csináljon a kezével. Néhány gyerek izgatottan köréjük gyűlt.

Ám mindez egy pillanat alatt véget ért, amikor egy női hang beleszólt a hangosbmondóba. Egy perc, és a gyerekek néma csendben álltak. George leengedte az öklét, és elfeledkezett Trevelyanról.

– Gyerekek! – harsogta a női hang. – Most majd egyenként, név szerint szólítunk benneteket. Amikor valamelyik gyermek meghallja a nevét, odamegy az egyik felnőtthez, aki a fal mellett áll. Látjátok őket? Vörös egyenruhát viselnek, könnyen rájuk találhattok. A leányok jobbra mennek. A fiúk balra. És most nézzetek körül, melyik vörös egyenruhás felnőtt áll hozzátok legközelebb?

George egy pillantással megtalálta a maga emberét, és várta, hogy a nevének szólítsák. Eddig még sohasem szólították őket ábécé sorrendben, és iszonyúan soká kellett várakoznia, hogy végre sorra kerüljön.

A gyerektömeg egyre fogyott; kis patakokként csörgedeztek a vörös egyenruhások felé.

Amikor végre felhangzott a „George Platen”, George semmi másra nem figyelt, mint arra a tiszta örömré, hogy Stubby Trevelyan még mindig a helyén ácsorog.

– Nini Stubby, talán rád már nem is várnak! – kiabálta vissza George a válla felett.

Ez a pillanatnyi öröm hamar elpárolgott. Idegen gyerekekkel terelték egy sorba a folyosó mentén. Csak bámulták egymást nagy szemekkel és zavartan, de azon kívül, hogy elhangzott néhány „Undok lökdösődő!” és „Hé, vigyázz!” nem beszélgettek egymással.

Kis papírdarabokat adtak a kezükbe, amelyeket maguknál kellett tartaniuk. George kíváncsian nézegette. Apró, fekete, különböző alakú jelek. Tudta, hogy nyomtatás, de vajon hogyan lehet ezeket szavakká formálni? El sem bírta képzelni.

Most le kellett vetkőzniük; már csak négy másik fiú maradt vele együtt. Szép, új ruháikat hamar levetették, és most ott állt öt nyolcéves, pucér és kicsi fiú, aki inkább zavarában reszketett, semmint a hidegtől. Egészségügyi dolgozók léptek hozzájuk, teszteket csináltak, fura műszerekkel piszkálták őket, és vért vettek tőlük. Mindenkitől elvették a kis papírját, és fekete pálcával újabb jeleket róttak rájuk egymás alá, sorban, nagy sebességgel. George az új jeleket is megnézte, de ezekből sem értett többet, mint az előzőekből. Ekkor megparancsolták nekik, hogy öltözzenek fel.

Külön-külön álló székekhez vezették őket, azután csak vártak. Újból a nevükön szólították a fiúkat. George Platen ez alkalommal harmadikként került sorra.

Be kellett mennie egy nagy szobába, ami telis-tele volt ijesztő műszerekkel, amiken mindenféle fogantyúk és üvegezett táblák virítottak. A helyiség közepén íróasztal állt, mögötte egy férfi ült, és az előtte halmozódó papírokat nézte.

– George Platen?

– Igen, uram – mondta George remegő suttogással. Menyire várta, hogy idejöhessen, és most milyen ideges! Bár lenne már vége, kívánta magában.

A doktor nem nézett fel, míg beszélt.

– A nevem dr. Lloyd, George. Hogy vagy?

– Köszönöm, jól.

– Félsz, George?

– N-nem, uram – válaszolta, ami még a saját fülének is félénknek tűnt.

– Akkor jó. Mert nincs mitől félned. Lássuk csak, George. A kártyádból azt látom, hogy apádat Peternek hívják, és bejegyzett víz- és gázvezetékszerelő, anyád neve Amy, és bejegyzett háztartási alkalmazott. Jól mondom?

– I-igen, uram.

– Február 13-án van a születésnapod, és a múlt évben középfülgyulladásod volt. Helyes?

– Igen, uram.

– Tudod, honnan tudom mindezt?

– Azt hiszem, uram, a kártyából.

– Nagyon helyes – bólintott a doktor. Most nézett rá első ízben George-ra, és rámosolygott. Összes fogát kimutatta, így fiatalabbnak tűnt George apjánál. A fiú idegessége valahogy elpárolgott.

A doktor odaadta neki a kártyát.

– Tudod, hogy mit jelentenek ezek, George?

Habár tudta, hogy halvány sejtelve sincs róla, ám azért úgy meredt rá, mint aki hirtelen ijedtében elfelejtette. De a jelek csak jelek maradtak, és George visszaadta a kártyát.

– Nem, uram.

– Miért nem?

George hirtelen gyanakodni kezdett. Vajon magánál van ez a doktor? Nem tudja, hogy miért nem?

– Nem tudom elolvasni, uram – válaszolta.

– Szeretnéd, ha el tudnád olvasni?

– Igen, uram.

– Miért, George?

A fiú döbbenten rámeredt. Ilyesmit még soha senki nem kérdzett tőle. Nem felelt. Aztán akadozva kinyögte.

– Nem tudom, uram.

– A nyomtatott információ egész életedben irányítást ad. Sok minden lesz még, amit majd csak a Műveltség Napja után fogsz megtanulni. Az ilyen kártyák mondják majd meg neked, mint amilyen ez, valamint a könyvek és a televízió képernyője. A nyomtatott szöveg megmutatja majd az olyan hasznos és érdekes dolgokat, amelyeket akkor is érdemes elolvasni, ha rosszul olvasol. Érted?

– Igen, uram.

– Félsz, George?

– Nem félek, uram.

– Jó. Nos, akkor most pontosan megmondom, mit fogunk először csinálni. Ráteszem ezeket a drótokat a homlokodra, pontosan ide, a szemed sarka fölé. Egy kicsit csiklandozni fog, de egyáltalán nem fáj majd. Azután bekapcsolok valamit, ami erre felberreg. Furcsán hangzik majd, egy kicsit bizsereg, de nem fog fájni. De ha mégis fáj, akkor szólj nekem, és azonnal kikapcsolom. Rendben?

George bólintott, és nyelt egyet.

– Felkészültél?

George bólintott. Behunyta a szemét, miközben a doktor a homlokán babrált. A szülei már elmagyarázták neki a dolgot. Ők is azt mondták, hogy nem fog fájni, de aztán jöttek a nagyobb gyerekek, azok a tízévesek és tizenkét évesek, akik az Olvasás Napjával ijesztgették a kis nyolcéveseket. „Majd figyeld a tűt!” Meg azok, akik, hogy minden önbizalmát elvegyék, ilyesmiket

mondtak: „Fel fogják nyitni a fejedet. Iszonyú éles kést használnak, ekkora horoggal a végén”, és ehhez hasonló rémséges részletekről beszéltek.

George sohasem hitt nekik, de azért időnként rémálmai voltak, és most, amikor lehunyta a szemét, páni félelem fogta el.

Nem érezte a homlokára helyezett drótot. A berregés távolinak tűnt, aztán fülében a saját vére dobolását hallotta, visszhangzott, mintha távoli barlangban lenne. Lassan megemebelte magát, és kinyitotta a szemét.

A doktor háttal állt neki. Az egyik műszerről papírcsík tekeredt le, amelyre vékony, vörös cikkcakkos csíkot rajzolt egy tű. A doktor leszakított néhány darabot a papírcsíkából, és bedugta egy másik gépezetbe. Ezt újra meg újra megismételte. Minden alkalommal egy kis filmdarabka jött elő, amelyet alaposan megnézett. Végül George felé fordult, szemét furcsán összehúzta.

A berregés abbamaradt.

– Vége? – kérdezte lélegzet-visszafojtva George.

– Igen – nyugtatta meg a doktor, de a szemét még mindig összehúzta.

– Tudok már olvasni? – kérdezte George.

– Tessék? – csodálkozott a doktor, aztán hirtelen elmosolyodott. – Nagyon jól működik, George. Tizenöt perc múlva olvasni fogsz. No, most egy másik gépet használunk, és ez egy kicsit tovább tart majd. Letakarom az egész fejedet, azután megnyomom ezt a gombot. Akkor egy darabig nem fogsz se látni, se hallani, de ez sem fog fájni. De hogy biztosak legyünk benne, a kezédbe adok egy kis kapcsolót. Ha bármí fájna, nyomd csak meg, és azonnal minden abbamarad. Jó?

George-nak évek múlva megmondták, hogy a kis kapcsoló csupán utánzat volt, amit pusztán az önbizalma miatt adtak a kezébe. Persze sohasem tudta meg, így volt-e, avagy sem, mert nem nyomta meg a kapcsolót.

Nagy, sima, hajlított, gumibéléses sisakot tettek a fejére, és rajta hagyták. Három-négy kicsi kallantyú állt ki belőle és simult a koponyájához, de csak egy gyenge nyomást érzett. Nem fáj.

A doktor hangja szólt meg ködösen.

– Minden rendben, George?

És akkor minden előzetes figyelmeztetés nélkül valami különös érzés fogta el. Mintha nem lenne teste, érzékei, univerzum, csak ő maga és egy távoli mormogás, amely a végtelen semmi-

ből szüntelenül mond neki valamit – azt mondja, hogy – azt mondja, hogy...

George feszülten figyelt, és meg is értette, de ott volt közöttük az a különös, sűrű érzés.

Azután levették fejéről a sisakot, és a fény olyan éles volt, hogy bántotta a szemét, miközben a doktor hangja a fülébe harsogott.

– Itt van a kártyád, George. Mi áll rajta?

George újra a kártyájára nézett, és meglepetten felkiáltott. A jelek már nem pusztán értelmetlen ákombákomok voltak, mint azelőtt. Szavakká álltak össze. Mintha egy láthatatlan valaki alig hallhatóan a fülébe súgna őket. Szinte *hallotta* a szavakat, ahogy a papírdarabon szemével követte az azelőtt értelmetlennek tűnő jelek sorát.

– Mi áll rajta, George?

– Az, hogy... az, hogy... Platen, George. Született 6492. február 13-án. Apja neve Peter Platen, anyja neve Amy Platen... – elcsuklott a hangja.

– Tudsz olvasni, George – mondta a doktor. – Befejeztük.

– És most már mindig...? Nem fogom elfelejteni, hogyan kell?

– Hát persze hogy nem. – A doktor előrehajolt, és komolyan kezét szorította George-dzal. – Most már hazavihetnek.

Még beletelt néhány napba, míg George túltette magát új és nagyszerű tehetségén. Olyan könnyedén olvasott fel az apjának, hogy idősebb Platen elsírta magát, és körbetelefonálta a rokonságot a jó hírrel.

George sétált a városban, minden egyes feliratot elolvasott, és azon csodálkozott, hogy ezekből azelőtt hogy is nem értett egy mukkot sem.

Megpróbált visszaemlékezni, milyen is volt az, amikor még képtelen volt elolvasni valamit, de nem sikerült. Minden érzéke azt súgta, hogy mindig is tudott olvasni. Mindig.

* * *

Tizenhét éves korára George sötét hajú, középtermetű fiú lett, de annyira karcsú, hogy magasabbnak tűnt. A nála alig egy hüvelyknyivel alacsonyabb Trevelyan zömök alkatú volt, így hát a Stubby – Köpcös – elnevezés jobban illett rá, mint valaha, de ebben az évben alaposan megnőtt az önbizalma. Be-

cenevét többé nem lehetett megtorlás nélkül kimondani. Mivel pedig egyre jobban utálta a keresztnévét, hát mindenki csak Trevelyannek, vagy ennek számos változataként nevezte. Minthogy férfiasságát külsejével is bizonyítani akarta, hát oldalszakállt és tuskés bajuszt növesztett.

Most aztán izzadt és idegeskedett, George pedig, aki ugyan csak kinőtt már a „Zsorzi”-ból, és kizárólag George-nak hívatta magát, roppantul élvezte a helyzetet.

Ugyanabban a tágas teremben voltak, ahol tíz évvel ezelőtt (és azóta sem). Mintha hirtelen életre kelt volna múltjuk halvány álmoképe. George az első percekben szörnyen meglepődött, mert mindent jóval kisebbnek talált, mint ahogyan az emlékeiben élt; aztán rájött, hogy ő maga nőtt meg.

A tömeg kisebb volt, mint hajdanán, és ezúttal kizárólag fiúkból állt. A lányok számára másik napot jelöltek ki.

– Rejtély előttem, miért várakoztatnak – hajolt előre Trevelyan.

– Adminisztráció – felelte George. – Ezt nem kerülheted el.

– Hát te meg miért vagy olyan átkozottul belátó?

– Mert nincs okom idegeskedésre – válaszolt.

– Jaj, testvér, kiborítasz! Remélem, bejegyzett ganajhordóként végzed, akkor legalább nem kell tovább bámulnom a porfázmányodat. – Trevelyan sötét szeme idegesen nézegette a körülöttük állókat.

George is körülnézett. Ez nem ugyanaz a rendszer volt, amit a gyerekek esetében alkalmaztak. Minden lassabban ment, az eligazításokat már a kezdet kezdetén írásban a kezükbe nyomták. A Platen és a Trevelyan nevek természetesen még mindig hátul kullogtak az ábécében, de ezúttal ezt már ők is tudták.

Fiatalemberek léptek ki a termekből, összehúzott szemmel, kényelmetlenül, felkapták ruháikat és holmijaikat, majd átmentek egy másik helyiségbe, hogy megtudják az eredményt.

Valahányszor egyikük kilépett, a többiek menten körbefogták. „Milyen volt?” „Milyen érzés?” „Mit gondolsz, megcsinálom?” „Érzel valami különbséget?”

A feleletek bizonytalanok és semmitmondóak voltak.

George rákényszerítette magát, hogy ne szaladjon oda a többiekhez. Csak felszökik az ember vérnyomása. Mindenki azt mondja, hogy akkor van a legjobb esélyed, ha nyugodt vagy. A tenyeredet már amúgy is jéghidegnek érzed. Fura, milyen új feszültségeket hoznak az évek.

Példának okáért, a külső világok a legmagasabb képzettségű foglalkozásokat csak házasembereknek ajánlják fel. Érthető, hiszen fontos, hogy minden világban fenntartsák a nemek egyensúlyát. De ha elkerülsz egy 1/A-világba, vajon melyik leányzó az, aki kosarat adna neked? George fejében eddig még nem motoszkált egy bizonyos lány; fűtyült rájuk. Hogyisne! Majd ha már programozó lesz. Majd ha már odaírhatja a neve mellé, hogy Bejegyzett Számítógép-Programozó. Majd akkor kiválasztja a magáét, ahogy a szultán a háremében. Ettől a gondlattól egy kicsit izgatott lett, és megpróbált nem gondolni rá. Múszáj nyugodtnak maradnia.

– Mi ez az egész? – motyogta Trevelyan. – Először azt mondogatják, legjobb, ha lazítasz és könnyen veszed. Aztán addig vacakolnak, amíg már képtelen vagy lazítani és könnyedén venni.

– Talán épp ez az elképzelésük. Az elején elkülönítik a fiúkat a férfiaktól. Nyugi, Trev.

– Pofa be!

George megfordult. Nem szólították. Neve fényes betűkkel megjelent a táblán.

– Ne szívd mellre, Trev. Ne hagyd el magad.

George boldogan lépett be a vizsgaterembe. Igazán boldogan.

* * *

– George Platen? – kérdezte az íróasztal mögött ülő férfi.

Egy röpké pillanatig borotvaéles kép suhant át George fejében. Ez ugyanaz a férfi, tíz évvel korábban van, és ugyanazokat a kérdéseket teszi fel, mint akkor, és ő újból nyolcéves lett abban a pillanatban, ahogy átlépte a küszöböt.

Ám a férfi felpillantott, és természetesen egy cseppet sem hasonlított arra a másikra. Az orra gumós volt, a haja vékony és borzas, és az arca olyan fonnyadt, mintha tulajdonosa valaha sokkal nagyobb súlynak örvendett volna, aztán szinte kifogyott belőle.

– Nos?

– George Platen vagyok, uram – tért vissza merengéséből.

– Na végre. Nevem dr. Zachary Antonelli, és hamarosan egészen közről fogjuk ismerni egymást.

Antonelli egy filmdarabkára meredt, amelyet fontoskodva a fény felé tartott.

George megrándult. Kódösen emlékezett, hogy egy másik doktor (a neve már nem jut eszébe) is rámeredt egy ilyen filmre. Vajon ez ugyanaz a film? Az a másik doktor összehúzott szemmel vizsgálta, ez meg most úgy néz rá, mintha szörnyen dühös lenne.

Boldogsága szűnőfélben volt.

Dr. Antonelli kitergette maga elé egy vaskos dosszié lapjait, és a filmdarabkát óvatosan közéjük helyezte.

– Itt az áll, hogy maga számítógép-programozó akar lenni.

– Igen, doktor.

– Még mindig?

– Igen, uram.

– Ez felelősségteljes és fontos pozíció. Úgy érzi, megfelel a kívánalmaknak?

– Igen, uram.

– A legtöbb jelentkező nem képzel el magának speciális hivatást. Azt hiszem, attól félnek, hogy nevetségessé válnak.

– Úgy gondolom, uram, hogy ez így helyes.

– Maga nem tart ettől?

– Igaz, ami igaz, egy kicsit félek, uram.

Dr. Antonelli bólintott, de az arca kifejezéstelen maradt.

– Miért akar programozó lenni?

– Mert felelősségteljes és fontos pozíció, uram, ahogyan ön mondta. Fontos és izgalmas munka. Szeretem, és azt hiszem, jól csinálnám.

Dr. Antonelli letette a papírokat és savanyúan George-ra nézett.

– Honnan tudja, hogy szereti? Mert azt képzelem, hogy ezzel majd elcsíphet valami 1/A-bolygót?

Megpróbál zavarba hozni, gondolta nyugtalanul George. Maradj nyugodt és komoly.

– Azt hiszem, uram, hogy a programozás nagyon jó esély, de akkor is szeretni fogom, ha itt maradok a Földön. (Ez igaz is. Nem hazudok, gondolta George.)

– Na és honnan tudja, hogy szereti?

Úgy kérdezte, mint aki nem tudja, hogy ezt nem lehet rendszeren megválaszolni, és George majdnem elmosolyodott. Ő megválaszol rá.

– Már olvastam a programozásról, uram.

– Hogy *mit* csinált? – A doktor most csakugyan meglepődve bámult George-ra, akinek ez nagyon tetszett.

– Olvastam róla, uram. Vásároltam egy ilyen témájú könyvet, és tanulmányoztam.

– A Bejegyzett Programozó könyvét?

– Igen, uram.

– De hiszen nem is érthette!

– Eleinte nem. Matematikai és elektronikai könyveket is szerettem. Átrágtam magam rajtuk. Még mindig nem tudok eleget, de ahhoz már igen, hogy tudjam, mennyire szeretem, és hogy meg tudom csinálni. (Még a szülei sem találták meg a titkos könyvesrekesztét, nem tudták, miért tölt el annyi időt a saját szobájában, vagy hogy miért alszik olyan keveset.)

A doktor megvakarta az álla alatt lötyögő tokát.

– Mondja, fiam, mi volt a célja, amikor ezt tette?

– Meg akartam bizonyosodni arról uram, hogy csakugyan érdekel-e.

– Nagyon jól kell tudnia, hogy az érdeklődés még semmit sem jelent. Átgötyörheti magát egy bizonyos tárgyon, de ha agyának fizikai állapota valami máshoz mutat hajlamot, akkor magából valami más lesz. Ezt tudja, igaz?

– Igen, megmondták – válaszolta óvatosan.

– Nos, higgye is el. Ez az igazság.

George egy szót sem szólt.

– Vagy talán abban hisz – folytatta dr. Antonelli –, hogy ha valamiféle tárgyat tanulmányoz, az majd abba az irányba tereli az agysejtjeit, úgy, mint az egyik elmélet szerint, ha egy terhes nő kizárólag nagy zeneszerzők műveit hallgatja, akkor a gyermeke is zeneszerző lesz? Maga tényleg ezt hiszi?

George elvörösödött. Nyilvánvalóan ez járt a fejében. Amikor intellektusát a vágyott irányba terelte, biztosan érezte, hogy vágya beteljesedik. Önbizalma túlnyomórészt épp ezen az elképzelésen alapult.

– Én soha... – kezdte el, de nem bírta folytatni.

– Nos, ez nem igaz. Jóságos ég, fiatalember, a maga agyveleje a születésekor rögződött. Természetesen megváltozhat egy ütéstől, ami olyan erős, hogy szétroncsolja a sejteket, vagy tumortól, vagy valami fertőzéstől – de a maga speciális gondolatai nem lehetnek rá hatással. – Elgondolkodva ránézett. – Ki mondta magának, hogy ilyesmit csináljon?

George most már komolyan zavarba jött, és nagyot nyelt.

– Senki, doktor. A saját ötletem volt.

– És tudott valaki arról, hogy mibe vágott bele?

– Senki, doktor. Azt hittem, semmi rosszat nem teszek.

– Ki beszél itt rosszról? Én csak azt mondom, hogy felesleges volt. De miért tartotta mindezt magában?

– Én... én arra gondoltam, hogy kinevetnének. (Eszébe jutott egyik legutóbbi beszélgetése Trevelyannel. George nagyon óvatosan hozta szóba elképzelését, mint ami épp csak átsuhant a gondolatain, hogy talán lehetséges lenne valamit saját kezűleg betáplálni a fejébe, ahogy mondják, darabonként és apródonként. Trevelyan lepisszgte. – George, legközelebb majd magad cserzed ki a cipődet, és magad akarod szőni a ruhádat. – George hálás volt Trevelyan titoktartásáért.)

Dr. Antonelli odalökte George elé a filmdarabkát, amit előbb morózusan szemlélte.

– Lássuk az analízist. Ez a beszélgetés sehová sem vezet – szögezte le.

Rákapcsolta a drótokat George halántékára. Berregés. Megint élesen előjött a tíz évvel ezelőtti emlékkép.

George keze nyirkos lett, szíve erősen dobogott. Nem kellett volna titkos olvasmányait elárulnia a doktornak.

Ez az átkozott hiúságom, mondta magának. Meg akarta mutatni, milyen vállalkozó szellemű, mennyire tele van kezdeményezéssel. Ehelyett kiderült róla, mennyire babonás, hogy semmibe veszi a dolgokat, és ellenséges érzést keltett a doktorban. (Pontosan tudta, miért nem tetszik a doktornak: előre látta benne a majdani okoskodót.)

Most aztán jól felidegesítette magát, és az analízálás semmi érzékenységet sem fog kimutatni.

Nem is érzékelte, mikor vették le róla a drótokat. A merengő doktor látványa egészen elvakította a tudatát. George kétségbeesetten próbálta összeszedni magát. Már majdnem feladta azt az ambícióját, hogy programozó legyen.

– Gondolom, nem? – kérdezte komoran.

– Mit nem?

– Nem lehetek programozó.

A doktor megdörzsölte az orrát.

– Fogja a ruháit és a többi holmiját, és menjen át a 15-C szobába. A dossziéja ott várja a jelentéssel együtt.

– Átmentem a Műveltségén? Azt hiszem, éppen ez volt a... – dadogta megrökönyödve George.

– Ott majd mindent megmagyaráznak magának – motyogta Dr. Antonelli az asztalára meredve. – Tegye, amit mondtam.

George érezte, hogy elfogja a pánik. Mi az, amit a doktor nem akar megmondani? Talán azt, hogy nem jó másra, mint hogy bejegyzett kétkézi munkás legyen. Erre fogják felkészíteni.

Hirtelen teljes bizonyossággal érezte, és minden erejére szüksége volt, hogy fel ne ordítson.

Visszabotorkált a helyére, és várt. Trevelyan nem volt ott, és ezért e pillanatban mély hálát érzett, hiszen épp eléggé össze kellett szednie az önuralmát ahhoz, hogy a körülötte állókat elviselje. Lassacskán mindenki elment, és néhányan, akik még maradtak, ránéztek, és kérdezgetni akarták, mert már teljesen kimerültek abban, hogy vártak sorukra az ábécé végén.

Milyen joga lesznek *ezekből* technikusok, belőle pedig miért lesz munkás? Munkás! Már-már megdönthetetlenül biztosra vette.

* * *

Vörös egyenruhás őr vezette végig a folyosók során. Az innen nyíló szobák mindegyikében hol ketten, hol öten várakoztak: motorszerelők, tervezőmérnökök, agronómusok. Több száz különleges hivatásra specializált ember, s legtöbbjük ebben a kisvárosban marad.

George most szívből és igazán gyűlölte őket – a statisztikusokat, a könyvelőket, bárkik is legyenek. Gyűlölte őket, mert már mindegyikük megtudta a saját nyavalyás hivatását, ismerte sorát, ő, egyedül csak ő az, akire még további adminisztráció vár.

Odaérkeztek a 15-C szobához, bevezették, és otthagyták az üres helyiségben. Egy pillanatra megkönnyebbült a lelke. Hiszen ha ez lenne a munkásosztály helyisége, akkor bizonyára zsúfolásig tele lenne fiatalok tucatjaival.

Most a szoba másik oldalán kinyílt egy ajtó, és idősebb, ősz hajú férfi lépett be. Mosolygott, kimutatta hamis fogsorát, de az arca még pirospozsgás volt, és a hangja energikus.

– Jó estét, George – szólította meg. – Látom, ezúttal egyszemélyes szektorunk van.

– Csak nekem? – kérdezte George elhűlve.

– No persze ezek akadnak a Földön. Ezek. Nem maga az egyedüli.

George egyre nyugtalanabb lett.

– Nem értem, uram. Hová soroltak be? Mi történt?

– Nyugalom, fiam. Az ilyesmi bárkivel megtörténhet. – Kezet nyújtott, és George önkéntelenül elfogadta. Meleg volt a tenyere, és erőteljesen megszorította George kezét. – Üljön le, fiam. A nevem Sam Ellenford.

George türelmetlenül biccentett.

– Tudni akarom, uram, mi ez az egész.

– Természetesen. Hogy az elején kezdjem, George, magából nem lesz számítógép-programozó. De azt hiszem, ezt már sejtette.

– Igen – válaszolta George keserűen. – Akkor hát mi leszek?

– Ez az, amit egy kicsit nehezebb megmagyarázni, George.

– Ellenford elhallgatott, majd óvatos tapintattal kibökte. – Semmi.

– *Micsoda!*

– Semmi!

– De hát mit jelentsen ez? Miért nem jelöltek ki valamiféle foglalkozásra?

– Ebben a dologban nem mi döntünk, George. Az agyberendezése döntött így.

George halotthalványra sápadt. Szeme kidülledt.

– Valami baja van az agyvelőmnek?

– *Valami* lehet vele. Amennyire a hivatások elosztása illetékes ebben, azt hiszem, valami baj lehet.

– De mi?

Ellenford vállat vont.

– Biztosra veszem, George, hogy tudod, hogyan megy végbe a Földön a műveltségszerzési program. Gyakorlatilag minden emberi lény szinte minden tudást magába tud szívni, de minden egyes individuális agyvelőtípushoz jobban illik bizonyos tudásfajta, mint egy másik. Mi megpróbáljuk a lehető legjobban összehozni az agyat az ismeretekkel, természetesen addig a kvótahatárig, amelyet az a bizonyos hivatás megkövetel.

– Igen, ezt tudom – bólintott George.

– Olykor viszont arra az eredményre jutunk, George, hogy egy-egy fiatalember agyvelejéhez semmiféle tudást nem lehet párosítani.

– Ezt úgy érti, hogy nem feleltem meg a Műveltségi Nap követelményeinek?

– Pontosan így értem.

– De hát ez örület! Intelligens vagyok, én megértem a... – kétségbeesve elhallgatott, mintha azt keresgelné, mivel bizonyíthatná be, hogy az agya működik.

– Legyen szíves, ne magyarázza félre a szavaimat – nyugtatta Ellenford. – Maga intelligens. Ez nem is kérdés. Sőt bizonyos intelligenciaszint felett áll. Sajnos azonban mit sem kezdhünk azzal, hogy az agyveleje képes-e befogadni bizonyos egymásra halmozott tudásréteget, avagy nem. A tény az, hogy csaknem minden idekerülő intelligens személlyel így szokott történni.

– Úgy érti, hogy még bejegyzett munkásnak sem felelek meg? – hebegte George. Hirtelen még ez is jobbnak tűnt előtte, mint az a szörnyű úr, ami elébe tárt. – Ugyan mit kellene tudnia egy munkásnak?

– Ne becsülje alá a munkáshivatást, fiatalember. Tucatszámra akadnak alosztálybeliek, és minden egyes variánsnak megvan a maga részletes tudástestecskeje. Mit képzel, nincs meg a kellő jártasságunk ahhoz, hogy felmérjük ilyesminek a súlyát? Egyébként a munkásokat nemcsak az agyvelejük, hanem a testi felépítésük szerint is kell válogatnunk. Maga nem ilyen típusú, George, maga nem felel meg munkásnak.

George tudta, milyen vékony testalkatú.

– De még sohasem hallottam senkit, akinek ne lenne valamilyen hivatása.

– Nincsenek is sokan – vallotta be Ellenford. – Rájuk mi vigyázunk.

– Vigyáznak? – George egyre jobban zavarba jött, és mind nagyobb rettenet fogta el.

– Maga felett a bolygó fog gyámkodni, George. Attól a perctől kezdve, hogy átlép ezen a küszöbön, gondját fogjuk viselni.

– Ellenford rámosolygott.

Gyengéd mosoly volt. George szemében afféle tulajdonosi mosoly. Így mosolyog a felnőtt a gyámoltalan gyerekekre.

– Ezt úgy értem, hogy börtönbe visznek?

– Ó, dehogy. Egyszerűen csak együvé kerül a maga fajtájúakkal.

A maga fajtájúakkal. Ezek a szavak mennydörgésként érték George fülét.

– Magának speciális bánásmódra van szüksége – közölte Ellenford. – Arra, hogy vigyázzanak magára.

George a legnagyobb rémületére sírva fakadt. Ellenford a szoba másik végébe sétált, és másfelé nézett, mintha elgondolkodna.

George nagy keservesen leküzdötte a sírógörcsöt. Az apjára és az anyjára gondolt, a barátaira, Trevelyanre, a saját szegényére...

– Megtanultam olvasni – kiáltotta lázadozva.

– Minden épelméjű ember megtanul olvasni – volt a felelet. – Ez alól nincs kivétel. És amikor maga megtanult olvasni, George, akkor figyelembe vettük az agyberendezését. Már akkor érkeztek bizonyos jelentések hozzánk a szolgálattevő doktortól.

– Meg sem próbálják, hogy átmegyek-e a műveltségi fokozaton? Én vállalnám a kockázatot.

– Ezt a törvényt megtiltja, George. De ide figyeljen, mindez nem is olyan rossz. A családjának majd úgy fogjuk megmagyarázni a dolgot, hogy ne essenek kétségbe. Ott, ahová elvisszük magát, mindenféle kiváltságokban fog részesülni. Könyveket is kaphat, és azt tanul, amihez kedve lesz.

– Egy csöpp tudást idelöknek – mondta keserűen George. – Töredéket töredék után. És mire meghalok, már kívülről fogom fűjni a Bejegyzett Ifjúsági Kifutófiú kötetét.

– Hallottam, hogy már egyebet is tanulmányozott.

George megdermedt. Hirtelen, elsöprő gyorsasággal mindent megértett.

– Az a...

– Micsoda?

– Az az Antonelli nevű fickó. Ő döfött le.

– Ugyan, George. Téved.

– Maga csak ne akarja ezt bemesélni! – kiáltotta magán kívül a dühtől. – Az a tetves rohadék kiadott, mert úgy gondolta, hogy egy kicsit túl okos vagyok neki. Könyveket olvastam, és megpróbáltam programozással foglalkozni. Na, hogy akarja ezt elintézni? Pénzt akar? Nem kapja meg. Itt hagyok csapot-papot, és megyek a rádióhoz, és akkor...

George üvöltöni kezdett.

Ellenford megcsóválta a fejét, és csengetett.

Két ember lépett be nesztelenül, és George mellé álltak. Karját az oldalához szorították. Egyikük valamit befecskendezett a jobb könyökébe, ami szinte azonnal hatott.

A fiú üvöltése menten abbamaradt, feje előre bukott. Térde megroggyant, és csak a két ember fogta fel estében.

* * *

Gondját viselték, ahogyan ezt előre megmondták neki. Jók voltak hozzá, szinte úgy, mint egy rakoncátlan gyermekkel. George úgy érezte, hogy beteg kismacsakaként bánnak vele.

Azt mondták neki, hogy üljön csak szép nyugodtan, és próbáljon érdeklődni az élet dolgai iránt.

Azt is megmondták, hogy a legtöbben, akik idekerülnek, eleinte ugyanígy kétségbeesnek, később azonban ez elmúlik.

George mindezt meg sem hallotta.

Dr. Ellenford meglátogatta, és elmesélte, hogy értesítették szüleit erről a speciális bánásmódról.

– Szóval megtudták... – motyogta George.

– Részleteket nem közöltünk – nyugtatta meg Ellenford.

George eleinte nem volt hajlandó enni. Akkor intravénásan táplálták. Eldugták előle az éles tárgyakat, és folytonosan őrizet alatt tartották. Hali Omanit kapta meg szobatársul, akinek a nyugalma jótékonyan hatott rá.

Egy napon, amikor George már majdnem megbolondult az unalomtól, könyvet kért. Omani, aki maga is folyton folyvást olvasott, felnézett és elmosolyodott. George ekkor a legszívesebben visszavonta volna a kérését, semhogy bármilyen elégedettséget váltson ki. De aztán ezt gondolta: Ugyan, mit törődöm vele?

George nem nevezte meg, miféle könyvet szeretne, és Omani valami tinédzsereknek való kémiakönyvet adott neki. Ezt dühösen a falhoz csapta.

Tehát ezentúl ez lesz. Egész életében tinédzser marad. Képzetlen, tanulatlan, akinek a számára speciális könyveket írnak. Morcosan feküdt az ágyán, a plafont bámulta, s ahogy teltek-múltak az órák, egyszer csak duzzogva feltápáskodott, és elkezdett olvasni.

* * *

Egy hét alatt kiolvasta a kötetet, és másikat kért.

– Nem szeretnéd újból átnézni? – kérdezte Omani.

George összehúzta a szemöldökét. Ebben a könyvben akadt néhány olyan rész, amit nem egészen értett, de szégyellte bevallani.

– Gondold át – biztatta Omani. – Jobb, ha magadnál tartod. A könyveket ki lehet olvasni, aztán újra elolvasni.

Ez ugyanazon a napon történt, amikor George végül engedett Omani rábeszélésének, aki azt szerette volna, hogy járják körül ezt a helyet. Szorosan a nigériai mellett haladt, és ellenségesen nézett körbe-körbe.

Tényleg nem börtön volt. Nem voltak magas falak, sem zárt ajtók, sem őrk. Ám mégis az volt, hisz a bennlakók nem távozhattak el.

Azt mégis jó volt látnia, hogy tucatszámra vannak itt hozzá hasonlók. Ugyanis könnyű volt elhitetnie önmagával, hogy az egész kerek világon ő az egyedüli ilyen – béna.

– Hányan vannak itt voltaképpen? – morogta.

– Kétszázötven, George, és nem ez az egyedüli ilyen hely a világon. Ezren és ezren vannak.

Az emberek őket nézték, amint mendégéltek, bárhová is mentek: a tornateremben, a tenispályán, a könyvtárban (George soha életében nem tudta elképzelni, hogy ennyi könyv létezik; lecövekeltek, szinte gyökeret eresztettek a könyvespolcok előtt). Kíváncsian nézegették őket, és George dühösen elfordult a pillantások elől. Elvégre ezek semmivel sem jobbak nála; senki sem kérte meg őket arra, hogy valami csudabogárnak nézzenek.

A legtöbbször úgy húszéves forma lehetett.

– Mi történik az idősebbekkel? – kérdezte hirtelen George.

– Ezt a helyet a fiatalokra specializálták – válaszolta Omani. Aztán rájött, mi indította Georget-et a kérdésre. Komolyan megcsóválta a fejét. – Nem teszik el őket láb alól, ha erre gondolsz. Az idősebbek számára más Házakat tartanak fenn.

– Kit érdekel? – dörmögte George, aki úgy érezte, hogy túlságosan érdeklődőnek mutatkozik.

– Téged. Majd ha idősebb leszel, akkor olyan Házban találsz magad, ahol mindkét nem képviselve van.

– Nők is? – lepődött meg George.

– Hát persze. Gondolod, hogy a nők immúnisak az ilyesmivel szemben?

George-et sokkal jobban érdekelte és izgatta ez a gondolat, mint valaha. Erőltette magát, hogy elterelje róla a figyelmét.

Omani megállt egy szoba ajtaja előtt, ahol apró televízió és számítógép volt. Öt-hat ember ült a tévé körül.

– Ez egy osztályterem – magyarázta Omani.

– Mire való?
– Ezek a fiatal emberek, akiket itt látsz, tanulnak. Nem a szokásos módon – tette hozzá gyorsan.

– Úgy érted, hogy apródonként átrágják magukat.
– Igen. Úgy, ahogyan a régi időkben csinálták.

Ez volt az a dolog, amit senki egy szóval sem mondott meg neki azóta, hogy idekerült a Házba. De miért nem? Talán azért, mert azt akarják, hogy elégedjen meg a nyers hús evésével egy olyan világban, ahol mások sülve kapják?

– Miért akarják ezek átrágni magukat a tananyagon?
– Hogy teljen az idejük, George, és mert kíváncsiak.
– Mire jó nekik ez?
– Boldoggá teszi őket.

George ezzel a gondolattal tért nyugovóra.

Másnap cseppet sem kedvesen odaszólt Omaninak.

– Beinnél egy olyan osztályba, ahol programozást lehet tanulni?

– Hát persze – mondta Omani.

* * *

A dolog lassan ment, és George dühöngött. Miért magyarázza el valaki annyiszor, aztán miért magyarázza el újra meg újra? Miért van az, hogy ha elolvas egy bekezdést, aztán újra elolvassa, aztán rámered a matematikai összefüggésekre, nem érti meg azonnal? Mások biztosan nem így vannak ezzel.

Időnként feladta. Egyszer pedig egy héten át nem volt hajlandó bemenni az osztályba.

De mindig visszatért. Az ügyeletes hivatalnok, aki feladta a tananyagot, a televíziós bemutatót vezette, és olykor megmagyarázott egy-egy nehezebb bekezdést, soha egyetlen megjegyzést sem tett rá.

George végül rendszeres feladatot kapott a kertben, mindenfelét csinált a konyhában és takarított. Mindezt úgy állították be, mintha valami előnyben részesült volna, ám George-ot nem tették bolonddá. Ezt a helyet sokkal jobban is gépesíthették volna annál, amilyen most volt, így azonban szándékosan munkát adhattak egy rakás fiatal embernek, és azt az illúziót kelthették bennük, hogy hasznos munkát végeznek. De George füttyölt rájuk.

Még egy kisebb összeget is kifizettek nekik, amelyből bizonyos apróbb luxuscikkeket vásárolhattak, vagy félretehették, ha akarták, öreg napjaikra. George egy nyitott korsóban tartotta a pénzét, amelyet egy polcra tett. Sejtelve sem volt, mennyit gyűjtött össze. Nem érdekelte.

Igazi barátságokat sem kötött, noha elérte azt a kort, amelyben általában fontossá válik az ilyesmi. Még azzal is felhagyott, hogy a szerencsétlenségén töprengjen, azon az igazságtalanságon, hogy idecipelték. Hetek múltak el, és egyszer sem álmódott Antonelliről, nagy ormányáról és lötyögő nyakáról, meg a ravaszságáról, amellyel végérvényesen belökte őt ebbe a süllyesztőbe. Régebben sokszor álmódott róla, és sokszor arra ríadt fel, hogy kiabál, és Omani részvétellel hajol fölé.

Egy havas, februári napon társa így szólt.

– Milyen jó, hogy már ennyire beilleszkedtél.

Ám ez februárban volt, pontosan tizenharmadikán, a tizenkilencedik születésnapján. Jött március, majd április, és mire eljött a május, Omani rájött, hogy George beilleszkedése egyáltalán nem sikerült.

Az előző május észrevétlenül múlt el, akkor George az ágyában hevert, mélézva, minden ambíció nélkül. Ez a május azonban más volt.

George tudta, hogy szerte a világon fiatal emberek serege készül arra, hogy teljesen befejezze tanulmányait, és harcba induljon valamelyik új világ legjobb helyeiért. Ünnepi atmoszférája volt ennek a májusnak. Izgalom, új hírek, a világ minden tájáról sereglettek az újonctoborzó ügynökök, dicsőség, győzelem lengte be a levegőt.

Hányszor álmódzott George erről; milyen izgatott volt évenként át kisfiú korában az Olimpia napján; mennyi tervet szőtt...

George Platen képtelen volt elleplezni a hangjában bujkáló sóvárgást. Hiszen erősebb volt annál, semhogy rejtegetni lehetett volna. – Holnap május elseje. Az Olimpia napja.

Ez volt az, ami Omanival való első összeveszéséhez vezetett, és társának keserű követeléséhez, hogy George mondja ki a pontos nevét ennek az intézménynek, ahol él.

Omani rászégezte a szemét George-ra, és hangosan ki mondta.

– A Gyengeelméjük Háza.

* * *

George Platen elvörösödött. Gyengeelméjű!
 Kétségbeesetten tiltakozott ellene.
 – Elmegyek – szögezte le tompán.
 Ösztönösen mondta. De amint kimondta, már biztos volt benne.
 – Mi? – nézett fel a könyvéből Omani.
 George most már biztosan tudta, mit beszél.
 – Elmegyek – mondta szilárdan.
 – Nevetséges. Ül le, George, és nyugodj meg.
 – Ó, nem. Mondtam már, hogy tévedésből kerültem ide. Az a doktor, az az Antonelli ki nem állhatott. Ezeknek a pitiáner bürokratáknak nagy hatalmuk van. Ha az ember keresztezi a szándékaikat, odafirkálnak valamit a kártyára, és félreállítanak az útból.
 – Most visszamégy érte?
 – Igen, és ott is maradok, amíg rendbe nem hozzák. Valahogy majd csak eljutok Antonellihez, rátörök, és kiszedem belőle az igazságot. – George nehezen lélegzett, lázasnak érezte magát. Itt az Olimpia hónapja, és nem engedik, hogy részt vegyen benne. Ha nem megy el, akkor végleg megadja magát, és mindörökké itt marad.
 Omani keresztbe vetette hosszú lábait az ágyon, és felállt. Csaknem hat láb magas volt, és olyan arcot vágott, mint egy aggodó Szent Bernát. Kezét George vállára tette.
 – Ha megbántottalak...
 George lerázta magáról Omani kezét.
 – Te kimondtad azt, ami szerinted az igazság, én pedig elmegyek, hogy bebizonyítsam, nem az. Ez minden. Miért is ne? Az ajtó nyitva áll. Nincs bezárva. Senki sem tiltotta meg, hogy elmenjek. Most azonnal indulok.
 – Jó, jó, de merre mégy?
 – A legközelebbi repülőtérre, aztán a legközelebbi olimpiai centrumba. Van pénzem. – George megfogta a korsót, amelyben a megtakarított pénze volt. Néhány érme a földre pottyant.
 – Ez legfeljebb egy hétre elegendő. És mi lesz azután?
 – Addigra már elintézem az ügyet.
 – Addigra már visszacipelnek ide, George – mondta Omani nagyon komolyan. – És majd tesznek róla, nehogy újra neki-vágj. Bolond vagy, George.
 – Gyengeelméjű, ahogy az előbb magad is mondtad.

– Nos, nagyon sajnálom, hogy kimondtam. Maradj itt, jó?
 – Meg akarsz akadályozni?
 – Nem, eszemben sincs – szorította össze vaskos ajkát Omani. – A te dolgod. Ha egyedül abból okulsz, hogy odaállsz boksizolni a világgal, és véres arccal hoznak vissza – akkor csak menj. Eredj!
 George már ott állt az ajtóban, és a válla felett visszanézett.
 – Megyek – mondta, majd visszajött, és lassan felvette a kis tisztálkodószeres csomagját. – Remélem, nincs kifogásod ellene, hogy magammal vigyem néhány személyes holmimat?
 Omani vállat vont. Újból az ágyán hevert, teljes közönyvel.
 George megint elindult, de Omani rá sem nézett. Erre a fogát csikorgatva, megfordult, és gyors léptekkel végigment az üres folyosókon, azután ki, a már alkonyi fénybe boruló sportpályára.
 Arra számított, hogy majd megállítják. De senki sem állította meg. Bement egy éjjel-nappali étkezdébe, hogy megérdeklődjön a repülőjáratot, és arra számított, hogy értesítik a rendőrséget. Ez sem történt meg. Taxival ment a reptérre, és a sofőr egyetlen kérdést sem tett fel neki.
 Mégsem érzett semmi felemelőt ebben. Bánatos szívvel érkezett meg a repülőtérre. Eddig halvány fogalma sem volt, milyen is a kinti világ. Csupa hivatását teljesítő ember vette körül. Az étkezde tulajdonosának neve oda volt írva a pénztárgépre. Ez és ez, bejegyzett szakács. A taxi vezetőjének jogosítványa volt, ez és ez, bejegyzett sofőr. George úgy érezte, mintha a neve miatt meztelen lenne, sőt még ennél is rosszabb, nyúzott. De a kutya sem figyelt rá. Senki sem nézegette gyanakodva, senki sem követelte tőle, hogy mutassa be foglalkozási igazolványát.
 – Hogy lehet enélkül elképzelni egy emberi teremtményt? – gondolta keserűen George.
 Jegyet vett a három órákor induló San Franciscó-i járatra. Hajnal előtt más olimpiai centrumba egy gép sem indult, márpedig George a lehető legkevesebb időt akart várakozással tölteni. Addig is összekucorodott a váróteremben, és a rendőröket leste. De egy sem jött oda.
 Éjfél előtt San Franciscóban volt. A város lármája bunkósbotként csapta fejbe. Még sohasem járt ekkora városban, és az utóbbi másfél évben csendhez és nyugalomhoz szokott.

Mindennek a tetejében az Olimpia hónapja volt. George ebben a lármában, zajban, összevisszaságban csaknem megfedkezett kínos helyzetéről.

Olimpiai táblákat állítottak fel a repülőtérre, hogy eligazítsák a beérkező utasokat, és mindegyik tábla körül nagy tömeg tolongott. Minden fontos hivatásnak megvolt a maga külön táblája. Mindegyik táblán felsorolták az irányt, amerre az Olimpiai Csarnokba kell menni, és azt, hogy mely napon milyen foglalkozások lesznek. Az egyének a saját szülővárosukbeliekkel versenyeztek; a Külvilág (ha volt ilyen) szponzorálta őket.

Tökéletesen stilizált feliratok voltak. George igen gyakran olvasott feliratokat újságokban és filmen, nézte a televíziót, és még egy kis Olimpiát is végignézett, amelyen a Bejegyzett Mészárosokat osztályozták egy megyei székhelyen. Habár ott nem volt külvilágbeli nézőközönség, mégis nagy izgalommal járt.

Az izgalom oka részben egyszerűen a versengés tényéből, részben a helybeli büszkeség ösztönzéséből fakadt (ó, amikor egy szülővárosbeli fiúnak éljeneztek, aki itt teljesen idegen volt!), részben pedig a fogadások miatt. Ez utóbbinak vége-hossza nem volt.

George alig bírt odavergődni a táblához. Azon kapta magát, hogy egészen más szemmel tekint a fogadásokat kötő rohanó, mohó nézőseregletre.

Kellett hogy legyen olyan idő, amikor ők maguk is olimpiai anyag voltak. Vajon ők mit csinálhattak? Semmit!

Ha nyertek, akkor most már valahol messze-messze, a Galaxisban lehetnek, nem ragadtak itt a Földön. De bármi lett belőlük, a hivatásuk eleinte a Földhöz köti őket; vagy valami más miatt ragadtak itt.

És ezek a bukott emberek most az új fiatal emberek esélyeit latolgatják. Keselyűk!

Jaj, mennyire kívánta, bár rá is fogadnának!

Ott ment a sorban, amely a táblák felé vonult, a körülötte állókhoz tapadva. Még a gépen megreggelizett, így hát nem volt éhes. Hanem azért egy kicsit félt. Itt van most a nagyváros kelles közepén, az Olimpia kezdetének zűrzavarában. Ez persze védelmet is nyújt. A város tele van idegenekkel. Őt senki sem kérdegeti. Senki sem törődik vele.

Csakugyan, senki sem törődött vele. Még a Ház sem, gondolta keserűen George. Úgy babusgatták, akár egy beteg kismacs-

kát, de a beteg kismacska felkelt és elvándorolt; no hisz nem nagy ügy, mit tehetünk?

Most, hogy itt van San Franciscóban, mihez kezdjen? Gondolatai folyvást falba ütköztek. Látogasson meg valakit? Kit? Hol? És ő maga hol szálljon meg? Szánalmasan kevés a pénze.

Először az a szégyenteljes gondolata támadt, hogy visszamegy. Csak a rendőrségre kellene mennie... vadul megrázta a fejét, mintha élő ellenféllel vitatkozna.

Az egyik táblán megakadt a szeme egy szón: *Kohászat*. Alatta apró betűkkel: *nem vastartalmú*. Azután hosszú névsor következett, amelynek aljára az volt írva, hogy: *Szponzor: Novia*.

Fájdalmas emlékek támadtak fel benne: látta magát, amint Trevelyannel vitatkozik, amikor még annyira biztos volt benne, hogy belőle programozó lesz, aki magasan felette áll a kohászoknak, amikor még annyira biztosra vette, hogy a helyes utat követi, biztos volt abban, hogy milyen okos...

Olyan okos, hogy annak a szűkagyú, bosszúálló Antonellinek dicsekedett. Milyen biztos volt önmagában abban a pillanatban, amikor behívták, és faképnél hagyta az izguló Trevelyant, milyen ostobán magabiztos volt!

George hirtelen, elakadt lélegzettel felkiáltott. Valaki megfordult, rábámult, aztán elsietett. Az emberek türelmetlenül lökdösték. Ő azonban lecövekelt a tábla előtt, és tátott szájjal bámulta.

Mintha a tábla a gondolataira válaszolt volna. Olyan erősen gondolt Trevelyanre, hogy egy pillanatig egészen természetesnek tűnt, hogy a tábla visszafeleli: Trevelyan.

És csakugyan, oda volt írva: Trevelyan. *Armand* Trevelyan (az a név, amelyet Stubby oly mérhetetlenül utált), és a lakcíme. Mi több, Trev a Noviára akart menni, a Novia volt a célja, ezt szorgalmazta; ezen a táblán meg az áll, hogy a Novia szponzorálja.

Ez nem lehet más, csak Trev. A jó öreg Trev. George szinte gondolkodás nélkül felírta, merre kell menni a verseny színhelyére, és rögtön taxit fogott.

Trevnek sikerült, gondolta magában borongva. Kohász akart lenni, és az is lett!

* * *

A bejáratnál hosszú sor várakozott. A Fémkohászok Olimpiája mindig nagyon izgalmas és szoros küzdelem volt. Legalább is az égbolton, a Csarnok felett világító felirat ezt adta tudtul, és a tolongó tömeg is így gondolhatta.

Az ég színéből George úgy gondolta, hogy esős napjuk lesz, de San Francisco fölé az öböltől az óceánig védőponyvát feszítettek. Drága mulatság, de ha a külvilági vendégek kényelméről van szó, akkor semmi sem elég drága. Itt lesznek az Olimpia városában. Súlyos pénzeket fognak költeni, és valahány újoncot elvisznek, abból haszna lesz a Földnek is és annak a bolygóbeli helyi kormánynak, amely pénzzel támogatja az Olimpiát. A Külvilágból érkezett látogatók úgy emlékezzenek erre a városra, mint ami igazán kellemes hely volt az Olimpia idején. San Francisco tudja, mit miért csinál.

George egészen elmerült gondolataiban, amikor hirtelen kis nyomást érzett a vállán, és valaki megszólította.

– Sorban áll, fiatalember?

A sor már előremozdult anélkül, hogy George észrevette volna az előtte lévő űrt. Sietve előrelépett. – Bocsánat, uram – morgta.

Könyökénél két ujj érintését érezte, és lopva körülnézett.

A mögötte álló férfi kedvesen biccentett. Őszülő haja volt, kabátja alatt régimódi, előlgombos szvettert viselt. – Nehogy azt higgye, hogy gúnyolódni akartam – jegyezte meg a férfi.

– Nem tesz semmit.

– Akkor jó. – Nagyon beszédes kedvűnek látszott. – Nem voltam benne biztos, hogy sorban áll-e, vagy csak véletlenül keveredett ide. Azt hittem, hogy maga is...

– Mit hitt? – kérdezte George élesen.

– Hát azt, hogy maga is versenyző. Hiszen olyan fiatal.

George elfordult. Semmi kedve sem volt a beszélgetéshez, és keserű türelmetlenséget érzett a minden lében kanál emberek iránt.

Hirtelen végigcikázott benne egy gondolat. Talán már fellármázták utána a rendőrséget? Szétküldözgették a fényképét? Talán ez a szürke hajú pasas itt mögötte az arcába akar nézni?

George eddig még nem olvasta el a friss újságokat. Kinyújtotta a nyakát, hogy megnézzé a városon átívelő ponyvára vetített sorokat, amelyek a felhős délutáni égen egy kicsit fakón világítottak. Semmi értelme sem volt. Azonnal abba is hagyta a böngészést. Ezek a fényfeliratok a legkevésbé sem foglalkoztak vele.

Olimpiai idő volt, és a feliratokon kizárólag az esélyes győztesek nevei álltak, valamint azok a győzelmi trófeák, amelyeket a kontinensek, nemzetek, városok ajánlottak fel.

Ha ez így megy, akkor hetekig is eltarthat, ha az ember úgy számol, hogy egyenként mennyi időt vesz igénybe, amíg minden város kivívja a maga dicsőséges helyét. George saját városa egyszer harmadik helyezést ért el az Olimpián az Elektromossággal; harmadikok lettek az egész államban. A Városházán még mindig ott van az emléktábla.

George a vállá közé húzta a fejét, zsebre vágta a kezét, és elhatározta, hogy még észrevétlenebbé teszi magát. Lazítani próbált és nyugodtnak látszani, s ettől mintha nagyobb biztonságban lett volna. Most már az előcsarnokban volt, és senki sem csípte nyakon. Besodródott a Csarnokba, és előrefurakodott, amennyire csak bírt.

Kellemetlenül hatott rá, hogy Szürke Haj újra felbukkant mellette. George gyorsan elkapta a pillantását, és megpróbált lehiggadni. Az az ember ott a jobb oldalán végül is sorban áll.

Szürke Haj rövid és puhatolózó mosoly után többé ügyet sem vetett rá, egyébként is megkezdődött az Olimpia. George egy pillanatra felkelt az üléséről, hogy lássa, vajon innen észreveszi-e majd Trevelyan, és ebben a percben semmi mással nem törődött.

* * *

Az olimpiai csarnok közepes méretű volt, klasszikus, hosszúkás ovális formájú, ahol a nézők számára két sor erkély futott körbe, a versenyzők meg odalent álltak középen. A gépeket már elhelyezték, a táblák egyelőre kivilágítatlanul álltak a padok felett, csak a versenyzők neve és száma fénylett. Ők már összegyűltek, olvastak, beszélgettek, egyikük épp a körmét piszkálta elmélyülten. (Természetesen rossz fényt vet egy versenyzőre, ha a startjel előtt bármilyen érdeklődést mutat az előtte álló feladat iránt.)

George a széke karfájára tett programlapot tanulmányozta, és rábukkant Trevelyan nevére. A tizenkettes szám jutott neki, és George nagy bosszúságára épp a csarnok másik végében volt a helye. Trevelyan a tizenkettes hely előtt álldogált, zsebre vágott kézzel, háttal a padjának, és a nézőközönséget bámulta,

mintha azt számolgatná, hányan vannak. George nem tudta kivenni az arcvonásait.

Ám azért mégis Trev volt.

George egészen belesüppedt székébe. Azon töprengett, vajon Trev jól csinálja-e majd. Kötelességszerűen ezt remélte, valami azonban lázadózva ellentmondott. Itt van ő, George, hivatás nélkül, mint néző. Trevelyan pedig Bejegyzett, Nem Vastartalmú Fémme Dolgozó Kohász, mint versenyző.

George csodálkozott, hogy Trevelyan már egy év alatt végzett. Néha előfordult az ilyesmi, ha valaki különlegesen magabiztos – vagy ha nagyon sietős neki. De ez mindig bizonyos kockázattal járt. Akármilyen hatásos a Műveltségi Eljárás, egy tanulóév a Földön („megzsírozni a merev tudást”, ahogy a szólasmondás tartja) magasabb pontszámot biztosít.

Ha Trevelyan ismét, akkor talán nem csinálja olyan jól. George elszégyellte magát, amiért ez a gondolat egy kicsit jólesett neki.

Körülnézett. A nézőtér szinte teljesen megtelt. Biztos, hogy nagy látogatottságú Olimpia lesz, ami a versenyzőkben nagyobb feszültséget kelt – vagy még inkább ösztönzi őket.

Voltaképpen miért nevezik Olimpiának? Ezt sohasem tudta. Miért hívják a kenyeret kenyérnek?

Egyszer az apjától is megkérdezte.

– Mondd papa, miért nevezik Olimpiának?

– Az Olimpia versengést jelent – felelte a papája.

– Olyant, amikor majd Stubby meg én fogunk küzdeni egymással?

Idősebb Platen így válaszolt.

– Nem. Az Olimpiák speciális versenyt jelentenek, és ne kérdezz már ennyi számárságot. Majd te is megtudsz mindent, amikor megfelelsz a Műveltségi Napon.

George visszatért a jelenbe, felsóhajtott, és összehúzódott ülésében.

Majd te is megtudsz mindent!

Különös, milyen tisztán él most a memóriájában a múlt. „...amikor megfelelsz a Műveltségi Napon.”

Azt bezzeg soha senki sem mondta, hogy „ha megfelelsz”.

Úgy tűnt neki, mintha egész életében mindig számárságokat kérdezett volna. Mintha agyában mindig is ott lett volna valami ösztönös bizonyosságérzet arról, hogy képtelen lesz megfelelni a Műveltségi Napon, és mintha azért tett volna fel annyi kérdést,

hogy imitt-amott legalább annyi morzsát csipegessen fel, amennyit csak tud.

Ott, a Házban pedig arra biztatták, hogy csipegessen csak, és egyetértettek azzal, hogy az agya ösztönös. Ahhoz pedig ez az egyedüli módszer.

Hirtelen felegyenesedett ültében. De hát mi az ördögöt csinál? Csak nem esik bele maga is ebbe a hazugságba? Talán azért, mert itt áll előtte Trev, a Művelt, az Olimpiai Versenyző, ő pedig mint néző van jelen?

Nem, ő nem gyengeelméjű! Nem!

Agyának hangos belső tiltakozása mintha hirtelen a közönség viharos tetszésnyilvánításában visszhangzott volna, amikor mindenki felugrálva éljengett.

Az olimpiai nézőtér oválisának kellős közepén lévő páholy zsúfolva volt diplomatákkal, akik a Novia színeiben pompáztak, és a „NOVIA”-felirat minden elképzelhető helyre felkúszott.

A Novia különlegesen kiemelkedő, 1/A minősítésű világ, amely nagy népességével és százszázalékosan fejlett civilizációjával, mondhatni, a legjobb a Galaxisban. Minden földlakónak az volt a leghőbb vágya, hogy egyszer majd ő is ott éljen, de ha neki nem sikerülne, akkor legalább a gyermekeit szeretne volna ott tudni. (George nagyon jól emlékezett arra, hogy Trevelyan célja is a Novia volt – és íme, most ezért versenyez.)

A nézőtér feletti világítás elhalványodott. A középső porond, ahol a versenyzők várakoztak, fényárba borult.

George újból megpróbálta kivenni Trevelyan arcvonásait. Túl messze volt.

Most felcsendült a bemondó tiszta, átható hangja.

– Nagyabecsült noviai szponzoraink! Hölgyeim és uraim! A Nem Vastartalmú Fémkohászat Olimpiai Versenye kezdetét vesi. A versenyzők a következők...

A bemondó figyelmesen, gondosan felsorolta a neveket, születési helyeket, a Műveltség megszerzésének évét. A közönség minden nevet nagy tapssal fogadott, a San Franciscó-i versenyzők persze a legelsőpróbb tetszésnyilvánítást aratták. Amikor a bemondó Trevelyan nevéhez érkezett, George azon kapta magát, hogy eszeveszetten éljenez és hadonászik. A mellette ülő ősz hajú férfin látszott, hogy roppantul meglepődik.

George kénytelen-kelletlen visszanézett rá. Szomszédja előrehajolt, és a fergeteges ordibálás miatt hangosan megszólította.

– Az én városomból senki sincs itt. Majd annak szurkolok, akinek maga. Ismer valakit?

– Nem – felelt kurtán George.

– Láttam, hogy nagyon abba az irányba nézeget. Ne adjam kölcsön a szemüvegem?

– Köszönöm, nem. (Vajon miért nem a maga dolgával törődik a vén hülye?)

A bemondó eközben egyéb formális részleteket taglalt, a versenyzőket és egyebeket. Végül is elérkezett a lényeghez, amit a közönség néma csendben figyelt.

– Minden versenyzőt ellátunk egy speciális ötvözetű fémrúddal. Pontosan meg kell állapítaniuk az anyag összetételét. Erre a célra mindegyikük egy-egy Beeman-FX-2 mikrospektrográfot kap, amelyek pillanatnyilag nem működőképesek.

Elismerő mormogás hallatszott.

– A versenyzőknek először is műszerük hibáját kell analizálniuk, majd kijavítaniuk. Szerszámokat és alkatrészeket biztosítunk számukra. A szükséges alkatrészek még nincsenek náluk, csak kérésre kapják meg, és az átadás idejét leszámítjuk a teljes versenydőből. Minden versenyző elkészült?

Az ötös szám éles vörös fénnel felvillant. Az ötös számú versenyző kirohant, majd egy perc múlva visszatért. A közönség jóindulatúan nevetgált.

– Minden versenyző elkészült?

Ezúttal néma csend volt.

– Van valami kérdésük?

Csend.

– Kezdhetik.

* * *

Hogy a versenyzők hogyan boldogulnak, azt persze jóformán senki sem tudta a nézőközönség körében megállapítani, legfeljebb a versenytáblán lévő kiírásokat figyelhették. A néhány jelenlévő kohász kivételével senki sem konyított ehhez a mesterséghez. A lényeg az volt, hogy ki lesz a győztes, ki a második és a harmadik. Azoknak, akik fogadásokat kötöttek (ami tilos volt, de sohasem lehetett megakadályozni), ez volt a legfontosabb. A többi csak a szükséges körítést jelentette.

George éppoly izgatottan figyelt, mint a többi néző. Egyik versenyzőről a másikra ugrált a tekintete, figyelte, amint az egyik

egy apró műszerrel leveszi mikrospektrográfja fedelét; hogy kukkant bele egy másik, hogy a harmadik már a pálcát helyezi a műszer alá, és egy negyedik még mindig a láthatóan bedögölt műszerét piszkálgatja.

Trevelyan éppúgy belemerült a munkájába, akár a többi. George egyáltalán nem tudta volna megmondani, mit művel.

A tizenhetes számú versenyző felett felgyulladt a jelzőlámpa: „A fókuszlemez rosszul van beállítva!”

A közönség felhőrdült.

A tizenhetes valamit elronthatott. Persze még mindig kijavíthatja a hibáját, de időt veszít. Vagy sohasem javítja ki, és képtelen lesz az analízist elvégezni, avagy ami még rosszabb, rossz analízissel végez.

Sebaj. A közönségnek ez is tetszett.

Több tábla is kigyulladt. George a tizenkettest figyelte. Afelett ez állt: *Mintavevő nincs középén. Új csíptetőre van szükségem.*

A kisegítő személyzetből valaki odarohant, és átadott egy új csíptetőt. Ha Trevelyan rosszul csinálta, akkor ez felesleges időpazarlás volt. George azon kapta magát, hogy visszafojtja a lélegzetét.

A tizenhetes felett megjelentek az eredményét jelző feliratok: *41,2649% alumínium, 22,1914% magnézium, 10,1001% réz.*

Ekkor már másutt is ki-kigyulladtak az eredményeket jelző feliratok.

A nézőközönség örvengött. Kész bolondokháza.

George azon töprengett, vajon hogy képesek a versenyzők ekkora téboly közepette koncentrálni. Aztán arra gondolt, hogy végül is egy kiváló technikusként a legnagyobb nyomás alatt is tudnia kell dolgozni.

A tizenhetes felkelt a helyéről, és vörös felirat jelent meg felette. A négyes csak két másodperccel maradt mögötte. Aztán még egy, majd egy másik jelezte, hogy elkészült.

Trevelyan még mindig ügyködött, pálcája ötvözetének összetétele még nem volt kiírva. De mire szinte az összes versenyző felállt, addigra Trevelyan is befejezte. Legutoljára az ötös végzett, aki gúnyos éljenzésben részesült.

Am ezzel még nem volt vége. A hivatalos értékelés természetesen még hátravolt. Az idő is sokat számított, de a pontosság legalább olyan fontos. Továbbá nem minden diagnosztizálás volt egyformán nehéz. Tehát számtalan tényezőt kellett figyelembe venni.

Végül felcsendült a bemondó hangja.

– A győztes négy perc tizenkét másodperces idővel, pontos diagnózissal, pontos analízissel a *tizenhetes* számú versenyző, Henry Anton Schmidt...

A többi már az általános ordítózásba vezett. A következő a nyolcas, és az utána következő a négyes számú versenyző volt. A tizenkettes szám említést sem érdemelt. Ő volt az egyik „futtottak még”.

George utat tört magának a tömegben a versenyzők ajtaja felé, ahol hatalmas csoportosulással találta magát szemben. Voltak ott zokogó rokonok (örömben vagy csalódásukban sírtak), újságírók serege, szülővárosbeli pajtások, autogram vadászok, újdonságok után lihegők, vagy egyszerűen csak kíváncsiságok. Persze lányok is akadtak, akik azt remélték, hogy majd valamelyik magas pontszámot elért versenyzőnek megakad rajtuk a szeme, és már mehetnek is a Noviára. (Vagy talán nem is a győztesekre vadásztak, inkább az ellenkezőjére, olyanra, akinek vigaszra van szüksége, a költségeket azonban vállalja.)

George hátrahúzódt. Egyetlen ismerőst sem látott. San Francisco annyira messze esik hazulról, hogy szinte biztos, senki sincs jelen Trev rokonai közül, aki részvétét akarná kifejezni.

Most felbukkantak a versenyzők, sután mosolyogtak, és bölintgattak a felharsanó éljenzésekre. A rendőrök visszaszorították a tömeget annyira, hogy a versenyzők háborítatlanul elvonulhattak. A magas pontszámokat elérték körül nagy nyüzsgés kezdődött, úgy vonzották a tömeget, mintha mágnesesek lettek volna.

Amikor Trevelyan felbukkant, már csak nagyon kevesen maradtak. (George valahogy érezte, hogy vár, ameddig a többiek elszélednek.) Trevelyan szája sarkában cigaretta lógott, és szemlesütve készült eloldalogni.

George már másfél éve nem volt odahaza, és ez most majdnem másfél évtizednek tűnt. Csodálkozva látta, hogy Trevelyan alig öregedett, ugyanaz a Trev állt előtte, akit utoljára látott.

– Trev! – lépett elő George.

Trevelyan meglepődve hátrafordult. Rámeredt George-ra, majd keze fellendült.

– George Platen, hogy az ördögbe...

Amilyen gyorsan felvillant az öröm az arcán, úgy le is hervadt. Kezét leejtette, mielőtt még George megragadhatta volna.

– Odabent voltál? – intett a fejével Trev a csarnok felé.

– Igen.

– Hogy megnézz?

– Igen.

– Nem csináltam valami jól, mi? – komorult el Trevelyan. Kivette szájából a cigarettát, ledobta és eltaposta. Közben kinézett az utcára, ahol a tömeg már oszolni kezdett, de az új sorban állók már a következő Olimpiai számra gyülekeztek. – Na és? – mentegetődzött Trevelyan. – Ez még csak a második alkalom, amikor hibáztam. A Novia persze ugrott. De azért maradt még elég más bolygó, ahová elmehetek. De figyelj, a Műveltségi Nap óta színedet se láttam. Hová kerültél? Az öregeid azt mondták, hogy valami különleges beosztásod van, de részleteket nem mondtak, te meg nem írtál. Igazán írhattál volna.

– Írhattam volna – felelte könnyedén George. – Egyébként sajnálom, hogy ma nem ment neked olyan jól.

– Ugyan – legyintett Trevelyan. – Mondtam már. Egyébként már hetekkel ezelőtt megmondták, hogy Beeman-masínát fognak adni a versenyre. Az átkozott Műveltségén viszont Hensler-masínára készítettek fel, és hol használnak ma Henslert? Legfeljebb a legvacakabb világokban. Hát nem kedves, hogy a másikat adták nekem?

– Nem akarod bepanaszolni, hogy...

– Ne hülyéskedj. Megmondták, hogy Henslert építettek be az agyamba. Csak menj és vitatkozz velük. *Minden* pocsékul ment. Én voltam az egyetlen, akinek új szerszámért kellett küldenem. Észrevetted?

– De ezt leszámították az időből.

– Az igaz, de rengeteg időt veszítettem azzal, hogy amikor már a diagnózison törtem a fejem, észrevettem, hogy valamelyik műszer nem illeszkedik rendesen. Ezt az időt nem vonják le. Ha Hensler-műszert kapok, akkor biztosan jól megcsinálom. A győztes egy San Franciscó-i fiú volt. És a harmadik meg a negyedik helyezett is. Az ötödik Los Angeles-i. Ők mind nagyvárosi oktatási programot kaptak. A legmodernebbet. Beeman-spektrográfot és mindent. Ugyan, hogy vehettem volna fel velük a versenyt? Azért jöttem ide, hogy talán számomra is van esély egy Novia által szponzorált Olimpián, de ezzel az erővel nyugodtan otthon maradhattam volna. Mindezt tudom, és ez megnyugtató. Nem a Novia az egyetlen szikladarab az úrben. Az összes nyavalyás...

Trevelyan nem George-hoz beszélt. Saját magához intézte szavait. Mintha kihúzták volna a dugót, úgy áradt ki belőle a keserősége. George is észrevette.

– De ha tudtad, hogy Beeman-szerkezetet kell használnod, akkor miért nem tanulmányoztad előzőleg?

- Mondtam már! Engem nem arra programoztak be.
- Olvashattál volna, szerezhettél volna könyveket róla.

Trevelyan éles pillantást vetett George-ra.

– Ne röhögtesd ki magad! Azt hiszed, ez csak olyan hülyéskedés? Mit képzelsz, miért olvastam volna könyveket, és miért próbáltam volna befűlni valamit, olyanokkal szemben, akik *tudják*.

– Én csak...

– Te mivel foglalkozol? Mi a hivatásod? – szegezte neki a kérdést hirtelen Trevelyan.

– Hát...

– No rajta! Ha olyan bölcs dolgokat mondasz nekem, akkor lássuk, te mit csinálsz! Azt látom, hogy még mindig a Földön vagy, tehát nem lettél számítógép-programozó. De hogy mi a speciális beosztásod, azt még mindig nem tudom.

– Figyelj, Trev, lekések egy megbeszélést – hadarta George. Elhúzódozott, és mosolyogni próbált.

– Nem, nem, szó sem lehet róla. – Trevelyan dühösen előre-hajolt, és megragadta George kabátját. – Felelned kell a kérdésekre. Miért félsz attól, hogy megmondd? Mi van veled? Ne akarj átverni, George, különben te húzod a rövidebbet. Hallod?

Alaposan megrázta George-ot, majd ott dulakodtak és lökdösődtek a padlón, amikor George egy haragos rendőri kiáltás formájában meghallotta az Úr Hangját.

– Na most már elég! Elég legyen! Hagyják abba!

George érezte, hogy gombóccá rándul a gyomra. Szörnyű helyzetben találta magát. A rendőr megkérdezheti a nevét, igazolványt kérhet, márpedig nála semmiféle igazolvány sincsen. A foglalkozása iránt is érdeklődhet, és menten kiderül a turpisság; és mindezt épp Trevelyan előtt, akinek a veresége miatt fáj a feje, no meg amiatt, hogy otthon is el kell mindezt mesélnie.

George nem bírta tovább. Kitépte magát Trevelyan markából, és már el akart szaladni, amikor a rendőr súlyos mancsa a vállára ereszkedett.

– Nono! Mutassák csak az igazolványukat!

Trevelyan a saját igazolványa után kotorászott, és hangosan mondta.

– Armand Trevelyan vagyok, kohász, az Olimpia egyik versenyzője. Őt fűlelje le, ne engem!

George érezte, hogy a szája kiszárad, és a torka elszorul.

– Egy pillanat, tiszt úr – vágott közbe egy kellemesen csendes hang.

– Igen, uram? – lépett vissza a rendőr.

– Ez a fiatalember a vendégem. Mi baj van vele?

George döbbenten felpillantott. Az az idősebb, őszes hajú férfi volt, aki mellette ült a versenyen. Szürke Haj jóságosan George felé hajolt.

A vendége? Ez megőrült?

– Ezek ketten valami rendbontást követtek el, uram – magyarázta a rendőr.

– Büntetett? Netán szétromboltak valamit?

– Nem, uram.

– Akkor hát a többi az én felelősségem. – Azzal Szürke Haj névjegyet kotort elő a zsebéből, a rendőr orra alá tartotta, aki azon nyomban visszakozott.

Trevelyan felháborodott.

– Na de ilyet! – ám a rendőr hátrapenderítette.

– Minden rendben. Akar még valamit?

– Én csak...

– Menjen a dolgára. És maguk is... mozgás – figyelmeztette a rendőr az összesereglett nézőközönséget, amely most csalódva eloszlott.

George hagyta, hogy az ősz hajú férfi odavezesse egy kocsihoz, de beszállni már nem akart.

– Köszönöm, hogy segített, de én nem vagyok a vendége. (Nem valami nevetséges tévedés áldozata?)

Szürke Haj azonban mosolygott.

– Eddig csakugyan nem volt, de most már az. Hadd mutakozzam be. A nevem Ladislav Ingenescu, bejegyzett történész.

– De...

– Jöjjön, nem esik semmi bántódása. Biztosítom. Elvégre nem akarok mást, csak azt, hogy többé ne gyűljön meg a baja a rendőrséggel.

– De hát miért?

– Valami okát akarja tudni? Nos, akkor hát azért, mert tiszteltbeli egy városbeli cimborák vagyunk. Mindketten ugyanannak

a versenyzőnek drukoltunk, emlékszik? Nekünk, egy városból valóknak pedig össze kell tartanunk, még ha ez a cím csak tiszteletbeli is.

George, aki teljesen bizonytalan volt ennek az embernek a kiléte felől, és önmaga felől lassan már úgyszintén, egyszerre a kocsiiban találta magát. Még mielőtt meggondolhatta volna, már el is iramodtak a talajtól.

Ennek az embernek valami fontos pozíciója lehet, gondolta magában George. A rendőr tisztelgett előtte.

George már csaknem elfeledkezett arról, hogy San Franciscóba jövetelének valódi célja nem az volt, hogy megkeresse Trevelyan, hanem az, hogy egy olyan befolyásos emberre leljen, akinek a segítségével újból felmértetheti műveltségi kapacitását.

Lehet, hogy éppen Ingenescu ez az ember. Tessék, ölébe pottyant a lehetőség!

Akkor hát minden remekül megy, remekül. Habár valahogy olyan hamisan hangzik. George szorongott.

* * *

A rövid kocsiázás alatt Ingenescu egyvégtében locsogott, megmutogatta a város nevezetes pontjait, és visszaidézte az Olimpiát, amelyet együtt láttak. George, aki mindegyikre csak félfüllel figyelt, idegesen nézegette, merre mennek.

Vajon elhagyják a várost?

Nem, George megkönnyebbülten felsóhajtott. Még mindig a városban volt, biztonságban.

A kocsi egy hotel kivilágított tetején landolt.

– Remélem, csatlakozik hozzám vacsorára a szobámban?

– Igen – mondta George, és kényelmetlenül vigyorgott. Csak most kezdte érezni, milyen éhes, hiszen nem is ebédelt.

Ingenescu hagyta, hogy George csendben megvacsorázzon. Leszállt az este, és a falon automatikusan kigyulladtak a lámpák. (Huszonnégy órával ezelőtt még a saját szobámban voltam, gondolta George.)

Amikor már a kávé is megitták, Ingenescu beszélni kezdett.

– Úgy viselkedik, mintha azt hinné, hogy bántani akarom.

George elvörösödött, letette a csészéjét, és tiltakozni próbált, de az öregember csak nevetett, és a fejét csóválta.

– Jól van no. Már azóta figyelem, amióta először megpillantottam, és azt hiszem, sok mindent tudok már magáról.

George rémülten felugrott.

– Üljön hát vissza! Hiszen én csak segíteni szeretnék – nyugtatta Ingenescu.

George visszaült, de a gondolatai csak úgy száguldottak. Ha az öreg tudja, hogy kicsoda, akkor miért nem hagyta, hogy a rendőr elvigye? Miért akar önként segíteni rajta?

– Azt szeretné tudni, hogy miért akarok segíteni magának? – kérdezte Ingenescu. – Ó, ne rémüldezzön. Nem vagyok gondolatolvasó. Csak van egy kis gyakorlatom abban, hogy apró reakciókból egy s más világos legyen előttem. Érti?

George nemet intett.

– Nézzük az első benyomást – kezdte Ingenescu. – Ott várt a sorban, hogy megnézzék az Olimpiát, és a mikroreakciói semmit sem árultak el abból, hogy mit csinál. Az arckifejezése rossz volt, a kézmozdulata rossz volt. Ez azt jelenti, hogy általában semmi sem jó maga körül, amiben az az érdekes, hogy bármi legyen is, nem általános, nem szokványos. Talán, gondoltam magamban, van itt valami, amivel a maga saját tudata sincsen tisztában. Nem tudtam, mit csináljak, csak követtem magát, és leültem a közelében. Akkor is követtem, amikor az Olimpia befejeződött, és épp odacsöppentem, amikor maga és a barátja beszélgettek. Ezek után, amikor oly rendkívüli érdeklődést tanúsítottak az iránt, hogy maga mivel foglalkozik – sajnálom, ha ez túl hidegen hangzik, de –, nem hagyhattam, hogy a rendőr elvigye. És most mondja meg, mi baj van magával?

George majd elájult a határozatlanságtól. Ha ez csapda, akkor miért ilyen közvetett módon akarja becsalogatni? De *valakihez* mégiscsak fordulnia kell! Azért jött ebbe a városba, hogy segítséget keressen, és íme, most itt van a felajánlott segítség. De az is fura, hogy csak így felajánlja. Túl könnyen jött a dolog.

– Természetesen – mondta Ingenescu –, amit nekem mint társadalomtudósnak elmond, az bizalmas információ. Tudja, hogy ez mit jelent?

– Nem, uram.

– Azt jelenti, hogy becstelenség lenne, ha azt, amit elmond, bárki előtt, bármilyen célból elismételném. Továbbá senkinek sincs törvényes joga ahhoz, hogy rákényszerítsen az elismétlésére.

– Azt hittem, hogy maga történész – felelte George hirtelen támadt gyanakvással.

– Az is vagyok.

– De épp most mondta, hogy társadalomtudós!

Ingenescu nevetésben tört ki, azután abbahagyta, és bocsánatot kért.

– Sajnálom, fiatalember, nem akartam kinevetni, és valószínűleg nem is magán nevettem. A Földet nevettem ki, és azt, ahogyan a természettudományokhoz, mi több, azok szigorúan gyakorlati alkalmazásához ragaszkodik... Fogadni mernék, hogy maga kapásból fel tudja sorolni a mérnökség összes technikai vagy mechanikai alosztályát, de a társadalomtudományokhoz semmit sem konyít.

– Akkor hát mik azok a társadalomtudományok?

– A társadalomtudomány az emberi csoportokat tanulmányozza, és nagyon sok specializált ága-boga van, például beleértetik az állattan is. Vannak például a kultúrával foglalkozó részei, amely a kultúra mechanizmusát tanulmányozza, nagyságát, fejlődését, hanyatlását. A kultúrák – vágott a kérdés elébe – mind az életmód aspektusai. Például magában foglalja azt a módot, ahogyan élünk, a dolgokat, amelyeket élvezünk és amelyekben hiszünk, hogy mit tartunk jónak és rossznak, meg ehhez hasonlókat. Érti?

– Azt hiszem.

– Egy gazdaságtannal foglalkozó ember – nem közgazdász, hanem gazdaságtannal foglalkozó egyén – arra specializálódik, hogy a kultúrának azt a részét tanulmányozza, hogy melyek a társadalom egyes tagjainak testi szükségletei. A pszichológus arra specializálódik, hogyan hat a társadalom egy bizonyos tagjára. A futurista arra specializálódik, hogy megtervezze a jövő társadalmát, és a történész – nos itt lépek be én.

– Igen, uram.

– A történész arra specializálódik, hogy saját társadalmunk múltjának fejlődését, valamint más kultúrák társadalmait tanulmányozza.

George egyszeriben azon kapta magát, hogy a dolog kezd érdekelni.

– A múltban másmilyen volt?

– Mondhatom, hogy más volt. Még ezer évvel ezelőtt is más volt. Például nem volt Műveltség, legalábbis nem így nevezték.

– Tudom – mondta George. – Az emberek apró darabonként, könyvből tanultak.

– Nahát, honnan tudja?

– Hallottam róla – motyogta óvatosan George. – És mondja, van annak valami haszna, ha valaki azzal foglalkozik, hogy mi volt régen? Lehet ezzel valamit kezdeni?

– Kezdeni semmit sem lehet vele, fiam. De a múlt megmagyarázza a jelent. Például megmagyarázza, miért olyan a Műveltségi Rendszerünk, amilyen.

George nyugtalanul fészkelődni kezdett. A pasas mindig ehhez a témához kanyarodik vissza.

– Mert ez a legjobb – csattant fel George élesen.

– Na de miért ez a legjobb? Figyeljen csak egy kicsit, és mindjárt megtudja. Akkor majd azt is meg tudja mondani, van-e haszna a történelemnek. Még a csillagközi utazások kifejlődése előtt – hirtelen félbeszakította magát, mert észrevette George arcán a teljes döbbenetet. – Miért, maga azt hitte, hogy mindig is voltak ilyen utazások?

– Ezen soha egy percig sem gondolkodtam, uram.

– Ebben biztos voltam. De volt olyan idő, úgy négy-ötezer évvel ezelőtt, amikor az emberiség a Föld felszínének határai között élt. Ez a kultúra azonban technikailag igen gyorsan fejlődött, ugyanakkor az emberek oly retentő mértékben elszaporodtak, hogy eljutottak arra a pontra, amikor minden technikai hiba óriási tömegéhezéssel és járványokkal járt. Amikor a hatalmas népszaporulattal szembesültek, mind több és több technikus és tudóst képeztek, de mivel a tudomány egyre fejlődött, képzsük egyre több és több időbe került.

Először a bolygóközi és a csillagközi utazások fejlődtek, és a probléma egyre akutabbá vált. A helyzet az volt, hogy egy Naprendszeren kívüli bolygó gyarmatosítása ötszáz éven belül szóba sem jöhetett, mert nem volt kellő számú képzett ember.

A fordulat akkor következett be, amikor az agyban elraktározott tudás mechanizmusát kidolgozták. Amikor ez megtörtént, lehetővé vált olyan Oktatási Programok elkészítése, amelyeknek az agyba való beolvasásával azonnal létrejön a tudás. De ezt maga is tudja.

Amikor ez létrejött, akkor egyszerre ezernyi és milliónyi jól képzett ember állt csatasorba, és megkezdhattuk azt, amit „az univerzum megtöltésének” nevezünk. Jelenleg tizenötezer la-

kott bolygó van a Galaxisban, és se szeri, se száma még a többinek.

Érti már, hogy miről van szó? A Föld Oktatási Programokat exportál az alsóbbrendű foglalkozásokhoz, és ezzel egységesíti teszi a galaktikus kultúrát. Az olvasási program például egyetlen nyelvet biztosít mindannyiunknak. Ne csodálkozzon, lehetnek más nyelvek is, és a múltban nagyon sokfélélt használtak. Több százat.

A Föld magasán képzett hivatásokat is exportál, és saját népességét elviselhető szinten tartja. Mivel a férfi és női nem kiegyenlített arányban kerül behajózásra, így az önújratereztetés is létrejöhet, ami hallatlan nagy segítség a külső világok népszáporulatában, ahol erre nagyon nagy szükség van. Továbbá a programokért és az emberekért nagy pénzekkel fizetnek, amire viszont azért van szükségünk, mert ettől függ a gazdasági helyzetünk. Most már érti, hogy miért a mi Műveltségi Rendszerünk a legjobb?

- Igen, uram.
- És sikerült megértenie, hogy miért vált szükségessé ezeröttszáz évvel ezelőtt a csillagközi gyarmatosítás?
- Igen, uram.
- Akkor most már a történelem hasznát is belátja – mosolygott a történész. – Talán azt is megérti, miért érdeklődöm maga iránt.

George egyszerre visszapottyant a realitásba. Ingenescu nyilván nem céltalanul beszél. Mindez valami új irányból való támadás előkészítése.

- Miért? – kérdezte habozva.
- A társadalomtudósok a társadalommal foglalkoznak, és a társadalom egyedekből áll.
- Igen.
- De az emberek nem gépek. A fizikai tudományok gépekkel dolgoznak. A gépekről behatárolt a tudásunk, és az arra hivatottak mindent tudnak róluk. Mi több, egy adott gépfajta mindig annyira hasonló a másikhoz, hogy egyenként semmi érdekes nincs bennük. De az ember, ah – az ember annyira összetett, és annyira különbözik egyik a másiktól, hogy a társadalomtudós soha nem ismerheti meg mindegyiküket, még csak hozzávetőlegesen sem. Ahhoz, hogy saját magát megértse, az kell, hogy másokat tanulmányozzon. Különösen a rendkívül szokatlan előfordulásokat.

- Az olyanokat, mint én – suttogta George tompán.
- Nem nevezném magát rendkívülinek, de az biztos, hogy szokatlan. Megéri, hogy tanulmányozzam, és ha megengedi nekem ezt a kiváltságot, akkor viszonzásul segítek, ha bajba jut, és ha tudok magán segíteni.

George fejében mintha gombostűk forogtak volna. Ezek az emberekről és gyarmatosításról mondtak talán elérhetővé tesszik a Műveltséget. Minden összekeveredett benne, már hajlamos volt, hogy megtörjön, és mindent bevalljon.

- Hadd gondolkozzam egy percre – kérte.

Azután egy kicsit elhúzódott és így szólt.

- Megtenne valamit értem, uram?
- Ha tudok – bólintott a történész barátságosan.
- Minden, amit ebben a szobában mondok, bizalmas információ. Maga mondta így!
- Így is értem.
- Akkor juttasson el egy külvilágbeli hivatalos kihallgatásra a... a Noviára.

- Na de... – nézett rá meghökkenve Ingenescu.
- Maga megteheti – erősködött George. – Maga fontos állású hivatalnok. Láttam a rendőron, amikor megnézte az igazolványát. Ha elutasít, akkor... akkor nem engedem, hogy tanulmányozzon engem.

Ez még George fülében is nagyon ostoba fenyegetésnek tűnt, aminek semmi hatása sem lehet. Ingenescura azonban mégis erős hatást gyakorolhatott.

- Ez most éppenséggel lehetetlen – ellenkezett Ingenescu. – Noviai hivatalnokkal az Olimpia hónapjában...
- Rendben van. Akkor intézze el, hogy magam telefonálhassak egy noviaiinak, és majd én kérek tőle kihallgatást.
- Meg tudja csinálni?
- Azt hiszem. Várjon, és meglátja.

Ingenescu elgondolkodva nézte George-ot, aztán a videofon után nyúlt.

George várt, szinte megrészegült ettől az új kilátástól. Nem lehet, hogy felsüljek. *Nem süllhetek fel.* Noviai akarok lenni. Antonelli akarata ellenére diadalmasan akarok elkerülni a Földről és a Ház összes dílisétől, a gyengeelméjűektől.

* * *

George izgatottan figyelte, ahogy a videofon képernyője ki-
gyulladt. Mintha ablakot nyitott volna a Noviára, mintha a Novia
egy kicsiny része megjelent volna a Földön. Huszonnégy óra le-
forgása alatt mennyi mindent elintézett!

A képernyő elködösült, majd élesre váltott, és nagy kacagás
hallatszott. Eleinte senkit sem lehetett látni, azután férfiak és
nők árnyai jelentek meg. Majd megszólalt egy hang. –
Ingenescu? Tényleg ő akar velem beszélni?

Azután megjelent a beszélő, és rámeredt a képernyőben. Egy
noviai. Egy valódi noviai. (George-ban eziránt semmi kétség
sem merült fel. Volt a férfi megjelenésében valami külvilági.
Semmi olyasmi, amiről pontosan megállapíthatta volna, de biz-
tosra vette.)

Barna bőrű arca volt, sötét haját mereven hátrafésülte homlo-
kából. Keskeny, fekete bajuszt és hegyes szakállt viselt, arca
többi részét simára borotválta, sötét olybá tűnt, mintha teljesen
szőrtelenítette volna. Mosolygott.

– Ladislas, hát ez hihetetlen! Épp arra készültünk, hogy mia-
latt a Földön vagyunk, megkeressük, de úgy látszik, maga gon-
dolatolvasó.

– Gondolatolvasó, Méltóságos uram?

– Vallja be! Maga tudta, hogy csak fel akartam hajtani ezt a
pohárkát, és utána fel akartam hívni. – Felemelte a kezét, és át-
hunyorogott a kis pohár halványlila likőrön. – Sajnos azt hiszem,
nem tudom megkínálni.

George félrehúzódott, így a noviai nem vehette észre. Ettől
megkönnyebbült. Időt akart nyerni, hogy összeszedje magát,
amire nagy szüksége volt. Eközben folyvást dobolt, dobolt az uj-
jaival.

De lám, igaza volt. Nem tévedett. Ingenescu csakugyan fon-
tos személyiség. A noviai a keresztnevén szólítja.

Nagyon jó! A dolog remekül működik. Amit elveszített An-
tonellinél, azt megnyeri Ingenescunál. És majd egyszer, amikor
már végre azt teheti, amit akar, és hatalmas noviaiként vissza-
tér a Földre, mint ez, aki tréfálkozva, könnyedén cseveg
Ingenescuval, és viszonzásul Méltóságos uramnak szólítják –
amikor tehát visszatér, majd elrendezi a számláját Antonellivel.
Másképp évről kell megfizetnie, és...

Majdhogynem elveszítette az egyensúlyát ebben a csábító ál-
modozásban, azután hirtelen magához tért, és szinte megré-
mült, mert elveszítette a fonalat.

– ...tarthatatlan – mondta épp a noviai. – A Noviának ponto-
san olyan komplikált és haladó civilizációja van, akár a Földnek.
Elvégre nem a Zeston vagyunk. Nevetséges, minek hozzunk
ide egyéni technikusokat?

– Csak néhány új modellt – mentegetődzött nyájasan Inge-
nescu. – Sohasem biztos, hogy új modellre van szükség. Vado-
natújí Műveltség-programokat vásárolni ugyanannyiba kerül
önöknek, mint ezer technikus, és honnan tudja, hogy ilyen sok-
ra lesz szüksége?

A noviai lehajtott a maradék italát, és nevetett. (Ez valahogy
nem tetszett George-nak, olyan frivolnak tűnt. Az volt az érzése,
hogy nem ez volt az első pohár ital, amit a noviai felhajtott, va-
lószerűleg lehetett még előtte is egy-kettő.)

– Ez tipikus kegyes hazugság, Ladislas. Jól tudja, hogy ha
akarjuk, minden legújabb modellt megszerzünk. Ma délután öt
kohászt gyűjtöttem be...

– Tudom – helyeselt Ingenescu. – Ott voltam.

– Szóval figyelte engem! Kémkedett! – kiáltotta a noviai. –
Majd én megmondom, mi ez. Az új kohász-modellek, akiket
megszereztem, csak abban különböznek az előzőktől, hogy is-
merik a Beeman-spektrográf használatát. A programokban *er-
nyi* változás sem történt a tavalyi modellekhez képest (a noviai
két ujját szorosan összezárva mutatta, milyen csekély volt a vál-
tozás). Csak azért akarja rám sózni az új modelleket, hogy meg-
vásároljuk, pénzt költsünk, maga meg kalaplevéve idejőjjön.

– Nem akarjuk magára sózni.

– Nem, de maguk a legutolsó modellekből a Landoniumnak
is eladtak, és nekünk lépést kell tartanunk. Szép kis körhintába
ültet bennünket, maga ájtatos földlakó, de vigyázzon, minden
körhintának van valahol kijárata. – Volt valami éle a nevetésé-
nek, és hamarabb végződött, mint várni lehetett.

– Teljes tisztelettel remélem is, hogy van – mondta
Ingenescu. – Egyébként azért hívtam, mert...

– Hát persze, hiszen *maga* hívott! Ó, igen, én csak mondom
a magamét, és gondolom, jövőre talán csakugyan lesznek új ko-
hászmodellek, amivel majd jó vásárt csinálunk, esetleg valami
új nióbium-szerkentyűvel, ami semmiben sem hasonlít az előző-
höz. De rajta, mit is akart mondani?

– Itt van nálam egy fiatalember, aki beszélni szeretne önnel.

– Ó? – A noviai nem volt túlságosan elragadtatva. – És mi-
ről?

– Nem tudom. Nekem nem mondta el. Ami azt illeti, még a nevét és a foglalkozását sem árulta el.

– Akkor miért pazaroljam az időmet? – húzta össze a szemét a noviai.

– Biztosra veszi, hogy amit mondani szeretne, az érdekli önt.

– Kötve hiszem.

– Az én kedvemért – tette hozzá Ingenescu.

– Hozza ide – vont vállat a noviai –, és mondja meg neki, hogy fogja rövidre.

Ingenescu oldalra lépett, és odasúgta George-nak. – Szólítsa Méltóságos úrnak!

George nagyot nyelt. Elérkezett az idő.

* * *

Érezte, hogy előnti a verejték. A gondolat annyira új volt, olyan hirtelen tört rá. Minden akkor kezdődött, amikor Trevelyannel beszélt, azután Ingenescu locsogása tovább erősztette és kiteljesítette, majd most a noviai megjegyzése volt az, amely a helyére tette.

– Méltóságos uram – kezdte George –, én meg tudnám mutatni a kijáratot a körhintából. – Szándékosan idézte a noviai saját metaforáját.

– Miféle körhintáról beszél? – szegezte rá a szemét komolyan a noviai.

– Ön kegyeskedett az imént említeni. Azt a körhintát, amelybe a Novia beleül, amikor ön a Földre jön, hogy technikusokat szerezzen. (George nem bírta visszatartani a fogvacogását; de csak az izgalomtól, nem a félelemtől remegett.)

– Azt akarja mondani, hogy tud valami módszert, amivel elkerülhetjük a Föld szellemi piacának patronálását? Erről van szó?

– Igen, uram. Amivel ellenőrzése alatt tarthatná a Műveltségi Rendszert.

– Hmmm. Programok nélkül?

– I-igen, Méltóságos uram.

A noviai nem vette le a szemét George-ról.

– Ingenescu, jöjjön közelebb – parancsolta.

A történész odalépett a képernyőhöz, így George válla felett láthatóvá vált.

– Mi ez? – kérdezte a noviai. – Nem látom keresztülvihetőnek.

– Biztosítom, Méltóságos uram – nyugtatta Ingenescu –, hogy bármit mond is a fiatalember, azt a saját kezdeményezésére mondja. Nem én inspiráltam. Nem is tudom, mit kezdjek vele.

– Akkor hát voltaképpen kije magának ez a fiatalember? Miért hívott fel az érdekében?

– Tanulmányaim tárgya, Méltóságos uram. Van számomra bizonyos értéke, és eltréfálkozom vele.

– Miféle értéke van?

– Ezt nehéz lenne megmagyarázni; a hivatásommal van összefüggésben.

A noviai kurta kacajt hallatott.

– Nos mindent a hivatásért. – Odabólintott egy láthatatlan személynek vagy személyeknek. – Itt van egy fiatalember, Ingenescu pártfogoltja vagy efféle, aki majd megmagyarázza nekünk, hogy lehet Műveltséget szerezni programok nélkül. – Csettintett az ujjával, és újabb halványlila likőröspoharat adtak a kezébe. – Nos, fiatalember?

A képernyőn megsokasodtak az arcok. Férfiak és nők tolongtak George szeme előtt, látszott rajtuk, hogy mulatnak rajta, de csodálkoznak is.

George megpróbált megvetően nézni. Ezek mind, a noviaiak éppúgy, mint a földlakók, úgy bámulják és „tanulmányozzák”, mintha valami poloska vagy varangyos béka lenne. Ingenescu most a sarokban ült, és bagolyszemmel meredt rá.

Hülyék, gondolta magában George, egytől egyig hülyék vagyok. De meg kell érteniük. Addig kell mondania, amíg megértik.

– Ott voltam ma délután a Kohászolimpián – kezdte.

– Maga is? – kérdezte unottan a noviai. – Úgy látszik, az egész Föld ott nyüzsgött.

– Nem, Méltóságos uram, de én ott voltam. Az egyik barátom is versenyzett, és rossz helyezést ért el, mert Beeman-műszert kellett használnia. Az ő Műveltsége csak a Hensler-műszerre terjed ki, ami nyilvánvalóan egy régebbi modell. Mint ön is mondta, *ilyen* csekély módosítás van köztük – George összeérintette a két ujját, amivel a noviai iménti mozdulatát utánazta. – A barátom bizonyára meg tudta volna tanulni a Beemant is a verseny előtt.

– Mit jelentsen ez?

– A barátomnak egész életében az volt a vágya, hogy a Noviára minősítsék. Ehhez a minősítéshez a Beemant kellett volna megtanulnia, és erről tudott is. Ahhoz pedig, hogy megtanulja, csupán néhány apróság hiányzott, kicsivel több adat, esetleg valamennyi gyakorlat. Egy élet ambíciója múlt ezen a...

– És hol szerezhetné volna meg ehhez a magnószalaghoz a tényeket és adatokat? A Földön talán házi feladatként lehet megszerezni a Műveltséget?

A háttérben kötelességszerű kacarászás hallatszott.

– Azért nem tudta megtanulni, Méltóságos uram – folytatta George –, mert a barátom azt hitte, hogy ehhez programszalagra van szüksége. Enélkül nem is próbálkozott, holott tudta, hogy ezen múlik a verseny. Megtagadta, hogy programszalag nélkül megkísérelje.

– Megtagadta? Talán bizony a maga barátja afféle fickó, aki röpköcsi nélkül akar röpködni? – A háttérben még jobban nevettek, és a noviai szélesen elmosolyodott. – Szórakoztató a pasas. Folytassa. Adok magának még néhány percet.

– Kérem, ne higgye, hogy viccelek – figyelmeztette George feszülten. – A programszalag voltaképpen rossz dolog. Túl sokat tanít és túlságosan fájdalommentesen. Az az ember, aki ezzel a módszerrel tanul, nem tudja, hogyan is lehet másként tanulni. Szinte belefagy, belemerevedik abba a pozícióba, amelyet bele-tápláltak. Nos, az emberbe *nem* kellene programszalagot táplálni, hanem rá kellene bírni, hogy magától tanuljon, már a kezdet kezdetétől, ahogy mondják, akkor szokásává válna a tanulás, és folytatná is. Nem ésszerű? Ha pedig egyszer megszokta, hogy a tudásátfejlessze, akkor valóban belelehetne táplálni valami csekély tudást a programszalaggal is, afféle hézagkitöltésként, vagy a részletek berögzítéseként. Akkor aztán saját magától továbbfejlődhetne. Úgy önök Beeman-kohászokat alakíthatnának a saját Hensler-kohászaikból, és nem kellene új modellekért a Földre jönniük.

A noviai bólintott, és belehörpintett az italába.

– De honnan keletkezne ez a tudás, ha nincsenek programszalagok? A csillagközi vákuumból?

– A könyvekből és a műszerek tanulmányozásából. *Gondolkodással.*

– Könyvekből? Ugyan hogy érthetné meg bárki Műveltség nélkül a könyveket?

– A könyvek szavakból állnak. A szavak nagy részét meg lehet érteni. A speciális szavakat a technikusok is megmagyarázhatják.

– És mi van az olvasással? Olvasó programszalagokat megengedne?

– Az olvasó szalagokkal azt hiszem, minden rendjén van, de nem látok rá semmi okot, miért ne lehetne a rég bevált módszerrel megtanulni. Legalábbis egy részét.

– Tehát már a kezdetektől fogva szokássá fejlesztené ki? – kérdezte a noviai.

– Igen, igen – helyeselt vidáman George. Úgy látszik, a pasas kezd felfogni.

– És a matematikával mi lesz?

– Ez a legkönnyebb mind közül, uram... Méltóságos uram. A matematika minden más technikától különbözik. Bizonyos egyszerű elvekkel kezdődik, és lépésről lépésre lehet kifejleszteni. Ez gyakorlatilag erre épül. Azután ha az ember egyszer már megérti a tiszta matematika típusait, egyéb technikai könyvek is érthetőkké válnak. Kivált, ha az ember a könnyebbekkel kezd.

– Léteznek könnyű könyvek?

– Természetesen. Ha pedig nem lennének, a technikusok könnyűszerrel megírhatnák. Néhányan képesek arra, hogy tudásukat szavakban és szimbólumokban kifejezzék.

– Jóságos ég – szólt hátra a noviai a mögötte tolongóknak –, ennek az ördögadta ifjúnak mindenre megvan a válasza.

– Megvan, megvan – kiáltotta George. – Csak kérdezzen!

– Mondja, próbált maga könyvből tanulni? Vagy ez csupán a maga elméleti elképzelése?

George gyorsan odafordult Ingenescuhoz, de a történész passzívan üldögélt. Valami halvány érdeklődés látszott az arcán, semmi több.

– Igen – felelte George.

– És kivihetőnek találta?

– Igen, Méltóságos uram – vágta rá izgatottan George. – Vigyen el magával a Noviára! Én majd összeállítok egy tanmenet-félét, és...

– Várjon. Van még néhány kérdésem. Maga szerint mennyi időt venne igénybe, hogy olyan kohásszá váljon, aki képes egy Beeman-masina kezelésére, ha feltételezzük, hogy a nulláról indul, és nem használ Műveltség-szalagot?

– Nos – habozott George –, hát éveket.

– Két évet? Ötöt? Tízet?

– Ezt nem tudom, Méltóságos uram.

– Akkor itt egy létfontosságú kérdés, amelyre nem tud megfelelni. Beszélhetünk öt évről? Ez elfogadhatónak tűnik?

– Azt hiszem.

– Rendben van. Adva van egy technikus, aki a maga módszerével öt éven át tanulja a kohászatot. Ezalatt az idő alatt semmi hasznot sem hajt, ezt maga is elismeri, ám mégis etetni, itatni kell, lakást kell neki adnunk, még fizetést is, egész idő alatt.

– De...

– Hadd fejezzem be. Mire ez a technikus végez, és használhatja a Beemant, eltelik öt év. Nem gondolja, hogy ezalatt már olyan módosított Beeman-jeink lesznek, amit ez a technikus nem lesz képes használni?

– De addigra gyakorlatot szerez a tanulásban! A szükséges új részleteket néhány nap alatt megtanulhatja.

– Mondja maga. És tételezzük fel, hogy ez a maga barátja például megtanulja a Beeman kezelését és irányítását; vajon olyan szakértő lesz-e belőle, aki versenyre kelhet egy olyan kohással, akit programszalagról tanítottak?

– Talán nem, de – kezdte George.

– Á! – mondta a noviai.

– Várjon, hadd fejezzem be. Még ha nem tud is mindent a legjobban, az a képessége, hogy tovább tanulhat, mindennél fontosabb. Valószínűleg el tud majd gondolkodni a dolgok felett, olyan új dolgokon, amelyeken egy szalagról Műveltséget szerzett ember nem tud. Önnek így egész raktárra való eredeti gondolkodója lesz...

– A saját tanulmányai közepette rájött valaha valami új dologra?

– Nem, de én csak egyetlen ember vagyok, és még nem tanulok olyan régen...

– Igen. Nos, hölgyeim és uraim, jól szórakoztak?

– Várjon! – kiáltotta George teljes pánikban. – Személyes kihallgatást szeretnék öntől! Vannak dolgok, amelyeket nem tudok videofonon elmagyarázni. Vannak részletek...

A noviai keresztülnézett George-on.

– Ingenescu! Azt hiszem, mindent megtettem a maga kedvéért. Holnap nehéz napom lesz. Minden jót.

A képernyő elsötétült.

George a képernyő után kapott, mintha életre akarta volna kelteni.

– Nem hitt nekem! Nem hitt nekem! – kiabálta.

– Nem, George – bólintott Ingenescu. – Hát maga csak ugyan azt képzelte, hogy elhiszi?

George alig hallotta Ingenescu szavait.

– De miért nem? Hiszen ez a saját érdekét szolgálná! Kockázat nincs. Én és még néhány ember kidolgozhatnánk. Egy tucat ember betanítása néhány év alatt kevesebbe kerül, mint egy technikus! És részeg is volt! Be volt rúgva! Nem is érthetett meg! Hogy értessem meg vele? – nézett körül vadul George. – Meg kell értetnem. Ez rossz volt. Nem lett volna szabad videofonon beszélnem. Ehhez időre van szükség. Szemtől szemben. Hogyan...

– Nem akar magával találkozni, George – hangsúlyozta Ingenescu. – És akkor sem hinne magának, ha netán találkozna.

– De fog, én mondom! Amikor nem lesz részeg. De miért hív engem George-nak? – fordult oda vadul Ingenescuhoz.

– Nem így hívják? Nem George Platen?

– Maga ismer engem?

– Mindent tudok magáról.

George mozdulatlanul állt, csak mellkasa emelkedett fel és le.

– Segíteni akartam magán, George. Mondtam. Tanulmányoztam magát, és segíteni akartam.

– Nincs szükségem segítségre! – üvöltötte George. – Én nem vagyok gyengeelméjű! Az egész világ az, de én nem vagyok! – Megfordult, és vadul az ajtó felé rohant.

Feltépte az ajtót. Hirtelen ott termett két rendőr, és megragadták.

George kapálózott, de máris érezte az állkapcsába döfődő injekciót. Utoljára Ingenescu nyugtalan érdeklődéssel figyelő tekintetét látta...

* * *

George kinyitotta a szemét, és feltekintett a feje felett fehérlő mennyezetre. Mindenre emlékezett. Úgy, mintha valaki mással esett volna meg a dolog. Addig bámulta a plafont, amíg szeme megtelt a fehérséggel, és tisztára mosta az agyát, s az – úgy tűnt – elhagyta a szobát, hogy új gondolatokkal és újfajta dolgokkal foglalkozzék.

Nem tudta, mennyi ideig feküdt, miközben a saját gondolatai áradását figyelte.

– Fent vagy? – kérdezte egy hang.

George most hallotta először a saját nyögését. Ő nyögött volna? Megpróbálta megfordítani a fejét.

– Fáj valami, George?

– Furcsa – suttogta. – Úgy szerettem volna elhagyni a Földet. Nem értem.

– Tudod, hol vagy?

– A... a Házban. – George nagy nehezen megfordult. A hang Omanié volt. – Furcsa, de semmit nem értek – suttogta.

– Aludj csak – mosolygott rá Omani.

George elaludt.

* * *

Azután újból felébredt. Az agya tiszta volt.

Omani az ágya szélén ült, és olvasott, de amikor George ki nyitotta a szemét, letette a könyvet.

George megpróbált felülni.

– Helló – mondta.

– Éhes vagy?

– Nagyon. – Kíváncsian Omanira nézett. – Követtek, amikor elmentem, ugye?

– Egész idő alatt figyeltek – bólintott Omani. – Úgy manővereztünk, hogy Antonelli elé kerülj, és hagytuk, hogy levezesd az agressziódat. Éreztük, hogy ez az egyedüli módja annak, hogy előrehaladj. Az érzelmeid akadályozták a fejlődésedet.

– Hibát követtem el vele kapcsolatban – hebegte George zavartan.

– Ez már nem számít. Amikor megálltál a repülőtéren, és a kohászok tábláját nézegetted, egyik ügynökünk visszatelefonált a nevek miatt. Te régebben gyakran beszélgettél velem, így megjegyeztem Trevelyan nevét. Te megkérdezted, merre van az Olimpia; erre a lehetőségre vártunk, mert tudtuk, hogy ez lesz az a bizonyos krízis, amit reméltünk; odaküldtük a Csarnokba Ladislav Ingenescut, hogy találkozzék veled és vigyázzon rád.

– Fontos kormányzati ember, ugye?

– Igen, az.

– És ő vigyázott rám. Ez érdekes.

– Fontos ember vagy, George!

Vastag, gözölgő, illatos marhahús szeletet hoztak be. George farkaséhesen rávigyorgott, és kiszabadította karját a takaró alól. Omani odagurította a tálalóasztalt. A fiú egy ideig csendben falatozott.

– Röviddel ezelőtt egy kicsit felébredtem – mondta George.

– Tudom. Itt voltam – felelte Omani.

– Igen, emlékszem. Tudod, valahogy minden megváltozott. Gondolkodtam. Olyan volt, mintha kisépérték volna az érzelmeimet.

– Dehogyan – vigasztalta Omani. – Csak nyugtatót kaptál. Pi-henned kellett.

– Nos, minden teljesen világos, mintha egész idő alatt tudtam volna, csak nem tudtam magamra hallgatni. Azt gondoltam: voltaképpen mit is akartam én a Noviától? Oda akartam menni, átvenni egy rakás műveletlen ifjoncot, és könyvből akartam tanítani őket. Egy házat akartam alapítani a gyengeelméjűeknek – amilyen ez –, mert a Földön már nagyon sok ilyen ház van... nagyon sok...

– Az efféle hely számára – villantotta ki fehér fogát Omani – a Magasabb Tudományok Intézete a helyes elnevezés.

– Most már értem – mondta George. – Azelőtt oly könnyen elvakultam. Elvégre ki találja fel az új modelleket, amelyekkel az új típusú technikusokat ellátják? Ki találta fel a Beeman-spektrográfot például? Gondolom, egy Beeman nevezetű ember, az ő Műveltsége viszont nem származhatott programszalagról, különben hogyan tudta volna megtalálni?

– Pontosan.

– Vagy például ki készíti a programszalagokat? Speciális szalagkészítő technikusok? Akkor ki készíti azokat a szalagokat, amelyekkel *őket* képezik? Még képzettebb technikusok? Akkor ki találja fel a... Érted, hogy gondolom. Valahol a sor végén egy *embernek* kell állnia. Valahol lennie kell olyan férfiaknak és nőknek, akiknek eredeti gondolataik vannak.

– Igen, George.

A fiú hátradőlt, Omani feje fölé bámult, majd szemébe újból visszatért a nyugtalanság.

– De miért nem mondták meg ezt már a kezdet kezdetén?

– Mert abból nagy baj származhatott volna. Nekünk ki kell analizálnunk egy agyat, George, és meg kell mondanunk, hogy ebből kiváló építész lesz, a másiktól pedig jó favágó. Nem is-

merünk más utat-módot az eredeti kapacitás, a kreatív gondolkodás felismerésére. Van néhány gyakorlati metódusunk, amellyel felismerjük azokat az individuumokat, akik potenciális tehetségek.

– Az Olvasási Napon mindig jelentik számunkra az ilyen egyéneket. Például téged. Durván számítva az ilyen bejelentettek száma egy a tízezerhez. Mikor a Műveltség Napja eljön, ezeket az egyéneket újból leellenőrzik, és tízből kilenc tévedésnek bizonyul. Akik pedig bennmaradnak, azokat elküldik egy olyan helyre, mint amilyen ez itt.

– No de mi rossz lenne abban – szólt közbe George –, ha azoknak, akik... akik egyként bennmaradnak a tízezerből, megmondanák, hogy ilyen helyen végzik, mint ez? Akkor talán mégsem okozna a dolog akkora megrázkódtatást.

– És akik nem kerülnek be? Azzal a kilencvenkilencezer-kilencszázkilencvenkilencel mi lenne? Nem tehetjük, hogy ezek az emberek egytől egyig bukottak tekintsék magukat. Ők is célba vettek valamiféle hivatást, és ilyen vagy olyan úton el is érik. Mindenki megtalálja a maga helyét: bejegyzett ez és ez lesz belőle. Így vagy úgy minden egyénnek megvan a társadalomban a maga helye, és ez nagyon fontos.

– És mi? – kérdezte George. – Azok, akik egyek vagyunk a százezerből?

– Nektek sem mondhatjuk meg. Épp ezért. Ez az utolsó próba. Még a Műveltség Napja után is, amikor a lehetőségek már egyre gyérülnek, a tízből kilenc, aki idekerül, nem bizonyosul pontosan megfelelően kreatív zseninek, és csak nagyon nehezen tudjuk kiválasztani azt a tizediket, amelyik valóban megfelelő. A tizediknek valahogyan önmagát kell megmutatnia.

– Hogyan?

– Úgy, hogy idehozunk benneteket a Gyengeelméjük Házába, és az lesz a mi emberünk, aki ezt nem hajlandó elfogadni. Ez a módszer talán kegyetlen, de bevált. Nem mondhatjuk azt valakinek: Te kreatív vagy. Alkotóképes. Rajta, csináld hát! Sokkal biztonságosabb az, ha kivárjuk, hogy ez az ember maga mondja: Én képesnek érzem magam az alkotásra, és alkotni is fogok, akár akarjátok, akár nem! Tízezernyi olyan ember van, George, aki a tizenötezer világban elősegíti a technika fejlődését. Nem engedhetjük meg magunknak, hogy ebből a kis csoportból akár egyetlen jelöltet is elszalasszunk, vagy hiábavaló erőfeszítéseket tegyünk valakivel, aki nem üti meg a mércét.

George eltolta magától az üres tányért, és ajkához emelte a kávéscsészéjét.

– De mi lesz azokkal, akik... akik nem felelnek meg?

– Őket véglegesen beprogramozzuk, és belőlük lesznek a társadalomtudósaink. Ingenescu is egyike ezeknek. Én magam bejegyzett pszichológus vagyok. Mi vagyunk, hogy úgy mondjam, a második arcvonal.

George megitta a kávéját.

– Egyetlen egy dolgot még mindig nem értek – mondta.

– Mit?

– Miért nevezik Olimpiának?

Profession
1957

Halálos ítélet

– Szerintem egy kissé eltúlzod a dolgokat – mondta Brand Gorla kényelmetlenül mosolyogva.

– Nem, nem, nem – csattant fel a rózsaszín szemű kis albínó –, Dorlis nagy volt, amikor humánok még nem jártak a Vega-rendszerben. A Galaktikus Konföderációnak a miénknél is nagyobb fővárosa volt.

– Jó, mondjuk, hogy ősi fővárosa volt. Ezt elismerem, de a többit az archeológusokra hagyom.

– Az archeológusoknak semmi hasznát nem veszem... Amit én találtam, ahhoz egy specialista kell. És te tagja vagy a Testületnek.

Brand Gorla kételkedő pillantást vetett rá. Visszaemlékezett Theor Realóra, akit utolsó éves korában ismert meg: egy félreismerült kis fehér figura, aki olyannyira a háttérben búj meg, hogy még az emlékezetéből is kiesett. Nagyon régen volt ugyan, de az az albínó nagyon különös figurának bizonyult. *Erre* viszont jól emlékezett. És ez most sem változott.

– Megpróbálok segíteni – mondta Brand –, amennyiben elárulod, mit akarsz.

Theor határozott pillantással nézett rá.

– Azt akarom, hogy bizonyos tényeket a Testület elé tárd. Megígéred?

– Ha csak az én segítségemet kéred Theor – kertelt Brand –, akkor tudnod kell, hogy én vagyok a Pszichológusok Testületének legfiatalabb tagja. Nem sok befolyásom van.

– Meg tudod csinálni. A tények pedig magukért fognak beszélni. – Az albínónak reszketett a keze.

– Folytasd – törődött bele Brand. Az öreg elvégre is az iskolatársa volt. És *ennyire* nem lehet önkényeskedő.

Brand Gorla megnyugodva dőlt hátra. Az Arcturus fénye a mennyezeti ablak polarizált üvegén át megszelídülve, egyenletesen áradt szét a helyiségben. De még ez a tompított fény is

sok volt a rózsaszín szemeknek, ezért a kezével árnyékolta a homlokát, miközben beszélni kezdett.

– Huszonöt évig éltem a Dorlison, Brand – kezdte. – Olyan helyeken jártam, amiket ma már senki sem ismer, és sok mindent találtam. A Dorlis egy, a miénknél sokkal fejlettebb civilizáció tudományos és kulturális központja volt. Igen, és azt hiszem, a pszichológiáé is.

– A múlt dolgai mindig nagyobbaknak tűnnek – mosolyodott el Brand leereszkedően. – Erre a jelenségre van egy teorema. Freshmen ezt egyszerűen RSN-teorémának nevezte. Úgymint: Régi Szép Napok. De folytasd csak.

Theor összevonta a szemöldökét, amiért eltérítették a témától. Gúnyosan mosolyogni kezdett.

– Te folyton úgy próbálsz elkerülni a kellemetlen dolgokat, hogy tréfát űzöl belőlük. De árulj el valamit. Mit tudsz a Pszichológiai Tudományokról?

– Nem sokat – vont vállat. – Legalábbis a matematikai vonatkozásokról. Minden propaganda és reklám valamelyest a Pszichológiai Tudomány egyfajta durva megnyilvánulása – és olykor igen hatásos tud lenni. Erre gondoltál?

– Egyáltalán nem. Én nagy tömegekkel, egy évnél továbbtartó és ellenőrzött feltételek mellett végzett kísérletekre gondoltam.

– Az ilyesmit már elvetették. Nem vihető át a gyakorlatba. A mi szociális struktúránk nem alkalmas rá, és még nem tudunk eleget ahhoz, hogy ellenőrzés alatt tartsuk az eseményeket.

Theor elfojtotta az izgatottságát.

– Csakhogy a régiek *igenis* tudtak eleget. És ők *igenis* kézben tartották a dolgokat.

– Meglepő és érdekes – válaszolta Brand flegmán –, de te ezt honnan tudod?

– Onnan, hogy találtam erre vonatkozó dokumentumokat. Egy egész bolygóról van szó, Brand. Egy egész világ, tele minden szempontból szigorú ellenőrzés alá vont emberekkel. Tanulmányozták és elemezték őket, és kísérleteztek velük. Fel tudod ezt fogni?

Brand nem fedezte fel a mentális túlfűtöttség jeleit. Talán egy alaposabb vizsgálat...

– Biztosan félreértetted – mondta Brand nyugodtan. – Ez teljességgel lehetetlen. Emberi lényeket így nem lehet ellenőrizni. Túl sokfélék.

- Hát éppen erről van szó. Nem emberek voltak.
- Mi?
- Robotok voltak, pozitron robotok. Egy egész világra való robot, Brand. Semmi dolguk nem volt, csak élni és reagálni, miközben egy sereg *valódi* pszichológus figyelte őket.
- Ez örültség!
- Bizonyítani tudom – azok a robotok ugyanis még léteznek. Az Első Konföderáció széthullott, de a robotok megmaradtak. Még léteznek.
- És ezt honnan tudod?
- Onnan – állt fel Theor Realo –, hogy az elmúlt huszonöt évet közöttük töltöttem el!

A Testület elnöke ledobta pirosszegélyű hivatali talárját, és a zsebéből előhalászott egy abszolút illegális szivart.

- Lehetetlenség – mordult fel –, és teljességgel esztelenség.
- Pontosan – helyeselt Brand –, és ezt nem is vihetem a Testület elé. Meg sem hallgatnának. Először magával kell elfogadtatnom, és ha már megnyertem az ügynek...
- Ezt a marhaságot? Sosem hallottam erről a... Ki is ez a fickó?

- Egy különc, ezt bevallom. A tanítványom volt az Arcturus U-n. Egy hóbortos alak, ráadásul albinó. Nehezen alkalmazkodó típus, az ókori történelem a heppje. Olyan ember, aki ha valamit a fejébe vesz, azt tűzön-vízen keresztülviszi. Azt mondja, huszonöt évet töltött el a Dorslison. Minden adatot összegyűjtött az ottani civilizációról.

A Testület elnöke dühösen csattant fel.

- Igen, tudom. A telestat sorozatokban is mindig akad egy zseniális amatőr, aki hatalmas dolgok nyomára bukkan. A szabadúszó. A magányos farkas. Ostobaság! Konzultáltál már az Archeológiai Osztállyal?

- Persze. És az eredmény igen érdekes. Senkit nem érdekelt a Dorslis. Ez ugyanis nem csak ókori történelem. Ez egy tízenötezer éves ügy. Gyakorlatilag mítosz. Jó nevű archeológusok nem foglalkoznak vele. Ilyesmire csak tudálékos laikusok szentelnek időt. Ezek után természetesen, ha a dolog nyilvánosságra kerül, a Dorslis az archeológusok paradicsomává válik.

A Testület elnökének barátságos ábrázatára megdöbbenés ült ki.

- Ez nem túl hízelgő az egonkra nézve. Ha kiderül, hogy az az állítólagos Első Konföderáció sokkalta fejlettebb pszichológiával bírt, akkor mi csak eszelős imbecillisek vagyunk. És ráadásul pozitron robotot is tudtak építeni, ami hetvenöt-ször bonyolultabb, mint amit mi valaha is megterveztünk. A galaxisra! Képzeld el, micsoda matematika kellett ahhoz!

- Nézze uram, már mindenkivel konzultáltam. Nem állnék vele ön elé, ha nem ellenőriztem volna minden egyes részletét. Legelőször is Blakhoz mentem, ő pedig konzultált az Egyesült Robot matematikusaival. Azt mondták, ilyen tekintetben nincs határ. Ha van pénz és idő, és *fejlett pszichológia*... akkor ilyen robotokat most is építhetünk.

- Miféle bizonyítékai vannak?

- Kinek, Blaknak?

- Nem, nem! A barátjának. Az albinónak. Azt mondta, feljegyzései vannak.

- Igen. El is hoztam őket. Dokumentumokat hozott, amiknek senki sem tagadja a régiségét. Szombat óta velük foglalkozom. Természetesen nem tudom elolvasni őket. Nem is hiszem, hogy Theor Realón kívül más el tudná.

- Az az irathalom ott az asztalon? És hinnünk kell a szavában?

- Igen, így van. De azt sem állítja, hogy mindent megért belőle. Azt mondja, a régi centarusiakkal van kapcsolatban, ezért ráállítottam a nyelvészeket. Meg lehet fejteni a nyelvet, és ha az ő fordítása helytelen volt, arról tudni fogunk.

- Rendben van. Lássuk.

Brand Gorla eléje tette a műanyag kötésű dokumentumokat. A Testület elnöke félrebotorta és a fordítás után nyúlt. Olvasás közben hatalmas füstfelhőket eregetett.

- Hmmm – hangzott a kommentárja. – A részletek, gondolom a Dorslison maradtak.

- Theor állítása szerint csak a pozitron-agy tervei több száz tonnát nyomnak. Azok mind ott vannak még az eredeti helyükön, egy páncélteremben. De ez a legkevesebb. Theor megfordult magán a robot-világon is. Vannak fotói, meg teletype felvételei, mindent felvett. Nincsenek rendszerezve, elvégre egy laikus készítette őket, aki nem sokat tud a pszichológiáról. De még így is elegendő adat szól arról, hogy bizonyosan állíthassuk... az a világ... nos, nem természetes.

- Azok az adatok is itt vannak?
- Valamennyi. A legtöbbje mikrofilmen, de hoztam projektort. Itt a nézőke, uram.

A Testület elnöke egy óra múlva azt mondta:

- Holnapra összehívok egy Testületi Ülést, és eléjük terjesztem.

Brand Gorla szélesen elvigyorodott.

- Bizottságot küldünk a Dorlisra?
- Ha sikerül az Egyetemen kívül költségvetési hitelt szerezünk. Hagyja itt ezt a dokumentációt, kérem. Alaposan át szeretném nézni.

A Tudomány és Technológia Kormányhivatala elméletileg adminisztratív felügyeletet gyakorolt minden tudományos kísérlet felett. Gyakorlatilag viszont a nagyobb egyetemek egyszerű kutatócsoportjai meglehetősen önálló testületek voltak, és a Kormány nem sokat törődött velük. Csakhogy az általános szabályok nem feltétlenül egyetemes szabályok is.

Így aztán a Testület elnöke, bár füstölgött, dühöngött és átkozódott, nem utasíthatta vissza a jelentéstételt Wynne Murry részére. Murry címét pontosabban úgy határozhatnánk meg, hogy ő volt a pszichológiai, pszichopatológiai és mentáltechnológiai tanszékek titkárságának vezetője. Szakmai körökben pedig igen elismert pszichológusnak számított.

Ezért a Testület elnöke legfeljebb magában dohoghatott, de ennél többet nem tehetett.

Murry mosolygott és tudomást sem vett az elnök mogorva ábrázatáról. Önkéntelenül is megdörzsölte az állát és azt mondta:

- Kevés az információ. Így nekivághatunk?

A testületi elnök ridegen válaszolt.

– Nem értem, miféle információra volna még szüksége. A kormány azt mondja, hogy az egyetemek költségvetését kurtórium felügyelje. Ebben az esetben pedig a kérdését nem tartom helyénvalónak.

– Nem a költségvetésről akarok vitázni – vont vállat Murry. – De maga a kormány engedélye nélkül nem hagyhatja el a bolygót. Ez az, amihez nem elegendő az információ.

- Más információ nincs, csak az, amit átadtam.

– De a dolgok kiszivárogtak. És ez gyerekes, szükségtelen titkolózás.

Az öreg pszichológus elvörösödött.

– Titkolózás! Ha nem ismeri az egyetemi szokásokat, nem segíthetek magán. A kutatásokat, kivált, ha azok nagy jelentőségűek, a nyilvánosság kizárásával kell végezni mindaddig, amíg számottevő eredmény nem mutatható fel. Ha visszatérek, minden eddigi nyilvánosságra hozott anyag másolatát el fogom küldeni.

– A-a! – rázta a fejét Murry. – Nem elég. Maga a Dorlisra akar menni, igaz?

– Erről értesítettük a Tudományos Tanszéket.

– Miért?

– Minek akarja tudni?

– Mert ez elég nagy dolog, különben a Testület elnöke nem személyesen menne oda. Mi van ezzel a robot-világon létező ősi civilizációval?

– Egyszóval tudja, miről van szó.

– Pusztá ötletből nem akarnának odamenni. Részleteket akarok.

– Most még semmit nem tudunk. És amíg a Dorlisra nem megyünk, nem is fogunk tudni.

– Akkor magukkal megyek.

– Micsoda!

– Tudja, én is akarom tudni a részleteket.

– Minek?

– Ah! – Murry lassan felállt. – Most maga tesz fel kérdéseket. Ennek most semmi értelme. Tudom, hogy az egyetemek nem rajonganak a kormányzati felügyeletért: és azt is tudom, hogy akadémiai forrásból én sem számíthatok *semmilyen* segítségre. De ez esetben igenis segíteni akarok maguknak, és nem érdekel, hogyan szerzik meg a támogatásomat. A maguk expedíciója nem megy sehová, hacsak én is önökkel nem megyek – mint a kormány képviselője.

A Dorlis egyáltalán nem megnyerő világ. Jelentősége a Galaxis gazdaságát illetően egyenlő a nullával, távol van minden kereskedelmi útvonaltól, lakói fejletlenek, felvilágosulatlanok, a történelme homályos. És mégis, az ősi romok, a törmelék és a szemét között felismerni egy hajdani tűz nyomait, amely eltört a föld színéről egy nagyobb Föderáció egy nagyobb fővárosát.

És valahol a törmelék között egy újabb világ emberei kutakodtak, hogy megértsék a történeteket.

A Testület elnöke megrázta a fejét és hátrasímitotta őszülő haját. Egy hete nem borotválkozott.

– Az a baj – sóhajtott –, hogy nincs viszonyítási alapunk. A nyelvet meg lehet fejteni, azt hiszem, de a jelrendszerrel nem tudunk mit kezdeni.

– Szerintem nagyon szépen haladunk.

– Sötétben tapogatózunk! Az albínó barátod fordításaira támaszkodva hazardírozunk. Én semmi reményt nem fűzök hozzá.

– Ostobaság! – legyintett Brand. – Te két évet töltöttél a Nímiei Anomálián, itt meg csak két hónapja vagy, és a munkának csak a százezred részét végezted el. Másvalami zavar téged – vigyorgott Brand mogorván. – Nem kellemes látvány egy pszichológus, akinek egy kormánytisztviselő ül a nyakában.

A Testületi elnök leharapta a szivarja végét és kiköpte. Lassan bökte ki a szavakat:

– Ezzel a csökönyös idiótával kapcsolatban három dolog zavar. Először: nem kedvelem a kormányzati befolyást. Másodszor: nem kedvelem, ha egy idegen liheg a nyakamba, amikor a pszichológia történetének legnagyobb esetén dolgozom. Harmadszor: mi a francot keres ez itt? *Mit keres?*

– Nem tudom. Mit *kereshet* ez itt? Gondolkodtál már ezen egyáltalán?

– Nem. Őszintén, nem is érdekel. Én a helyedben nem foglalkoznék vele.

– Nem foglalkoznál! Nem foglalkoznál! – gesztikulált a Testületi elnök vadul. – Azt hiszed, hogy egy kormányzati felügyeletet csak úgy figyelmen kívül lehet hagyni. Gondolom tudod, hogy ez a Murry pszichológusnak mondja magát?

– Tudom.

– Gondolom azt is tudod, hogy gyötri a kíváncsiság aziránt, amit itt csinálunk?

– Ez, mondhatnám úgy is, természetes.

– Ó. Továbbá tudod-e... – megdöbbenő hirtelenséggel elhallgatott. – Jól van, Murry az ajtóban. Csak nyugi.

Wynne Murry üdvözlésképpen rájuk vigyorgott, de a Testületi elnök csak komoran bólintott feléje.

– Nos, uram – kezdte Murry ünnepélyesen –, tudja, hogy már negyvennyolc órája talpon vagyok? Maguk *találtak* itt valamit. Valami nagy dolgot.

– Köszönjük.

– Nem, nem. Komolyan mondom. A robotvilág létezik.

– Azt gondolta, hogy nem?

A titkár barátságosan vállat vont.

– Az ember természeténél fogva szkeptikus. Mik a tervei a jövőre nézve?

– Miért érdekli? – A Testületi elnök egyenként morzsolta a fogai között a szavakat.

– Hogy tudjam, azonosak-e az enyémmel?

– És azok mik?

– Nem, nem... – mosolyodott el a titkár. – Előbb ön nyilatkozzon. Meddig szándékozik itt maradni?

– Ameddig kellőképpen el nem tudok igazodni a dokumentumokban.

– Ez nem válasz. Mit ért az alatt, hogy kellőképpen?

– Fogalmam sincs. Lehet, hogy évekig eltart.

– Ó, kárhozat!

A Testület elnöke szótlánul felvonta a szemöldökét.

A titkár a körmeit vizsgálhatta.

– Gondolom, tisztában van azzal, hogy hol fekszik ez a robotvilág.

– Természetesen. Theor Realo járt ott. Az általa adott információk mindeddig helyesnek bizonyultak.

– Igen. Az albínó. Nos, miért nem megy oda?

– Odamenni? Az lehetetlen!

– Megkérdézhetem, miért?

– Nézze – magyarázta az elnök erőltetett türelemmel. – Maga nem a mi meghívásunkra van itt, és nem kértük rá, hogy meghatározza a lépéseinket, de hogy lássa, nem köztöködni akarok, egy metaforával válaszolok a kérdésére. Tegyük fel, mi most egy olyan gépezettel állunk szemben, amely általunk ismeretlen anyagból és elvek szerint épült fel. A gépezet olyan hatalmas, hogy nem tudjuk szétszedni alkatrészeire, csak az egésznek a rendeltetését próbálhatjuk meg kitalálni. Erre jön maga, és azt javasolja, hogy robbantsuk fel az egyik alkatrészt, amiről azt sem tudjuk, mire szolgál.

– Értem, mire céloz, csak hogy egy kissé titokzatos. A metaforája pedig erőltetett.

– Egyáltalán nem az. A pozitron robotok olyan elv szerint készültek, aminek a lényege teljesen ismeretlen előttünk. Az egyetlen dolog, amit tudunk, hogy a robotokat teljesen elszigetelték, hogy maguk alakíthassák a sorsukat. Ha megtör-

nénk ezt az elszigeteltséget, az egész kísérletet tennénk tönkre. Ha odamennék, azzal egy új, előre nem látott faktort vinnék be, ami váratlan reakciókat váltana ki és minden tönkretenne. A legkisebb zavar...

– Szamárság! Theor Realo már járt ott.

A Testület elnöke egyszeriben elvesztette a türelmét.

– Nem gondolja, hogy tudok róla? Azt hiszi, hogy mindez megtörtént volna, ha az az átkozott albínó nem egy tudatlan fanatikus, aki mit sem tud a pszichológiáról? A Galaxisra, ki tudja, milyen kárt okozott máris az az idióta?

Csend lett. A titkár a körmével kocogtatta a fogait.

– Nem tudom... Nem tudom. De rá fogok jönni. És nem várhatok évekig.

Murry elment, az elnök pedig háborogva fordult Brand felé:

– És vajon hogyan fogjuk megakadályozni, ha úgy dönt, hogy a robotvilágra megy?

– Nem tudom, hogyan mehetne oda, ha mi nem engedjük.

Nem ő az expedíció vezetője.

– Ó, hogy nem-e? *Éppen ezt* akartam mondani, amikor idejött. Amióta itt vagyunk, a flotta tíz hajója szállt már le a Dorlison.

– *Micsoda?*

– Úgy bizony!

– De minek?

– Ez az fiam, amit én sem értek.

– Nem bánja, ha zavarom? – kérdezte Wynne Murry nyájasan, mire Theor Realo kellenül felpillantott az asztalán reménytelen rendetlenségben széthányt papírjaiból.

– Jöjjön. Majd letakarítok magának egy széket. – Az albínó idegességtől rángó izmokkal söpörte le a két szék egyikéről a szemetet.

Murry letelepedett, és keresztbe tette hosszú lábait.

– Magára is osztottak egy kis munkát? – bólintott az asztal felé.

Theor megrázta a fejét és halványan elmosolyodott. Automatikus mozdulattal egy kupacba sepepte és lefelé fordította a lapokat.

Amióta néhány hónapja vagy száz különféle felkészültségű pszichológus társaságában visszatért a Dorlison, az az érzése támadt, hogy egyre messzebb sodródik a dolog lényegétől. Itt már nem akadt hely a számára. Azon kívül, hogy az egyedül általa

meglátogatott robotvilágra vonatkozó kérdésekre válaszolgatott, semmi szerepe nem volt. Mindennek ellenére egyre inkább az az érzés érelődött meg benne, hogy *neki* kellene odamennie, nem egy kompetens tudósnak.

Ez olyan dolog, amin érdemes megsértődni. De hát a dolgok mindig is így mentek.

– Hogyan? – rezzent fel, mert elszalasztotta Murry legutolsó megjegyzését. A titkár megismételte:

– Azt mondtam, meglepő, hogy magát nem vonják be e munkába. Magaé az eredeti felfedezés, ugye?

– Igen – válaszolta az albínó felderülve. – Csak kicsúszott a kezemből. Már nem tudom követni.

– Pedig maga ott volt a robotvilágon.

– Azt mondják, hibát követtem el. Hogy mindent tönkre lehettem volna vele.

– Szerintem csak az a bajuk – Murry egy grimaszt vágott –, hogy maga első kézből jutott információkhoz, ők meg nem. Ne hagyja, hogy elhitessék magával ezek a címzetes ökrök, hogy maga egy senki. Egy közönséges gondolkodású laikus is többet ér, mint egy szemellenzős tudós. Maga meg én – én is laikus vagyok, tudja? – ki kell, hogy álljunk a jogainkért. Gyűjtsen rá.

– Én nem do... Köszönöm, elfogadom. – Az albínó kezdett megbarátkozni a vele szemben ülő hórihorgas figurával. Visszaforgatta a papírokat, és bátran, de bizonytalan mozdulatokkal rágyújtott.

– Huszonöt év – tagolta Theor lassan, hogy elkerülje a köhögést.

– Válaszolna néhány kérdésre arra a világra vonatkozóan?

– Miért ne? Azok is folyton arról kérdezzetnek. Nem volna jobb, ha *őket* kérdeznék? Mostanra már biztosan mindent kidolgoztak. – Olyan messzire fújta a füstöt, amennyire csak tudta.

– Őszintén szólva – legyintett Murry –, még el sem kezdték, én pedig olyan információkat szeretnék, amiket még nem fordítottak le a pszichológia nyelvére. Legelőbb is, miféle emberek – vagy szerkezetek – azok a robotok? Nincs róluk egy fotója?

– Hát az nincs. Nem szívesen készítenék felvételeket róluk. De nem szerkezetek azok, hanem *emberek!*

– Nem? Úgy néznek ki, mint az emberek?

– Igen... többnyire. Kívülről legalábbis. Hoztam mintát a sejtstruktúrájukból, hogy mikroszkóp alatt meg lehessen vizsgálni.

A Testületi elnöknél vannak. Belül sokkal egyszerűbbek, mint az ember, tudja? Érdekesesek – és szépek.

– Egyszerűbbek, mint a bolygó egyéb fajai?

– Ó, nem. Az egy igen primitív bolygó. És... és... – Hevesen köhögni kezdett, és diszkrétén elnyomta a cigarettát. – Protoplazma alapúak, tudja? Azt hiszem, halvány fogalmuk sincs arról, hogy robotok.

– Nem, én sem hinném, hogy tudnának róla. És milyen a tudományos életük?

– Nem tudom. Sosem volt alkalmam rá, hogy megfigyeljem. És minden olyan más ott. Azt hiszem, ezt csak egy szakértő tudná elmagyarázni.

– Vannak gépeik?

– Hát persze. – Az albinó meglepettnek látszott. – Nagyon jó és sokféle gépük van.

– Nagyvárosok?

– Igen!

– És maga kedveli őket. – A titkár szeme tágra nyílt, amint elgondolkozott. – Miért?

Theor Realo hangja élesen csattant:

– Nem tudom. Csak olyan szeretnivalók. Jól megvoltunk. Nem sokat zavartak engem. Semminek nem jöttem rá a lényegére. Talán mert olyan nehezen boldogultam a hazaúttal, és talán mert ők olyan egyszerűek az emberhez képest.

– Sokkal barátságosabbak is?

– N-nem. Azt nem mondhatnám. Engem sosem fogadtak el teljes mértékben. Idegen voltam a számukra, és kezdetben a nyelvüket sem ismertem – ezért. De – hirtelen felderült a tekintete –, én jobban megértettem őket. Azt könnyebben megmondtam, hogy mire gondolnak. És... nem tudom, miért volt ez így?

– Hmmm. Nos, rágyújt még egyre? Nem? Én most már lefekszem. Késő van. Mit szólna holnap egy golfhoz kettesben? Kialakítottam itt egy pályát. Megjárja. Nem árt egy kis gyakorlás.

Elvagyorodott, majd távozott.

„Ez felér egy halálos ítélettel” – mondta magában, és füttyö-részve visszament a saját szállására.

Ugyanezt a mondatot ismételte el magában, amikor másnap reggel a hivatali válszalagját magára öltve a Testületi elnök elé állt. Ezúttal nem ült le.

– Már megint? – kérdezte a Testület elnöke rezignáltan.

– Megint! – helyeselt a titkár. – Ezúttal hivatalos ügyben. Át kellennem az expedíciójának a vezetését.

– Micsoda?! Az lehetetlen, uram! Az ilyen javaslatot meg sem hallom.

– Megvan hozzá az illetékességem. – Wynne Murry elővett egy metalloid hengert, és a hüvelykujjával felpattintotta a fedelét. Teljes hatalommal és diszkrécióval élhetek vele. Amint látja, a Föderatív Kongresszus elnöke írta alá.

– Úgy... De miért? – A Testület titkára nehezen vette a levegőt. – Netán az önkényes zsarnokságról van szó?

– Arról bizony, uram. Mi mindvégig más szemszögből néztük a dolgokat. A Tudományos és Technológiai Osztály azokat a robotokat nem a tudományos különlegesség szemszögéből nézte, hanem a Föderáció békéjének fenyegetettségét látta bennük. Nem hiszem, hogy valaha is meg tudná akadályozni, hogy figyelembe vegyük a robotvilág jelentette veszélyt.

– Semmi ilyesmit nem látok. Teljességgel elszigetelt és ártalmatlan világról van szó.

– Honnan tudja?

– A kísérlet természetéből – kiáltotta a Testület elnöke dühösen. – A tervezők a lehető legzártabb rendszert igyekeztek megteremteni. Ott vannak, messze minden kereskedelmi útvonaltól, az úr egyik legritkábban lakott fertályában. Az egész ötlet arra épült, hogy azokat a robotokat semmilyen külső hatás ne érje.

Murry elmosolyodott.

– Nem értek egyet. Nézze, magával az a baj, hogy túlságosan elméleti ember. Olyannak látja a dolgokat, amilyenek lenniük kellene, én pedig, a gyakorlati ember, olyannak látom, amilyenek valójában. Nem létezik olyan kísérlet, amely kitaposatlan ösvényen, önmagától fut. Kell lenni valahol egy megfigyelő állomásnak, ahonnan legalább egyvalaki figyel, és szükség szerint módosítja a körülményeket.

– Valóban? – érdeklődött a Testületi elnök egykedvűen.

– Igen, ebben a kísérletben a megfigyelők, a Dorlis eredeti pszichológusai az Első Konföderációval együtt eltűntek, és a kísérlet tizenötezer éve magától fut. Kisebb hibák előfordultak, némelyek nagyobbakká váltak, amik idegen faktort indukáltak, az pedig újabb hibákat szült. Egy geometrikus progresszió. És már senki nem képes megállítani.

– Pusztá feltételezés.

– Lehet. De magát csak a robotvilág érdekli, én pedig az egész Föderációra gondolkodom.

– És vajon miféle veszélyt jelent ez a robotvilág a Föderációra? Nem értem, maga mitől tart?

Murry felsóhajtott.

– Elmondom egyszerű szavakkal, de ne vádoljon meg azzal, hogy melodramatikus vagyok. A Föderáció már évszázadok óta nem viselt hatást senkivel. Mi történne, ha kapcsolatba lépnénk azokkal a robotokkal?

– Egyetlen világtól fél?

– Meglehet. Mit tud a tudományukról? A robotok olykor más dolgokat produkálnak.

– Milyen tudományuk lehet? Nem fém-elektromos szuperemberek. Gyenge protoplazmikus teremtmények, szegényes utáizatai az embernek. Pozitron-agyuk egyszerűsített pszichológiai törvényszerűségek szerint működik. Amennyiben magától a „robot” szótól ijedt meg...

– Nem, dehogyis. Viszont beszéltem Theor Realóval. Tudja, ő az egyetlen, aki látta őket.

A Testületi elnök folyamatosan káromkodott magában. Minek hagyták, hogy ez a hóbortos laikus itt lábatlankodjon közöttük! Hangosan azt mondta:

– Hallottuk Realo egész sztoriját, kiértékeltük, és minden szempontból elemeztük. Biztosíthatom, semmiféle fenyegetés nem rejlik benne. A kísérlet annyira tudományos szintű, hogy semmi pénzért nem töltenék ott két napot sem, ha arról volna szó, hogy nekem kell ott ellenőriznem valamit. Annyit tudunk, hogy az egész ötlet a pozitron-agyra épül, amely egy vagy két alaptétel modifikációja alapján működik. A részleteket még nem tudjuk, de azok nem lehetnek jelentősek, lévén ez az első ilyen kísérlet, és a korabeli titokzatos pszichológusok is valószínűleg lépésről lépésre haladtak előre. Azok a robotok nem szuperemberek, sem nem vadállatok. Efelől biztosíthatom – mint pszichológus.

– Sajnálom! De én is pszichológus vagyok. Egy kicsivel több gyakorlati megfigyelés szükséges. Ez minden. És kevés modifikáció. Vegyük az általános harci szellemet. Nem ez a tudományos meghatározás, de most nincs türelmem vesződni vele. Tudja, mire gondolok. Mi emberek harciasak szoktunk lenni. De ez a tulajdonságunk velünk született. Egy stabil politikai és gazdasági rendszer nem engedheti meg magának, hogy energiát

pazaroljon a harcra. Ez nem túlélési faktor. De tegyük fel, hogy a robotok is harciasak. Tegyük fel, hogy azon hosszú idő alatt, amíg nem voltak szem előtt, sokkal harciasabbá váltak, mint azt eredeti tervezőik akarták. Kellemetlen figurák is válhattak belőlük.

– És tegyük fel, hogy a Galaxis valamennyi csillaga egyszerre válik nővává. Hát akkor kezdünk el *valóban* aggódni.

– És van még valami – folytatta Murry mit sem törődve a másik szarkasztikus megjegyzésével. – Theor Realo kedvelte azokat a robotokat. Jobban kedvelte őket, mint az igazi embereket. Jól érezte magát közöttük, és mi mindannyian tudjuk, hogy a saját világában mennyire kilóg a sorból.

– És ennek mi a jelentősége? – kérdezte a Testületi elnök.

– Hát nem érti? – vont a fel Wynne Murry a szemöldökét. – Theor Realo kedvelte azokat a robotokat, nyilván mert ő is *olyan*, mint azok. Megesküdnék rá, hogy Theor Realo alapos fizikai vizsgálata kimutatna némi alapvető változást, méghozzá ugyanott, ahol a robotoknál...

– És Theor Realo – folytatta a titkár –, negyed évszázadig dolgozott azon, hogy megértse a lényegét. Az egész tudományos világ halálra röhögte volna magát, ha tud róla. Ez azt jelenti, hogy ott fanatizmus van jelen: jó adag tiszteletreméltó, *inhumán* állhatatosság. *Azok a robotok csakis ilyenek lehetnek!*

– Ebben nincs logika. Maga úgy érvel, mint egy megszállott, mint egy holdkóros idióta.

– Nincs szükségem szigorúan vett matematikai bizonyítékra. Meg kell védenem a Föderációt. Maga is tudja, hogy ez a legfontosabb. A Dorlis pszichológusai egyáltalán nem voltak olyan nagyok. Csak egyetlen lépéssel jutottak előre. A humanoidjaik – ne nevezzük őket robotoknak – csak az emberi lények utáizatai voltak, lehettek volna jobbak is. Az embernek nagyon, *nagyon* bonyolult reakció-rendszere van – az olyan tulajdonságokat pedig, mint amilyen a szociális öntudat, az etikai rendszer létrehozásának igénye; továbbá mint a nagylelkűség, bőkezűség, fair play, stb. valószínűleg nem másolhatók le. De *kell*, hogy legyen kitartásuk, ami gyakorlatilag magában foglalja a macacsságot, harciasságot, ha jól értelmezem Theor történetét. Nos, ha van tudományos életük, akkor nem szívesen szabadítanám őket a Galaxisra, mégha mi milliószorta többen is vagyunk, mint ők. És nem is fogom megengedni, hogy elszabaduljanak.

– Mik a tervei? – kérdezte a Testületi elnök merev arccal.
– Még nem döntöttem el. De azt hiszem, egy kis létszámú csoporttal a bolygóra megyek.

– Ne, várjon! – Az öreg pszichológus felpattant és megkerülte az asztalt. Megragadta a titkár könyökét. – Egészen biztos abban, hogy tudja, mit csinál? Ennek az irdatlan kísérletnek a potenciális kihatásai minden bizonnyal jóval az ítélőképességünk határán túl vannak. Nem tudja, mit tehet tönkre.

– Tudom. Gondolja, hogy élvezem, amit csinálok? Ez nem egy hősi feladat. Pszichológusként is szeretném tudni, mi folyik itt, de engem azért küldtek, hogy megóvjam a Föderációt, és én mindent elkövetek, hogy megtegyem – pedig piszkos munka ez. De nem tehetek róla.

– Nem kell megoldást találnia. Ennyi információból nem tudhat meg annyit, ami elvezeti a pszichológiájuk alapjaihoz. Lehet, hogy a kivárási eredménye két galaktikus rendszer fúziója lesz, ami milliószeres nagyobb tudást és hatalmat ad a kezünkbe, mint amennyi kárt robotok vagy metál-elektromos szuperemberek valaha is okozhatnak nekünk.

– A titkár vállat vont.

– Most maga érvel gyengécske lehetőségekkel.

– Nézze, egyezséget ajánlok. Vegyük blokádtól alá őket. Szíge-
teljük el őket. Állítsunk fel őrséget. De ne nyúljunk hozzájuk. Adjon még időt. Adjon egy lehetőséget. Meg kell tennie!

– Már gondolkodtam ezen. De a Kongresszus jóváhagyása kell hozzá. Nagyon sokba kerülhet, tudja.

A Testületi elnök idegesen vetette bele magát a székébe.

– Mi kerülhet sokba? Tisztában van azzal, hogy mit *nyerhetünk* cserébe?

Murry elgondolkodott, majd halvány mosollyal azt mondta:

– Mi van, ha kifejlesztették a csillagközi utazást?

– Akkor visszavonom az ellenvetéseimet – válaszolta az elnök gyorsan.

– A Kongresszus elé viszem a dolgot – állt fel a titkár.

Brand Gorla igyekezett kifejezéstelen arccal nyugtázni a Testületi elnök görnyedt testtartását. Az expedíció tagjainak vídámnak indult találkozója ideges hallgatásba fulladt.

– Most mihez kezdünk? – kérdezte Gorla.

Az elnök beesett válla megrezdült, de nem fordult meg, úgy válaszolt.

– Elküldtem Theor Realtóért. Az az ostoba a múlt héten el-
utazott a Keleti Kontinensre...

– Minek?

Az öreg ideges lett, amiért félbeszakították.

– Honnan tudnám, mire képes egy ilyen hóbortos alak! Hát nem látja, hogy Murrynek igaza van? Ez az ember fizikailag abnormális. Nem tehetjük meg, hogy szem elől té vesszük. Bár-
csak sose láttam volna. Már visszafelé tart, és itt is marad. – A hangja morgássá halkult. – Már két órája vissza kellett volna érnie.

– Ez egy lehetetlen állapot, uram – háborgott Brand.

– Úgy véli?

– Nos... gondolja, hogy a Kongresszus hozzá fog járulni egy robotvilágot figyelő meghatározatlan ideig tartó őrző felállításához? Az hatalmas költségekkel járna, és azt a Galaxis minden polgára megérezné az adójában. A pszichológiai egyenle-
tek a józan ész szintjére degenerálódnak. Valójában nem is értem, Murry miért egyezett bele, hogy a Kongresszus elé viszi a dolgot.

– Nem érti? – pillantott az elnök a fiatal kollégára. – Hát, mert az ostoba pszichológusnak tartja magát, és a Galaxisra mondom, ez a gyenge pontja. Azzal áztatja, magát, hogy a szíve legmélyén nem kívánja lerombolni a robotvilágot, de a Föderáció érdekei megkövetelik azt. És belemegy minden méltányos egyezségbe. A Kongresszus nem fog belemenni a határozatlan ideig tartó őrzőbe, ezt nem kell külön kihangsúlyoznia. – Hal-
kan, türelmesen beszélt. – De tíz évet, két évet, hat hónapot – amennyit csak lehet, kicsikarok belőlük. Addigra csak megtudunk valamit arról a világról. És ha igazolódik a feltételezésünk, meghosszabbíthatjuk az egyezményt. Addig is megvédjük a projektet.

Rövid csend támadt, majd az elnök lassan, keserű hangon hozzátette:

– És ebben Theor Realónak komoly szerep jut.

Brand Gorla csendben figyelt és várt. A Testületi elnök folytatta:

– Egy részről Murry látja azt is, amit mi nem. Realo egy pszichológiai kripli. És ez a nyitja az egésznek. Ha őt alaposan megfigyeljük, durva képet kaphatunk a robotokról; torz egyéniség, de hát barátságtalan, veszedelmes környezetben kellett élnie.

Viszont számításba kell vennünk, hogy a természete... Ah, már fáraszt ez az egész.

Felvillant a jelző, mire Brand Gorla felsóhajtott.

– Hát itt van. Rendben van, Gorla, maradjon itt, magától ideges leszek. Megyek, megnézem.

Theor Realo úgy robbant be a szobába, mint valami üstökös, és pontosan középen megtorpant. Egyikükről a másikukra pillantott, a szemét meresztette rájuk.

– Hogy történt mindez?

– Micsoda? – kérdezte a Testületi elnök ridegen. – Üljön le. Volna néhány kérdésem.

– Nem. Először maga válaszoljon *nekem*.

– *Üljön le*.

Realo leült. A szeme könnyben úszott.

– Meg fogják semmisíteni a robotvilágot.

– Amiatt ne aggódjon.

– De azt mondta, megteszik, ha kiderül, hogy kifejlesztették a csillagközi utazást. Így mondta. Maga ostoba. Hát nem érti... – a hangja elcsuklott.

A Testület elnöke kényelmetlenül ráncolta a homlokát. Az albínó a fogait csikorgatva préselte ki a szavakat.

– Már *régóta* ismerik a csillagközi utazást.

A két pszichológus egyszerre vetette magát a kis emberre.

– Micsoda!!

– Hát... hát mit gondoltak? – Realo kétségbeesett erőfeszítéssel ugrott fel. – Azt hitték, hogy valami elhagyott sivatagban, vagy az óceánon szálltam le, és egymagam derítettem fel az egész bolygót? Azt hitték, hogy az élet csupán mese? Elkaptak, mihelyt leszálltam, és egy hatalmas városba cipeltek. Legalábbis azt hiszem, hogy nagy város volt. Más volt, mint a mi városaink. De nem mondom el.

– Ne törődjön a várossal – csapott le rá a Testületi elnök. – Elkapták. És azután?

– Tanulmányoztak. Megvizsgálták a gépemet. Azután egy éjszaka elmentem, hogy értesítsem a Föderációt. Nem tudták, hogy elmentem. Nem akarták, hogy elmenjek. – A hangja elcsuklott. – Maradhattam volna, de inkább nem tettem, a Föderációnak meg kellett tudnia.

– Mondott nekik valamit a hajójáról?

– Hogy mondhattam volna. Nem vagyok műszaki ember. Nem ismerem a működési elvét meg a felépítését. De megmutattam nekik, hogyan kell irányítani, és hagytam, hogy belenézzenek a motorba. Ez minden.

– Akkor nem koppinthaták le. Ennyi nem elég hozzá – magyarázta Brand Gorla, de csak jobbára önmagának.

Az albínó hirtelen győzedelmesen felordított.

– De igen, megcsinálhatták. Én ismerem őket. Tudja, ők gépek. Minden problémát megoldanak. És semmit sem mulasztanak el. Megszerezték. Eleget tudtak meg tőlem. *Lefogadom*, hogy eleget.

A Testületi igazgató hosszasan nézett, majd fáradtan elfordult.

– Miért nem beszélt erről?

– Mert elvették tőlem a világot. Én fedeztem fel – teljesen egyedül. És amikor már elvégeztem a munka legjavát, és meghívtam magukat, félrelöktek. És azzal jöttek nekem, hogy olyan világra szálltam le, amely mindent tönkretehet. Miért mondtam volna el? Találják ki maguktól, ha annyira okosak, hogy megengedhetik maguknak, hogy belém rúgjanak.

„Aszociális magatartás! Felsőbbrendűségi komplexus! Üldözési mánia! Csodálatos!” – gondolta az elnök keserűen. – „Mindennél is inkább, most hogy levettük a tekintetünket a horizontról, és megnéztük, mi van az orrunk előtt. És mindent tönkretettünk.”

– Rendben van Realo – mondta hangosan –, veszítettünk. Folytassa.

– Vége? Tényleg vége mindennek? – kérdezte Brand Gorla feszülten.

Az elnök válaszolt:

– Tényleg vége. Az eredeti kísérletnek vége. A torzulás, amit Realo leszállása okozott, bizonyára elegendő ahhoz, hogy a tervet alapjaiban megváltoztassa, úgyhogy amit itt kiderítettünk, az már semmit sem ér. Meg aztán... Murrnak igaza van. Ha ismerik a csillagközi utazás fortélyait, akkor veszélyesek.

– De maga nem fogja megsemmisíteni őket – ordította Realo. – Nem teheti meg. Nem bántottak senkit.

Nem kapott választ, ezért folytatta:

– Visszamegyek oda. Figyelmeztetem őket. Hogy felkészülhessenek. Figyelmeztetem őket.

Lassan az ajtó felé hátrált. Vékony szálú fehér haja kócosan lógott, rózsaszín szeme kimeredt.

A Testület elnöke nem akadályozta meg, hogy távozzon.

– Menjen csak. Ez az ő élete. Már nem érdekel.

Theor Realo olyan gyorsulással iramodott a robotvilág felé, hogy majdnem megfulladt belé.

Valahol előtte ott az elszigetelt világ, amin mesterséges humán-imitációk küszködnek egy már halott kísérlet alanyaiként. Küzdenek, hogy megvalósítsák az új célt, a csillagközi utazást, ami az ő halálos ítéletük.

Theor a világ felé fordult, hogy megkeresse ugyanazt a várost, ahol első ízben „tanulmányozták” őt. Jól emlékezett rá. A neve az első szó volt, amit az ő nyelvükön megtanult.

New York!

*Death Sentence
Astounding Science Fiction, 1943*

Zsákutca

A Galaxis történetében csak egy ízben fordult elő, hogy nemhumán intelligens fajra bukkantak...

Ligurn Vier: Történelmi tanulmányok

(I)

Feladó: Külső Provinciák Hivatala

Címzett: Loodun Antyok, személyügyi főelőadó, A-8.

Tárgy: Cepheus 18, Polgári Felügyelet, adminisztratív szolgálati beosztás.

Referenciák:

(a) „Módszerek az Adminisztratív Szolgálat hivatalnokainak besorolásához, javított kiadás”, Végrehajtó Iroda, 2515, a Galaktikus Birodalom 971. éve.

(b) Birodalmi direktívák, 2374 jan., 243/975 G. B.

1. Az (a) referencia értelmében ezennel kinevezem polgári felügyelőnek. Fenti beosztásában a Cepheus 18-on az illetékesége kiterjed a Császár valamennyi, a (b) referencia szerint működő autonómiával rendelkező nemhumán alattvalójára.

2. Tárgyi pozíciójában köteles összefoglalni valamennyi nemhumán közösség belügyi jelentését, koordinálni az illetékes kormányok nyomozói és tudósítói bizottságait, és elkészíteni az összes nemhumán ügyekre vonatkozó évközi jelentéseket.

C. Morily, KülProHiv
12/977 G. B.

Loodun Antyok figyelmesen hallgatta, s most lassan megrázta kerek fejét.

– Barátom, én szeretnék segíteni, de maga rossz lóra tett. Az lesz a legjobb, ha ezt a Hivatallal tisztázza.

Tomor Zammo hátradőlt a székében, megvakarta kampós orrát, és arra gondolt, hogy mindegy mit, de válaszolnia kell. Csendben azt mondta:

– Logikus, de nem praktikus. Most nem mehetek a Trantorra. Ön a Hivatal képviselője a Cepheus 18-on. Teljesen reménytelen az ügy?

– Nos, még mint polgári felügyelőnek is, a Hivatal politikájához kell tartanom magamat.

– Nagyszerű! – kiáltott fel Zammo. – Akkor árulja el, mi a Hivatal politikájának lényege? Én egy tudományos kutatócsoportnak vagyok a vezetője, és közvetlen Birodalmi illetékességgel bírok, meglehetősen széles hatáskörrel rendelkezem, mégis, utam minden állomásán polgári hatóságokba ütközöm, akik mint a papagáj szajkózzák, hogy nekik a Hivatal politikájához kell igazodniuk. De *mi* a Hivatal politikája? Még senkitől sem kaptam valamirevaló választ erre a kérdésre.

Antyok rezzenéstelen szemmel nézett rá.

– Ahogy én látom – és ez a személyes véleményem, úgyhogy ne hivatkozzon rá –, a Hivatal politikája az, hogy a nemhumánokat tisztességes bánásmódban kell részesíteni.

– Akkor milyen hatóság foglalkozik...

– Sss! Nehogy itt felemelje a hangját. Ami azt illeti, Ő Császári Felsője humanitárius lélek, és az aurealista filozófia tudósa. Nem árulok el vele titkot, hiszen köztudott, hogy maga a Császár szorgalmazta ennek a világnak a megalapítását. Elképzelheti, hogy a Hivatal politikája összhangban van a császári szándékkal. Arra pedig fogadhat, hogy én nem fogok egy *ilyen* árral szemben úszni.

– Nos, barátom – figyelmeztette a pszichológus, és megrebent a szemhéja –, ha ebben a modorban folytatja, hamar elveszítheti az állását. Nem, nem én fogom kidobni. Egyáltalán nem így értettem. Csak a munkaköre el fog sorvadni, mert magával nem lehet elintézni semmit!

– Valóban? És miért nem? – Antyok alacsony, rózsáskepű férfi volt, akinek pufók arcára aligha lehetett elképzelni más kifejezést, mint semmitmondó udvarias mosolyt – most mégis mogorvának tűnt.

– Maga nem régóta van itt. Én igen – ráncolta a homlokát Zammo. – Nem bánja, ha rágyújtok? – A vaskos, otromba szivar vidáman kelt életre a kezében. Gorombán így folytatta:

– Itt nincs helye humanisztikus elképzeléseknek, adminisztrátorkám. Maguk úgy bánnak a nemhumánokkal, mintha emberek volnának, de ez nem lehet így sokáig. Valójában a „nemhumán” kifejezést sem szeretem. Ezek állatok.

– Intelligensek – vetette közbe Antyok halkan.

– Jó, akkor intelligens állatok. Gondolom a két kifejezés nem zárja ki kölcsönösen egymást. Idegen intelligenciák együttélésének ugyanazon a területen nincs jövője.

– Úgy gondolja, ki kellene irtani őket?

– A Galaxisra, nem! – Széles gesztust tett a szivarjával. – Azt javaslom, tekintsük őket megfigyelésre érdemes tárgyakként, ennyi az egész. Ha hagyják magukat megfigyelni, sok mindent megtanulhatunk ezektől az állatoktól. Olyan tudás birtokába juthatunk, ami közvetlenül az emberiség hasznára válhat. *Ebben* rejlik az emberiség lényege. *Ez* jó a tömegeknek, ha már azal a gerinctelen aurealista kultusszal hozakodott elő.

– Például mire gondol?

– Vegyük a legnyilvánvalóbbat. Ugye hallott már a kémiai ismereteikről?

– Igen – ismerte el Antyok. – Átlapoztam az utóbbi tíz év alatt a nemhumánokról nyilvánosságra hozott jelentések legjavát. De van még olvasnivaló jócskán.

– Hm. Nos, akkor csak annyit mondhatok, hogy a kémiai módszereik igen alaposak. Például szemtanúja voltam, amint meggyógyítottak egy törött csontot – mégpedig valamilyen tablettával. A csont tizenöt percen belül összeforrt. Természetesen a gyógyszereik nem alkalmasak földi használatra. A legtöbbjük gyorsan ölő mérge. De azt megtanulhatnánk, miképpen hatnak a nemhumánokra...

– Igen, igen. Már értem a lényegét.

– Ó, valóban? Hát ez dicséretes. És az sem utolsó, hogy ezek az állatok valamilyen ismeretlen módon kommunikálnak egymással.

– Telepatikusan!

A tudósnak megremegett az ajka, amint kipréselte magából a szavakat:

– Telepátia! Telepátia! Telepátia! Akár azt is mondhatta volna, hogy boszorkányság. A nevének kívül senki nem tud semmit a

telepáciáról. Mi a telepátia mechanizmusa? Mi a fiziológiája és a fizikája? Szeretnék mindent tudni róla, de ez képtelenség. Ha jól értem magát, a Hivatali politika még e tekintetben is az utamba áll.

Antyok lebiggyesztette apró ajkát.

– De... Bocsásson meg, doktor, de nem tudom követni. Ki akadályozza magát? A Polgári Felügyelet nyilván nem gördít akadályt a nemhumánok tanulmányozásának útjába. Az elődöm nevében nem beszélhetek persze, de ami engem illet...

– Semmi közvetlen akadályozásról nincs szó. Ezt nem állíthatom. De a Galaxisra mondom felügyelő, minket ez az egész hozzáállás zavar. Maguk miatt úgy kell bánnunk velük, mintha emberek volnának. Megengedték nekik a belső autonómiát, és hogy saját vezetőt válasszanak maguknak. Dédelgetik őket, és olyasmit biztosítanak számukra, amit az aurealista filozófia „jog”-nak nevez. Nem jutok dűlőre a vezetőjükkel.

– Miért nem?

– Mert nem hajlandó szabad kezét adni nekem. Nem enged meg semmiféle kísérletet az alanyok beleegyezése nélkül. Az a két-három önkéntes, akit beszereztünk, nem túl sok. Ez az egész így lehetetlenség.

Antyok téován vállat vont.

Zammo folytatta:

– Az pedig nyilvánvaló, hogy boncolás, táplálkozási kísérletek és gyógyszeres próbák nélkül lehetetlen bármit is megtudni az agyi struktúrájukról. Tudja felügyelő, a tudományos kísérlet, az kemény játék. Az emberiségnek ehhez nem sok köze van.

Loodun Antyok az ujjával téován megdörzsölte az arcát.

– És muszáj ilyen keményen fogalmazni? Ezek ártalmatlan lények... ezek a nemhumánok. Persze, a boncolás... Talán ha kissé másként közelítenének hozzájuk. Az a gyanúm, hogy ellenszenvet ébresztenek bennük. A viselkedésük bizonyára túllontúl arrogáns.

– Arrogáns! Én nem tartozom azon nyafka szociálpszichológusok közé, akik mostanában itt nyüzsögnek. Nem hiszem, hogy egy olyan problémát, ami boncolást követel, meg tudna oldani azzal, hogy „kíméletesség”-ről prédikál.

– Sajnálom, ha így gondolja. De A-4 fokozat felett minden vezető számára kötelező a szociálpszichológiai tréning.

Zammo kivette szájából a szivart, majd egy idő elteltével viszadugta.

– Akkor jobb volna, ha megpróbálna egy kis hatást gyakorolni a Hivatalra. Tudja, *nekem* vannak barátaim a Császári Udvarnál.

– Nos, őszintén megvallva, nem *állhatok* elébük a problémámmal. Az alapvetően politikai ügyek nem az én hatáskörömbé tartoznak, azokkal kizárólag a Hivatal foglalkozik. De talán másfelől is megközelíthetnénk a dolgot. – Halványan elmosolyodott.

– A stratégiai oldalról.

– És miképpen?

Antyok a mutatóujjával hirtelen a partnerére mutatott, miközben a másik kezével rácsapott az asztala mellett, a földön tornyosuló papírhalomra.

– Nézze. Ezeket már mind átnéztem. Roppant unalmasak, de akad bennük *néhány* érdekes adat. Például tudja-e, mikor született a Cepheus 18-on az utolsó apróság?

Zammo ezen nem sokáig tündökölt.

– Nem. De nem is érdekel.

– A Hivatalt viszont igen. *Sosem* született nemhumán gyermek a Cepheus 18-on – a világ megalapításától számított két évben egy se. Tudja ennek az okát?

– Számos lehetséges ok jöhet számításba – vonta meg a vállát a fiziológus. – Utána kellene nézni.

– Akkor jó. Gondolom, szokott jelentéseket írni?

– Jelentéseket! Már huszat is megírtam.

– Akkor írjon még egyet. Hangsúlyozza ki benne a megoldatlan problémákat. Írja le, hogyan kellene megváltoztatni a módszereket. Pendítse meg a születési arány kérdését. Azt a Hivatal nem meri figyelmen kívül hagyni. Ha a nemhumánok kihalnak, valakinek választ kell majd adnia a Császár kérdéseire. Tudja...

Zammo komoran meredt rá.

– Az lendületbe hozza őket?

– Huszonhét éve dolgozom a Hivatalnak. Ismerem a hozzáállásukat.

– Majd gondolkodom róla. – Zammo felállt, és kivonult az irodából. Az ajtót becsapta maga mögött.

Valamivel később azt mondta az egyik munkatársának:

– Elsősorban bürokrata. Nem fog felhagyni az ortodox papírmunkával, az orrát sem hajlandó kidugni a papírjaiból. Magától

nem sokat fog csinálni, de ha megdolgozzuk, ennél többre is képes lesz.

Feladó: Adminisztratív Főhadiszállás, Cepheus 18

Címzett: KülProHiv

Tárgy: Külső Provincia Projekt 2563, II. rész – Nemhumánokkal kapcsolatos tudományos kutatások a Cepheus 18-on. Koordinációk:

Referenciák:

(a) KülProvHiv Cep-N-CM/jg 100132 i.sz. 302/975 G. B. keltű levele,

(b) AdFőSz-Ceph 18 AA-LA/mn jelű 140/977 G. B. keltű levele.

Melléklet:

(1) Fizikai és Biokémiai Divízió 10-es TudCsop „A Cepheus 18 nemhumánjainak fiziológiai jellemzői, XI. rész” című, 172/977 G. B. keltű jelentése,

1. (1) jelű melléklet informatív anyag a KülProHiv számára. Megjegyezzük, hogy az (1) jelű melléklet XII. fejezetének 1-6 bekezdése a KülProHiv politikájában szükséges változtatásokról szól, melyek szükségesek az (a) referencia felügyelete alatt folyó fizikai és kémiai kutatómunka elvégzéséhez.

2. A KülProHiv tudomására jutott, hogy (b) referencia korábban már tervezte a kutatási metódusok megváltoztatását, de AdFőSz-Ceph 18 azokat korainak ítélte. Akkor nem képezte megfontolás tárgyát a nemhumánok születési rátája, amit a 10-es TudCsop az (1) jelű melléklet V. fejezetében részletez.

L. Antyok felügyelő, AdFőSz-Ceph 18
174/977 G. B.

Feladó: KülProHiv

Címzett: AdFőSz-Ceph 18

Tárgy: Külső Provincia Projekt 2563 – Nemhumánokkal kapcsolatos tudományos kutatások a Cephus 18-on. Koordinációk:

Referencia:

(a) AdFőSz-Ceph 18 AA-LA/mn jelű 174/977 G. B. keltű levele.

1. Válaszul az (a) referencia 2. bekezdésében leírt javaslatukra közöljük, hogy a nemhumánok születési rátájának kérdése

nem tartozik az AdFőSz-Ceph 18 illetékességi körébe. A 10-es TudCsop jelentésében szereplő jelenség valószínűleg a táplálkozási szokások megváltozásával magyarázható, melynek kivizsgálását teljes jogkörrel a 10-es TudCsop hatáskörébe utalom.

2. A kutatásokat a különféle TudCsop-ok továbbra is az érvényben lévő direktívák szerint végezzék. Változtatást nem tervezünk.

C. Morily, KülProHiv
186/977 G. B.

(II)

Az riporter hórihorgas termetű, meglehetősen laza mozgású fickó volt. Gustiv Bannerdnek hívták, és nála a reputáció kivételesen képességgel is párosult, ami az elemi morál megtartása mellett nem mindig jár együtt.

Loodum Antyok elcsodálkozott a méretein, majd azt mondta:

– Nincs okom tagadni az igazát. De a TudCsop jelentése bizalmas. Nem értem, hogyan...

– Kiszivárgott – mondta Bannerd közönyösen. – Mint minden, ez is kiszivárgott.

Antyok nyilvánvalóan zavarba jött, mert rózsás arca árnyalatnyit elpirult.

– Akkor pedig ezennel betömöm a léket. Nem továbbíthatom a sztoriját. Minden, a TudCsopra történő utalást ki kell húzni belőle. Ezt megérti, ugye?

– Nem – válaszolta Bannerd meglehetősen nyugodtan. – Ez fontos; és nekem a Birodalmi Direktívák alapján jogom van hozzá. Úgy vélem, a Birodalomnak tudnia kell arról, hogy mi folyik itt.

– Csakhogy itt nem folyik semmi – tiltakozott Antyok kétségbeesetten. – Az állításai valótlanok. A Hivatal nem fog változtatni a politikáján. Látta a levelüket.

– Azt hiszi kiállhat Zammo ellenében, ha ő nyomást gyakorol önre? – kérdezte az újságíró gúnyosan.

– Megpróbálom – ha úgy vélem, nincs igaza.

– Ha! – kiáltotta Bannerd határozottan. Majd szenvedélyesen hozzátette: – Antyok, a Birodalomnak itt valami nagy dolog van a birtokában; sokkal nagyobb, mint amekkorának a kormány érté-

keli. És meg fogják semmisíteni. Úgy bánnak ezekkel a teremtményekkel, mint az állatokkal.

– Valójában... – kezdte Antyok bizonytalanul.

– Ne beszéljen nekem a Cepheus 18-ról. Az egy állatkert. Egy luxus-zoo. A maguk tudós-kövületei a rácson kívülről hosszú botokkal ingerlik szerencsétlen teremtméseket. Maga pedig ketrecbe zárja őket, és húscsapatot vet elébük. Tudom! Két éve írok már róluk. Mondhatnám azt is, hogy közöttük éltem.

– Zammo azt állítja...

– Zammo! – csattant a lekicsinylő kiáltás.

– Zammo azt állítja – kezdte újra Antyok eltökélt határozottsággal –, hogy úgy bánunk velük, mint az emberekkel.

A riporter hosszúka arca rezzenéstelen maradt.

– A maga nemében Zammo is olyan mint egy állat. Egy tudomány-imádó. Az ilyenekkel nem sokra megyünk. Ön olvasott már aurealista munkákat? – Ez utóbbi kérdése hamisítatlan pózolás volt.

– Hmm. Igen. Megértem a Császár...

– A Császár mihozzánk húz. És ez jó. Jobb, mintha az elődjét másolná.

– Nem értem, hová akar kilyukadni?

– Ezek az idegenek sok mindenre megtaníthatnak minket. Ért engem? Amivel Zammo meg a 10-es TudCsop foglalkozik, az mind semmi, nem kémiai és telepátiai beszélek. Hanem életmódról, gondolkodásmódról. Az idegenek között nincs bűnöző, nincs alkalmatlan egyed. Mit tettek annak érdekében, hogy megismerjék a filozófiájukat? Vagy a szociális berendezkedésüket?

Antyok elgondolkozott, és feszült vonásai kisimultak.

– Ez egy érdekes felvetés. Jó téma volna a pszichológusok számára.

– Nem jó. A legtöbbjük sarlatán. A pszichológusok meg tudják állapítani a problémát, de a megoldásaik félrevezetőek. Nekünk aurealista emberek kellene. Filozófusok, akik...

– Nézze, a Cepheus 18-at nem változtathatjuk át... metafizikai tanulmányok színterévé.

– Miért ne? Könnyedén megtehetik.

– Hogyan?

– Hagyják a kicsinyes, testnyílásokban való kutakodást. Hagyják, hogy az idegenek embermentes társadalmat hozza-

nak létre. Adjanak nekik korlátlan függetlenséget, és hagyják, hogy a filozófiák keveredjenek...

– Ezt nem lehet egyetlen nap alatt megvalósítani – hangzott Antyok ideges válasza.

– De egy nap alatt neki lehet fogni.

– Hát, nem akadályozhatom meg, ha el akarja kezdeni – tagolta az adminisztrátor lassan. Szemei a távolba meredtek, és hirtelen közlékennyé vált. – Mindazonáltal a saját játékát teszi tönkre, ha nyilvánosságra hozza a 10-es TudCsop jelentését, és humanitáriánus szempontból támadja. A tudósoknak hatalmuk van.

– Nekünk pszichológusoknak úgyszintén.

– Igen, de van egy könnyebb út. Magának nem kell látványosan érvelni. Elég, ha kijelenti, hogy a 10-es TudCsop nem tudja megoldani a problémát. Pártatlanul írja meg, hagyja, hogy az olvasók alakítsák ki saját véleményüket. Vegye például a születési ráta problémáját. Az magának való. A nemhumánok egy generáción belül ki fognak halni, s ez ellen a tudomány sem tehet semmit. Mutasson rá, hogy sokkal nagyobb filozófiai szabadságot kell kapjanak. Vagy válasszon valami más nyilvánvaló szempontot, he?

Antyok behízselgőn mosolygott, és felállt.

– De a Galaxisra, ne keverje fel a szart!

Bannerd merev és tartózkodó maradt.

– Talán igaza van.

Valamivel később Bannerd ezt írta egy üzenetben a barátjának:

„Semmi esetre sem okos. Zavarodott, egész életében nem találta meg a vezérfonalat. Valószínűleg teljesen inkompetens erre a munkára. De sikeresen kikerüli a problémákat, jól lavíroz közöttük. Inkább engedményeket tesz, mint kockázatot vállal. Emiatt még értékes lehet a számunkra. És az aurealisták számára is.”

Feladó: AdFöSz-Ceph 18

Címzett: KülProHiv

Tárgy: A nemhumánok születési rátája a Cepheus 18-on. Jelentés egy újságcikkről.

Referenciák:

(a) AdFőSz-Ceph 18 AA-LA/mn jelű 174/ 977 G. B. keltű levele.

(b) Birodalmi Direktívák, Ja2374, kelt 243/975 G. B.

Mellékletek:

(1-G) Bannerd jelentése, keltezve Cepheus 18,201/977 G. B.

(2-G) Bannerd jelentése, keltezve Cepheus 18,203/977 G. B.

1. A KülProHivnak az (a) referenciában jelentett, a Cepheus 18 nemhumánjainak sterilításáról szóló adatok a galaktikus sajtó lapjaiban újságcikkek témájává váltak. A hírekben közreadott adatok a KülProHiv számára megtekinthetők az (1) és (2) mellékletben. Jóllehet a jelentések a nyilvánosság elől elzárt, bizalmas iratokra támaszkodnak, az újságíró (b) referenciára hivatkozva fenntartja a közlés jogát.

2. A nyilvánosság érdeklődésének és a cikkben közölt félremagyarázásának elkerülhetetlensége miatt kívánatos, hogy a KülProHiv a jövőben külön figyelmet szenteljen a nemhumánok sterilításának.

L. Antyok felügyelő, AdFőSz-Ceph 18
209/977 G. B.

Feladó: KülProHiv

Címzett: AdFőSz-Ceph 18

Tárgy: Vizsgálat „A nemhumánok születési rátája a Cepheus 18-on” ügyben.

Referenciák:

(a) AdFőSz-Ceph 18 AA-LA/mn jelű, 209/977 G. B. keltű levele,

(b) AdFőSz-Ceph 18 AA-LA/mn jelű, 174/977 G. B. keltű levele.

1. Utasítom, hogy vizsgálják ki az (a) és (b) referenciákban említett, felderített és kedvezőtlennek tartott születési ráta-jelenség okait és következményeit. Ezért létrehozom az „A nemhumánok születési rátája a Cepheus 18-on” elnevezésű vizsgálati tervezetet. Az ügy fontosságára tekintettel AA prioritással látom el.

2. A tervezet hivatkozási száma 2910. Minden felmerülő költség a 18/78 számú költségvetési tételre terhelendő.

C. Morily, KülProHiv
223/977. G. B.

(III)

Ha Tomor Zammo harapós kedve alább is hagyott a 10-es TudCsop Kísérleti Állomásán, attól a barátságos modora még nem jött meg. Antyok azon kapta magát, hogy egyedül bámul ki a főlaboratórium panorámaablakán.

A főlaboratórium egy, a Cepheus 18 környezeti feltételei között létesített hatalmas terület volt, ami egyáltalán nem felelt meg a kísérletben résztvevő tudósok igényeinek, annál inkább a kísérlet alanyainak. Az égető homok, a száraz, oxigéndús levegő szikrázott a forró, fehér nap fényében. És e vakító ragyogásban a téglavörös, ráncos bőrű, csontsovány nemhumánok egyedül vagy kettesével a földön gubbasztva pihentek.

Zammo kilépett a laboratóriumból. Megállt, és ivott egy kevés vizet. Nedves ajkát meg sem törölte, úgy pillantott fel.

– Be szeretne menni?

Antyok határozottan megrázta a fejét.

– Nem, köszönöm. Mennyi ott a hőmérséklet most?

– Százhusz Fahrenheit árnýékban. Ezek meg panaszkodnak, hogy fáznak. Most van itatás. Akarja látni, hogy isznak?

Vízszugár tört fel az udvar közepén, és az apró idegenek felpattantak, hogy félig ugráló futással a közelébe férközhessenek. A vízszugár körül tülekedve taposták egymást. Arcuk középső része eltorzult, hosszú csöszszerű nyúlvány pattant ki belőle, amit a vízszöszöphöz érintettek, majd gyorsan visszahúztak, hogy lenyelhessék a vizet.

A művelet hosszú percekig tartott. A testük megtelt, a ráncok eltűntek. Egyenként lassan visszavonultak, arcukon az ivócső ide-oda fityegett, majd ráncos, rózsaszín lebennye alakult, és eltűnt ajaktalan arcuk bőrredőjében. Elégedetten vonultak az árnyékos sarkokba, hogy csoportokba verődve aludni térjenek.

– Állatok! – sziszegte Zammo megvetően.

– Milyen gyakran isznak? – kérdezte Antyok.

– Amilyen gyakran akarnak. De ha ittak, egy hétig is elvanak. Mi mindennap itatjuk őket. A vizet a bőrük alatt tárolják. Esténként esznek. Mint tudja, vegetáriánusok.

– Jó, hogy néha első kézből is jutok információhoz – jegyezte meg Antyok. – Nem lehet folyton csak jelentéseket olvasgatni.

– Igen? – hangzott a semmitmondó válasz. Majd: – Egyéb-ként mi újság van? Mi hír a trantori fehéringes barátainkról?

– Sajnos, a Hivatal nem fog szint vallani. Amíg a Császár szimpatizál az aurealistákkal, addig a humanitás diktálja a rendet. Ezt ön is tudja.

Rövid szünet támadt, a felügyelő beharapta az ajkát és elgondolkodott.

– Csakhogy itt van ez a születési ráta probléma. Végül az AdFöSz-ra testálták, méghozzá dupla A prioritással.

Zammo magában motyogott valamit.

– Lehet, hogy nem figyelt fel rá, de ez a projekt precedens lesz az összes többi, a Cepheus 18-on futó tervezet számára. Azért olyan fontos.

Ismét a megfigyelő ablak felé fordult, és elgondolkozva megkérdezte:

– Gondolja, hogy ezek a lények itt boldogtalanok?

– Boldogtalanok? – A szó petárdaként robbant a csendbe.

– Nos, akkor alkalmazkodni képtelenek – helyesbített Antyok gyorsan. – Így már érti? Nehéz környezetet teremteni egy olyan faj számára, amelyiket még alig ismerünk.

– Mondja, látta már azt a világot, ahonnan elhoztuk őket?

– Olvastam a jelentéseket...

– Jelentéseket! – hangzott a következő megvető válasz. – *Láttam* őket! Ez itt lehet, hogy magának egy lakatlan sivatag, de azoknak az ördögöknek valóságos paradicsom. Semmi gondjuk az enni és innivalóra. Itt van vegetáció meg természetes vízfolyás, ahonnan jöttek, az meg egy mészkő és gránit-tömb volt, ahol barlangokban mesterségesen természetették maguknak a gombát, és a gipszrétegből szivárgó vizet fogták fel. Tíz éven belül az utolsó példányuk is elpusztult volna, mi mentettük meg őket. Boldogtalanok! Ha azok, akkor egy állathoz méltó tisztesség sincs bennük!

– Nos, lehet. Mégis van egy elképzelésem.

– Egy elképzelés? És mi az? – érdeklődött Zammo, és egy újabb cigaretta után nyúlt.

– Olyasmi, ami segíthet magának. Miért nem integráltabb módon tanulmányozzák az idegeneket? Használja ki a kezdeményezőkézségüket. Végül is fejlett tudományuk van. A jelentései folyton erről szólnak. Adjon nekik feladatokat, amiket megoldhatnak.

– Mint például?

– Ó... ó. – Antyok tanácstalanul intett a kezével. – Bármit, amiről azt gondolja, hogy segít. Például az űrhajókkal kapcsolatban. Vigye fel őket a vezérlőbe, és figyelje meg a reakcióikat. – Minek? – kérdezte Zammo érzéketlenül.

– Mert a szerszámokhoz, a műszerekhez való viszonyulásukból nagyon sok mindent meg lehet tanulni. Ráadásul azt hiszem, ezzel meg is tudná vesztegetni őket. Sokkal több önkéntest szerezhet, ha azt hiszik, hogy valami érdekes dolgot fognak csinálni.

– Kibújt magából a pszichológus. Hmmm. Jobban hangzik, mint amennyit valószínűleg ér. Alszom rá egyet. És vajon honnan szerzek engedélyt, hogy az űrhajókba vigyem őket? Nekem nincs hozzá jogom, és az engedély megszerzése bonyolultabb, mint amennyi fáradságot az egész megér.

Antyok ezen eltűnődött, még a homloka is gyöngyözni kezdett belé.

– Nem feltétlenül űrhajó *kell* hozzá. Mindenesetre, ha írna még egy jelentést, amiben javaslatot tesz rá – határozott javaslatot, ugye érti? – akkor én megpróbálom ezt a dolgot valahogyan összekapcsolni a születési ráta projekttel. Egy dupla A prioritással pedig mindent megkaphat, mégpedig kérdezősködés nélkül.

– Nos, talán. – Zammo érdeklődése mellőzte a leghalványabb lelkesedést is. – Folyamatban van néhány anyagcsere-teszt, és már későre jár. Gondolkodom a dolgon. És értem a lényegét.

Feladó: AdFöSz-Ceph 18

Címzett: KülProHiv

Tárgy: Külső Provincia Projekt 2910, I. rész. Vizsgálat a „Nemhumánok születési rátája a Cepheus 18-on” ügyben.

Referencia:

(a) KülProHiv Ceph-N-CM/kar, 115097 jelű, 233/977 G. B. keltű levele.

Melléklet:

(1) Fizikai és Biokémiai Divízió 10-es TudCsop jelentése, XV. rész, kelt 220/977 G. B.

1. (1) melléklet információközlés céljából továbbítva KülProHiv-nak.

2. Megkülönböztetett figyelmet kérünk szentelni az (1) melléklet V. fejezet 3. bekezdésének, melyben KülProHiv egy úrhajót kér a 10-es TudCsop-nál végzendő kísérletek céljára. AdFőSz jelzése szerint a kísérletek az (a) referencia illetékességébe tartozó, folyamatban lévő projekt szerves részét alkotják. Tekintettel arra, hogy KülProHiv AA prioritással látta el a folyó projektet, a TudCsop kérését soron kívül kérjük teljesíteni.

L. Antyok felügyelő, AdFőSz-Ceph 18
240/977 G. B.

Feladó: KülProHiv

Címzett: AdFőSz-Ceph 18

Tárgy: Külső Provincia Projekt 2910. Vizsgálat a „Nemhumánok születési rátája a Cepheus 18-on” ügyben.

Referencia:

(a) AdFőSz-Ceph 18 AA-LA/mn jelű, 240/977 G. B. keltű levele

1. (a) referencia (1) mellékletében KülProv-ban folyó projekthez kutatási célokra kért An-R-2055 osztályú gyakorló úrhajót AdFőSz-Ceph 18 rendelkezésére bocsátjuk.

2. Nyomatékosan kérjük, hogy nevezett projekthez szükséges minden eszközt soronkívül biztosítsanak.

C. Morily, KülProHiv
251/977 G. B.

(IV)

A kis téglavörös lény kényelmetlenebbül érezhette magát, mint a számára biztosított körülmények azt indokolták tennék. Gondosan bebugyolálta magát, holott a nagy hőségben az emberek majd elpárologtak.

Visítóan magas hangon beszélt:

– Túl páras itt a levegő, és ez ilyen alacsony hőmérsékleten elviselhetetlen.

– Kedves töled, hogy eljöttél – köszöntötte Antyok mosolyogva.

– Terveztem, hogy meglátogatlak, de odakint lenni a számomra felér egy tortúrával. – A mosolya szomorkásra változott.

– Nem számít. Ti más világról valók sokkal többet tettek értünk, mint mi valaha is tenni tudtunk önmagunkért. Még ha nem is sikerül tökéletesen, kötelességem cserében elviselni azt a kényelmetlenséget, amit a ti környezetetek jelent a számomra. – Beszédmódora indirektnek tűnt, mintha csak úgy mellékesen közölné a gondolatait, és mellőzni kívánna mindenféle etikettet.

Gustiv Bannerd a helyiség egyik sarkában ült, és keresztbe tett lábaira támasztva jegyzetfüzetét, unottan írogatott. Azt kérdezte:

– Nincs kifogásod ellene, ha jegyzetelek?

A nemhumán cepheida röpke pillantást vetett a zsurnalisztára.

– Nincs kifogásom.

Antyok bocsánatkérően mondta:

– Ez nem pusztán egy baráti találkozó. És nem áll szándékomban kellemetlenséget okozni. De vannak fontos kérdések, amiket meg kell beszélünk, és te vagy a csoport vezetője.

– Megelégedésemre szolgál, hogy szándékok a figyelmeség – bólintott a cepheida. – Kérem, folytasd.

A felügyelő igen nyugtalan volt, mert nem tudta, hogyan öntse szavakba a mondanivalóját.

– Kényes kérdésről van szó – kezdte –, és nem is hozakodtam volna elő vele, ha nem bírna rendkívüli fontossággal. Én a kormányom nevében beszélek...

– A népem a másik világ kormányát jóindulatúnak tartja.

– Igen, igen, jóindulatú. Éppen ezért aggódik amiatt, hogy a te néped nem szaporodik.

Antyok elhallgatott, és aggódva várta a választ, ami azonban nem érkezett meg. A cepheida arca rezzenéstelen maradt, leszámítva azt a reszkető bőrlebensyt, ami a visszahúzott ivócsőve volt. Antyok folytatta:

– Ez olyan kérdés, amivel vonakodtunk előhozakodni, lévén maximálisan személyes vonatkozású. A kormányomnak nincs szándékában beavatkozni az életekbe, de csendben, az emberek zavarása nélkül mindent elkövetünk, hogy kiderítsük a jelenség okát. Ám az igazat megvallva...

– Tüvedtek? – fejezte be a cepheida kihasználva, hogy a másik egy pillanatra tévovázott.

– Igen. Vagy legalábbis nem találtuk meg a hibát, hogy mit tévesztettünk el a világotok rekonstruálásakor, amikor azt lakhatóbbá igyekeztünk tenni. Természetesen azt hiszszük, hogy va-

lamilyen kémiai jellegű hibát vétettünk. Emiatt kérjük az önkéntes segítségedet. A te embereid nagyon jól ismerik saját biokémiájukat. Amennyiben úgy döntesz, hogy nem...

– Nem, nem, tudok segíteni – mondta a cepheida látható örömmel. Csupasz koponyáján a bőr ráncai valamilyen idegen emóció kifejezéseként átrendeződtek. – Nem számít, ha közülünk bárki azt gondolja, megzavarjuk a másik világiakat. Csak az számít, hogy ti kedvesek vagytok velünk. Ez a világ tetszik nekünk, mert paradicsom a régi világunkhoz képest. Nem hiányzik róla semmi. Olyan feltételek vannak rajta, amik az Aranykorra emlékeztetnek bennünket.

– Nos...

– De van valami... valami, amit ti nem biztos, hogy megértetek. Nem hiszünk, hogy a másfajta intelligenciák ugyanúgy gondolkodnak, mint mi.

– Megpróbálom megérteni.

A cepheida hangja lehalkult, csobogásra emlékeztető felhangjai felerősödtek.

– A saját világunkon meghaltunk: de küzdöttünk. A tudományunk, amely sokkal ősbibb, mint a tiétek, elsorvadt, de még nem vészett el. Talán amiatt, hogy a mi tudományunk alapvetően biológiai, nem fizikai, mint a tiétek. A ti embereitek új energiaforrásokat fedeztek fel, és eljutottak a csillagokba. A mi embereink a pszichológia és a pszichiátria új igazságait fedezték fel, és létrehoztak egy bűnözésmentes társadalmat.

Semmi értelme azon elmélkedni, hogy a fejlődésnek melyik iránya a dicséretesebb, de az kétségtelen, hogy melyik lett eredményesebb. A mi halódó világunkon a mi biológiai tudományunk csak siettette a halált.

És mégis küzdöttünk. Évszázadokkal ezelőtt mi is kerestük az atomenergia lényegét, és lassan megcsillant előttünk a remény, hogy kitörhetünk bolygónk felszínének kétdimenziós börtönéből, és eljuthatunk a csillagokba. A mi rendszerünkben nem voltak más csillagok, amiket lépcsőfokként tekinthettünk volna. Mintegy húsz fényévnnyire van az első csillag, és még azt sem tudjuk, hogy van-e bolygórendszere...

De minden életformának van egy célja, amely felé törekszik, ha olykor hasztalanul is. Az utolsó napokban alig ötezren maradtunk. Csak ötezren. És készen állt az első hajónk. Egy kísérleti példány. Lehetséges, hogy hiba volt megépíteni. De addigra

kidolgoztunk minden elméletet, és a navigációs módszereket is megtanultuk.

Hosszú szünet következett, és a cepheida apró fekete szemei kelkesen csillogni látszott e visszaemlékezésre.

Az újságíró gyorsan közbevetette:

– És azután jöttünk mi?

– És azután jöttetek ti – helyeselt a cepheida. – És az mindent megváltoztatott. Könyörögnünk kellett az energiáért. Egy új, megfelelő, mondhatni ideális világ lett a mienk, amit nem kértünk. Ha a szociális problémáinkat magunk meg tudtuk volna oldani, azzal a környezeti problémáink is egy csapásra megoldódtak volna.

– És? – sürgette Antyok.

– Nos... valahogy nem sikerült. Őseink évszázadok óta vágyakoztak a csillagokba, és most egyszerűen kiderült, hogy a csillagok más tulajdonában vannak. Küzdöttünk az életünkért, és ebben is idegenek nyújtottak segítséget. Már régóta nincs miért küzdenünk. Már régóta nincs előttünk cél, amire törekednénk. Az egész univerzum a ti fajotoké.

– Ez a világ viszont a tiétek – suttogetta Antyok halkan.

– Csak hallgatólagosan. Ez ajándék. Jog szerint nem a miénk.

– Szerintem kiérdemeltétek.

A cepheida ekkor a másikra szegezte a tekintetét.

– Jól értelmezted, de kétkem, hogy értenéd is. Nekünk nincs hova mennünk. Csak ez az ajándék-világunk maradt. Zsákutcában vagyunk. Az élet rendeltetése a küzdelem, és ezt elvettétek tőlünk. Az élet már nem érdekel minket. Nincsenek utódaink – és ezt önként vállaltuk. Ez a módszerünk arra, hogy letérjünk az általatok megszabott útról.

Antyok szórakozottan leemelte az ablakpárkányról a fluoroglóbuszt, és megpörgette. Az a levegőben lebegve forogni kezdett, és csillogó felszínéről színes fénysugarak áramlottak a szoba minden pontja felé.

– És ez az egyetlen megoldás? A sterilitás? – kérdezte Antyok.

– El is szökhettünk volna – suttogetta a cepheida –, de ugyan hová? Az egész Galaxis a tiétek.

– Igen, ha függetlenségre vágytok, a Magellán-felhőnél közelebb nincs számotokra hely. A Magellán-felhő...

– És ti nem engednétek el minket. Tudom, pusztán jóindulatból.

– Igen, pusztán jóindulatból... és nem is engedhetünk el titeket.

– Ez téves jóindulat.

– Lehetséges. De ti nem tudtok megbékélni magatokkal? Van egy világotok.

– Ez olyasmi, amit nem tudok elmagyarázni. Nektek másmi lyenek a gondolataitok. Azt hiszem, felügyelő, ezt te már alaposan átgondoltad. A zsákutca fogalma, amibe jutottunk, nem ismeretlen előttetek.

Antyok meglepetten pillantott fel, és kezét a fluoroglóbuszra tette.

– Tudsz olvasni a gondolataimban?

– Csak találgatok. De néha bejön.

– Igen... de *tudsz* olvasni a gondolataimban? Úgy értem, általában az emberek gondolataiban? Ez érdekes. A tudósok azt állítják, hogy nem tudtok, de én néha arra gondolok, hogy csak nem akartok. Tudsz erre válaszolni?

– Nem... nem... – De a kis cepheida összébbhúzta magán a köpenyét, és fejét egy percre elektromos fűtésű gallérjára hajtotta. – Ti, másik világok azt mondjátok, hogy a gondolatokban *olvasni*. Pedig egyáltalán nem ilyesmiről van szó. De ezt is hasztalan volna magyarázgatnom.

– Vannak hiába magyarázod, milyen szép a világ – motyogta magában Antyok.

– Az a fogalom, amit ti úgy jellemeztek, hogy „olvasni a gondolatokban”, teljesen hibás, miránk egyáltalán nem alkalmazható. Nem mintha nem fognánk fel az érzékeinkkel a gondolatokat, és nem tudnánk azokról referálni másoknak.

– Hmm.

– Vannak olyan esetek természetesen, amikor egy másik világbeli erősen koncentrált, vagy heves érzelmeket mutat, és közülünk néhányan, a tapasztaltabbak, akik a ti szavaitokkal élve élesebb fülűek, megéreznek *valamit*. De csak bizonytalanul; én magam gyakorta elcsodálkozom...

Antyok óvatosan még egyszer megpörgette a fluoroglóbuszt. Arcáról lerítt, hogy mélyen elgondolkodik valamin, a szemét le sem vette a cepheidáról. Gustiv Bannerd az ujjait tornáztatta, miközben átfutotta a jegyzeteit. Az ajka hangtalanul mozgott.

A fluoroglóbusz könnyedén pörgött, és a cepheida lassan feszültté kezdett válni, amint szemét a gömbre függesztve elkerekedett szemmel bámulta a törékeny, csillogó fényfelszínt.

– Az mi? – kérdezte.

Antyok meglepődött, és majdnem elnevette magát, arcvonásai mindenestre megenyhültek.

– Ez? Egy három évvel ezelőtti divatos emléktárgy. Ez azt jelenti, hogy ma már ósdi vacaknak számít. Haszontalan dolog, de kellemes látványt nyújt. Bannerd elsötétítene az ablakot, hogy bemutatthassam?

Halk kattanás hallatszott, és az ablakok elsötétültek. A szoba közepe rózsaszínben kezdett derengeni, és a glóbuszból fényfelhők szálltak fel. Antyok – egy skarlátvörös alak egy skarlátvörös szobában –, az asztalra helyezte a gömböt és rőt vörös ujjával megforgatta. Amint forogni kezdett, a színeit egyre gyorsabban változtatta, fénye kitágult, majd ezer szilánkra hullott. Antyok a kísérteties szivárványfényben szólalt meg:

– A felszíne olyan anyagból van, amelynek a fénykibocsátása változtatható. Majdnem súlytalan, végtelenül törékeny, de gyorsköpos kiegyensúlyozása miatt ritkán esik le. Egészen hercig, nem gondolod?

– Egészen hercig – hallatszott valahonnan a cepheida hangja.

– De már senki sem rajong érte. Kiment a divatból.

– Nagyon szép. – A cepheida hangja igen távolról érkezett.

Bannerd felkapcsolta a villanyt, mire a fényjáték eltűnt.

– Ezt nagyon élvezné a népem – rebegte a cepheida, és elbűvölten nézte a gömböt.

– Most jobb, ha mész – unszolta Antyok. – Ha maradnál ebben az atmoszférában, hamar kimerülnél. És köszönöm a segítőkészségedet.

– Én köszönöm a tiéteket – felelte a cepheida, és szintén felállt.

– Mindenestre közületek sokan elfogadták az ajánlatunkat – mondta Antyok –, hogy megtaníttunk benneteket csillaghajót építeni. Azt ugye érted, hogy eredeti célunk ezzel az volt, hogy megfigyeljük, miként reagáltok a mi technológiánkra. Abban bízunk, hogy ez találkozik a ti szándékotokkal.

– Nem szükséges mentegetőznöd. Én magam is egy humán pilóta neveltje vagyok. Nagyon érdekes volt tőle tanulni. Fel-

idézte bennem egykori erőfeszítéseinket – és emlékeztetett arra, hogy régen milyen úton jártunk.

A cepheida elment, Antyok pedig a homlokát ráncolva gondolkodott.

– Nos – fordult Bannerdhez némi éllel a hangjában –, remélem emlékszik a megállapodásunkra. Ezt a riportot nem közzéheti.

– Nagyszerű – vont vállat Bannerd.

Antyok leült, és ujjával lassan simogatni kezdte az asztalon álló kis fémszobrot.

– Mi a véleménye erről az egészről, Bannerd?

– Sajnálom őket. Azt hiszem értem, mit éreznek. Ki kell gyógyítanunk őket ebből. A filozófia alkalmas volna rá.

– Úgy gondolja?

– Igen.

– Természetesen nem engedhetjük őket elmenni.

– Ó, nem. Ez nem is kérdéses. Sok mindent kell megtanulnunk tőlük. Mostani érzelmeik csak futólagosak. Másképpen fognak gondolkodni, ha teljes függetlenséget biztosítunk a számukra.

– Lehetséges. Mi a véleménye a fluoroglóbuszról, Bannerd? Tetszik nekik. A jó szándékunkat fejeznék ki, ha rendelnék nekik néhány ezer darabot. A Galaxisra is, ez valóságos drog a számukra, és alig kerül valamibe.

– Jó ötletnek hangzik – helyeselt Bannerd.

– A Hivatal sosem egyezne bele. Ismerem őket.

A riporter hunyorított a szemével.

– De ez lehet a megoldás. Új érdeklődési körre van szükségük.

– Igen? Nos, *tudnánk* csinálni valamit. Csatolhatnám az ön riportját az egyik jelentésemhez, mint mellékletet, amely a glóbusz jelentőségét bizonyítja. Végtére is maga is pszichológus, és lehet befolyása vezető beosztású emberekre, akiknek a szava nagyobb súllyal esik latba, mint az enyém. Ugye érti...?

– Igen – mészáros el Bannerd. – Igen.

Feladó: AdFöSz-Ceph 18

Címzett: KülProHiv

Tárgy: KülProv Project 2910, II. rész; Vizsgálat a „Nemhumánok születési rátája a Cepheus 18-on” ügyben.

Referencia:

(a) KülProvHiv Cep-N-CM/car, 115097 jelű, 223/977 G. B. keltű levele.

Melléklet:

(1) Az L. Antyok (AdFöSz-Ceph 18), és Ni-San, a Cepheus 18 nemhumánjainak főbírája között lefolyt beszélgetés jegyzőkönyve.

1. (1)-es melléklet KülProHiv tájékoztatására készült.

2. Az (a) referenciában jelzett felhatalmazás értelmében a nyomozás (1) mellékletben foglaltak figyelembevételével folyik tovább. KülProHiv minden eszközzel gátat vet a nemhumánok között pillanatnyilag fennálló pszichológiai magatartásmód terjedésének.

3. Meg kívánjuk jegyezni, hogy a Cepheida 18 nemhumánjainak főbírája jelzése szerint a cepheidák érdeklődést mutatnak a fluoroglóbusz iránt. E vonatkozásban pszichológiai jellegű vizsgálatot kezdeményeztünk.

L. Antyok felügyelő, AdFöSz-Ceph 18
272/977 G. B.

Feladó: KülProHiv

Címzett: AdFöSz-Ceph 18

Tárgy: KülProv Projekt: Vizsgálat a „Nemhumánok születési rátája a Cepheus 18-on” ügyben.

Referencia: AdFöSz-Ceph 18 AA-LA/mn jelű, 272/977 G. B. keltű levele.

1. (a) referencia (1) mellékletében jelzett kérésre válaszolva a Kereskedelmi Hivatal ötezer darab fluoroglóbuszt hajózott be Cepheus 18 részére.

2. Elrendeljük, hogy AdFöSz-Ceph 18 minden módszerrel igyekezzon gátat vetni a nemhumánok elégedetlenségének, különös tekintettel a Birodalmi direktíváknak való engedelmességükre.

C. Morily, KülProHiv
283/977 G. B.

(V)

A vacsorának vége, a bor az asztalon, a szivarokat már elszívták. Kialakultak a beszélgető társaságok. A kereskedelmi flotta parancsnoka a legnagyobb csoport közepén állt. Vakító fehér egyenruhája elbűvölte a hallgatóit.

Önelégülten azt mondta:

– Az út semmiség volt. Közel háromszáz hajó szolgált a parancsnokságom alatt a flottában. De ilyen rakományom még sosem volt. A Galaxisra, mit kezdenek ebben a sivatagban ötezer fluoroglóbusszal?

Loodun Antyok kissé elmosolyodott, és vállat vont.

– A nemhumánoknak kell. Remélem, nem volt vele gond az úton.

– Nem, semmi. Csak terjedelmes a rakomány. Mivel törekenyek, egy hajóra csak huszat rakhattam fel, ha be akartam tartani a törekeny árukra vonatkozó raktározási szabályokat. De hát a kormány kontójára ment, legalábbis remélem.

Zammo komoran elmosolyodott.

– És ez az első tapasztalata a kormány módszereit illetően?

– A Galaxisra is, nem – tört ki a kapitány. – Próbáltam persze megkerülni a szabályokat, de maguk nem segédkeztek benne. És ezt felháborítónak tartom, ez az igazság. A vörös szalag. A papírmunka! Ennyi elég ahhoz, hogy megzavarja a maguk köreit! Ez az egész a Galaxis mételye, rákfénéje. Legszívesebben elsöpörném az egész szemetet.

– Maga igazságtalan, kapitány. Nem érti a lényegét.

– Igen? Nos, akkor, mint a bürokraták egyike – erre a szóra elmosolyodott –, próbálja meg elmagyarázni nekem a lényegét, felügyelő.

Antyok zavartnak látszott. Azt mondta:

– Nos, nézze, a kormányzat munkája komoly és bonyolult. A Birodalom nevében ma több ezer bolygó és több milliárd ember miatt kell aggódnunk. Már-már meghaladja az ember képességeit a feladat, hogy kormányozza és felügyelje ezt a hatalmas szervezetet. Ha jól tudom, mintegy négyszázmillió ember áll csak a Birodalom Adminisztratív Szolgálatának alkalmazásában. És ha el akar igazodni az ügyek útvesztőjében, igenis szükség van a vörös szalagra és a papírmunkára. Minden egyes sor fontos lehet, bármennyire is feleslegesnek tűnik. Egyetlen ív tökéletesen összezavarhatja négyszázmillió ember munkáját. Ha elsöpri az Adminisztratív Szolgálatot, magát a Bi-

rodalmat söpri el, s vele a csillagközi békét, a rendet és a civilizációt.

– Ugyan... – legyintett a kapitány.

– Nem. Ez így van – ellenkezett Antyok, és valóban elakadt a lélegzete. – Az Adminisztráció szabályzata kellőképpen átfogó és szigorú, hogy minél kevesebb kárt okozhassanak az inkompetens hivatalnokok – ne nevéssen, igenis vannak inkompetens hivatalnokok, sőt inkompetens tudósok, újságírók és kapitányok is. Ilyen esetben a rendszer magától is képes működni.

– Igen – morogta a kapitány savanyú képpel –, és ha jó képességű adminisztrátort neveznek ki valamelyik posztra, akkor az közészerűvé válik ebben a merev hálóban.

– Egyáltalán nem – válaszolta Antyok nyugodtan. – Egy alkalmas ember a korlátok között és a szabályok betartása mellett is el tudja érni, amit akar.

– Hogyan? – kérdezte Bannerd.

– Nos... igen – Antyok hirtelen határozatlanná vált. – Az egyik módszer, hogy igyekszik bekapcsolódni egy A, vagy ami mégjobb, egy dupla A prioritású projektbe.

A kapitány hátravetette a fejét, úgy nevetett, de nem tehette kedvére, mert kinyílt az ajtó, és egy rémült férfi zuhant be rajta. A kiáltását először nem értették. Azután:

– Uram, a hajók elmentek. A nemhumánok erőszakkal elvették őket.

– Micsoda? Az összeset?

– Valamennyit. A hajók és a lények...

Két órával később ők négyen megint összegyűltek Antyok irodájában. Antyok hűvösen azt mondta:

– Semmilyen hibát nem követtek el. Az összes hajót elvitték, még a maga gyakorlőhajóját is, Zammo. És ebben a szektorban nem tartózkodik birodalmi hajó. Mire meg tudnánk szervezni az üldözést, ők már kijutottak a Galaxisból, és félúton vannak a Magellán-felhő felé. És mindezért maga a felelős, mert nem állított megfelelő őrseget.

– Az első esténk volt a hajón kívül – kiáltotta a kapitány. – Ki gondolta volna...

– Várjon egy percet, kapitány – szakította félbe Zammo vadul. – Már kezdem érteni. Antyok – mondta, és megkeményedett a hangja –, ezt maga rendezte így.

– Én? – Antyok arckifejezése higgadt, majdhogynem közönyös volt.

– Maga mondta nekünk az este, hogy egy okos adminisztrátor, ha véghez akarja vinni a tervét, egy A prioritású projektbe igyekszik beszállni. Maga beszállt egy ilyenbe, hogy segíthesen eltűnni a nemhumánoknak.

– Valóban? Már elnézését kérem, de ez hogy lehetséges? Amikor éppen maga volt az, aki az egyik jelentésében felvetette a születési ráta problémáját. És Bannerd szenzációs cikkei félemlítették meg annyira a Hivatalt, hogy dupla A prioritással látták el a tervezetet. Nekem semmi közöm az egészhez.

– Maga javasolta, hogy említsem meg a születési rátát – kiáltotta Zammo vadul.

– Valóban? – kérdezte Antyok higgadtan.

– És ami azt illeti – tört ki hirtelen Bannerd is –, maga javasolta azt is, hogy említsem meg az ügyet a cikkemben. A három férfi körbevette a hivatalnokot. Antyok hátradőlt a székében és könnyedén azt mondta:

– Nem tudom, mire céloznak. Amennyiben vádolnak, kérem csatolják a bizonyítékokat – a legális bizonyítékokat. A Birodalom törvénykezése írott, filmre vett vagy tanúkkal alátámasztott bizonyítékokra épül. Valamennyilevem le van fűzve a Hivatalnál, és más helyeken is. Sosem kértem A prioritást a tervezetnek. A Hivatal szignálta rám, és ezért csakis Zammo és Bannerd a felelősek. Írásban legalábbis.

– Maga vett rá minket, hogy tanítsuk meg a nemhumánokat a hajók kezelésére. – Zammo szinte artikulátlanul ejtette ki a szavakat.

– A maga javaslatára. A maga jelentésében szerepel, hogy meg kellene vizsgálnunk, miképpen reagálnak a mi gépeinket látva. A Hivatal is így tudja. A bizonyíték – a *legális* bizonyíték náluk van. Nekem semmi közöm az egészhez.

– A glóbuszokhoz sem? – kérdezte Bannerd.

– Szándékosan hozta ide a hajóimat – üvöltött fel hirtelen a kapitány. – Ötezer glóbusz! Tudta, hogy több száz hajó kell hozzá.

– Én sosem kértem a glóbuszokat – közölte Antyok hűvösen.

– Az a Hivatal ötlete volt, bár azt hiszem, Bannerd filozófus bárántai is besegítettek.

Bannerd hangja elcsuklott. Kiköpött.

– Maga tudta, hogy a cepheidák főnöke tud a gondolatokban olvasni. Maga vette rá, hogy mutasson érdeklődést a glóbuszok iránt.

– Nagyszerű. Maga az egész beszélgetést lejegyezte. Játssza vissza. Nem tudja bizonyítani. – Felállt. – Ugye megbocsátanak? Feljegyzést kell készítenem a Hivatal számára.

Antyok az ajtóban visszafordult:

– Mindenesetre a nemhumánok problémája megoldódott, még ha csak az ő megelégedésükre is. Most már szaporodni fognak és saját világuk lesz, olyan, amit ők szereztek meg maguknak. Pontosan ezt akarták. És még valami. Ne vádoljanak ostoba dolgokkal. Én már huszonhét éve vagyok a Szolgálatnál, és biztosíthatom önöket, hogy a papírmunkát precízen végeztem el, amit csak csináltam, mindent hitelt érdemlően dokumentáltam. És kapitány, szíves örömet folytatnám a félbeszakadt beszélgetésünket arról, hogy egy adminisztrátor miképpen tudja végrehajtani merész terveit, ha vörös szalag van a birtokában.

Csodálatos, hogy egy kerek, pufók babaarcon hogyan tud megjelenni ennyi gúny.

Feladó: KülProHiv

Címzett: Loodun Antyok, A-8 fokozatú főadminisztrátor.

Tárgy: Beléptetés az Adminisztratív Szolgálat kötelékébe.

Referencia:

(a) AdSzolg 22874-Q jelű, 1/978 G. B. keltű Bírósági Határozata.

1. (a) referenciában részletezett indoklás alapján önt nem terheli felelősség a nemhumánok Cepheus 18-ról való szökése miatt. Kérjük, álljon készenlétben a következő feladatra.

R. Horpritt, AdSzolg vezető
15/978 G. B.

Blind Alley
Astounding Science Fiction, 1945 március

Nincs kapcsolat

Raph korának tipikus amerikai polgára volt. És a kor elvárásainak megfelelően meglehetősen rút is. Állának robosztus izomzata jól illett hatalmas, csontos állcsontjához. Orra ívelt és széles volt, amitől apró, fekete szemei szétfelé bandzsítottak. Vaskos nyaka szinte átmenet nélkül csatlakozott széles vállához, spatulaszerűen lapos ujjain hosszú, görbe körmök díszlegtek.

Amikor felegyenesedett, vastag, puffadt lábaival majdnem méteresekeket lépkedett. Ült vagy állt: a teste vagy negyed tonnát nyomott.

Mindezek ellenére homlokának íve arra engedett következtetni, hogy agyának kapacitása nem maradt el az átlagostól. Lapátkezeivel igen finoman bánt a ceruzával, miközben terjedelmes felsőtestével szinte befedte az egész asztalt.

Tény, hogy a felesége és amerikai barátai szemében jóvágású fickónak számított.

Mindez az idő-tengely mentén nagymérvű elmozdulásra engedett következtetni.

Raph Junior egy kisebb kiadása volt a mi tipikus amerikainak. Kamaszfiú volt, de még nem vedlette le gyermekkori szőrzetét. Az széles, sűrű, göndör gereznaként terült szét a mellén és a vállán, de már láthatóan ritkult, s egy éven belül valószínűleg kinő a felnőtt szőrzete, amely el fogja takarni büszke férfitesztét.

Addig is egy szál bricseszben üldögélve a rekeszizma feletti kedvenc szőrpamacsát vakargatta. Nagyon furán érezte magát, és unatkozott. Nem volt rossz ötlet eljönni a múzeumba, amikor ott emberek is vannak. Igaz, ma zárva van a múzeum, és a hosszú folyosók visszhangoznak, amint végigmegy rajtuk.

Azonkívül már kívülről tudta, mi van itt. Jobbára csak csontok meg kövek.

– Az ott micsoda? – kérdezte Junior.

– Melyik? – Raph felemelte a fejét, és átnézett a válla fölött. – Ó, az valami egészen új dolog. Az ősprímátus rekonstrukciója. A North River Csoport küldte nekem. Hát nem nagyszerű darab? – Azzal lelkesen visszatért a munkájához. Az ősprímátus még legalább egy hétig nem lesz kiállítva, amíg nem sikerül megfelelő környezetet és érdeme szerinti helyet teremteni a számára. Addig mindenesetre itt lesz az ő irodájában.

Junior a „nagyszerű darab”-ra pillantott, jóllehet egészen más érzelmekkel. Amit ő látott, az egy meglehetősen apró, sovány figura volt, vékony kezekkel és lábakkal, dús hajjal borított fejvel, és csúf, jellegtelen vonású arccal. A szeme kidülledt.

– És *mi* ez? – kérdezte.

Raph idegesen összerendezte.

– Egy lény, amely úgy hisszük, több millió évvel ezelőtt élt. Úgy gondoljuk, hogy így nézhetett ki.

– Miből gondoljátok így? – kíváncsiskodott az ifjanc.

Raph feladta.

– Nos, például a csontok formájából, meg az inak tapadási helyeiből meg tudjuk mondani, milyenek lehettek az izmai, és hogy merre futhattak az idegpályák. A fogazatából következtetni tudunk az anyagcsere rendszerére, a lábcsontokból pedig a testtartására. A többi dolog vonatkozásában az Analógia elveit követjük; a ma élő, hasonló felépítésű állatok csontváza ugyan is hasonló az övéhez. Ezért van például az is, hogy vörös a haja. A ma élő primátusok – jobbára apró, jelentéktelen lények, és már jóformán kihaltak –, vörös szőrűek, bőrkeményedés van az ülepükön...

Junior a figura mögé lesett, és meglelégedéssel tapasztalta a közlés igaz voltát.

– ...és vastag, húsos ormányuk, meg apró, fonnyadt fülük van. Nincs specializált étrendjük, ezért a fogazatuk mindenevő. Továbbá éjszakai lények, ezért olyan nagy a szemük. Ez igazán egyszerű. Most már érted, suhanc?

Junior kissé elgondolkodott a hallottakon, majd becsmélőn annyit mondott:

– Szerintem olyan, mint egy öreg íka. Mint egy csúf, öreg íka.

Raph rábámult. Nyilvánvalóan nem tudta, miről beszél a suhanc.

– Mi az az íka? Netán valami képzeletbeli lény, amiről olvas-tál?

– Képzeletbeli! Mond Pa, te sosem álltál még a Rögzítő elé?

Ez kellemetlen kérdés volt, mert „Pa” valóban nem sokat állt a Rögzítő elé, legalábbis amióta felnőtt. Gyermekkorában a Rögzítő, mint a világ írott, beszélt és képi információinak őrzője, izgalmas játék volt. De hát azóta már felnőtt...

Türelmesen azt mondta:

– Netán vannak új történetek az íkákról? Az én gyerekkoromban még nem voltak.

– Nem érted, Pa. – Az ember azt hihette volna, hogy az ifjú Raphot a végsőkéig felidegesítette a kérdés, és hogy nem fog rá válaszolni. Ehelyett azonban sértett hangon azt mondta:

– Az íkák valóságos lények. A Másik Világról jöttek. *Erről* sem hallottál? Az iskolában is tanultunk róla, és a Csoport Magazinban is olvashattál róluk. Teljesen felforgatták a világukat, és még csak nem is tudtak róla. És pontosan így néztek ki, mint ez az ősprímátus.

Raph megpróbálta rendezni a gondolatait. Most nem érezte szükségét annak, hogy felülbírálja félig felnőtt csemetéjének antropológiai ismereteit. Egy percre tévovázott. Végül is már hallott az íkákról *egy keveset*. A Föld túlsó féltekéjének hatalmas kontinenseit lakták. Úgy tűnt, mintha olvasott volna róluk néhány beszámolót. De minden olyan homályos; talán nem túl bölcs dolog beleturkálni más érdeklődési körébe.

– Az íkák itt vannak, a Csoportok között is? – kérdezte Juniortól.

Amaz gyorsan rábólintott.

– A Rögzítő szerint ugyanolyan jó gondolkodók, mint amilyenek mi vagyunk. És vannak gépeik, amikkel a levegőben haladnak. Ide is azzal jöttek.

– Junior! – horkant fel Raph szigorúan.

– Nem hazudok – kiáltotta Junior sértődötten. – Kérdezd csak meg a Rögzítőt, majd meglátod, mit mond!

Raph lassan összeszedegette a papírjait. Ma szünnap van ugyan, de otthon is biztosan talál egy Rögzítőt.

A Rögzítő a Red River Gurró Csoport egyik idősebb példánya volt. Már csak kevesen éltek olyanok, akik emlékeztek arra, hogy mikor nem volt az. Látható meglepéssel állt a posztján, alaposan fel volt töltődve, hiszen ugyanazon okból volt ő Rögzítő, amiért Raph a múzeum kurátora. Kedvelni kellett őt, szükség volt rá, más életmódot nem is tudott volna elviselni.

Egy gurró csoport szociális szervezettségét aligha tudta megérteni olyasvalaki, aki nem bele született. Volt benne egyfajta lazaság, amit nehezen lehetett összeegyeztetni a „szervezettség” szóval. Egy gurró egyed olyan munkát vállalt, amire alkalmasnak tartotta magát. A kevésbé népszerű munkákat pedig közösen végezték el, s mindig csak oly mértékben, ahogy a szükség megkívánta. Ez látszólag egyszerű módszernek tűnik, csak hogy az elmúlt ötezer év alatt – amióta az első Önkéntes Gurró Csoport feltételezhetően megalakult –, ez a rendszer lényegesen bonyolultabbá – és célszerűbbé vált.

A Rögzítő a várakozással ellentétben otthon volt, s Raph számára enyhén kellemetlennek tűnt egy ilyen régi és régóta melőzött ismeretség felújítása. Természetesen a Rögzítő referencia-könyvtárát mindig is használta, de csak közvetett módon. Valaha azonban gyerek volt, és bizalmas kapcsolat alakult ki közte és a felhalmozott tudást tároló Rögzítő között – csak hogy ez a bizalmas kapcsolat azóta megkopott.

A helyiség, ahová belépett, tömve volt rögzített – és kisebb mértékben írott – információkkal. A Rögzítő mentegetőzően üdvözölte.

– Szállítmány érkezett néhány Csoporttól – mondta. – Időbe telik, mire katalogizálom, és úgy tűnik, alig marad rá időm. – Rágyújtott egy pipára, és erőteljesen pöfékelni kezdett. – Azt hiszem, egy segédet kellene felvennem magam mellé. Mi a helyzet a fiaddal, Raph? Ugyanúgy eljár hozzám, ahogyan te, húsz évvel ezelőtt.

– Még emlékszel azokra az időkre?

– Gondolom beszéltél róla a fiadnak? Tetszene neki. Azt nem állíthatom, hogy szereti az archeológiát.

Raph vaktában felvett egy lemezt, és megnézte a címkéjét: – „Hmmm...a Joquin-völgy Csoportjától. Az jó messze van innen.

– Messze – bólintott a Rögzítő. Természetesen küldtem oda közülünk néhányat. A mi Csoportjaink termékei igen kedveltek szerte a kontinensen – közölte nyilvánvaló büszkeséggel. – Jut eszembe – mondta, és pipájának végével Raphra bökött –, a te kihalt primátusokról írt tanulmányodat is elküldtem mindenfelé. Már kétezer példány elfogyott, és még mindig rendelnek belőle. Ez igen értékes – archeológiai szempontból is.

– Nos, éppen az archeológia miatt vagyok itt – és amiatt, amit a fiamnak mondtál. – Raph nem tudta, hol kezdje: – Úgy tū-

nik, beszéltél neki az antipólusokon élő ikákról, és én szeretném, ha nekem is mondanál róluk valamit.

A Rögzítő elgondolkodott.

– Hát, csak nagy vonalakban tudok róluk egyet s mást, de el-mehetünk a Könyvtárba is, hogy utánanézzek.

– Az én kedvemért nem kell kinyitni a Könyvtárat. Ma Szün-nap van. Csak adj néhány támpontot, a referenciákat majd ké-sőbb felkutatom.

A Rögzítő beleszipákolt a pipájába, a székét hátrtolta egé-szen a falig, s a szemével a semmibe meredve elmélázott.

– Hát – kezdte –, ha jól emlékszem, az egész a túloldalon fekvő kontinensek felfedezésével kezdődött. Ez öt éve volt. Er-ről már biztosan hallottál?

– Csak magát a tényt ismerem. Hogy a kontinensek létez-nek, de ezt mindenki tudja. És arra emlékszem, hogy valaki ki-jelentette, micsoda nagyszerű, új kutatási terület az az archeo-lógia számára, de ez minden.

– Akkor nem sok újat mondhatok neked. Tudod, az új konti-nenseket magukat közvetlenül sosem fedeztük fel. Öt éve tör-tént, hogy egy nem-guruló csoport érkezett a Keleti Kikötő Cso-porthoz – mégpedig repülő gépezeteken – amiről később meg-állapítottuk, hogy határozott tudományos elveken működik: leg-főképpen a levegő felhajtóereje segítségével. Volt nyelvük is, ezért nyilvánvaló, hogy intelligensek voltak, és magukat ikáknak nevezték. A Keleti Kikötő Csoportjainak gurúói megtanulták a nyelvüket – ami egyszerű nyelv, de tele van kiejthetetlen han-gokkal, és nyelvtana is van, ha érdekel a dolog...

Raph legyintett, hogy nem érdekli. A Rögzítő folytatta:

– A csoportok gurúói a Vashegyek Csoportjainak segítségével – akik a vasmunkákhoz értenek nagyon jól –, elkészítették a re-pülő masinák másolatát. Átrepültek vele az óceánon, és mond-hatom, több tucat kötet foglalkozik mindazzal, amit ott találtak – könyvek a repülő masinákról, egy új tudományról, amit aerodina-mikának neveznek, meg egy új geográfiáról, meg egy új filozófi-áról, ami a tömeges intelligencián alapszik. Mindezt a Keleti Ki-kötő Csoportjai készítették el a Vashegyek Csoportjainak segít-ségével. Figyelemreméltó munka ez öt év alatt, és mindez meg-található nálam is.

– De az ikák... még mindig a Keleti Kikötő Csoportjainál van-nak?

– Hmm. Egészen biztos vagyok benne, hogy ott vannak. Nem akartak visszamenni a saját országukba. Azt mondták ma-gukról, hogy „politikai menekültek”.

– Poli... *micsodák?*

– Ez az ő nyelvükön van – magyarázta a Rögzítő –, és csak így fordítható.

– És miért *politikai* menekültek. Miért nem geológiai mene-kültek, vagy úmpa menekültek? Úgy gondolom, a fordításnak kell értelme legyen.

A Rögzítő vállat vont.

– Ezt inkább a könyvekben nézd meg. Azt állítják magukról, hogy nem bűnözők. Ez minden, amit tudok róluk.

– Igen, és hogy néznek ki? Van róluk képed?

– A Könyvtárban van.

– Olvastad az én „Archeológiai alapelvek” című munkámat?

– Átfutottam.

– Emlékszel az ősprímátus rajzára?

– Attól tartok, nem.

– Akkor inkább mégiscsak menjünk le a Könyvtárba.

– Igen, persze – mordult fel a Rögzítő, és felállt.

A Vörös Folyó Gurró Csoportja Adminisztrátorának munkája lényegében nem különbözött a Múzeumi Kurátor, vagy a Rögzí-tő, vagy bármely más önként vállalt munkától. Ha a különbséget keressük, egy olyan társadalmat kell elképzelnünk, amelyben nem létezik adminisztráció.

A guruló csoportokban a munka – ahol a „munka” szó minden esetben a rendszeres munkavégzést jelenti, amelynek gyümöl-cse ugyanúgy a közösségé is, mint a munkavégzőé – két cso-portra osztható. Önkéntes Munkára, és Nem Önkéntes, más né-ven Közösségi Munkára. Az első csoportba tartozó munkák egyenrangúak. Ha egy guruló abban leli örömét, hogy vizesárkot ás, akkor a fáradozását méltányolják, a munkáját pedig megfi-zetik. Ha netán senkinek nem volna kedve árkot ásni, márpedig arra szükség van, akkor a dolog Közösségi Munkává lép elő és sokan, esetleg felváltva vesznek részt benne, még ha kelletle-nül is.

Ilyenformán az Adminisztrátor is olyan házban lakott, amely sem tágasabb, sem komfortosabb nem volt, mint a többi ház; nem egy hosszú asztal végén foglalt helyet; és a munkájával sem

járt különösebb cím, csupán a foglalkozásának neve; és senki sem irigyelte, gyűlölte vagy csodálta emiatt.

Kedvelte a Csoportközi kereskedelem megszervezését, a Csoportokon belüli pénzügyek felügyeletét, és az esetleg felmerülő surlódások elsimítását. És természetesen extra élelmiszer és energiát sem kapott azért, amit szeretett csinálni.

Ezért aztán Raphnak sem kellett engedélyt szereznie, hogy találkozhasson az Adminisztrátorral, elég volt, hogy letette az illendő összeget. A Szünnapnak még nem volt vége. Az Adminisztrátor kedvenc ebéd utáni karosszékében üldögélt, szájában ebéd utáni szivarja, kezében ebéd utáni könyve. Jóllehet hat gyerek és egy feleség mellett nehezen hihető a pihenés, mégis mindent az ebéd utáni nyugalom érzése töltött be.

Raphnak az adminisztrátorpalánták (Csak ajánlott titulus. A szerző.) részéről zajos fogadtatásban volt része, s kezét a fülére tapasztva igyekezett megóvnia a dobhártyáját. Nyilván ehhez volt kedvük, s nyilván ebből másnak is előnye származott, és nyilván acélból volt a dobhártyájuk.

Az Adminisztrátor csendre intette őket.

Raph elfogadta a felkínált szivart.

– Egy időre el szándékozom hagyni a Csoportot, Lahr – mondta. – A munkám miatt van erre szükség.

– Nem örülünk annak, hogy elmész, Raph. Remélem, nem tart sokáig.

– Én is remélem, hogy nem. Van némi Közös Egység?

– Ó, azt hiszem akad egy kevés a számodra. Hová szándékozol menni?

– A Keleti Kikötő Csoportjához.

Az Adminisztrátor elgondolkodott, és egy tekintélyes füstfelhőt produkált.

– Sajnos a Keleti Kikötőnek a könyveink feljegyzése szerint tartozása van – megmutathatom, ha akarod –, de a Közös Cseeregység elég lesz az útiköltségre, meg a kiadásokra.

– Nagyszerű. És mondd, mi van számomra a Közös Munka Jegyzékben?

– Hmm. Át kell néznem a lajstromot. Megbocsátasz egy percre. – Hatalmas testét átgördítette a helyiségen, ki a folyosóra. Raph leszedte magáról a legkisebb gyereket, aki tettetett vadsággal vicsorgott, morgott és mutogatta a fogait. A kis, fekete szörögombóc arca még őrizte a félmillió éves, állati ősök hagyatékát,

az állatias, előreugró orrot, ami még nem lapult bele arcvonásaiba.

Az adminisztrátor egy hatalmas főkönyvvel és egy még hatalmasabb szemüveggel tért vissza. Szertartásos mozdulatokkal kinyitotta a könyvet, átpörgette a lapokat, majd az ujjával végigszántotta az oszlopokat. Azt mondta:

– Csak a vízszolgáltatás jöhet szóba, Raph. Jövő héten a Fenntartók között van a helyed. Két hónapon belül más nemigen lesz.

– Akkor addigra visszajövök. Nincs lehetőség arra, hogy valaki helyettesítsen a Vízszolgáltatásnál?

– Hmmm. – Majd keresek valakit. A legidősebb fiamat szoktam elküldeni. Most van a munkaválasztó korban, nem árt, ha mindenbe belekóstol. Lehet, hogy megkedveli a munkát a gátnál.

– Igen? Akkor szólj, ha megteszi. Helyettesíthetne rendszeresen is.

Az Adminisztrátor enyhén elmosolyodott.

– Erre ne alapozz, Raph. Ha kitalálja, miként lehet alvással a hasznunkra, biztosan azt fogja választani munkának. De megkérdezhetem, minek mész te a Keleti Kikötő Csoportjához?

– Lehet, hogy kinevetsz, de azt szeretném megtudni, hogy léteznek-e az íkák?

– Íkák? Ja igen, tudom. – Az Adminisztrátor felemelte a mutatóujját. – Azok a lények a tengeren túlról! Igaz?

– Igaz! De ez nem minden. A Könyvtárból jövök. Láttam a trimenziós reprodukciókat, Lahr, és majdnem olyanok, mint az ősprímátus. Mindenesetre *prímátusok*, mégpedig intelligens prímátusok. Apró szemük van, lapos orruk és teljesen más állcsontjuk. De legalább másodunokatestvéreink. Látnom *kell* őket, Lahr.

Az Adminisztrátor vállat vont. A téma őt egyáltalán nem érdekelte.

– Miért? Nem mintha érdekelné, Raph, de számít az, ha látod őket?

– Számít? – Raph megdöbbsen a kérdésre. – Hát nem tudod, mi minden történt az utóbbi években? Olvastad az archeológiai könyvemet?

– Nem – jelentette ki az Adminisztrátor határozottan. – Akkor sem olvasnám el, ha azzal elkerülhetném, hogy a Szeméttelre kerüljek.

– A Szeméttelépben biztosan nagyobb örömet lelnéd, mint az archeológiában. De ne törődj vele. Én egymagam vívtam meg a tíz évig tartó küzdelmet, hogy elismertessem az elméletemet, miszerint az ősprímátusok értelmes lények, és fejlett civilizációval rendelkeztek. Semmi nem szólt mellettem, csak a logikai szükségszerűség, az pedig az utolsó, amit az archeológusok érvként elfogadnak. Ennél konkrétabb bizonyítékot akarnak. Maradványokat, szerszámokat, műtárgyakat, könyveket – hát megkapják. De most csak egy csontvázat tudok nekik prezentálni, aminek nagy agykoponya térfogata van. A csillagokra odafent Lahr, mit képzelnek, mi marad meg tízmillió éven át? A fém szétmállik. A papír szétfoszlik. A film elbomlik. Csak a kő marad meg, Lahr. És a csont, amely megkövesedett. Azt kell szereznem. Egy koponyát, amiben jó sok agy fér el. Meg köveket is, régi, éles kődarabokat. Kovakövet.

– Hát – merengett el az Adminisztrátor –, akkor meglesznek a szerszámok.

– Azok eolitok, ősközetek. De nem fogják elfogadni. Azt mondják majd, hogy természetes módon, véletlenszerűen alakultak ki, az erózió formázta meg őket. A hülyék.

Egy tudós fennköltégével mosolyodott el:

– De ha az íkák intelligens primátusok, akkor a gyakorlatban tudom bizonyítani az elméletemet.

Raph már korábban is utazott, csak nem kelet felé. Akkor a mezőgazdaság hanyatlása döbbsentette meg. A történelem korai szakaszában a gurró csoportok nem szakosodtak ilyen mértékben. Valamennyi félig önfenntartó volt, a kereskedelem inkább csak baráti gesztus volt, mint szükség diktálta tevékenység.

A legtöbb Csoport esetében ez ma is így van. A saját csoportja, a Vörös Folyó, ennek egy tipikus példája. Mintegy ötszáz négyzetmérföldnyi belterülettel és zsíros szántóföldekkel rendelkezik, a fő tevékenysége még mindig a mezőgazdaság. A folyó bőségesen ad halat, és virágzik a tejgazdaság. Lényegében az élelmiszerexportnak volt köszönhető, hogy tekintélyes mennyiségű Közös Egységet tudtak felhalmozni.

Ahogy kelet felé haladt, azt tapasztalta, hogy a Csoportok egyre kevesebb figyelmet szentelnek a termőföldnek, és egyre többet a füstös ipari létesítményeknek.

A Keleti Kikötő Csoporthoz érve Raph fejlett kereskedelmi központot talált, aminek alapját a hajózás szolgáltatta. Ez az átlagosnál népesebb Csoport volt, zsúfoltabb településén a házak olykor alig voltak egymástól száz lábnál messzebbre.

Raph kellemetlenül érezte magát már a gondolatra is, hogy ilyen zsúfolt helyen kelljen laknia. A dokk látványa még kellemetlenebb volt, itt rengeteg gurró végezte egyidejűleg a rakodás Közös Munkáját.

Ennek a Keleti Kikötő Csoportnak az Adminisztrátora egy fiatalember volt, nem rég került e posztra. Túlradó örömmel végezte a munkáját, mindamellet nagyon örült a disztigvált idegeneknek is.

Raphot kitűnő ebéddel vendégelte meg, s az étkezést hosszú társalgással toldották meg. Raph vidéki megszokásai miatt igen különlegesnek, ámde csodálatosnak találta a Préri Csoporttól származó marhahúst, az Északkeleti Erdő Csoport burgonyáját, a Félsziget Csoport kávéját, a Pacifikus Csoport borát, és a Középső Tavak Csoport gyümölcsseit.

Szivarozás közben – a szivar a Déli Sziget Csoporttól származott – Raph felhozta az íkák dolgát. A Keleti Kikötő Adminisztrátora kissé visszahúzódott, és láthatóan kellemetlenül érezte magát.

– Lerninnel kell beszélnie. Boldogan fog segíteni magának mindenben. Azt mondja, tud egyet s mást ezekről az íkákról?

– Azt mondtam, hogy *szeretnék* tudni egyet s mást róluk. Nagyon hasonlítanak egy kihalt állatfajra, amelyet jól ismerek.

– Értem, tehát ez az érdeklődési köre.

– Esetleg mondhatna néhány részletet a megérkezésükről, Adminisztrátor – sugallta Raph udvariasan.

– Én akkoriban még nem voltam Adminisztrátor, kedves barátom, így nincsenek első kézből származó információim, de a feljegyzések megvannak. Ez az íka csoport repülő masinán érkezett ide... hallott már ezekről az aeronautikai szerkezetekről?

– Igen, igen.

– Igen. Nos... nyilván menekültek voltak.

– Én is így hallottam. Mégis azt állítják, hogy nem bűnözők. Nem így van?

– Igen. Különös, ugye? Azt bevallották, hogy kiközösítettek – ezt hosszú kihallgatás során tudtuk meg, miután megtanultuk a nyelvüket –, de azt tagadták, hogy gonosztevők volnának. Nyil-

ván megegyeztek a saját Adminisztrátorukkal, hogy milyen álláspontot vegyenek fel.

Raph megértően bólintott.

– És nem ismerték el, hogy volt közös megállapodás, ugye?
– Még ennél is rosszabb. Azt állították, hogy nem volt közös megállapodás. Hogy az Adminisztrátor a saját politikáját erőltette rájuk.

– És nem távolították el?

– Nyilván, akik hittek neki, maguk is bűnözők voltak – akár csak a jövevények.

Komoly, hitetlen csend támadt, majd Raph szólalt meg:

– Ezt elfogadhatónak tartja?

– Nem, én csak az ő szavaiat ismétlem. Az íkák nyelve természetesen nehezen érthető meg. Némelyik hangját lehetetlen kimondani: a szavaknak a mondatban elfoglalt helye, és apró ki-ejtésbeli különbségek miatt is változhat a jelentése. És az is előfordult, hogy egy íka szó jelentése a legjobb fordítás ellenére is rejtély maradt.

– Nyilván meg voltak lepődve, hogy gurrókat találtak itt – mondta Raph –, hiszen ők egy másik fajhoz tartoznak.

– Meglepődtek! – Az Adminisztrátor lehalkította a hangját: – Hát mondhatom úgy is, hogy meglepődtek. De ezt az információt nem terjesztették, és remélem maga is emlékezni fog rá, hogy ez bizalmas közlés. Az íkák megöltek hat gurrót, mire le tudtuk fegyverezni őket. Van egy szerkezetük, amely irányított kémiai reakció segítségével nagy sebességgel fémgolyókat köpköd. Azóta már lemásoltuk. Természetesen nem állíthatjuk róluk, hogy bűnözők, mert a jelek szerint nem ismerték fel, hogy intelligens lények vagyunk. Nyilvánvaló – mosolyodott el szomorkásan az Adminisztrátor –, hogy egy, az ő világukon élő állatfajra hasonlítunk. Legalább is ezt állították.

De Raph ettől teljesen felvillanyozódott.

– A csillagokra odafent! Valóban ezt állították? Mondtak részleteket is? Miféle állatokra?

– Az Adminisztrátor láthatóan visszakozott:

– Nos, nem tudom. Neveket mondtak a saját nyelvükön. De hogy mi lehet a jelentésük? Hatalmas „medvének” mondtak minket.

– Hatalmas minek?

– Medvének. Halvány fogalmam sincs, hogy mik lehetnek azok, csak annyit tudok, hogy miránk hasonlítanak. Amerikában ilyesmit nem ismerek.

– Medve. Medve – ízlelgette a szót Raph. – Ez érdekes. Több, mint érdekes. Döbbenetes. Tud róla Adminisztrátor, hogy heves vita van azt illetően, hogy kik a gurrók ősei? A gurró sapienshez hasonló élő állatok felfedezése óriási jelentőségű volna. – Raph élvezettel dörzsölte egymáshoz hatalmas kezeit.

Az Adminisztrátornak tetszett, hogy ekkora örömet okozott. Azt mondta:

– És az is nagyon érdekes, hogy magukat két néven is nevezik.

– Két néven?

– Igen. Még nem tudjuk, mi a különbség, hiába magyarázzák az íkák. Csak annyit tudunk, hogy az egyik név általános, a másik valamivel specifikusabb. De a különbség homályos maradt előttünk.

– Értem. És melyik az íka?

– A specifikusabb. Az általánosabb úgy hangzik – az Adminisztrátor lassan formázta a durva szótagokat –, csim-pánz. Ez az. Van köztük egy íka csoport, meg vannak másikak, azoknak más nevük van. De mindegyikük csim... vagy micsoda.

Az Adminisztrátor elgondolkodott, hogy milyen érdekes adatot tudna még mondani róluk, de Raph félbeszakította:

– Holnap találkozhatnék Lerninnel?

– Természetesen.

– Akkor megkeresem. Köszönöm a segítségét, Adminisztrátor.

Lernin sovány fickó volt, aligha nyomott többet százhusz kilónál. A járásában is volt valami furcsa, mintha béna lenne. De ezen tulajdonságainak egyike sem tett akkora benyomást Raphra, mint az, ahogyan át tudta vinni lelkesedését a beszélgetőpartnerére.

A beszélgetés első részében jobbra Raph mohósága érvényesült, Lernin válaszai világosak és rövidek voltak, mint a vilámfénye. De azután mintha megváltoztak volna az erőviszonyok, és Lernin átvette a terepet.

– Megbocsát, tanult barátom – kezdte Lernin sajátosan merev, de mégis barátságos gesztussal –, de én jelentéktelennek tartom az ön problémáját. Nem, nem – emelte fel hosszú ujjú

kezét –, nem mint általános témát tartom jelentéktelennek, vagy mert nekem más az érdeklődési köröm, hanem a gurró csoportok – minden egyes gurró – szempontjából jelentéktelen.

Ez a felfogás megdöbbenetette Raphot. Egy pillanatra megsértődött: a személyiségét érezte megsértve. Ez ki is ült az arcára.

Lernin gyorsan hozzátette:

– Lehet, hogy ez udvariatlannak, durvának, civilizálatlannak hangzik. De megmagyarázom. El kell magyaráznom, mert ön elsősorban társadalomtudománnyal foglalkozik, ezért meg fogja érteni – talán jobban is, mint mi magunk.

– Számomra nagyon fontos – hangsúlyozta Raph dühösen –, hogy életem végéig legyen miből megélnem. A mások problémája nem érdek.

– Amit én akarok mondani, az mindenkinek a megélhetését biztosíthatja – már amennyiben valamennyiünk életének megmentését így is nevezhetjük.

Raph sok mindenre gyanakodni kezdett: tréfára, a lélek kiegyensúlyozatlanságára, ami együtt járt az öregséggel. Csak-hogy Lernin nem volt öreg.

Most imponáló szenvedéllyel folytatta:

– A másik világból jött ikák veszélyesek ránk nézve, mert nem barátságosak hozzánk.

Raph kézenfekvő módon válaszolt:

– Honnan tudja?

– Nem más, mint jómagam volt az, aki meglehetősen hosszú időt töltöttem el az ikák szomszédságában, úgyhogy meg tudtam állapítani: az ő lelük igen furcsa érzelmekkel telített. Különös tényeket gyűjtöttem össze, amiket nehéz szavakba önteni, de amik mindenesetre nyugtalanítóak.

Elmondok néhányat: az ikák kisebb csoportokat szerveznek, akik valamilyen homályos okból felváltva öldökszik egymást. Az ikák nem tudnak más módon élni, mint a hangyák – vagyis hatalmas társadalmi konglomerátumokban –, mégsem tudják elvisselni a társaikat maguk mellett. Vagy hogy társadalomtudományi terminussal éljek, társas lények, közösségi szellem nélkül, ahogyan mi közösségi szellemmel vagyunk megáldva, jóllehet nem vagyunk társas lények. Jól kidolgozott viselkedési kódexük van, amit – azt állítják – megtanítanak a fiatal egyedeknek, de az általános gyakorlat szerint előtűnk ismeretlen okból sosem tartanak be. Et cetera. Et cetera. Et cetera.

– Én archeológus vagyok – mondta Raph mereven. – Ezek az ikák csupán biológiai szempontból érdekelnek. Amennyiben ismerem a combcsontjuk ívének mértékét, engem hidegen hagy a társadalmi fejlődésük íve. Ha látom, miként épül fel a koponyájuk, számomra érdektelen, mennyire titokzatosan épül fel a morális kódexük.

– Nem gondolja, hogy a tökéletlenségük ki fog hatni ránk?

– Minden oldalról hat ezer mérföldnyi tenger választ el bennünket – mondta Raph. – Nekünk megvan a magunk világa. Nekik is az övék. Nincs köztünk kapcsolat.

– Nincs kapcsolat – merengett Lernin –, ők is ezt mondják. Egyáltalán nincs kapcsolat. Az ikák mégis idejöttek, és a nyomukban jöhetnek mások. Azt mondták, az ő világukban néhányuk kezében van az irányítás, amit valamilyen „hatalom” szóval nevezett biztonságra való törekvéssel érnek el, és ami valószínűleg azt jelenti, hogy egy személy akarata érvényesül a közös akarat felett. Mi lesz, ha ezt a „hatalmat” ránk is kiterjesztik?

Raph agya feldolgozta a kérdést. Ez olyan nevetséges. Nem is lehet elképzelni ezeket az idegen fogalmakat.

Lernin azt mondta:

– Ezek az ikák azt állítják, hogy az ő világuk, meg a miénk a távoli múltban közelebb volt egymáshoz. Azt mondják, az ő világukban létezik egy tudományos elmélet, ami a kontinensek sodródásáról szól. Ez talán érdekelheti, mert ez megmagyarázza, hogyantálálhatta meg az ősprímátus fossziliájáthatezer mérföldnyire a velük rokon ikák lakóhelyétől.

És a homály lassan elvonult az archeológus agyáról, egyre inkább érdekelte a dolog, már nem törődött a valószínűtlenségekkel.

– Ah, ezt mondhatta volna korábban is.

– Most mondom, hogy ha ezt elfogadja, akkor álljon mellénk, és segítsen nekünk. Van itt még egy dolog. Ezek az ikák fizikus lelkek, akárcsak mi itt a keleti kikötőben, csak más milyenek, és a különbséget a saját kulturális hagyományaik diktálják. Mégis kaptárban élnek, bolyban gondolkodnak, és a tudományuk is egy hangya-társadalom terméke. Magányosan lomhák és fantáziátlanok. Mindegyik egyed más milyenn morzsát cipel a hátán, az irdatlan boly mégis pillanatok alatt felépül. Nálunk az egyén

sokkal hatékonyabb, és egyedül dolgozik. Maga például, ha jól sejtem, semmit nem ért a kémiához.

– Az alapokon kívül semmit sem tudok – ismerte be Raph. – Természetesen ezt a kémikusokra hagyom.

– Igen, persze. Én viszont kémikus *vagyok*. Ezek az íkák azonban, jöllehet szellemileg alattunk vannak, és nincsenek kémiai tudásaik, többet tudnak a kémiáról, mint én. Tudta például, hogy léteznek spontán bomló elemek?

– Az lehetetlen – csattant fel Raph. – Az elemek változhatatlanok.

Lernin felnevetett:

– Így tanulta. És én is így tanultam. És mások is. Az íkáknak mégis igazuk van, mert a laboratóriumomban ellenőriztem, és minden részletében igazuk van. Az uránium spontán sugárzást bocsát ki. Ugye, hallott az urániumról? Mi több, az uránium sugárzásán túl is érzékelttem olyan energiasugárzásokat, amik arra engednek következtetni, hogy léteznek előttünk még ismeretlen elemek is, amiket viszont az íkák már le tudnak írni. És ezek az elemek pontosan beleillenek az úgynevezett Periodikus Táblázatba, amit egyes tudósok igyekeznek ráerőltetni a tudományra. De lehetséges, hogy ezúttal rosszul használtam a „ráerőltetni” szót.

– Nos – komorult el Raph –, miért mondja el mindezt? Netán ez is segít megoldani a problémámat?

– Lehetséges – morogta Lernin ironikusan –, hogy isteni ajándéknak fogja tartani. Nézze, az uránium energiatermelése abszolút konstans. A környezetre semmilyen észlelhető hatása nincs – és az energiabocsátás során *abszolút konstans ráta* szerint alakul át ólommal. Egyik tudóscsoportunk máris eredményesen alkalmazza ezt a tényt alapvető módszerként a Föld korának meghatározásához. Tudja, a kőzetek egyes rétegeinek korát azért kell meghatározni, hogy megtudjuk, merre kell keresni az urániumot, ami elég széles körben elterjedt elem. És hogy meghatározzuk az ólom mennyiségét, amiből azután tudunk következtetni arra, hogy az adott réteg mennyi ideje szilárdult meg. Itt jegyzem meg, hogy ez az ólom nem ugyanolyan, mint az, amelyiket ismerünk, és ami olyan könnyen alakítható. És ha abban a rétegben egy fosszília található, az ugyanolyan korú, mint a kőzet, nem igaz?

– A csillagokra odafent! – Raph remegő lábakkal állt fel. – Nem tesz lóvá? Mindez valóban lehetséges?

– Igen az. Mégpedig nagyon könnyen. Elárulhatom, hogy a mi legnagyobb védelmünk még ma is a tudománynak köszönhető. Mi most már számos Csoport embereiből állunk, és szívesen látnánk magát is közöttünk, barátom. Ha közénk áll, kiterjesztjük a kormeghatározó programunkat olyan területekre is, amelyeket ön jelöl meg – a fossziliák világára. Mit szól hozzá?

– Számíthatnak rám.

Nem valószínű, hogy egy gurró csoport valaha is nekivágott egy ilyen nagy közös kalandnak. A legszokatlanabb az volt, hogy a Csoport sok más Csoporttal kooperált, hogy a gurrók egyszerre sok területen voltak érdekelték.

Mégsem tűntek túlságosan boldogoknak.

Raph például azon a bizonyos reggelen, hat hónappal a Keleti Kikötőbe érkezése után kétségbeesetten kereste Lernint.

Lernin viszont épp akkor semmi mást nem keresett jobban, mint egy nagyobb sebességfokozatot.

A dokknál találkoztak, ahol Lernin éppen a nemdohányzó területhez érve leharapta szivarja végét, és azt mondta:

– Nyugtalannak látszol, barátom. Bizonyára az óceánjárónk készültségi foka aggaszt.

– Nyugtalan vagyok, igen – horkant fel Raph meghökkenve. – Megkaptam ugyanis az expedíció kormeghatározási jelentéseit.

– Ó, és elégedetlen vagy velük?

– Elégedetlen! – tört ki Raph. – Láttad őket?

– Én is kaptam egy példányt, és belenéztem. Egyes részeit még el is olvastam. De kevés időm volt rá, és nem is sokat értettem belőle. Felvilágosítanál?

– Természetesen. Az utóbbi hónapokban három általam javasolt, fossziliákban gazdag területet vizsgáltak meg. Az első maga a Keleti Kikötő területe volt. A másik a Pacifikus Öböl Csoport területe, a harmadik pedig a Központi Tavak Csoport területe. Azért ezeket javasoltam először, mert ezek gazdag lelőhelyek, és nagy területen vannak szétszórva. Tudod például, hogy mennyi idős az a szikla, amin most állunk?

– Kétbillió éves, úgy gondolom, a legrégebbiek közül való.

– És a legrégebbi kőzet miből van? Vulkanikus bazaltból. A felső, üledékes réteg pedig tele van ősprímátus fossziliával – mit gondolsz, ezek a rétegek vajon mennyi idősök? Öt... száz... trillió évesek! Hogy lehet ez? Te érted?

– Trillió? – Lernin az égre emelte a szemét, és megrázta a fejét.

– Ez különös.

– Ez mind semmi. A Pacifikus Öböl Csoport száztrillió éves talajon terül el, és – úgy mondják –, a Központi Tavak Csoport majdnem nyolcvantrillió éves.

– És a többi mérés? – kérdezte Lernin. – Ahol nem a te rétegeid vannak?

– Mindenek között ez a legkülönösebb. A kijelölt területek nagyobb része olyan rétegeket tartalmaz, amelyekben kevés a fosszília. A geológusok a saját szempontjaik alapján jelölték ki a területeiket, és ők eredménnyel jártak. Egymillió és kétbillió éves rétegekre leltek, a mélységtől függően. Csak az *én* területeim ilyen hihetetlenül szeszélyesek.

– És a geológusok mit mondanak minderről – kérdezte Lernin. – Nem lehet, hogy hiba van a mérések körül?

– Nyilvánvaló. De ők ötven kifogástalan mérést végeztek. Számukra a módszer bizonyítottan jó, és ők boldogok. Nyilván anomáliákról van szó, de ők ezt egykedvűen fogadták, mint valami ismeretlen faktort. De én nem így látom. Ez a három mérés jelent mindent. Milyen biztos vagy abban, hogy a radioaktivitás abszolút konstans?

– Biztos? Hát lehetünk valamiben is biztosak? Semmi, amit ismerünk, nincs rá befolyással, és az íkák állítása szerint is így van. Azonkívül barátom, ha azt állítod, hogy a radioaktivitás a múltban erősebb volt, akkor az miért csak a te fosszilis területeiden van így? Miért nem mindenütt?

– Tényleg, miért nem? A nap mint nap bonyolultabb probléma egy újabb aspektusa. Gondoljuk át. Vannak olyan területeink, ahol a múlt abnormális radioaktivitást mutat. Vannak olyan területeink, amelyek abnormális fosszilis frekvenciákat produkálnak. Miért esik egybe a két régió, Lernin?

– Egy nyilvánvaló válasz máris adódik, barátom. Ha a te ősprímátusaid olyan korban éltek, amikor egyes területeken magas volt a radioaktivitás, akkor aki oda vándorolt, meghalt. Mert ugye a radioaktív sugárzás halálos. Ezért jár együtt a radioaktivitás és a fosszília.

– És miért nem más fajok pusztultak el – érvelt Raph –, miért csak az ősprímátus, amelyik értelmes faj volt? Nem lett volna szabad beleesnie a radioaktív csapdába.

– Talán nem is voltak intelligensek. Ez végül is csak a te elméleted, és még bizonyítékok sincs rá.

– Akkor mondjuk úgy, hogy intelligensebbek voltak, mint mai, kis agyú leszármazottai.

– Ez sem biztos, hogy így van. Túlromantizáld a dolgokat.

– Talán igen – rebegte Raph szinte suttogva. – Úgy tűnt, megidézhetek egy millió éves, vagy még régebbi civilizációt. Egy nagy hatalmat, egy nagy civilizációt – amely teljesen eltűnt, csak az apró, megkövesedett csontjaik maradtak meg, amik arról árulkodnak, hogy nagy térfogatú agyuk volt, s ötujjú, mozgékony kezeiken a hüvelykujjat szembe tudták fordítani a többivel. Intelligensnek *kellett* lenniük!

– Akkor mitől haltak ki? – vont vállat Lernin. – Amikor több millió más faj életben maradt...

Raph enyhén dühösen pillantott fel.

– Nem társulok önkéntesen a csoportodhoz Lernin. A másik világra utazni, az volna a hasznos, igen, akkor belemerülhetnék a kutatásaimba. Amit te ajánlasz, az nem több Közösségi Munkánál. Ahhoz nincs kedvem.

Lerninnek leesett az álla.

– Ez nem lesz így jó. Nagyon sokan vannak közöttünk barátom, akik feláldozzák a kedvtelésüket. Ha mindannyian azt helyeznénk előtérbe, és a másik világot a saját parlagias érdekeink szerint vizsgálánk, a magasabb célok elvesznének. Barátom, nincs olyan személy, akit nélkülözni tudnánk. Mindannyiunknak dolgoznunk kell, mert az életünk függ attól, hogy megoldjuk az íka problémát.

Raph elhúzta a száját.

– Ami téged illet, nagyon keveset tudsz az ősprímátusokról, ezekről a törékeny, gyenge kis lényekről. Rám viszont igen nagy intellektuális vonzerőt gyakoroltak. A kettő között pedig nincsen kapcsolat – semmilyen lehetséges kapcsolat sincs.

– Szerintem sem. De hallgass rám egy percig. A mieink egy kis csoportja, néhány megbízható kutató a múlt héten tért vissza a másik világból. Nem hivatalosan jártak ott, mint ahogyan mi fogunk menni. Nem létesítettek kapcsolatot. Őszintén szólva kémkedni voltak, amiről szívesen mesélek neked, de kérem a diszkréciód.

– Természetesen.

– Embereink magukkal hozták az íkák eseményjegyzékét.

- Micsodát?
- Ez a mesterséges neve a dolgok leírásának. Az íka településeken mindennap nyomtatott információs anyagot adnak ki, ami irodalmi feldolgozásban tartalmazza a napi történéseket.
- Ez nagyszerű ötletnek tűnik – csillant fel Raph szeme.
- Igen, az is. Az íkák érdeklődése mindazonáltal csak az antiszociális eseményekre korlátozódik. De ezt hagyjuk most. Azt akarom mondani, hogy odaát mindenki előtt ismert az amerikai faj létezése – általában úgy emlegetik őket, mint a „lehetőségek országá”-nak lakóit. Az íkák jobbra vágakozva emlegetik őket. Sokan vannak, zsúfoltan élnek, a gazdaságuk irracionális. Új területeket akarnak – és a mi világunk is egy új és üres terület a számukra.
- Nem üres – mutatott rá Raph jámboran.
- A számukra az – jelentette ki Lernin bösen. – És ebben borzalmas veszély rejlik. A gurrók lakta területek az ő számukra üresek, és el akarják venni, ahogyan már annyi területet elvettek egymástól is.
- Akkor is, ők... – kezdte Raph.
- Igen, gyengék és ostobák. Ezt te mondtad, és valóban azok. De csak egyedül azok. A cél érdekében viszont egyesülni fognak. És biztos vagyok benne, hogy ha elérték a céljukat, megint szétválnak. Pillanatnyilag azonban egyesülni készülnek, és akkor erősekké válnak, s ezt mi nem tudjuk megtenni, ezt te is láthatod. És veszedelmes fegyvereik vannak. A repülő gépezeteik is veszélyes fegyvernek számítanak.
- De azokat le tudtuk másolni...
- És milyen számban? A robbanó kemikáliákat is reprodukáljuk, de csak laboratóriumban, kísérletképpen, mint a tüzes csövet meg a páncélos járművet. De még ennél is több fegyver van a birtokukban, amiket az elmúlt öt évben fejlesztettek ki, és amikről ezek az íkák sem tudnak még.
- Mifélénk?
- Nem tudjuk. Az eseményjegyzék említi őket – a lefordított nevük nem sokat mond –, s az írott anyagból kiderül, hogy mindenki retteg tőlük, még a gyilkos kedvű íkák is. Arra nincs bizonyíték, hogy már alkalmazták-e, vagy hogy mindegyik íka csoportnak van-e a birtokában, mindenestre nagy fenyegetést jelent. Mindez persze kiderülhet, ha te is részt veszel a tervezett úton.
- De mi az? Úgy beszélsz róla, mintha valami kísértet volna.

- Hát, ők beszélnek róla úgy, mint valami kísértetről. De mi számíthat kísértetnek egy íka számára? Az egészben ez a legfélelmetesebb. Csak annyit tudunk róla, hogy egy plutóniumnak nevezett elemet bombáznak – amiről még nem hallottunk, és az íkák sem tudnak róla semmit –, egy neutron nevű tárggyal, amiről viszont az íkák azt állítják, hogy töltés nélküli szubatomiális részecske, de ez teljesen nevetséges.
- Ez minden?
- Ez. Visszavonod a véleményedet, amíg megmutatjuk neked az eseményjegyzéket?
- Rendben van – egyezett bele Raph vonakodva.

Amint egyedül maradt, Raph gondolatai követhetetlenül csapongtak.

Íkák és ősprímátusok. Egy élő, de veszedelmes faj, és egy kihalt, amely viszont a csúcsokat ostromolta. A robbanóanyagokkal és neutronbombákkal bemocskolt jelen és a dicsőséges, titokzatos múlt...

Nincs kapcsolat! Nincs kapcsolat!

*No Connection
Astounding Science Fiction, 1948 június*

A Fekete Királynő versenye

Volna egy találós kérdésem az önök számára. Vajon büntetnek számít-e az, ha az ember lefordít egy kémiai kézikönyvet görögre?

Vagy fogalmazunk másképpen. Ha az ország egyik legnagyobb atomerőműve egy engedélyezetlen kísérlet következtében romba dől, azt lehet-e bűnténynek minősíteni?

Ezek a kérdések az idő múlásával természetesen átfogalmazódtak. Úgy kezdődött, hogy az atomerőmű kiszáradt. Szó szerint értem, hogy *kiszáradt*. Nem tudom, hogy mennyi hasadóanyag volt benne, de az egyetlen szempillantás alatt semmivé lett.

Nem robbant fel. Nem mértek gamma-sugárzást. Csak annyi történt, hogy a komplexum valamennyi mozgó alkatrésze elolvadt. A főépület enyhén szólva felforrósodott. Halott, kiégett épület vált belőle, amit később százmillió dollárért újjítottak fel.

Hajnali három körül történt. Elmer Tywoodot egyedül találták a központi sugárkamrában. Az utána következő vizsgálat huszonnégy hosszú órája alatt a következőket állapították meg:

1. Elmer Tywood – Ph. D., Sc. D., ennek a testületi, annak a tiszteletbeli tagja, az eredeti Manhattan Projekt egykor fiatal résztvevője, a nukleáris fizika professzora – nem betolakodó volt. „A” osztályú, korlátlan belépővel rendelkezett. Arra vonatkozóan azonban semmilyen feljegyzés nem maradt, hogy akkor éppen mit keresett ott. Egy szervizkocsin műszereket találtak, amik sehol nem lettek igényelve. Ezek is egyetlen – megtalálásakor már csak kézmeleg – masszává olvadtak össze.

2. Elmer Tywood halott volt. A kocsni mellett feküdt; arca a vértolulás miatt majdnem feketére színeződött. Semmi sugárzás. Semmilyen külső sugárforrás. Az orvos szélhűdést állapított meg.

3. Elmer Tywood hivatali széfjében két rejtélyes dolgot találtak: húsz ív matematikai egyenletekkel teleírt papírt, meg egy tekerecs fóliánsot, amin idegen nyelvű, a későbbi fordítás szerint görög, kémiai tárgyú szöveg volt.

Az egész kínos ügyben az volt a legborzasztóbb, hogy minden, ami kapcsolatba került vele, *meghalt*. Csak ezzel a szóval lehet jellemezni a dolgot. Huszonhét férfi és nő – beleértve a nemzetvédelmi és a tudományügyi minisztert, meg egy-két nagykutyát, aki teljesen ismeretlen volt a nyilvánosság előtt –, lépett a vizsgálat ideje alatt az erőmű területére. Mindenkit, aki azon az éjszakán az erőműben tartózkodott, meg a fizikust, aki megtalálta Tywoodot, és az orvost, aki megvizsgálta, házi őrizetbe vették.

Az újságok sosem szereztek tudomást az esetről. Még a belső tippadók sem szagolták ki az ügyet. A kongresszusban is csak néhányan tudtak róla.

A dolog természetéből fakadóan bárki, bármely csoport vagy ország, amely ötven-száz font plutóniumból robbantás nélkül képes kivonni az energiát, az a kezében tudja tartani az egész amerikai ipart és nemzetvédelmet, s egyetlen szempillantás alatt ki tudja oltani százhatvan millió ember életét.

Vajon Tywood tette? Vagy mások is segítettek neki? Vagy mások tették Tywood segítségével?

Nekem mi részem volt mindebben? Én voltam a csali; a frontember, ha úgy tetszik. Valaki bizonyára ott ólálkodott az egyetem körül, és Tywood felől kérdezősködött. Mindenesetre hiányzott. Lehetett amnéziája, kirabolhatták, megölhették, elmenekülhetett, megőrülhetett, baleset érhetett – az elmúlt öt évben számtalanszor megpróbáltam rendszerezni az olykor szerteágazó emlékeket. Egyetlen biztos következtetésre jutottam; hogy így nem jutok a végére.

De ne higgyék, hogy kezdettől részese voltam az eseményeknek. Nem voltam a huszonhét ember között, akiket az imént említettem. A főnököm viszont igen. Én csak keveset tudtam – éppen annyit, hogy elindulhassak.

John Keyser professzor szintén fizikus volt. Nem az elején ismertem meg. Jó adag rutinmunka várt rám először, amit olyan lelkiismeretesen végeztem el, ahogyan csak tudtam. De ez lényegtelen. Arra volt szükség. Most viszont Keyser hivatalában vagyok.

A professzorok szobája mindig különleges helynek számított. Azokban soha senki nem törölgetheti a port, csak egy öreg takarítónő, aki már reggel nyolckor ide-oda sántikálva piszmozg a szobában, jöllehet a prof úgysem venné észre, ha valami poros maradna. Rengeteg könyv hever szanaszéjjel. Minél közelebb található az íróasztalhoz, annál többet forgatták. Rendszerint passzusokat másoltak ki belőlük. A távolabb lévőket valamelyik diák hagyta ott, miután kölcsönzés után visszahozta. És akad szép számmal drágának feltüntetett olcsó folyóirat is, ami arra vár, hogy egy nap majd belelapozzanak. Az asztal pedig tele írólappal; némelyikre már írtak is valamit.

Keyser idősebb férfi volt, Tywood korosztályából való. Az orra hatalmas és vörös. Pipázott. Szemében az a nemtörődő, jámbor pillantás ült, ami az akademikusokra jellemző – akár, mert ez a fajta munka az ilyen típusú embereket vonzza, akár, mert ez a fajta munka ilyené teszi az embereket.

- Miféle munkát végzett Tywood professzor – kérdeztem.
- Kutató fizikus volt.

Az ilyesfajta választól felkapom a vizet. Pár éve még meg is örültem volna tőle. Most csak annyit mondtam:

- Ennyit én is tudok, professzor. Engem a részletek érdekelnek.

Türelmesen pillantott rám.

- A részletek nem mondanak túl sokat, hacsak nem maga is kutató fizikus. Számít ez valamit – a jelen körülmények között?
- Talán nem. De a prof eltűnt. Bármilyen történet is vele, a munkájának köze kell legyen hozzá, hacsak nem volt gazdag, és a pénz játszotta a főszerepet.

Keyser szárazon kuncogott.

- A kollégiumi professzorok sosem gazdagok. A portéka, amivel házalunk, nem sokakat érdekel, és a készlet is óriási.

Ezt is figyelmen kívül hagytam, mert tudtam, hogy a látszat ellenem szól. Akárhogy is, a kollégiumot a „nagyon jó” minősítés latin fordításának birtokában hagytam el, és soha életemben nem fociztam; ezt a prof is tudta rólam. Mégis, pont az ellenkező típusúnak látszottam.

- Akkor már csak a munkájára kell koncentrálnunk – mondtam.
- Úgy érti, kém volt? Nemzetközi összeesküvés?
- Miért ne? Már mással is megesett. Elvégre nukleáris fizikus volt, nem?

- De igen. Akárcsak a többiek. Mint én is.

- Ah, de lehet, hogy olyasmit is tudott, amit ön nem.

Láthatóan megfeszült az ajka. Amikor figyelmetlenségen kapják őket, a professzorok is ember módjára viselkednek. Feszült hangon annyit mondott:

- Amennyire emlékszem, Tywood a folyadékviszkózitás és a Rayleigh-görbe összefüggéséről, a külső elektronpályák mező-egyenleteiről, a kettős elektronok pályamenti perdületéről cikkezett, de legfőbb munkáit a négypólusú időegységekről írta. E témákban én is kompetens vagyok.

- A négypólusú időegységekkel mostanában is foglalkozott?
- Megpróbáltam nem tűnni túl jól értesültnek, és úgy hiszem, sikerrel jártam.

- Igen... bizonyos fokig. – Majdnem elnevette magát. – Már éppen a kísérleti fázisba lépett vele. Úgy tűnik, élete java részét annak szentelte, hogy kidolgozza az egyik elméletének matematikai konzekvenciáit.

- Mint ezen is – mondtam, és eléje hajítottam egy ív papírt. Azok közül való volt, amit Tywood irodájában találtunk. Minden eshetőségünk megvolt arra, hogy a paksaméta semmit sem tartalmaz, lévén a professzor széfjéből való. Ez spontán ötlet volt: a logika fiókjai gyakorta jelentéktelen dolgokkal vannak tele. És onnan persze soha semmit nem vesznek ki. Találtunk abban a széfben sárga kristályokat tartalmazó, alig olvasható címkével ellátott fiolákat, egy a II. Világháború idejéből való „Tiltott” feliratú könyv stencilezett másolatát, egy régi egyetemi évkönyvet, egy halom levelet, amit tíz évvel ezelőtt az American Electric Kutatási Osztálya vezetőjének írtak, és persze kémiai tárgyú görög szövegeket.

Az a tekercs is onnan származott. Össze volt hengerítve, mint valami diploma, középen gumi fogta össze, és nem volt rajta se cím, se egyéb jelzés. Mintegy húsz, sűrű, aprólékos írással teleírt ívből állt. Nekem csak egy ívem volt belőle, és nem hiszem, hogy a világon bárkinek is egynél több volna. És abban is biztos voltam, hogy a világon egyetlen ember van tisztában azal, hogy ha elveszíti a tekercest és az életét, akkor a két dolog összefügg.

Ezért aztán úgy löktem Keyser elé az ívet, mintha azzal fenekestől fel tudnám forgatni a campus életét.

Keyser rámeredt, majd megfordította, hogy megnézze a hátulját, de az üres volt. A tekintete a lap tetejéről az aljára siklott, majd vissza az első sorra.

– Fogalmam sincs, mi ez – közölte fanyar képpel.

Nem szóltam semmit. Csak összegöngyöltem az ívet és viszadugtam a zsebembe. Keyser ingerülten folytatta:

– Téves, amit maguk laikusok hisznek, miszerint egy tudós rápillant egy egyenletre és azt mondja: „Ó, igen...”, s azzal egy könyvet ír róla. A matematikának nincs saját léte. Az csupán egy önkényes kódrendszer, amivel fizikai jelenségeket és filozófiai elméleteket írnak le. Mindenki tudja használni a saját céljára. Teszem azt, senki nem tud úgy rápillantani egy matematikai szimbólumra, hogy teljes bizonyossággal tudná, mit jelent. Mostanáig a tudomány az ábécé összes betűjét elhasználta kicsi, nagy és dőlt formában, és mindnek más-más jelentést adott. Felhasználta a kövér betűket, a gót betűket, a görög ábécét, az írásjeleket, a kalligrafikus és héber betűk kis és nagy változatait. Más-más tudósok más-más jeleket alkalmaztak ugyanannak a koncepciónak a jelölésére. Így aztán ha ezeket az össze nem függő lapokat a tartalom megjelölése vagy a szimbológia meghatározása nélkül odaadnám valamelyik tudósnak, az nem sok értelmet tudna kihámozni belőle.

– De azt mondta, hogy a négypólusú időegységekkel foglalkozott – szakítottam félbe. Az sem teszi ezt érthetővé? – kérdeztem a mellemre koppintva, ahol a belső zsebemet már két napja égette a tekercs.

– Nem tudom megmondani. Semmi olyan alapvető összefüggést nem találtam, amire számíthattam. Legalábbis nem ismertem fel. De ezért nyilván nem magamat okolom.

Rövid szünet után folytatta:

– Miért nem ellenőrizteti a tanítványaival?

– Úgy érti, az osztályában?

Láthatóan mulattatta a kérdés.

– Nem, az isten szerelmére. A kutató tanítványaival! A kandidátusaival! Ők vele dolgoztak. Jobban ismerik a részleteket, mint én, vagy bárki a tanszéken.

– Jó ötlet – mondtam mintegy mellékesen. Az is volt. Nem is tudom, magamtól miért nem jutott eszembe. Talán mert az ember ösztönösen azt hiszi, hogy egy professzor mindenkinél többet tud.

Amikor távozni készültem, ujját a kabáthajtókájába akasztva megszólalt:

– Meg aztán azt hiszem, rossz nyomon jár. Tekintettel a rendkívüli körülményekre, bizalmasan elárulom, hogy Tywood nem volt egy lángész a maga területén. Adeptát tanár volt, ezt be kell ismerni, de a kutatásaival sosem vívott ki magának elismerést. Hajlamos volt mindent elméleti úton megmagyarázni, nem sokat adott a kísérletek eredményeire. A maga papírjai is valami ilyesmi lehetnek. Azok miatt senki sem... rabolta volna el őt.

– Komolyan? Értem. Van valami ötlete arra, hogy miért ment el, és hogy hová?

– Semmi konkrétum – biggyesztette az ajkát –, de mindenki tudta róla, hogy instabil. Két éve leüttették, és egy egész szemesztert kihagyott. Sosem épült fel teljesen. A fél oldala lebénult, még ma is látszik a mozgásán. Még egy ütés megölné. Azt pedig bármikor megkaphatja.

– Úgy érti, hogy már halott?

– Nem lehetetlen.

– Akkor úgy kérdzem, hol a tetem?

– Nos... azt hiszem, ez a *maga* dolga.

Az volt, így aztán távoztam.

Egy kutatólaboratóriumnak nevezett káosz kellős közepén kifaggattam Tywood mind a négy kutató tanítványát. Ezek a laborok arról híresek, hogy a reményteljes kutatók évente cserélődnek bennük, mindig mások lépnek a helyükre.

Maga a labor tele van műszerekkel zsúfolt polcokkal, a munkaasztalon csak az éppen használatos készülékek foglalnak helyet, legfeljebb a közeli szekrényekben lapul néhány odakészített hasznos darab, amire esetleg szüksége lehet a kutatónak. A falak mentén elhelyezett, a mennyezetig érő szekrények polcain régi, olykor ismeretlen rendeltetésű műszerek és készülékek sorakoztak, amiket régmúlt szemeszterek diákjai használtak, s amiket azóta sem vett elő senki. Nyugodtan állíthatjuk, hogy nincs olyan kutató, aki valamennyi szekrény tartalmát ismerné.

Tywood mind a négy tanítványa aggódni látszott. Közülük három a saját státuszát féltette. Azt is jobbára amiatt, hogy Tywood nélkül nem boldogultak a „problémájukkal”. Velük nem

foglalkoztam – gondolom, ők azóta már megszerezték a fokozatot –, inkább a negyediket hívtam félre.

Neki volt a legelkínzottabb arca, és nem tűnt túl beszédesnek, amit jó előjelnek tartottam.

Merev tartással ült az asztal melletti magas támlájú székben, míg én vele szemben kényelmesen hátradőltem egy öreg, nyirkos forgószékre, és a homlokomba húztam a kalapomat. Edwin Howe-nak hívták, és csak később szerzett fokozatot; ezt biztosan tudom, mert most a Tudományos Tanszék egyik feje-se.

– Ugyanazt a munkát végzi, amit a társai, ugye? – kérdeztem.

– Itt bizonyos fokig mindenki nukleáris kutatást folytat.

– De nem egészen ugyanazon a vonalon?

– Különféle témákon dolgozunk – rázta meg lassan a fejét. – Jól elkülöníthető témákat kell választanunk, különben nem tudunk publikálni. Fokozatot pedig csak úgy szerezhethünk. – Mint-ha csak én mondtam volna. – Valamiből nekünk is élnünk kell.

Hát ez valószínűleg az ő esetükben is igaz lehet.

– Rendben van. Mi a *maga* területe?

– Matematikával foglalkozom. Úgy értem Tywood professzor mellett.

– Miféle matematikával?

Halványan elmosolyodott, s ezzel pontosan ugyanolyan légkört teremtett maga körül, mint reggel Keyser professzor. Amolyan „csak-nem-hiszed-hogy-nekiállok-neked-itt-magyarázni-te-ostoba” légkört. Mindazonáltal hangosan csak annyit mondott:

– Azt kissé körülményes volna elmagyarázni.

– Segítek. Valami ilyesfélével?

Elébe löktem az összetekert lapokat.

Még csak át sem futotta. Csak felkapta és panaszosan feljajdult:

– Ezeket honnan szerezte?

– Tywood széfjéből.

– A többi is magánál van?

– Biztonságos helyen – blöfföltem.

Egy kissé megnyugodott – de nem túlságosan.

– Ugye nem mutatta még senkinek?

– Csak Keyser professzornak.

– *Annak* a sakálnak? És mit mondott? – Howe lebiggyesztette az ajkát, és udvariatlan hangot hallatott.

Felfelé fordított tenyérrel széttártam a kezem, mire Howe felnevetett. Azután könnyedén azt mondta:

– Igen, ilyesmivel foglalkozom.

– És mi ez az egész. Próbálja meg érthetően megfogalmazni.

Kissé tétovázott.

– Nézze, ez bizalmas anyag. Még Pop többi tanítványa sem tud róla semmit. Azt hiszem, még *én* sem ismerem teljes egészében. Tudja, én nem csak a fokozat miatt hajtok. Ez Tywoodnak a Nobel-díjat jelenti, nekem pedig a tanársegédi állást a Cal Technél.

Lassan megráztam a fejemet, és halkán figyelmeztettem:

– Nem, fiam. Maga félreért engem. Beszélnie kell róla, mielőtt a nyilvánosság elé kerül, mert Tywood eltűnt. Lehet, hogy meghalt, lehet, hogy nem. És ha meghalt, valószínűleg meggyilkolták. És ha a tanszéken felmerül a gyilkosság gondolata, mindenki arról fog beszélni. Úgyhogy még hátránya is származhat abból fiam, ha valamit megpróbál eltitkolni.

Ez hatott. Tudtam, hogy így lesz, mert minden ember olvas gyilkosságról és titokzatos eltűnésekről, és ismeri a kliséket. Felpattant a székéből, és olyan folyékonyan kezdett hadarni, mint-ha olvasná:

– Remélem, engem nem gyanúsít... ilyesmivel. A karrierem...

Kezdte kivenni a víz, ezért intettem, hogy üljön vissza. Már tudtam, hogyan közelítsem meg a témát.

– Nem gyanúsítok senkit, legalábbis *egyelőre*. És magának sem esik baja, ha beszél.

Már készen állt a válasszal:

– Csakhogy ez szigorúan bizalmas.

Szegény fickó. Nem ismeri a „szigorú” szó jelentését. Még nem járt látótávolságon kívül, amióta a kormány eltemette az ügyet azzal, hogy rábiggyesztette a „?” megjegyzést. Idézőjel. Kérdőjel. Idézőjel bezárva. (Nem viccelek, az ügyet meg sem nyitották, le sem zárták. Csak „?”)

– Azt gondolom tudja, mi az időutazás? – kérdezte kétke-dőn.

Hát persze, hogy tudtam, mi az időutazás. Az idősebbik fiam tizenkét éves, és délutánonként addig ül a televízió előtt, amíg csak van benne műsor.

– Mi van az időutazással?

– Bizonyos értelemben meg tudjuk csinálni. Valójában „mikrotemporális áthelyezés”-ről van szó...

Majdnem elvesztettem a türelmemet. Nyilvánvaló, a fickó lóvá akar tenni, mégpedig nem is túl finoman. Olykor hagyom, hogy ostobának nézzenek, de nem *ennyire*. Fojtott hangon rászóltam:

– Azt akarja mondani, hogy Tywood elkóborolt valahol az időben – mint Ace Rogers, a Magányos Időcsavargó? – Ez volt Junior kedvenc sorozata. (Ace Rogers ezen a héten éppen Dzsingisz kánt állította meg fél kézzel.)

Pontosan olyan undorral pillantott rám, ahogyan nekem kellett volna őrá néznem.

– Nem – vakkantotta. – Nem tudom, merre van Pop. Ha *figyelt* volna rám, mikrotemporális áthelyezést mondtam. Ez most nem video-show és nem mágia; ez történetesen tudomány. Feltelezem, ismeri az anyag- és energiamegmaradás törvényét.

Savanyú képpel bólintottam. Hirosima óta mindenki hallott róla.

– Akkor jó – nyugodott meg. – Ez jó kezdet. Na most, ha egy ismert tömeget temporálisan áthelyez – azaz visszaküld az időben –, akkor anyagot teremt az időnek abban a pontjában, amelyikbe küldte. Ehhez a teremtett anyaggal arányos mennyiségű energiára van szükség. Más szóval, ha elküld egy grammot – vagy mondjuk egy unciát –, ahhoz egy uncia anyagot teljesen dezintegrálnia kell, hogy a szükséges energiához jusson.

– Hmm – mondtam. – Szóval így kell egy uncia anyagot teremteni a múltban. De attól nem semmisül meg az anyag, hogy kimozdítja a jelenből? Az nem *teremt* megfelelő mennyiségű energiát?

Legalább úgy meglepődött ezen, mintha darázsra ült volna. A laikusok nyilván nem szoktak tudósokat kérdezgetni.

– Csak egyszerűen próbáltam kifejezni magam, hogy megértsen. Valójában ez jóval komplikáltabb. Nagyon jó volna, ha az eltűnéskor keletkező energiát felhasználhatnánk magához az eltűnéshez, de ez a kör nem működik, ezt elhiheti nekem. Az entrópia miatt. Szabatosan fogalmazva az energia az idő tehetetlenségének legyőzéséhez kell: a grammban kifejezett tömeg visszaküldéséhez annyi erg energia szükséges, amennyi egyenlő a tömeg és a centiméter per másodpercben kifejezett fénysebesség négyzetének szorzatával. Ez történetesen

Einstein Tömeg és Energia Ekvivalenciájának Egyenlete. $E=mc^2$. Ez volt a mateklecke.

– Ismerem – mondtam, s megpróbáltam legyűrni türelmetlenségemet. – És mindezt kísérleti úton dolgozták ki? Vagy csak papíron?

Nyilván ez volt az a kérdés, ami miatt folytatta.

A szemében kigyúlt az a láng, ami minden kutató szemében felvillan, ha a kutatási területéről érdeklődnek. Amit szívesen megvitatna még egy bugris zsaruval is – és pillanatnyilag éppen ez volt a felállás.

– Nézze – magyarázta olyan modorban, mint a kereskedő, aki sötét boltjának legmélyére csalogatja a vevőt –, az egész azal a neutrínó dologgal kezdődött. A harmincas évek óta keresik a neutrínót, de nem találják. Ez egy szubatomikus részecske, aminek töltése van, és a tömege kisebb, mint az elektroné. Természetesen majdnem lehetetlen a nyomára bukkanni. De tovább keresik, mert a neutrínó létezése nélkül a nukleáris folyamatok egyensúlya felborulna. És Pop Tywood úgy húsz évvel ezelőtt azt gondolta ki, hogy az energia egy része az időbeli viszhelyeződés során eltűnik. Ezen a problémán kezdtünk el – vagyis kezdett el – dolgozni, és én voltam az első tanítványa, akit beavatott a dologba.

Természetesen igen kis anyagmennyiségekkel dolgoztunk. Nos, csak egy zseniális ötlet volt Pop részéről, hogy mesterséges radioaktív izotópokkal keressük a nyomokat. Mikrogrammnyi mennyiségekkel tudtunk csak kísérletezni, hogy számlálóval követhessük az aktivitást. Az aktivitás és az idő függvénye egy igen egyszerű törvénnyel fejezhető ki, amit semmiféle laboratóriumi feltétel nem képes megváltoztatni.

Tizenöt percnyire visszaküldtünk egy csepp anyagot, és tizenöt perccel azelőtt, hogy megtettük volna – valójában minden automatikusan ment végbe –, a számláló értéke a duplájára ugrott, majd a visszaküldés pillanatában az eredeti érték alá esett. Az anyag megduplázta önmagát, és tizenöt percen át kétszeres anyagmennyiséget mértünk...

– Úgy érti, hogy ugyanazok az atomok egyidejűleg két helyütt léteztek? – szakítottam félbe.

– Igen – bólintott kissé csodálkozva –, miért is ne? Ez az, ami miatt olyan sok energiára van szükség az atomok megalkotásához. – Azzal tovább hadart: – Most elmondom, mi volt az én különleges feladatom. Amikor visszaküldünk egy bizonyos men-

nyiségű anyagot tizenöt percnyire a múltba, az relatíve ugyan-
azon a helyen bukkan fel annak ellenére, hogy ez idő alatt a
Föld tizenhatezer mérföldet tesz meg a Nap körül, továbbá ma-
ga a Nap is több ezer mérföldet mozdul el, és így tovább. Csak-
hogy előfordul némi eltérés, ami két okra vezethető vissza. Én
ezeket tanulmányoztam.

Először is van egyfajta sűrűlátsási effektus – amennyiben alkal-
mazhatjuk ezt a kifejezést –, ami miatt az anyag némiképpen el-
mozdul a Földhöz képest. Ez az anyag természetétől függ, és
attól, hogy milyen messzire küldtük vissza. És feltételeztük,
hogy amiatt is létrejöhet az eltérés, hogy magához a visszaút-
hoz is idő kell.

– Ez hogy lehet?

– Úgy értettem, hogy az átfordítási idő alatt szétszóródik va-
lamennyi radioaktivitás, mintha a tesztelt anyag az út során is
sugározna. A számításaim szerint – nos, ha maga visszamegy
az *időben*, minden száz évben egy napot öregszik. Más szóval,
mialatt az „*időgépen*” kívül elhelyezett *időmérő* száz évet re-
gisztrál, odabent a saját órája csak huszonnégy óra eltérést mu-
tat. Azt hiszem, ez egy egyetemes állandó, lévén, hogy a fény-
sebesség is egyetemes állandó. Mindenesetre ez a munkám.

Néhány percig rágódtam a dolgon, majd megkérdeztem:

– Honnan vették a kísérlethez szükséges energiát?

– Az atomerőműtől kiépítettek egy különleges tápvezetést.
Popnak ott jó kapcsolatai vannak.

– Hmm. Mekkora volt a legnagyobb anyagmennyiség, amit
visszaküldtek?

– Ó – vont fel a szemöldökét –, azt hiszem, egy alkalommal
egyszázad milligrammot helyeztünk át. Az tíz mikrogramm.

– A jövőbe próbáltak már valamit küldeni?

– Az nem megy – vágta rá gyorsan. – Lehetetlenség. Abban
az irányban nem változtathat semmit, mert ahhoz több, mint
végtelen mennyiségű energia kellene. Ez a dolog csak egy
irányban működik.

Alaposan szemrevételeztem a körmeimet.

– Mennyi anyagot tudna visszaküldeni, ha mondjuk... száz
font plutóniumot hasítana szét?

Számomra a dolgok egyre nyilvánvalóbbá váltak. A választ
gyorsan megkaptam.

– A plutóniumhasadás során az anyagnak csupán egy-két
százaléka alakul át energiává. Vagyis száz font plutónium ese-
tében egy vagy két fontnyi anyag mehetne vissza az időben.

– Csak annyi? És tudna kezelni ilyen nagy mennyiségű ener-
giát? Úgy értem, száz font plutónium meglehetősen nagyot tud
robbanni.

– Minden relatív – válaszolta fellengzős modorban. – Ha ren-
delkezésére áll az az energiamennyiség, és hagyja, hogy az
időben elmozdulhasson, akkor kezelhetővé válik. Ha egyszerre
szabadítja fel, de még ugyanabban a pillanatban fel is használ-
ja, akkor is kezelhető marad. Amikor anyagot küldünk vele vis-
sza, gyorsabban felhasználódik, mint egyszerű fúzió alkalmá-
val. Legalábbis elméletileg.

– De hogyan tud megszabadulni tőle?

– Természetesen úgy, hogy szétterül az időben. Az anyag
visszaküldéséhez szükséges minimális idő az anyag tömegétől
függ. Különben fennállna a veszély, hogy az energia az időben
felhalmozódik.

– Rendben van, fiam – mondtam. – Most felhívom a főhad-
szállást, és kérek valakit, aki hazaviszi magát. Addig itt várjon.

– De... minek?

– Nem tart sokáig.

Nem is tartott – és a kiesett időt később visszakapta.

Az éjszakát a Főhadiszálláson töltöttem. Volt ott egy könyvtá-
runk – egy igen különleges könyvtárunk. A robbanás reggelén
két vagy három operátorunk csendben elmerült az egyetem ké-
miai és fizikai könyvtárában. Szakemberek voltak. Felkutattak
minden egyes cikket, amit Tywood valaha publikált valamelyik
tudományos lapban. Máskülönben semmi zavaró momentum
nem történt.

Mások a magazinokat lapozták át, meg a könyveket. Minden
anyag a Főhadiszállás egy különleges helyiségébe került, ami
valóságos Tywood-archivummá változott. De ennek sem volt
határozott célja. Mindez csupán azt az alaposságot szemlélteti,
ami a problémát – amivel foglalkozom – körülveszi.

Én is átnéztem azt a könyvtárat. De nem a tudományos ré-
szét. Tudtam, hogy azokban semmi olyasmi nincs, ami engem
érdekelne. Csakhogy Pop Tywood húsz évvel ezelőtt írt a ma-
gazinok számára néhány cikket. Én azokat olvastam el. És ki-
szűrtem belőle minden személyes vonatkozású adatot.

Azután leültem, és gondolkodni kezdtem – majd káromkodni.

Hajnali négy körül kerültem ágyba, és rémálmok gyötörtek. Reggel kilenckor mégis ott voltam a Főnök irodájában.

A Főnök nagydarab ember volt. Acélszürke haját lenyalva viselte. Nem dohányzott, az asztalán mégis tartott egy doboz cigit, és amikor néhány másodpercig nem akart semmit mondani, aprólékos mozdulatokkal kivett belőle egy szálat, alaposan megsodorgatta, megszagolgatta, a szája sarkába dugta, és rendkívül lassan meggyújtotta. Mire végzett, akkor is akadt mondanivalója, ha nem akart semmit mondani. Ezután letette a cigit, és hagyta magában elhamvadni.

Három hetenként fogyasztott el egy dobozzal, és a karácsonyi ajándékai között mindig talált belőle néhány kartonnal.

Most azonban nem nyúlt utána. Csak összefonta karját, és a homlokát ráncolva nézett rám.

– Hallgatom.

Elmondtam neki. Lassan beszéltem, mert a mikrotemporális áthelyezés nem sokaknak fekszik, különösen, ha hozzám hasonlóan időutazásnak nevezik. Így kívántam jelezni, hogy mennyire komoly a dolog, amire egyszer úgy kérdezett rá, mintha hibbant volnék.

Amikor befejeztem, egy ideig néztük egymást. Ő szólalt meg először.

– Azt gondolja, hogy valami nagyobb – egy-két fontnyi – tárgyat akart visszaküldeni, és ehhez kellett neki az atomerőmű?

– A jelek erre utalnak.

Hagytam gondolkodni. Szerettem volna, ha sokáig gondolkodik. Szerettem volna, ha ugyanarra gondol, amire én, mert azt nem volnék képes kimondani...

Mert utáltam volna kimondani...

Mivelhogy marhaság. Másrészt borzalmas.

Ezért aztán csendben maradtam, ő meg gondolkodott, és olykor a gondolatai kiültek az ábrázatára.

Egy idő után megszólalt:

– Tegyük fel, hogy a tanítvány, Howe, az igazat mondta – jobb lesz, ha átnézi a jegyzeteit, amit feltételezem, már lefoglalt...

– Az egész emeleti szárny azzal foglalkozik. A napló Edwardsnál van.

– Rendben – folytatta. – Feltéve, hogy Howe mindenben az igazat mondta, Tywood miért egy milligrammmal kezdte? – Rámemelte súlyos pillantását. – Maga most a dolog időutazás

vonatkozásával foglalkozik. A maga számára ez a kritikus pont, meg a vele kapcsolatos energiajelenségek.

– Igen uram – válaszoltam mogorván –, pontosan ez.

– Arra gondolt-e már, hogy tévedhetett is? Hogy rosszul értelmezi a dolgokat?

– Ezt nem egészen értem.

– Nos, figyeljen ide. Azt mondta, hogy átolvasta a Tywood-anyagot. Rendben. Tywood egyike volt azoknak a tudósoknak, akik a Második Világháború után az atombombáért küzdöttek; világállamot akartak. Ugye, erről volt tudomása?

Bólintottam.

– Valóságos bünszövetkezte volt – dörögte a Főnök hevesen gesztikulálva. – Segített megépíteni az atombombát, és álmatlan éjszakái voltak amiatt, amit tett. Évekig ezzel a rémmel élt együtt. És bár a III. Világháborúban a bombát nem vetették be, el tudja képzelni, mennyi bizonytalanságot jelentett mindez a számára? El tudja képzelni azt a félelmet, ami elhatalmasodott rajta, miközben a Hatvanötös Egyezményig arra várt, hogy valakik döntést hozzanak? Megvan Tywood és a hozzá hasonlók teljes pszichiátriai anyaga még az utolsó háború idejéből. Tudott erről?

– Nem, uram.

– Pedig ez így igaz. Hatvanöt után, amikor megszerveztük a világ atomerejének ellenőrzését és felügyeletét, beszereztünk minden anyagot, ami a bombákra, a különböző országok atomerőműveire, és a területen dolgozó emberek etikai konfliktusaira vonatkozott.

Akkoriban ezek komoly problémát jelentettek. 1964-ben Tywoodban morbid, tudatalatti gyűlölet támadt mindennemű atomenergia iránt.

Hibákat kezdett elkövetni, mégpedig komolyakat. Olykor el kellett tiltanunk a kutatástól. Mások még borzasztóbb dolgokat műveltek akkoriban. Bizonyára emlékszik rá, akkor veszítettük el Indiát.

Tekintettel arra, hogy az idő tájt éppen Indiában tartózkodtam, emlékeztem rá. De még mindig nem értettem a lényegét.

– És mi van – folytatta –, ha ez az attitűd véglegesen befészkelte magát Tywoodba? Nem látja, hogy az időutazás nem más, mint egy kétélű kard? Egyáltalán minek bármit is visszaküldeni a múltba? Csupán a bizonyíték kedvéért? Már akkor

megszerezte a bizonytságot, amikor a milligramm kis töredékét visszaküldte. Azt hiszem, az is elegendő a Nobel-díjhoz.

Kell lennie *valaminek*, amit az egy milligramm nem tudott megtenni, az egy fonttal viszont igen, különben *nem tűntetett volna el egy egész atomerőművet*. És ez az, amin dolgozott. Felfedezte, hogyan lehet határtalan mennyiségű energiához jutni. Visszajuttat a múltba nyolc kiló szemetet, és eltünteti a világ valamennyi plutóniumát. Megszünteti az atomenergiát, ami meghatározza a korszakot.

Ez egyáltalán nem hatott meg, de megpróbáltam eltitkolni. Csak annyit mondtam:

– Komolyan azt hiszi, hogy ezt tervezte?

– Abból kell kiindulni, hogy nem volt normális. Honnan tudjuk, mit forgatott a fejében? Meg aztán állhatnak is mögötte – kevés tudással, de több ésszel – akik hajlandóak ott folytatni, ahol ő abbahagyta.

– És közülük megtaláltak már valakit? Van rá bizonyíték, hogy egyáltalán léteznek?

A kis ember várt, azután a cigarettás doboz után nyúlt. De a kihúzott szálat csak forgatta a kezében. Nem kell sokat várni. Türelmes voltam.

Azután anélkül, hogy meggyújtotta volna, letette.

– Nem – válaszolta. Rámemelte a pillantását, de mintha átnézett volna rajtam. – Ezek szerint maga nem nézett utána?

– Hát... nem tűnt lényegesnek – vontam vállat.

– Van valami saját ötlete?

– Igen. De nem szívesen beszélek róla. Ha kiderül, hogy tévedtem, én leszek a leggonoszabb ember a világon; ha pedig igazam lesz, én leszek a legigazabb.

– Én meghallgatom – közölte, és a kezét az asztal alá dugta.

Ez volt a bosszúja. A szoba páncélozott, hang és sugárzásbiztos volt, még talán nukleáris robbanás ellen is védelmet nyújtott. És ez után a diszkrét kézmozdulat után maga az Egyesült Államok Elnöke sem szakíthatott félbe minket.

Hátradőltem, és azt mondtam:

– Főnök, emlékszik még, hogyan ismerkedett meg a feleségével? Jelentéktelen epizód volt?

Ezt azt hiszem, nem tudta követni. Mindenesetre rámpilantott: ő tudta, miért. Csak elmosolyodott, és azt válaszolta:

– Tüsszentettem, ő pedig hátrafordult. Egy utcasarkon történt.

– Hogyan került arra az utcasarokra? És ő hogy került oda? Arra emlékszik, hogy mitől tüsszentett? Hogy hol fázott meg? Vagy hogy mitől támadt az a porfelhő? Gondolja át, mennyi véletlenszerű egybeesésnek kellett megtörténnie, hogy maga találkozhasson a leendő feleségével.

– Gondolom, egy másik alkalommal úgyis találkoztunk volna.

– De nem *tudhatja*. Honnan tudja, hogy kivel *nem* találkozott, mert egyszer nem fordult be ott, ahol be kellett volna fordulnia, vagy mert egyszer elkésett valahonnan? Az életének menete ilyen apróságokon múlik, és ezek az apróságok, mint mindenki életében, a magáéban is vaktában esnek meg. Ezek az apróságok húsz éve követik egymást, és egyre távolabb visznek az eredeti helyzettől.

Maga tüsszentett, és találkozott egy lánnyal, és nem egy mássikkal. Következményeként a lányhoz hasonlóan maga is egy döntést hozott, akárcsak az a lány, akivel nem találkozott, vagy a többi ember, akivel a későbbiek folyamán akadt össze. Meg a családja is, a lány családja is – és a gyermekeik is.

Csak azért, mert maga húsz évvel ezelőtt tüsszentett, őt, vagy ötven, vagy ötszáz olyan ember, halhatott meg, akinek nem kellett volna, vagy éppen maradt életben, akinek meg kellett volna halnia. De menjünk vissza kétszáz évet, vagy kétezret; egyetlen tüsszentés miatt előfordulhatott volna, hogy a ma élők közül senki sem születik meg.

A Főnök megvakarta a tarkóját.

– Hullámjelenség. Olvastam valahol...

– Én is. Ez nem új ötlet – de szeretném, ha elgondolkodna ezen, mert szeretnék felolvasni magának egy cikket, amit Elmer Tywood professzor írt húsz évvel ezelőtt egy magazin számára. Pontosan az utolsó háború előtt.

A film másolata ott lapult a zsebemben, a fehér fal pedig kitűnő vetítőernyőnek bizonyult, és nekem másra nem volt szükségem. A főnök már éppen készülődött megfordulni, de intettem neki.

– Nem, uram. Fel szeretném olvasni magának. És szeretném, ha figyelne.

Így aztán hátradőlt a székében.

– A cikk címe – folytattam –, „Az ember első tévedése”. Emlekezzen rá, hogy ez a háború előtt íródott, amikor az emberek

elkeseredése a tetőponton volt. A cikk első feléből olvasok fel részleteket. Így szól:

„...hogyan az Ember a hatalmas technikai fejlettség birtokában elfelejtette megoldani a nyomasztó szociális problémákat, az csak az egyik borzasztó tragédia, ami a fajt sújtotta. Az első, és talán a legnagyobb az volt, hogy egykor ezeket a problémákat *megoldotta*: az eredmény mégsem volt végleges, mert akkoriban nem rendelkeztek mindazzal a technikai erőforrással, ami ma a birtokunkban van. Így történhetett, hogy volt kenyérünk, de vajunk nem; vagy éppen fordítva. A kettő együtt soha...

Vegyük például a hellén világot, amelyben a filozófiánk, a matematikánk, az erkölcsünk, a művészetünk, az irodalmunk gyökerezik. Periklész és a görögök korában, akárcsak a mi világunkban, az egymással szembenálló filozófiák és életmódok meglehetősen modern egyvelege volt jelen. Azután jött Róma, adoptálta a kultúrát, és ráerőltette az emberekre a békét. A *Pax Romana* kétszáz éven át tartott, és azóta sem volt olyan periódus a történelemben...

A háborúzás megszűnt. Nacionalizmus nem létezett. Európaszerte római polgárokkal lehetett találkozni. Tarsusi Paulus és Josephus Flavius is római polgár volt. A spanyolok, az észak-afrikaiak, az illírek, mind magukra öltötték a báborszínt. A rabszolgaság létezett ugyan, de megkülönböztető jelleggel, jobbra mint büntetés, mintegy a gazdaság hiánya következtében, és a hadiszerecsének köszönhetően. Olyan hogy *született* – a bőre színe, a születési helye miatti – rabszolga, nem volt.

A vallási tolerancia tökéletesen működött. Ha a kereszténység korai szakaszában elő is fordult, az a vallási tolerancia elvének elvetése miatt történhetett meg; azért, mert úgy tartották, az övék az igazság – ez az elv ellentmondott a civilizált Róma erkölcsének.

A *poliszokban* a nyugati kultúra birtokában, a nacionalista és vallási predesztináció és elzárkózás hiánya mellett, egy magasfokú civilizációban az Ember miért nem volt képes megtartani a pozícióját?

Azért, mert az ókori hellenizmus technikailag visszamaradott volt. Mert technikai civilizáció nélkül a szabadidő árát – ennél fogva a műveltséget és a kultúrát – csak kevesek tudták megfizetni, a rabszolgaságét pedig annál többen. Mert az a civilizáció nem tudta a javakat és a kényelmet *mindenki* számára biztosítani.

Emiatt az elnyomott osztályok a másik világok és azon vallások felé fordult, amelyek elvetették a világi javakat, aminek következtében a tudomány fogalma egy évezreden át értelmét veszítette. A továbbiakban, ahogy a hellenizmus kezdeti hatásai kezdtek elhalványulni, a Birodalomnak hiányozni kezdett az a technológia, amivel a barbarizmust vissza tudta volna szorítani. Valójában i. u. 1500-ig kellett várni, amíg a háború hatékony fegyverré vált egy nemzet kezében ahhoz, hogy anyagi javakhoz jusson általa, és el tudja űzni a nomádokat és a betolakodókat...

Képzeljük el, mi lett volna, ha az ókori görögök valamiképpen a modern fizikai és kémiai ismeretek birtokába jutnak. Képzeljük el, hogy a Birodalom felemelkedése együtt jár a technika és a tudományok fejlődésével. Képzeljünk el egy olyan Birodalmat, amelyikben a rabszolgákat gépek helyettesítik, amelyben minden ember egyenlően részesedik a javakból, s amelyben a légiók olyan jól felfegyverezettek, hogy egyetlen barbár törzs sem állhatja útjukat. Képzeljünk el egy olyan Birodalmat, amely vallási és nacionalista előítéletek nélkül képes terjeszkedni az egész világon.

Egy Birodalmat, ahol minden Ember valóságosan is szabad...

Ha a történelem menetét meg lehetne változtatni. Ha annak az első nagy tévedésnek elejét lehetne venni...”

Ennél a pontnál megálltam.

– Igen? – kérdezte a főnök.

– Nos, úgy hiszem, nem nehéz kapcsolatot találni aközött, hogy Tywood abbéli igyekezetében, hogy az időben visszaküldjön valamit, felrobbantott egy egész atomerőművet, és aközött, hogy a széfjében görög nyelvű kémiai tárgyú feljegyzéseket találtunk.

Miközben ezt feldolgozta, az arckifejezése megváltozott. Aztán azt mondta:

– De hiszen semmi sem történt.

– Tudom. Csakhogy Tywood tanítványa szerint egy nap kell ahhoz, hogy az ember egy évszázadot visszautazzon az időben. Feltéve, hogy a célunk az ókori Görögország, akkor húsz évszázadunk van, azaz húsz napunk.

– De ez megállítható?

– Azt én nem tudom. Tywood igen, de ő halott.

A dolog jelentősége jobban megdöbbenett, mint az előző este...

Az egész emberiségre kimondatott a halálos ítélet. És ha mindezt nem elvonatkoztatva szemlélem, hanem a jelen valóságra alkalmazom, akkor énram is. Meg a feleségemre és a gyerekekre.

Mindazon túl ez példa nélküli halál. Egyszerűen megszűnünk létezni, ennyi az egész. Nem lélegzünk többé. Nem lesznek álmaink. Átcsúszunk a tér nélküli és idő nélküli árnyékvilágba. Valójában ez nem is halál. Mindössze annyi, hogy meg sem születtünk.

Vagy mégis? Létezhet a személyiségem, az egom, a lelkem tovább? Egy másik létben? Más körülmények között?

Ezeknek a gondolatoknak még nem adtam hangot eddig. De ha a gyomromban keletkezett jeges csomó beszélni tudna, az biztosan megtenné.

A Főnök befurakodott a gondolataim közé.

– Akkor már csak két és fél hetünk van. Nincs vesztegetni való időnk. Lássunk neki.

– És mihez kezdünk – vigyorogtam a szájam sarkából –, a könyv után eredünk?

– Nem – válaszolta hűvösen –, de két irányban is elindulhatunk. Az első esetben feltételezzük, hogy maga tévedett. Minden, amit eddig felderített, téves, talán szándékosan állították be annak, hogy elkendőzzék a valódi célt. Ezt ellenőrizni kell. A második esetben igaza van, és akkor még lehet rá mód, hogy megállítsuk a könyv utazását: úgy értem az időgép üldözésén kívül. Ez esetben viszont ki kell találnunk, hogyan?

– Ehhez csak annyit fűznék hozzá uram, hogy ha ez az egész félrevezetés, akkor azt csak egy örült vélné hihetőnek. Tegyük fel hát, hogy igazam van, és tegyük fel, hogy nincs mód a megállításra.

– Nos fiatal barátom, ez esetben az elkövetkező két és fél hétben gyorsan kell cselekednem, és ezt ajánlom magának is. Az idő így gyorsan fog múlni.

Természetesen igaza volt.

– Hol kezdjük? – kérdeztem.

– Először is a kormány fizetési jegyzékéről ki kell írunk azoknak a nevét, akik Tywood alatt dolgoztak.

– Minek?

– Hogy következtessünk belőle. Ez a maga területe. Tywood nem tudott görögül, ezt majdnem teljes bizonyossággal állíthatom, tehát kellett lenni valakinek, aki elvégezte a fordítás munkáját. Nagyon valószínű, hogy ilyesmit nem végeznek ingyen, minthogy Tywood sem az egyetemi fizetéséből egyenlítette ki a számlát, hanem a személyes rendelkezésére bocsátott alapból.

– Az is lehet – vettem közbe –, hogy nagyobb titoktartást akart, mint amennyit a kormányzati alap megengedett.

– És miért? Hol látja a veszélyforrást? Talán bűn az, ha lefordítat egy kémiai szöveget görögre? Ugyan ki következtetne belőle mindarra, amit maga feltételez?

Mintegy fél óra múlva ráakadtunk Mycroft James Boulder nevére, aki mint „konzultáns” szerepelt a fizetési listán, és akit az Egyetemi Katalógus filozófiaprofesszorként jegyzett. Telefonon érdeklődtünk felőle, és kiderült, hogy többek között az ógörög nyelvről volt kiváló ismerője.

És ez nem lehetett véletlen, mert amikor a Főnök éppen venni akarta a kalapját, a hivatali teletype kijelezte, hogy Mycroft James Boulder már két órája vár bebocsátásra az előszobában.

A Főnök visszatette kalapját a fogasra, és kinyitotta az iroda ajtaját.

Mycroft James Boulder professzor egy szürke férfi volt. A haja is szürke, a szeme is szürke. Még az öltönye is.

Mindezek mellett az arckifejezése is szürke volt; a feszültség szürke ráncokat rótt keskeny arcára.

– Három napja próbálkozom, hogy meghallgatást nyerjek egy befolyásos embernél – mondta halkan. – Önnél magasabbra már nem tudok menni.

– Talán én is elég leszek. Mi a gondja?

– Nagyon fontos, hogy találkozzam Tywood professzorral.

– Tudja, hogy hol tartózkodik most?

– Egészen biztos vagyok benne, hogy a kormány őrizetében van.

– Miért?

– Mert tudomásom van róla, hogy olyan kísérletet tervezett, amivel megszegi a biztonsági előírásokat. Az azóta megtörtént eseményekből még én is csak arra tudok következtetni, hogy valóban megszegtek néhány előírást. Feltételeznem kell, hogy azt a kísérletet komolyan gondolta. Meg kell bizonyosodnom felőle, hogy eredményesen végződött-e?

- Boulder professzor – hangsúlyozta a Főnök –, feltételezem, tud görögül.
- Igen, tudok – hangzott a higgadt válasz.
- És a kormánypénzek terhére fordított kémiai tárgyú szöveget Tywood professzor számára.
- Igen, legálisan foglalkoztatott konzultáns.
- Az a fordítási munka jelen körülmények között mégis bűnnek minősül, és önt a Tywood által elkövetett bűntett részesévé teszi.
- Kapcsolatba tudja hozni vele?
- Ön nem? Vagy nem hallott Tywood azon szándékáról, hogy időutazást valósít meg... vagy ahogyan önök nevezik... mikrotemporális áthelyezést?
- Ah? – Boulder enyhén elmosolyodott. – Ezek szerint önöknek is beszélt róla.
- Nem, nem említette – csattant fel a Főnök. – Tywood professzor halott.
- Micsoda? Ezt... nem hiszem el.
- Agyvérzésben halt meg. Nézze.

Nála volt az egyik fénykép, amit a széfben találtunk. Tywood arca eltorzult ugyan, de felismerhető maradt.

Boulder alig kapott levegőt. A falióra tanúsága szerint teljes három percig meredt a képre.

- Ez hol készült? – kérdezte végül.
- Az atomerőműben.
- Befejezte a kísérletet?
- Azt nem tudjuk megmondani – vont vállat a Főnök. – Már halott volt, amikor rátaláltunk.

Boulder beharapta vértelen ajkait.

- Valahogyan ki kell derítenünk. Ez egy tudományos megbízatás volt, és ha szükséges, a kísérletet meg kell ismételni...

A Főnök csak egy pillantást vetett rá, és a cigarettája után nyúlt. Még sosem tapasztaltam, hogy ilyen sokáig tartott volna a rágyújtás, de végül ott füstölt a cigaretta a kezében, ő pedig így szólt:

- Tywood húsz évvel ezelőtt írt egy cikket az egyik magazinnak...
- Ó – biggyesztette az ajkát a professzor –, így jutottak hát a nyomára? Azt akár figyelmen kívül is hagyhatják. Tywood csak fizikus volt, a történelemhez és a szociológiához semmit sem értett. Egy iskolásfiú álmodozása, semmi több.

- Ezek szerint nem hiszi, hogy a maga fordítását, amit visszaküldött Róma Aranykorába, alkalmazni fogják?
- Természetesen nem. Azt hiszi talán, hogy egy kétezer éves lassú fejlődés eredményeit be lehet vezetni egy gyermekcipőben járó társadalomban, amely még nincs felkészülve rá? Gondolja, hogy egy nagy találmány, vagy egy tudományos elv csak úgy kipattanhat a kor kulturális *miliőjéből* kiemelkedő tudós elméjéből? Newton gravitációs törvényét húsz évvel később hozták csak nyilvánosságra, mert a korabeli számítások tíz százalékot tévedtek a Föld átmérőjét illetően. Arkhimédész csak azért nem találta fel a számtani alpműveleteket, mert nem ismerte az ismeretlen hindu tudós által bevezetett arab számjegyeket.

Ami azt illeti, az ókori Görögországban és Rómában a rabszolgaság megléte miatt aligha érdeklődtek a gépek iránt, amikor a rabszolga sokkal olcsóbb és alkalmasabb eszköznek bizonyult. És az igazi nagy szellemek sem arra fecsérték tehetségüket, hogy olyan szerkezeteket találjanak fel, amivel kiválthatják a manuális munkát. Még az ókor legnagyobb mérnöke, Arkhimédész is vonakodott nyilvánosságra hozni gyakorlati jellegű munkáit, csak a matematikai elméleteit ismerték. És amikor egy fiatalember megkérdezte Platontól, hogy mi a haszna a geometriának, kirúgták az Akadémiáról, mint a filozófia alapelveit tagadó egyént.

A tudomány nem fejlődhetett szabadon, csak araszolgatott abba az irányba, amerre a társadalmat alakító nagyobb erők – amiket viszont a társadalom alakítgatott –, megengedtek neki. A nagy tudósok pedig csak a saját társadalmukra támaszkodva léteztek...

A Főnök ekkor félbeszakította:

- Mi arra volnánk kíváncsiak, hogy mi része volt Tywood munkájában? Elfogadjuk azt a véleményét, hogy a történelmet nem lehet megváltoztatni.
- Ó, dehogyisnem lehet, csak nem nagy mértékben. Nézzék, amikor Tywood megkeresett azzal, hogy le kellene fordítani egy bizonyos szöveget görögre, csak a pénz miatt egyeztem bele. De ő pergamenre kérte a fordítást, és ragaszkodott hozzá, hogy az ógörög terminológiát alkalmazzam, vagyis Platon nyelvét. Azt mondta, ne törődjek azzal, ha ki kell forgatnom a szavak jelentését, csak tekercsekre írjam, és kézírással.

Nagyon különös szöveg volt. És én is megtaláltam azt a cikket. Nekem sokáig tartott levonni a nyilvánvaló következtetése-

ket, mert a modern tudomány már sok tekintetben túlhaladja a filozófiai elképzeléseket. De végül is rájöttem az igazságra, és azonnal nyilvánvalóvá vált előttem, hogy Tywood elképzelése gyermeteg. Az idő minden pillanata húszmillió variációt rejt, és még nem született olyan matematika – vagy inkább matematikai pszichohistória – amely képes volna kezelni ezt a variáció-tömeget.

Egyszóval bármely, kétezer évvel ezelőtt megtörtént eseményvariáció megváltoztathatta a történelem menetét, de *nem megjósolható módon*.

– Mint a kavics, amely elindítja a lavinát – sugallta a Főnök tettetett nyugalommal.

– Pontosan. Látom, tisztában van a helyzettel. Én hetekig gondolkodtam a dolgon, mielőtt felismertem, *miként* kell cselekednem.

Mély morgás hallatszott. A Főnök felállt, a székét hátrálökte. Megkerülte az asztalt, és megragadta Boulder torkát. Felpattan-tam, hogy megakadályozzam, de visszaintett...

Éppen csak szorosabbra vette a nyakkendőjét. Boulder még tudott lélegezni. Falfehérré vált, és amíg a Főnök beszélt, csak néha húzta össze magát – hogy levegőt tudjon venni.

A Főnök pedig azt mondta:

– Értem, hogyan határozta el magát a cselekvésre. Tudom, hogy maguk eszement filozófusok szeretnék változatlanok tudni a világot. Maga viszont újra akar dobni a kockával. Talán még azt sem bánja, ha életben marad az új felállásban – vagy hogy bizonyára senki nem tudja meg, mit tett. Csakhogy maga most teremteni fog. Hogy úgy mondjam, ad Istennek még egy esélyt.

Lehet, hogy én csak élni akarok – de ez a szó jelenthet rosszat is. Húsz millió különféle variáció között biztosan akad a jelenleginél rosszabb is. Egy Wilder nevű fickó egyszer írt egy színdarabot *Hajszál híján* címmel. Talán olvasta. Arról van szó benne, hogy az Emberiség csak egy hajszál híján maradt életben. Nem, most nem a jégkorszakról akarok magának mesélni, ami tudvalévően majdnem elsöpört minket a Föld színéről. Nem is azokról a görögökről kívánok szólni, akik győztek Marathónnál; vagy a Toursnál legyőzött arabokról; vagy a mongolokról, akik végül visszafordultak, pedig nem is győztek le. Nem vagyok történész.

De vegyük a Huszadik Századot. A németek az első világháborúban kétszer is megtorpantak a Marne-nál, a második világ-

háborúban pedig Moszkvánál és Sztálingrádnál is megállították őket. Mi felhasználhattuk volna az atombombát az utolsó háborúban, de nem tettük, és amikor kiderült, hogy mind a két fél megtehetné volna, létrejött a Nagy Kiegyezés – mindez azért történt így, mert Bruce tábornok késve kapta meg a Ceyloni Támaszponton a felszállásra utasító parancsot. Egyik esemény így követte a másikat, végig a történelem során – hála Istennek, szerencsés fordulatokat véve. Mert minden „ha” mellett, ami nem történt meg, s ami szuperemberré tehetett volna minket, volt húsz másik „ha”, ami szintén nem történt meg, de azok miatt a katasztrófa árnyéka borult volna ránk.

Maga ezzel az egy a húszhoz eséllyel játszadozik – a Föld valamennyi lényének életével. És most azért van itt, mert Tywood *igenis* elküldte azt a szöveget.

Az utolsó mondatnál elengedte Boulder nyakkendőjét, mire az beleroskad a székébe.

És nevetni kezdett.

– Maga ostoba – hápogta keserűen. – Milyen közel járt a célhoz, és mennyire nem találja, amit keres. Akkor hát Tywood elküldte az anyagot? Biztos ebben?

– A helyszínen nem találtunk kémiai szöveget tartalmazó tekercseket – válaszolta a Főnök bőszen –, de eltűnt több millió kalória energia. Ami nem változtat azon a tényen, hogy két és fél hetünk maradt, ami alatt – érdekeltté kell tennünk magát az ügyben.

– Ó, ez ostobaság. Ne dramatizálja a dolgot, kérem. Csak figyeljen rám, és próbálja megérteni. Volt két görög filozófus, név szerint Leokipposz és Demokritosz, aki kifejlesztette az atomelméletet. Azt állították, hogy minden anyag atomokból áll. Az atomok variációi eltérőek és változatlanok, és különféle kombinációik különféle tulajdonságú, a természetben előforduló anyagokat produkálnak. Az elméletet nem kísérletekre vagy megfigyelésekre alapozták. Csak valahogy kipattant az agyukból.

A didaktikus római költő, Lucretius, a *De Rerum Natura* – „A dolgok természete” – című munkájában meglehetősen modern felfogásban találta ezt az elméletet.

A hellenisztikus korban Herosz gőzgépet épített, és majdnem teljesen gépesítette a hadviselést. Azt a periódust az abortív mechanika korának is nevezzük, mert nem vezetett sehová, a találmányok valamiképpen nem tudtak beépülni a társadalmi és gaz-

dasági *miliőbe*. Az alexandriai tudomány pedig valamilyen egészen távoli, felfoghatatlan jelenség maradt.

És említhetném a Szibillák könyvét, ami a római legenda szerint egyenesen az istenektől származik, és titokzatos információkat tartalmaz...

Más szóval uraim, annak ellenére, hogy igazuk van, amikor azt állítják, hogy a múlt eseményeinek a legkisebb fordulata megjósolhatatlan változásokat eredményezett volna – és én is osztom a véleményüket, miszerint minden véletlenszerű változás sokkal inkább a rossz irányba hat, mint a jó felé –, azt kell mondanom, hogy a végső következtetésük hibás.

Mert EZ az a világ, amelyikbe a görög nyelvű kémiai kéziratot visszaküldték.

Ez volt a Fekete Királynő versenye, ha emlékszik az „*Alice Tűkőországban*”-ra. A Fekete Királynő országában az ember bármilyen gyorsan fut, mindig egy helyben marad. Most is ez a helyzet! Tywood talán azt hitte, hogy egy új világot teremtett, csakhogy én készítettem a fordítást, és ügyeltem arra, hogy olyan passzusok ne maradjanak benne, amelyek meghaladják az ókoriak értelmi képességeit.

És az egyetlen szándékom az volt, hogy bármennyire is igyekszem, egy helyben maradjak.

Három hét telt el; három hónap; három év. Semmi sem történt. De ha semmi sem történik, az még nem bizonyít semmit. Feladtuk, hogy megtaláljuk a magyarázatot, s az lett a vége, hogy én is, a Főnök is kétségbe vontuk az egészet.

Az ügy sosem fejeződött be. Bouldert nem vádolták meg semmilyen bűntettel, mert ugyanezen az alapon a világ megmentőjének is kikiálthatták volna. Eltűnt a sülylyesztőben. Végül az ügyet meg sem oldották, de nem is zárták le, csak egy dossziéba tették, amit „?” jelzéssel láttak el, és most valahol Washingtonban őrzik.

A Főnök is Washingtonban van: nagykutya lett belőle. Én pedig a Regionális Iroda vezetője vagyok.

Boulder még mindig tanársegéd. Az Egyetemeken igen lassú az előmenetel.

The Black Queen's Race

Föld Anya

– Biztos vagy benne? Biztos vagy abban, hogy egy professzionális történész is mindig különbséget tud tenni győzelem és vereség között?

Gustav Stein, aki a szomszédban lakott, ezt a gúnyos kérdést mindössze egy halvány mosollyal és bajusza pödörgetésével nyugtázta. Nem történész volt, hanem fiziológus.

A társa viszont *igenis* történész volt, és az enyhe sértést sajtós mosolyával fogadta.

Stein lakosztálya a földi viszonyok szerint fényűzőnek minősült. Hiányzott belőle a Külső Világokra jellemző, semmitmondó visszavonultság; tágas ablakaiból a szülőbolygó egyik jellemző tünelére – egy városra lehetett látni. Egy zsúfolt, izzadság-szagú, hatalmas városra...

Stein lakosztályából hiányzott a saját energiaforrás és más egyéb szolgáltatás. Még a legelemibb pozitron robotok is hiányoztak belőle. Egyszóval nélkülözte az önellátás fennköltségét, mint minden a Földön, csupán része volt a közösségnek, egy téglája a falnak, egy kamrája a bolynak.

De Stein a Földön született, és ez megfelelt neki. És ami azt illeti, a földi lakosztályok még mindig fényűzőnek számítanak.

Azon az ablakon kitekintve, ami mögött elterült a város, az ember a csillagokat is láthatta, meg a Külső Világokat is, amiken nincsenek városok, csak kertek; ahol a pázsit smaragd színben pompázik, ahol minden emberi lény király, s ahol minden földi abban reménykedik, hogy egyszer majd útra kelhet.

Leszámítva néhányukat, akik jobban tudják – mint Gustav Stein.

Az Edward Fielddel töltött péntek esték olyasfajta rituálénak számítottak, amit a kor és a csendes élet utáni vágy teremtett meg. Kellemes hangulatban zárta le a két aggregény számára a hetet, és átengedte őket a sherry és a csillagok ártalmatlan élvezetének. Elvonta a figyelmüket az élet durvaságairól, és min-

denekelőtt lehetőséget nyújtott a számukra, hogy beszélgesse-
nek.

Field például – aki tanár, tudós és kényelmet kedvelő úriember volt –, előszeretettel olvasott fel fejezeteket és verseket a még befejezetlen, *Terresztriális Birodalom* című történeti munkájából.

– Már csak az utolsó eseményt várom – magyarázta. – Azután „*A Birodalom hanyatlása és bukása*” címet adom neki, és publikálom.

– Ezek szerint arra számíthat, hogy az utolsó aktus hamarosan bekövetkezik?

– Bizonyos vonatkozásban már el is kezdődött. Csak arról van szó, hogy a bizonyosságra várok. Tudod, három olyan eset van, amikor egy Birodalom, vagy egy gazdasági rendszer, vagy egy szociális intézmény elbukhat, te szkeptikus...

Field hatásszünetet tartott, és türelmesen megvárta, hogy Stein megkérdezze:

– És melyek azok?

– Először – Field feltartotta a hüvelykujját –, amikor egy apróság visszavonhatatlanul vetíti előre a végkifejletet. Az az apróság hiába van a szemünk előtt, csak utólag ismerjük fel, amikor a végkifejlethez érünk.

– És te meg tudod mondani, mi ez az apróság?

– Azt hiszem igen, elvégre utólagos bölcsesség tekintetében másfél évszázad tapasztalatával rendelkezem. Azzal kezdődött, hogy a Szíriai Szektor Aurora kolóniája megkapta az engedélyt a Föld Központi Kormányától a pozitron robotok beszerzésére. Visszatekintve most már nyilvánvaló, hogy ezzel egyenes út nyílt egy az emberi munka helyett robotmunkát alkalmazó magasan technicizált társadalom fejlődése előtt. És ez a gépesítés a döntő faktor a Külső Világok és a Föld között folyó harcban.

– Valóban? – mormogta a pszichológus. Milyen pokolian okosak vagytok ti, történészek. És mi a második pont, amikor egy Birodalom elbukik?

– A második pont az időben – Field kinyújtotta a mutatóujját is – akkor érkezik el, amikor olyan magas jelzőpóznát emelnek, amit minden perspektívából jól látni. És már ez a pont is elmúlt. Amikor megállapították a Külső Világokról a Földre irányuló emigrációs kvótát. A tény, hogy a Föld nem volt képes megakadályozni egy ilyen folyamatot, annyira égbekiáltó, hogy azt mindenki meghallotta. Ennek ötven éve.

- Egyre jobb. És a harmadik pont?
- A harmadik pont? – Field kinyújtotta a középső ujját is. – Az a legkevésbé jelentős. Az akkor van, amikor a jelzőpózna fallá alakul át, amire nagy betűkkel mázolják fel: „Vége”. Hogy ennek a végnek a bekövetkeztét felismerjük, semmilyen gyakorlat vagy képesség nem kell, elég, ha figyeljük a televíziót.
- Feltételezem, ez a harmadik pont még nem érkezett el.
- Nyilvánvaló, különben nem kérdezted volna meg. De hamarosan elérkezik: például ha kitör a háború.
- Gondolod, hogy háború lesz?
- Field erre nem válaszolt.
- A Földön a helyzet bizonytalan, egyetlen dolog foglalkoztatja az embereket: az emigráció kérdése. És ha háború lesz, a Föld gyorsan és végérvényesen elpusztul, és felépül a fal.
- Biztos vagy benne? Biztos vagy abban, hogy egy professzionális történész is mindig különbséget tud tenni győzelem és vereség között?
- Field elmosolyodott.
- Te tudhatsz valamit, amit én nem tudok. Itt van például ez az úgynevezett „Pacific-terv”.
- Sosem hallottam róla. – Stein újratöltötte a poharakat. – Beszéljünk valami másról.
- Az ablak felé emelte a poharát, mire a csillagok halvány rózsaszínben kezdtek pislákolni az átlátszó ital mögött.
- A Föld problémáinak sikeres megoldására – zengte.
- A Pacific-tervre – emelte fel a saját poharát Field.
- Stein belekortyolt az italba és így szólt:
- Ezek szerint két különféle dologra iszunk.
- Valóban?

Egy földlakó számára nagyon nehéz leírni a Külső Világokat, mert nem annyira magát a világot kell körülírni, mint az ott uralkodó lelkiállapotot. A Külső Világok – mintegy ötven van belőlük, eleinte csak kolóniák voltak, majd domíniummá lettek, végül nemzetté alakultak –, fizikai értelemben egymástól is nagy mértékben különböztek. De a lelkiállapot, az mindenütt egységes.

Olyasmi ez, ami az emberiséggel nem feltétlenül azonos lények világából fakad, hanem a más módon, a mérész és a devinans teremtmények elitje által benépesített világból.

Ha röviden kellene kifejezni, azt mondhatnánk rá: „az egyéni jelleg világa”.

Itt van például az Aurora nevű világ, ami alig három parszeknyire van a Földtől. Ez volt az első, a Naprendszeren kívül telepített világ, ami a csillagközi utazás hajnalát jelentette. Innen a neve is.

Levegő és víz akadt ugyan rajta, de földi mértékkel mégiscsak sziklásnak és terméketlennek bizonyult. A létező növények színe sárgászöld, a pigmentjüknek nem túl sok köze van a klorofillhoz, nem is olyan hatékony, mindenesetre nyugtalanító, kellemetlen benyomást kelt az idegen szemlélőben. Az egysejtűeknél fejlettebb állati élet nem létezik rajta, a baktériumok mindenesetre jelen vannak. Természetesen nem veszélyesek, mert a két világ, a Föld és az Aurora kémiaiilag eltér egymástól.

Az Aurora lassan, fokozatosan kezdett átalakulni. Először a gabonafélék és a gyümölcsök jelentek meg rajta, azután a cserjék, a virágok és a fűfélék. Azokat követték az állatcsordák. És mintha szükségyszerűen az anyabolygóhoz kellene mindent igazítani, megérkeztek a pozitron robotok, hogy telepeket építsenek, földet műveljenek és erőműveket telepítsenek. Gyorsan dolgoztak, és zölddé, emberivé varázsolták a bolygót.

Az új világ kimeríthetetlen ásványkincs-forrásokkal rendelkezett. A létrehozott atomerőművek nemhogy ezeket, de milliókat, sőt akár milliárdnyi népességet is ki tudtak szolgálni. A fizika tudománya hallatlan fejlődésnek indult: itt volt lehetősége a terjeszkedésre.

Vegyünk például Franklin Maynard otthonát, aki a feleségével, három gyerekével és huszonhét robotjával egy birtokon élt, negyven mérföldnyire a legközelebbi szomszédjától. Mégis, a közösségi hullámhosszon bármikor, óhaja szerint megoszthatta a nappaliját hetvenötmillió sorstársának bármelyikével, aki hozzá hasonlóan magányosan élt ezen a világon; vagy ha éppen úgy tartotta kedve, akár valamennyivel egyidejűleg.

Maynard az otthonát jelentő völgy minden hüvelykjét jól ismerte, tudta, hogy pontosan hol ér véget, és hogy a helyi rekettyés makacsul egymásba kapaszkodó éles levelei között merre talál utat a hegygerinc idegen sziklabérceihez.

Maynardnak nem is kellett elhagynia a völgyet. A Gyűlés megbízottja volt, meg az Idegenügynökség tagja, de közösségi hullámhosszon bármilyen bonyolult feladatot teljesíteni tudott anélkül, hogy fel kellene adnia a magányát, aminek mibenlétét normális földi halandó fel sem képes fogni.

A mostani feladatát is a közösségi hullámhossz segítségével oldja meg. Az a férfi például, aki most itt van a nappalijában, Charles Hijman, valójában a saját nappalijában üldögél innen huszonöt mérföldnyire, egy mesterséges tó partján, amiben ötven különféle hal úszkál.

A kapcsolat természetesen csak illúzió. Ha Maynard kinyújtja a kezét, megérinthetné a láthatatlan falat.

Még a robotok is hozzászórtak ehhez a paradoxonhoz, így amikor Hijman cigaretta után nyúlt, nem mozdultak, hogy tüzet adjanak neki, jöllehet Hijman saját robotja is csupán fél perc elteltével nyúlt a gyújtó után.

A két férfi, a külső világbeliekre jellemző modorban, rövid, pattogó, barátságosnak éppen nem mondható szótagokból álló nyelven társalgott, amiből teljességgel hiányzott a Föld hangyatársadalmára erőltetett barátságos közvetlenség.

– Már régóta létre akarok hozni egy privát közösséget, Hijman. Idén a Gyülekezetben az én feladatom a...

– Igen. Megértve. Természetesen örömmel hallom. Valójában azért is, mert hallottam egyet s mást a gazdasága természetéről. Igaz, hogy a marháit importált fűvel eteti?

– Azt hiszem, kissé eltúlozza a dolgot. Valójában csak a legjobb tejelőim kapnak földi fűvet, és csak az elli időszakban, hiszen az megfizethetetlenül drága volna, ha máskor is azzal takarmányoznák. Mindenesetre igen jó minőségű tejet kapok. Küldhetek kóstolót a napi fejésből?

– Nagyon kedves öntől. – Hijman hálásan hajtott fejet. – Cserébe küldök néhány lazacot.

Földi szemmel nézve a két férfi hasonlított egymásra. Mindkettő magas volt, habár ez nem furcsa az Aurorán, ahol minden férfi magasabb százkilencven centinél. Mindketten szőkék, izmosak és határozott, éles arcvonásúak. Habár még egyikük sem érte el a negyvenedik évét, a középkorúság jegyei már látszottak rajtuk.

Ennyit a kellemről. Hanglejtésének változtatása nélkül Maynard rátért a hívás valódi céljára.

– A Bizottság, mint tudja, sokat foglalkozik mostanában Moreanuval, meg a konzervatívokkal. És mi, a Függetlenek, mindenáron meg akarunk egyezni velük. De mielőtt megfelelő határozottsággal és nyugalommal nekifognánk a tárgyalásnak, szeretnék néhány kérdést feltenni magának.

– Miért nekem?

– Mert maga az Aurora legjelentősebb fizikusa.

A szerénység természetellenes tulajdonság, olyasmi, amit nem lehet egy gyermeknek megtanítani. Egy individualista társadalomban pedig egyenesen haszontalan, így aztán Hijman sem dicsekedett vele. Maynard utolsó szavaira tárgyilagosan bólintott.

– És persze maga is közülünk való – folytatta Maynard. – Független.

– Tagja vagyok a pártnak. Fizetem a tagdíjat, de nem vagyok túl aktív.

– Az a biztonságos. Most árulja el, hallott már a Pacific-tervről?

– A Pacific-tervről? – hangzott az udvariasan kíváncsi válasz.

– Ez a Földön van. A Pacific egy terresztriális óceán, de az elnevezésnek valószínűleg nincs hozzá köze.

– Sosem hallottam róla.

– Ez nem lep meg. Még a Földön is csak néhányan ismerik. A mi közösségünk mindenesetre tudomást szerzett róla egy földi adásból.

– Értem.

– Akármilyen is ez a Pacific-terv – az ügynökeink meglehetősen keveset tudnak róla –, elképzelhető, hogy veszélyt jelent ránk nézve. Aki a Földön tudósnak számít, az mindenki kapcsolatban áll vele. Még a legradikálisabb és legostobább politikusok közül is néhányan.

– Hmm. Egyszer volt egy Manhattan-terv is.

– Igen. Mi van vele? – türelmetlenkedett Maynard.

– Ó, az már régi dolog. Csak a név hasonlósága miatt jutott eszembe. A Manhattan-terv még az extraterresztriális utazások előtt volt. Azokban a sötét időkben előfordult néhány ronda háború, és ezt a nevet használta néhány tudós, aki a maghasadással kísérletezett.

– Ah – felelte Maynard, és ökölbe szorította a kezét. – És mit gondol, a Pacific-terv mivel foglalkozik?

Hijman elgondolkodott. Azután halkan azt mondta:

– Gondolja, hogy a Föld háborúra készül?

Maynard arcára hirtelen ellenszenv ült ki.

– Hatbillió ember, jobban mondva fél-majom, összezárva egy feszültséggel teli, a robbanás határán álló bolygón. Szemben

velük itt vagyunk mi, összesen alig pár millióan. Nem gondolja, hogy ez veszélyes szituáció?

– Ó, a számok!

– Rendben van. A számoktól eltekintve biztonságban vagyunk? Árulja el. Én csak egy adminisztrátor vagyok, maga viszont fizikus. Képes a Föld megnyerni egy háborút?

Hijkman komoly ünnepélyes tartással ült a székében, lassan, megfontoltan átgondolta a kérdést. Azután megszólalt:

– Gondolkodjunk. A módszereknek három olyan nagy csoportja van, amely egyedül, vagy egymással közreműködve elérheti a célját az ellenfelével szemben. Kifinomultsága szerint sorolva ezt a három osztályt fizikainak, biológiaiak és pszichológiaiak nevezhetnénk.

Na már most a fizikait könnyedén kizárhatjuk. A Földön nincs ipari háttér. És hiányzik a technikai know-how. Korlátozottak a nyersanyagforrások. Még kiemelkedő fizikusokkal sem dicsekedhet. Ezért aztán a Galaxis legvalószínűtlenebb feltételezése az, hogy létre tudnának hozni olyan fiziko-kémiai alkalmazásokat, amik a Külső Világokban már léteznek. Hacsak nem a probléma megoldásához szükséges feltételek ugyanúgy nem adóttak, mint a Külső Világokban. Azt pedig nem is merem feltételezni, hogy valamelyik Külső Világ fog a Földdel szövetkezni egy másik Külső Világ ellen.

Maynard vadul tiltakozott a pusztá feltételezés ellen is:

– Nem, nem, nem. Ez nem is lehet kérdés tárgya. Verje ki a fejéből.

– Akkor hát fizikai eredetű csapásmérő fegyverekre nem számíthatunk. Így felesleges tovább vitatkoznunk erről.

– És mi van a második osztállyal, a biológiaiakkal?

Hijkman lassan felvonta a szemöldökét.

– Az még valószínűtlenebb. Némelyik terasztriális biológus meglehetősen kompetens, ezt állíthatom. Természetesen mivel én fizikus vagyok, ennek a megítélése nem az én feladatom. Mégis azt hiszem, hogy némely bizalmas területen nagy gyakorlattal rendelkeznek. Például a mezőgazdasági tudományok terén, hogy egy kézenfekvő példát mondjak. És a bakteriológia terén.

– És mi a helyzet a bakteriológiai hadviseléssel?

– Jó gondolat! De nem, nem, az elképzelhetetlen. Egy zsúfolt világ, mint amilyen a Föld is, nem engedheti meg magának, hogy baktériumokkal fertőzzön meg egy ötven, egymással szo-

ros szövetségben álló rendszert. Azzal járványveszélynek tenné ki önmagát is, ami tettének megtorlásaként is felfogható. És az igazsághoz tartozik az is, hogy idekint, a Külső Világokban az életfeltételeink nem engedik a fertőzés elterjedését. Nem, Maynard. Megkérdézheti bármelyik bakteriológust, szerintem ugyanazt fogja mondani, amit én.

– És a harmadik osztály? – kérdezte Maynard.

– A pszichológiai? Nos, az megjósolhatatlan. De a Külső Világokon intelligens, mentálisan egészséges társadalmak találhatók, amelyeken nem fog semmiféle közönséges propaganda, sem holmi egészségtelen érzelmosság. De kíváncsi volnék...

– Igen?

– Mi van, ha a Pacific-terv éppen erről szól? Valami fortély, ami kibillentí az egyensúlyunkat. Valami nagyon titokzatos, ami a megfelelő csatornákon éppen csak annyira szivárogo ki, hogy a Külső Világok engedjenek egy kissé a Föld nyomásának, csak hogy a biztonságukat megóvják.

Hosszú szünet következett.

– Lehetetlen! – tört ki végül Maynard dühösen.

– *Maga* helyesen reagált. *Maga* tétovázott. De én ezt nem komolyan mondtam. Egy gondolat volt csupán.

Még hosszabb szünet után ismét Hijkman szólalt meg:

– Van még kérdése?

– Nem... nem... – merengett el Maynard.

A hullám megtört, és ahol az imént még űr látszott, ott megint előbukkant a fal.

Franklin Maynard konok hitetlenséggel, lassan megrázta a fejét.

Ernest Keilin az elmúlt századok szokásait félretéve került a lépcsőket. A ház öreg volt, benőtte a történelem pókhálója. Egykor az Ember Parlamentjének adott otthont, s a benne elhangzott szavakat minden csillagon meghallották.

Magas épület volt. A felhők felé szökkent, s ott feszült szétterülve. Mintha a csillagok után akart volna nyúlni; a csillagok után, amik elfordultak tőle.

Ma már a Föld Parlamentjének sem ad szállást. Mostani formája egy újabb, neoklasszikus felhőkarcoló, amely tökéletlenül próbálja utánózni az ősi, Atomkor előtti architektúráis stílust.

Az öreg épület ennek ellenére megőrizte nagy nevét. Hivatalosan ma is Csillagháznak nevezik, pedig már csak a csökkentett létszámú bürokrácia funkcionáriusai dolgoznak benne.

Keilin a tizenkettediken szállt ki, mögötte a lift sebesen zuhant lefelé. A világító felirat egykedvűen adta tudtára: Információs Hivatal. Átnyújtott egy levelet a recepciónak. Várt. Végül beléphetett egy ajtón, amin az állt. „L. Z. Cellioni – információs titkár”.

Cellioni alacsony volt és fekete. A haja sűrű és fekete, a bajsa ritka és fekete. A foga viszont – amikor mosolygott – valószínűtlenül fehérén virított. Lehet, hogy emiatt mosolygott gyakran.

Most is mosolyogva állt fel és nyújtotta kézfogásra a kezét. Keilin elfogadta, akárcsak a felkínált széket és a szivart. Cellioni azt mondta:

– Nagyon örülök, hogy látom, Mr. Keilin. Nagyon kedves magától, hogy ilyen rövid idő alatt idefáradt New Yorkból.

Keilin az ajkát biggyesztette, s a kezével tétova gesztust tett, mintha helytelenítené az egész ügyet.

– Most pedig – folytatta Cellioni –, gondolom, szeretné, ha elmagyaráznám a dolgot.

– Nem utasítanám vissza – válaszolta Keilin.

– A baj csak az, hogy nem tudom, hogyan fogjak neki. Mint információs titkárnak, igen összetett a munkám. Őriznem kell a biztonságot, a Föld jólétét, s ugyanakkor figyelnem kell a sajtó hagyományos szabadságára is. Természetesen, és hála istennek, nem létezik cenzúra, de éppoly természetes, hogy néha azt kívánjuk, bárcsak volna.

– Mindennek – érdeklődött Keilin – van valami köze énhez? Úgy értem, a cenzúrának?

Cellioni nem adott egyenes választ. A kedélyesség legkisebb nyoma nélkül lassan elmosolyodott, és azt mondta:

– Ön, Mr. Keilin, az egyik legjobban ismert és legbefolyásosabb telecast és video személyiség. Ennélfogva a kormány nagy figyelmet szentel önnek.

– Az időmmel én gazdálkodom – válaszolta Keilin, mintegy távolságtartón. – És ez sokba kerül nekem. És adót fizetek az ebből származó jövedelemem után. Ragaszkodom minden tabuk szabályozta szokásjoghhoz. Ezért nem egészen világos előttem, hogy miért érdeklém a kormányt?

– Ó, azt hiszem, félreértett. De ez az én hibám. Bizonyára nem fogalmaztam egyértelműen. Nem követett el semmilyen

bűnt, nem szegett meg semmilyen törvényt. Egyszerűen csak csodálom az újságírói képességeit. A szerkesztői attitűdjére céloztam.

– Milyen vonatkozásban?

– A Külső Világokkal szembeni politikánk vonatkozásában – hangzott a meglepően nyers válasz.

– A szerkesztői attitűdöm azt tükrözi, amit érzek és gondolok, titkár úr.

– Ezzel nincs is baj. Megvan a joga, hogy azt gondoljon és érezzen, amit akar. Azonban oktalanság mindezt esténként félmilliárd ember előtt terjeszteni.

– Ön szerint lehet, hogy oktalanság. Ám bárki más szerint legális.

– Olykor szükséges, hogy az ország érdekét a legalitás önző értelmezése fölé helyezzük.

Keilin kettőt dobantott a lábával, és mogorván összevonta a szemöldökét.

– Nézze, ideje komolyra váltanunk. Mit akar?

Az információs titkár széttárta a karját.

– Egyetlen szóval – együttműködést! Az az igazság, hogy nem hagyhatjuk, hogy meggyengítse az emberek akaratát. Nem méltányolja a Föld helyzetét? Hatmilliárd ember él rajta, és az élelmiszerartalék egyre csökken. Ez tarthatatlan! És a megoldás az emigráció. Nincs olyan patrióta földlakó, aki ne látná át a helyzetet. Nincs olyan értelmes ember, aki ne venné észre ennek az igazságát.

– Abban egyetértetek önnel, hogy a népességi probléma igen súlyos, csak hogy nem az emigráció az egyetlen megoldás. Pontosabban fogalmazva az emigráció az a megoldás, amely siettet a pusztulást.

– Igen? És ezt mire alapozza?

– Arra, hogy a Külső Világok nem fogják megengedni az emigrációt, és csak háborúval tudja őket erre kényszeríteni. *Egy háborút pedig nem tudnánk megnyerni.*

– Mondja – kérdezte Cellioni halkán –, *maga* megpróbált már kivándorolni? Úgy tűnik, alkalmas volna rá. Magas, inkább szőke, intelligens...

A riporter összeresztette, és kurtán csak annyit mondott:

– Szénanáthám van.

– Hát – mosolyodott el a titkár –, akkor jó oka van rá, hogy elégedetlenkedjék az erőszakos genetikai és rasszista politika miatt.

– Engem nem befolyásolnak személyes motívumok – csatant fel Keilin. – Akkor is elégedetlenkedhetnek a politika miatt, ha alkalmas volnék a kivándorlásra. Csakhogy az én elégedetlenkedésem nem old meg semmit. Ez a politika az *övék*, és úgy erőltetik az emberekre, ahogy csak akarják. Sőt, még ha rossz is ez a politika, okuk lehet rá, ha erőltetik. A Külső Világokon az emberiség mindent újrakezdhethet, és akik először érnek oda, úgyis igyekeznek lerázni a számukra előnytelen mechanizmusokat. Egy szénanáthás egyed genetikailag olyan, mint a záptojás. Egy rákos még inkább az. A bőrszínnel szembeni előítéletek persze nem számítanak, de a fejem rá, hogy előbb-utóbb egyenlőségre és homogenítésra fognak törekedni. Ami pedig a Földet illeti, a Külső Világok nélkül is sok mindent tehetünk.

– Például mit?

– Bevezethetjük a pozitron robotokat, a hidropónikus farmokat és intézményesíthetjük a születésszabályozást. Egy ésszerű születésszabályozás, ha szilárd pszichiátriai alapokon nyugszik, képes megszüntetni a pszichotikus jelleget, a veleszületett fogyatékossgot...

– Akárcsak a Külső Világokon...

– Egyáltalán nem. A rasszista elveket ugyanis nem említetem. Én csak a mentális és fizikai fogyatékossgokról beszéltem, amik minden fajnál megtalálhatók. És mindenekelőtt a születési ráta-tát kell a halálózási ráta alatt tartani mindaddig, amíg egy egészséges egyensúly létre nem jön.

Cellioni vadul közbevágott:

– Nincs meg a technikai hátterünk és a nyersanyagforrásunk a robot-hidropónikus technológia bevezetéséhez. Legalább öt évszázadra volna szükségünk a megszerzésükhöz. Azonkívül a Föld hagyományai, akárcsak az etnikai hiedelmek, tiltják a robot-technika és a mesterséges étel bevezetését. Próbálja csak meg Keilin, tárja a nyilvánosság elé a dolgot. Nem ér el vele semmit; senki nem fog figyelni rá, csak megzavarja vele az embereket és gyengíti az akaratukat.

Keilin türelmetlenül vágott közbe:

– Titkár úr, ön háborút akar?

– Hogy háborút *akarok-e?* Micsoda arcátlan kérdés!

– Akkor a kormány mely politikusai *akarják* a háborút? Például ki felelős a Pacific-terv által szított pletykákért?

– A Pacific-terv? Erről meg hol hallott?

– A forrásaimat nem nevezem meg.

– Akkor majd én megmondom. Az aurorai Moreanutól hallott róla az ideúton. Többet tudunk magáról, mint hinné, Mr. Keilin.

– Ezt elhiszem, de azt tagadom, hogy Moreanutól szereztem az információkat. Miből gondolja, hogy nála tájékozódtam? Talán mert ő is eszköze ennek az ostoba csalásnak?

– Ostoba csalás?

– Igen. Úgy értem, a Pacific-terv egy koholmány. A koholmányok pedig arra való, hogy zavart keltsenek. Úgy gondolom, hogy a kormány a kiszivárogtatás látszatát kelti, hogy támogatást szerezzen a háborús politikájához. Ez része a Föld lakói ellen folyó idegháborúnak, és a teljes pusztuláshoz fog vezetni. És ezt az elméletet a nyilvánosság elé fogom tární.

– Nem fogja megtenni, Mr. Keilin.

– De igen.

– Mr. Keilin, az ön barátjának, Ion Moreanunak már így is éppen elég kellemetlensége támadt az Aurorán, valószínűleg azért, mert önnel barátkozott. Vigyázzon magára, nehogy hasonló kellemetlenségei támadjanak amiatt, hogy vele barátkozott.

– Emiatt nem aggódom – nevetett fel kurtán a riporter, azzal felállt és elindult az ajtó felé. Enyhén elmosolyodott, amikor megpillantotta az ajtó mellett a két hatalmas férfit.

– Ezt úgy értsem, hogy máris le vagyok tartóztatva?

– Pontosan.

– És mi a vád?

– Majd később kitalálom.

Keilin távozott – de őrizet mellett.

Az Aurorán az imént leírt események tükörképe játszódott le, csak nagyobb skálán.

A Gyűlés Idegenügynöksége már napok óta ülésezett – pontosabban azóta, hogy Ion Moreanu és Konzervatív Pártja bejelentette, kieroszakolja a bizalmatlansági indítvány megszavazását. Hogy ez nem sikerült, az jobbára a Függetlenek magasabb hadvezetésének és az Idegenügynökség tevékenységének volt köszönhető.

Hónapokon át gyűlt a bizonyíték, és mire kiderült, hogy a bizalmatlansági indítvány mégiscsak a Függetleneknek köszönhető, az Ügynökség sajátos módon reagált.

Moreanut a saját lakásában kapták el, és háziőrizetbe vették. És bár a körülményeket tekintve a háziőrizetbe vétel nem volt legális eljárás – ezt Moreanu a kelleténél többször is hangsúlyozta –, eredményt sem hozott.

Moreanu három napon át faggatták, s bár udvariasan tették, a kérdezgetés hangneme nem volt mentes az érzéketlenségtől. A hét inkvizítor váltotta egymást, és mindvégig ült, miközben Moreanu óránként csupán tíz percre ülhetett le.

Három nap után a módszer hatni kezdett. Rekedtre kiabálta magát, miközben követelte, hogy szembesítsék azzal, aki megvádolta. Belefáradt abba, hogy megtudja, valójában mivel is vádolják. Elfúló hangon üvöltözte, hogy az eljárás illegális.

Végül a fejére olvasták a bűneit...

– Ez nem lehet igaz! Ez nem lehet igaz!

Moreanu kimerülten csak a fejét ingatta, amint világossá vált előtte, hogy mibe keveredett.

Amikor kétségbe vonta a bizonyítékok valódiságát, elárulták neki, hogy az egész vizsgálatot az Idegenhivatal Nyomozóirodája folytatja le, nem a bíróság...

Az elnök kalapácsa végül lesújtott. Hatalmas termetű férfi volt. Bő egy órán át összegezte a vizsgálat eredményét, miközben a kihallgatásnak csupán elenyésző részét idézte. Azt mondta:

– Ha csak néhány személlyel konspirált volna az Aurorán, azt megértenénk és megbocsátanánk. Ilyen hibát sok ambiciózus ember követett már el a történelem során. Csakhogy egyáltalán nem erről van szó. Bennünket az a buzgóság rémít meg, amivel együttműködik a Föld tudatlan és szubhumán elemeivel. Súlyos, terhelő bizonyítékaink vannak arra vonatkozóan, hogy ön a Föld legalja népével konspirált...

Az elnököt Moreanu artikulátlan üvöltése szakította félbe:

– De hát az indíték! Miféle indítékom lett volna rá...

A vádlottat visszaültették a helyére. Az elnök pedig az ajkát biggyeszte lemondott a beszéd további részéről, és improvizálni kezdett.

– Ennek a bizottságnak nem az a feladata, hogy az indítékait kutassa. Mi feltártuk az ügy bizonyítékait. A bizottságnak *van*nak bizonyítékai. – Szünetet tartott, és végigpillantott a bizottság tagjain, majd folytatta:

– Azt hiszem, e bizonyítékok alapján kijelenthetem, ön a Föld emberanyagát akarta felhasználni annak érdekében, hogy diktatórat az Aurorára juttassa. De amíg ezeket a bizonyítékokat fel nem használják, nem teszünk további lépéseket az ügyben, csupán megállapítjuk, hogy a feltételezett bűntett összeegyeztethetetlen a kihallgatás során tanúsított magatartásával.

Ennél a pontnál visszatért az eredeti beszédéhez.

– Mi, akik itt ülünk, valamennyien hallottunk az úgynevezett „Pacific-terv”-ről, amely a pletykák szerint a Földnek azon szándékát testesíti meg, hogy visszaszerezze elveszett tartományait.

Szükségtelen ehelyütt hangsúlyozni, hogy minden ilyesfajta szándék kudarcra van ítélve. A végzetünk mégsem elképzelhetetlen.

Egyetlen dolog okozhatja a vesztünket, és ez a belső gyengeség. A genetika napjainkban még nem kiforrott tudomány. Még csak húsz generáció van mögöttünk, de máris felütötte a fejét néhány nemkívánatos jelenség, amely gyengíti az Aurora acélkemény védőpajzsát.

Ilyen a Pacific-terv is, amely a saját bűnözőinket és árulóinkat használja fel ellenünk, akik ha megtalálják a megfelelő utat, a földlakók kezére tudják játszani az Aurorát.

Az Idegenügynökség bizottságának a feladata, hogy megbirkózzon ezzel a fenyegetéssel. A vádlott személyében egy ilyen összeesküvőre találtunk. Folytatnunk kell...

A beszédet mindenesetre folytatta. A végén Moreanu ökölbe szorította a kezét, és sápadtan, tágra nyílt szemmel azt mondta:

– Szót kérek.

– Megadom a szót – felelte az elnök.

Moreanu feláll, és lassan körbepillantott. A terem, amely a közösségi hullámhossz segítségével hetvenötmillió embernek

adott helyet, egyébként üres volt. Csak az inkvizítorok, a hivatalos jegyzők voltak jelen – no és az örök.

Igazi hallgatósággal könnyebben ment volna. De így most kihez beszéljen? Egyik arcról a másikra pillantott hát, ennél jobbat nem is tehetett.

– Először is – kezdte –, nem ismerem el ennek a vizsgálatnak a legális voltát. Nem biztosította az alkotmányos jogaimat. Egy bíróságnak nem nevezhető csoport hallgatott ki, ráadásul magánszemélyek olvasták a fejemre a bűneimet. Nem adtak lehetőséget arra, hogy védjem magam. Lényegében egy előre bizonyított vádat hoztak fel ellenem, amit csak felolvasni kellett.

Teljes egészében tagadom, hogy részt vettem volna bármilyen összeesküvésben, amely valamilyen alapvető intézmény ellen irányult volna.

Nyíltan és nyomatékosan vádolom a bizottságot, hogy a hatalmát felhasználva igyekszik megnyerni a politikai csatáit. Nem árulás az én bűnöm, hanem az, hogy más a véleményem. Nem értek egyet az olyan politikával, amely az emberi faj triviális és embertelen célból történő megsemmisítésére törekszik.

Sokkal inkább segítő kezet kívánok nyújtani azoknak az embereknek, akiket kemény és boldogtalan életre kárhoztattak, pusztán azért, mert nem az ő, hanem a mi őseink léptek először a Külső Világokra. A mi technológiáinkkal és nyersanyagforrásaikkal felfejlődhetnének...

Az elnök hangja túlharsogta Moreanu amúgy is halk beszédét:

– Ön túllépi a határokat. A bizottság kész meghallgatni az ön védekezésével kapcsolatos megjegyzéseit, de a földlakók jogairól szóló prédikáció e meghallgatás legitim határain kívül esik.

A meghallgatást hivatalosan berekesztették. Mindenki meg egyezett abban, hogy nagy győzelme volt ez a Függetleneknek. A Bizottság tagjai közül egyedül Franklin Maynard volt elégedetlen. Maradt benne némi kétség.

Kíváncsi volt...

Megpróbálkozhat vele még egyszer utoljára? Megszólalhat egyáltalán, hogy utána megint csak egy földi, nagykövet-majom maradjon? Gyorsan döntött, és akcióba lépett. Csak egy apró szünetre volt szüksége, hogy tanút állítson, mert számára egy földivel való magánjellegű kapcsolat is veszélyes lehet.

Franklin Mynard nem sok figyelmet szentelt a nyomorult férfinak. A Föld külügyi diplomatái általában alacsony, szikár, ráncozott, gyenge alakok voltak.

Ez egyfajta védekezés is volt, hiszen a Külső Világok nagy kihívást jelentettek mindenki számára. Az Aurora mindig is elbűvölte a diplomatákat, nem egy esetben vonakodtak visszatérni a Földre. És ami még rosszabb és veszélyesebb, a csillagok eme félistenei egyre növekvő szimpátiát keltettek a Föld nyomortelepeinek lakóiban.

Hacsak nem azon kapja magát egy nagykövet, hogy visszautasítják a szolgálatait. Hogy semmibe veszik. Attól fogva már nem a Föld hűséges képviselője, aminek képzeli, hanem egy korrumpálható alak.

Luiz Moreno, a Föld aurorai nagykövete alig érte el a százhatvan centis magasságot, kopasz volt, lapos homlokú, a szakálla enyhén rózsaszínbe fordult, míg a szemét vörös karika szegélyezte. A legenyhébb hideg is megviselte, ezért folyton zsebkendőt szorongatott a kezében. Mindezek mellett igen intelligensnek bizonyult.

Franklin Maynard számára azonban mind a látványa, mind a hangja visszataszító volt. Minden köhintésére jobban felfordult a gyomra, és megborzongott, valahányszor a nagykövet kifújta az orrát.

– Kegyelmes Uram, azért kértem a találkozót, mert informálni szeretném arról, hogy a Gyűlés döntése értelmében önt visza fogja hívni a kormánya.

– Igen kedves öntől, tanácsos. De már gyanítottam a dolgot. És milyen okból?

– Az ok nem képezheti e beszélgetés tárgyát. Végül is egy uralkodó államnak megvan a kiváltsága, hogy egy idegen képviselőt *persona non grata*-nak nyilvánít-e, vagy sem. Nem hiszem, hogy ezt magyaráznom kellene önnek.

– Nos hát, rendben van. – A nagykövet elhallgatott, és elnézést morogva a zsebkendője után kotorászott. – Ez minden?

– Nem egészen – válaszolta Maynard. – Van egy-két dolog, amit még el akarok mondani. Maradjon itt!

– Megtisztelt! – A nagykövet amúgy is piros orra egy árnyalattal sötétebbre váltott.

– Az ön világa, Kegyelmes Uram – közölte Maynard dölyfösen –, háborús szándékáról tett tanúbizonyságot, amit mi itt az Aurorán igen zavarónak és teljesen szükségtelennek tartunk.

Bízom benne, hogy ha majd egyszer visszatér a Földre, alkalmat talál arra, hogy a befolyását felhasználva megakadályozza az olyan ellenséges megnyilvánulásokat, mint a legutóbbi New York-i eset, amikor a csöcselék meglincselt két aurorait. Legközelebb nem elégszünk meg a bocsánatkéréssel.

– De hát az az eset a felfokozott érzelmek miatt történt, Maynard tanácsos. A fiatalok utcai lövöldözéseit nem tekinthetjük politikai túlkapásnak.

– Az eset sok tekintetben az ön kormányának néhány intézkedésére vezethető vissza. Például Mr. Ernest Keilin letartóztatására.

– Ami viszont teljes egészében belügy – szúrta közbe a nagykövet csendesen.

– És egyáltalán nem olyasmi, ami a Külső Világokkal szemben tanúsított jószándékot bizonyítja. Keilin egyike volt azoknak a földieknek, akik mostanáig hallatni tudták a hangjukat. Elég intelligens volt ahhoz, hogy felismerje, semmilyen isteni jog nem védi a felsőbbrendű embert, pusztán mert felsőbbrendű.

A nagykövet felállt.

– Nem érdekelnék az Aurorán divatos fajelméletek.

– Egy pillanat. A kormánya rá fog jönni, hogy a maga ügynöke, Moreanu letartóztatása nem tesz jót némely tervüknek. Ki szeretném hangsúlyozni, hogy mi itt az Aurorán annyival intelligensebbek vagyunk, hogysem ezt a letartóztatást megejtettük volna. Ezzel időt adtunk volna nekik.

– Moreanu az én ügynököm? Nos tanácsos úr, ha diszkreditálnak, én valóban elmegyek. De a diplomáciai védettség hiánya nem befolyásolja a személyi védettségemet, ha mint tiszteltreméltó férfiút, kémkedéssel vádolnak meg.

– Hát nem ez a munkája?

– Az Aurorán valóban úgy tartják, hogy a diplomácia és a kémkedés ugyanaz? A kormányom ezt örömmel hallaná. Megtesszük a megfelelő óvintézkedéseket.

– Ön védi Moreanut? Tagadja, hogy a Földnek dolgozott?

– Csak magamat védem. Ami Moreanut illeti, nem vagyok ostoba, hogy bármit is mondjak.

– Miért ostoba?

– A saját magam védelme nem volna-e egyenlő az ő megvádolásával? Nem vádolom, és nem is védem. Az ön kormánya Moreanuval vesződik, az enyém Keilinnel – akit ön, gyanítom,

hajlamos a védelmébe venni. Ám mindkét eset belügy. Én most távozzom.

A társalgás befejeződött, és újból megjelent a fal. Hijkman gondterhelt pillantást vetett Maynardra.

– Mi a véleménye róla? – kérdezte Maynard mogorván.

– Nem válik a dicsőségünkre, hogy egy ilyen pojáca szabadon mászkál az Aurorán.

– Egyetértek, de mégis... mégis...

– Igen?

– Mégis olyan érzésem van, hogy mi úgy táncolunk, ahogyan ő füttyöl. Maga tud Moreanuról?

– Természetesen.

– Bűnösnek fogják találni, és elküldik valamelyik aszteroidára. A pártja széthullik. És mindenki arról fog beszélni, hogy ez a Föld pusztulásának előjele.

– Valóban úgy gondolja, hogy ez a helyzet?

– Nem vagyok benne biztos, Hond, a Bizottság elnöke azt javasolta, terjesszük el, hogy a Pacific-terv nem más, mint a Föld kísérlete arra, hogy belső árulókat toborozzon a Külső Világokon. De én ezt nem hiszem. A tények ellene szólnak. Például honnan szereztünk bizonyítékokat Moreanu ellen?

– Azt bizony nem tudom.

– Az ügynökeink szerezték őket. De hogyan? A bizonyítékok *túlságosan* is meggyőzőek voltak. Moreanu jobban is uralkodhatott volna magán...

Maynard tétovázott. Úgy tűnt, el fog pirulni, de nem tette.

– No, ne kerülgessük a dolgot: én azt hiszem, hogy maga a terasztriális nagykövet szolgáltatta a legfőbb bizonyítékot. Azt hiszem, kihasználta Moreanu Föld iránti szimpátiáját, hogy a bizalmába avassa, azután meg elárulja.

– Mi okból?

– Nem tudom. Talán hogy biztosítsa a háborút, talán... ez a Pacific-terv miránk vár.

– Azt nem hiszem.

– Megértem. Nincs rá bizonyítékom. Csupán gyanakszom. A Bizottság sem hinne nekem. Úgy tűnik, ez az utolsó beszélgetésem a nagykövettel felfedett valamit, csak feszélyezett a megjelenése, és jobbra azzal voltam elfoglalva, hogy ne nézzek rá.

– Vagyis az érzelmei irányították, barátom. Undorító az ilyen gyengeség. Hallottam, delegátusnak jelölték a Hesperuson tartandó Interplanetáris Gyűlésre. Gratulálok.

– Köszönöm – mondta Maynard szórakozottan.

Luiz Moreno exnagykövet boldog volt, hogy visszatérhet a Földre. Végre elszakadhat a mesterséges tájtól, amelynek nincs saját életformája, rajta csak a tájat birtokló lények saját akarataiból telepedett meg az élet. Elszakadhat a túlságosan tökéletes férfiaktól és nőktől, meg a mindenütt jelenlévő robotjaiktól.

Visszatér a nyüzsgő emberek, a csoszogó lábak világába, ahol folyton az oldalába fúródik egy könyök, s ahol minden lépésnél a tarkóján érzi valakinek a leheletét.

Nem mintha alkalmá nyílt volna élvezni ezeket az érzeteket. Az első napjai azzal teltek, hogy a Föld kormányzatának fejeseivel találkozott rövidebb-hosszabb eszmecsere. Közel egy hét múlt el, mire eljött az óra, amelyben végre gondolhatott a pihenésre.

Ennek érdekében a földi luxus egyik legritkább kellékét, a teőkertet vette igénybe. Vele volt Gustav Stein is, a kétes hírnév pszichológus, aki akárhogy is vesszük, a Terv – így nevezték a pletykák a Pacific-tervet – egyik fő támogatója volt.

– A megerősítő tesztek mostanra már befejeződtek, ugye? – kérdezte Moreno ijesztően elégedett modorban.

– Mostanra. Csak mostanra. Nagyon sokat kellett talpalnunk.

– Akkor minden rendben lesz. Annak, aki közel egy évet élt az Aurorán, mint én is, nem lehet kétsége afelől, hogy a helyes utat járjuk.

– Hmm. Akárhogy is, nekem csak a laboratóriumi jelentések számítanak.

– Teljesen jogosan. – Moreno teste valósággal megfeszült a kárörömtől. – Egy nap majd másképpen lesz. Stein, maga nem találkozott ezekkel az emberekkel, a Külső Világról valókkal. Legfeljebb turistákkal akadhatott össze valamelyik hotelben vagy az utcán, amint elhaladtak maga mellett csukott kocsijaikban, amikben személyi légkondicionáló van beépítve, hogy kifinomult orruk ne bántsa az itteni levegő; s amint periszkópon át figyelték a környezetet, mert irtóznak attól, ha megérinti őket egy földlakó.

Ezzel szemben nem találkozott velük a saját világukon, ahol biztonságban vannak szédítő, ám rothadó környezetükben. Menjen csak el, és érezze, milyen az, amikor lenézik az embert. Menjen csak el, és akkor majd meg lesz elégedve azzal a tenyérynyi szikkadt zöldterülettel, amin a lába tapodhat.

És amikor megpendítettem a megfelelő húrokat, Ion Moreanu elbukott. Ion Moreanu, az egyetlen ember, aki képes volt arra, hogy megértse más emberek gondolatvilágát. Most ezzel a valósággal kell megküzdenünk. És akkor sima út áll majd előttünk.

– Elégtétel! Elégtétel!

– Ami Keilint illeti – mondta inkább magának, mint Steinnek – mostanra már kiszabadulhatott. Aligha tudhatott olyasmit, ami valakit is veszélybe sodorna. Ami azt illeti, van egy ötletem. Az interplanetáris kongresszus egy hónapon belül megkezdődik a Hesperuson. Oda kellene küldeni, mint tudósítót. Ez részünkről a megbecsülés jele volna, ugyanakkor egész nyárra megszabadulnánk tőle. Azt hiszem, ezt el lehet rendezni.

Úgy is lett.

A Külső Világok közül a Hesperus volt a legkisebb település, a legkésőbbben megalakult, és ugyanakkor a legtávolabbi is. Innen a neve. Fizikai értelemben nem a legalkalmasabb település egy ilyen nagy horderejű diplomáciai találkozó színhelyéül, mivel fejletlen infrastruktúrával rendelkezett. Például a közösségi hullámhossz-hálózata nem volt képes összefogni az ötven bolygó valamennyi delegátusát, azok titkárait és adminisztrátorait. Ezért aztán a találkozózt a delegátusok személyes jelenlétével tartották meg, egy erre alkalmassá tett épületben.

A találkozó helyszínének megválasztása mégis bírt némi szimbolikus jelentőséggel, ami azonban gyakorlatilag senkinek sem tűnt fel. A Hesperus a Földtől legtávolabb eső bolygó. De nem csupán a százegynéhány parsec fizikai távolság miatt. Hanem mert a Hesperus volt az első olyan település, amin a Faunusról való emberek hoztak létre kolóniát.

Ilyen értelemben második generációs településnek számított, s olyannak, amely nem dicsekedhetett a „Föld Anyá”-val. Számára a Föld legfeljebb a csillagok közt megbúvó nagymama lehetett.

Ahogy az ilyen találkozókon szokás, az ülések alkalmával kevés érdemi munkát végeztek. A hivatalos találkozók amúgy is csak a hírügynökségi jelentések miatt kerültek megtartásra. A valóságos üzletek a folyosókon és az éttermekben kötöttek, ahol – miközben felszolgálták a levest vagy a desszertet – még a megoldhatatlannak vélt konfliktusok is elsimultak.

A különleges körülmények azonban különleges problémákat is felvetettek. A közösségi hullámhossz sehol nem volt annyira fejlett és mindent átfogóan alkalmazott, mint az Aurorán. Az on-

nan delegált magas férfiak szemében valamelyest visszaszítónak tűnt tehát, hogy szemtől szemben kell társalogniuk a delegátusokkal, s nem áll rendelkezésükre az adást megszakító gomb kényelme.

Kényelmetlen pillantásokat vetettek egymásra, nem mertek a másik tányérjába nézni, és kínosan kerültek mindennemű érintést. Itt ugyanis még robotok sem voltak.

Ernest Keilin, az egyetlen Földről akkreditált tudósító, az imént leírt felületes mértékben volt tisztában ezekkel a dolgokkal. A lényegét ő sem látta meg. Mint ahogyan senki sem, aki egy többségi társadalom képviselője, s egy elszigetelt, félelmet keltő helyen találja magát.

Mindazonáltal a találkozó harmadik hetében a Hesperides kormány által adott vacsorán Keilin a legtöbb félelmén már túladott. Egyes feszültségek azonban nem oldódtak benne.

A vacsora után a társaság kis csoportokra esett szét. Keilin ahhoz a csoporthoz csatlakozott, amelynek az Auroráról való Franklin Maynard is tagja volt. Lévén a legnagyobb Külső Világról való, egy riporter számára a legkiválóbb potenciális alanynak számított.

Maynard könnyedén társalgott, miközben bele-belekortyolt hesperidesi koktélljába. Amikor véletlenül hozzáért valakihez, mesterien palástolta az érzéseit.

– A Föld – kezdte –, lényegében semmit nem tehet ellenünk, ha nem kívánunk résztvenni egy bizonytalan kimenetelű katonai kalandban. Az ilyen kalandok elkerüléséhez elengedhetetlen a gazdasági egység. Vegye csak észre a Föld, hogy a gazdasága mennyire a miénktől függ, hogy mennyi minden van, amit csak tőlünk tud beszerezni. Akkor majd nem vitatkozik velünk az élőhelyek kérdéséről. És ha egyesülünk, a Föld nem mer majd megtámadni bennünket. És le fog mondani a haszontalan atommotorok iránti vágyáról – vagy nem, ahogy akarja.

Fennhézó pillantást vetett Keilinre, aki szükségét érezte, hogy kifejtse véleményét:

– Csakhogy az áruikat, tanácsos úr – úgy értem azokat, amiket a Földre szállítanak –, nem *nekünk* adják. Azokat mezőgazdasági termékekre cseréljük át.

Maynard negédesen mosolygott.

– Igen, azt hiszem, ezt a tényt a Thetys küldötte is megemlítette már. Terjedőben van közöttünk az a téveszme, hogy csak a Földről szerezhető be jó vetőmag...

Egy rideg hang szakította félbe:

– Én a Thetysről jöttem, és állítom, hogy amiről ön beszél, az nem téveszme. Én rozstot termeszték a Rheán, és nem vagyok képes megduplázni a termésemet. És még az íze sem ugyanolyan, mint a teresztriális rozsa. – Mondanivalóját az egész hallgatóságnak címezte. – Így is már öt éve alkalmazok egy tucatnyi teresztriális mezőgazdasági munkást, akik a robotokat felügyelik. Tudják, ők csodát képesek művelni a földdel. Ahová csak odaköpnék, tizenöt láb magasra nő a rozsa. Ez valamelyest segít a gondokon. Mint ahogyan a teresztriális vetőmag alkalmazása is. De az abból származó mag már nem alkalmas vetésre.

– Az ön földjét ellenőrizte a kormány mezőgazdasági hivatala? – kérdezte Maynard.

A rheai erre dölyfösen válaszolt:

– Nincs annál jobb termőföld az egész szektorban. És a rozsa is első osztályú. Elküldtem belőle egy fél kilót a Földre, táplálkozás-egészségügyi vizsgálatra, és kiváló minősítést kapott. – Elgondolkozva vakarta meg az állát. – Én az ízéről beszéltem. Az valahogy nem az igazi...

Maynard megpróbálta másra terelni a szót.

– Az íz pillanatnyilag másodlagos kérdés. Ha a földi kisember hordák éhezni kezdenek, úgyis hozzánk fognak szaladni. Nekünk csak az ízről kell lemondanunk, nekik viszont az atomenergiáról, a nagyüzemi farmokról meg a felszíni járművekről. Nem is volna rossz ötlet az ismerős földi ízek nélkül szállítani a gabonát. Részésítsük előnyben a saját világunkon megszokott ízeket, amik – ha megadjuk nekik a lehetőséget – kiállhatják a próbát.

– Úgy? – mosolyodott el a rheai. – Ha jól figyeltem meg, ön Földön termesztett dohányból készült szivart szív.

– Ez csak egy szokás, amit bármikor megváltoztathatnak.

– Akár úgy, hogy leszokik a dohányzásról. A magam részéről a dohányfüstöt legfeljebb moszkító-irtásra használnám.

Tüntetően hangosan felnevetett, és elhagyta a társaságot. Maynard kissé sértődötten meredt utána.

Keilin számára ez a rozsról és dohányról szóló kitérő egy kis elégtételt jelentett. Az ő szemében az ilyen személyeskedések bizonyos galaktopolitikai eszmék visszatükrözésének bizonyultak. A Thetys és a Rhea ugyanúgy a galaktikus dél legnagyobb bolygója, ahogyan az Aurora a galaktikus északé. Mindhárom

bolygó egyenlő mértékben rasszista és elzárkózott. Véleményük a Földről meglehetősen egyszerű, ám egybehangzó. Az ember azt hihetné, hogy e tekintetben nem is lehet vita közöttük.

Csak hogy az Aurora volt a Külső Világok közül a legrégebbi, a legfejlettebb, és katonailag is a legmodernebb – és emiatt az összes világ fölötti egyfajta morális vezetői szerepre törekedett. Ez egymagában eléggnek bizonyult ahhoz, hogy ellentéteket szítson, és a Rhea meg a Thetys a gyűjtőhelyévé vált mindazoknak, akik nem ismerték el az Aurora vezető szerepét.

Keilin komoran konstataulta ezt a helyzetet. Ha a Föld csak részben is, de képes volna megítélni saját helyzetét, először csak egy vonatkozásban, majd apránként minden tekintetben...

Kíváncsian pillantott Maynardra, szívesen vitatkozott volna vele arról, hogy mindennek vajon milyen kihatása lesz az elkövetkező napok tárgyalásaira. Az aurorai azonban hallgatagabbnak tűnt, mint amennyire az az udvariasság keretein belül megengedett.

Ekkor egy altitkár, vagy másodrendű hivatalnok vonult el fennhéjázón a beszélgető csoportok mellett. Üdvözlésül Maynard felé intett.

Keilin figyelte, amint az aurorai félrevonul az újonnan érkezettel, és suttogva társalogni kezdenek. A szájmozgásukat figyelve – jóllehet hallótávolságon kívül voltak – leolvashatta Maynard szájáról a „Micsoda?” felkiáltást. Ezt követően egy papírért nyúlt, amit a hírhozó nyújtott át neki.

Mindezek következményeként a másnapi ülés egészen más-képpen zajlott le, mint azt Keilin elképzelte.

A részleteket az esti televízió adásból tudta meg. Úgy tűnt, a Föld kormánya jegyzéket küldött a konferencián résztvevő valamennyi kormánynak. Ebben figyelmeztette őket, hogy mindenfajta katonai vagy gazdasági egyezményt a Föld elleni barátságtalan aktusnak tekint, és ennek megfelelően ellenintézkedéseket foganatosít. A jegyzék egyenlő mértékben ítélte el mind az Aurorát, mind a Thetys és a Rheát. A Föld ellen irányuló antiimperialista összeesküvéssel vádolta őket.

– Ostobák! – csikorgatta a fogait Keilin, és kétségbeesésében legszívesebben a falba verte volna a fejét. – Bolondok! Ostobák! Hülyék! – Az átkozódást csak akkor hagyta abba, amikor már teljesen kimerült a szókészlete.

A konferencia soron következő ülésén a feldühödött delegátusok nem engedték, hogy figyelmen kívül hagyják az elégedetlenkedő hangokat. Az ülés végére a Föld és a Külső Világok közötti kereskedelem ügyét egy a planetáris hatalmak küldötteiből álló bizottság kezébe helyezték.

Még az Aurora sem reménykedett ilyen könnyű és teljes sikerben. Keilin hazaúton a Földre mindennél jobban kívánta, hogy a kamerák elé állhasson, no nem azért, hogy szerepeljen, hanem hogy világgá kürtölhesse a gyűlöletét.

A Földön néhányan mégis elégedett mosollyal nyugtázták a történeteket.

Visszaérve otthonába, Keilin hangja is elhalkult, már nem követelte oly harsányan a gyors cselekvést.

Népszerűsége éppoly mértékben csökkent, amilyen iramban a kereskedelem fellendült. Legelőször is bevezettek egy igen szigorú export-engedélyezési eljárást. Másodszor megtiltották minden olyan alapanyagot a Földre szállítását, ami felhasználható a hadiiparban. Harmadsorban széles körű kutatást végeztek arra vonatkozóan, hogy hadi szempontból mi minősülhet hasznosnak.

Az importált luxus – és ami azt illeti az importált szükségleti cikkek – ára oly mértékben felszokott, hogy már csak néhányak számára maradt elérhető.

Így aztán az emberek tüntetni kezdtek, egyre hangosabb kiáltások hallatszottak, egyre több zászlót lengetett a szél, és a követések ablakaira is soha nem látott mennyiségben kezdtek zúdulni a kövek.

Keilin is rekedtre kiabálta magát, s úgy érezte, megőrül.

Mígnem Luiz Moreno hirtelenjében fel nem ajánlotta, hogy aurorai exnagyköveti és jelenlegi tárca nélküli miniszteri minőségében megjelenjen Keilin műsorában egy kötetlen beszélgetésre.

Keilin számára ez az újjászületés lehetőségét jelentette. Jól ismerte Morenót, nem egy ostoba alak. Morenóval a stúdióban meggyőzheti a nézőket arról, hogy ő a legnagyobb. Moreno válaszaival el tud oszlatni néhány félreértést. A pusztán tény, hogy Moreno az ő – az ő – műsorát kívánja szócsökeként használni, azt jelenti, hogy egy jóval rugalmasabb és érzékenyebb külpolitikára van kilátás. Lehet, hogy Maynardnak van igaza, és érzik a szűkebb napok közeledtét, s az fog történni, amit megjósolt.

A kérdéseket tartalmazó listát természetesen előre átadták Morenónak, de az exnagykövet kijelentette, hogy valamennyi kérdésre válaszol, sőt azokra is, amelyek spontán merülnek fel.

Minden tökéletesnek tűnt. Talán túl tökéletesnek is, ám a pillanatnyi helyzetben legfeljebb egy bolond aggódott volna a részletek miatt.

Az előkészületek a megfelelő hírverés mellett folytak – és amikor ott ültek szemben egymással a stúdióban, a nézettségi fokot jelző piros nyíl a kétszázmillió nézőt jelentő vonal fölé ugrott. És minden készülékre átlagosan 2.7 nézőt számíthattak. Elérkezett az adás ideje.

Keilin lassan megvakarta az állát, és a jelet várta.

Azután elkezdődött:

Kérdés: Moreno úr, a kérdés, amely pillanatnyilag az egész Földet izgatja, a háború lehetőségét firtatja. Gondolja, hogy háború lesz?

Válasz: Ha a kérdés csak magára a Földre vonatkozna, azt válaszolnám, NEM LESZ. A Föld történetében már olyan sok háború volt, hogy megtanulhattuk, milyen keveset nyerünk vele.

Kérdés: Azt mondta, „Ha a kérdés csak magára a Földre vonatkozna...”. Ez alatt azt érti, hogy a háború lehetőségét egy az ellenőrzésünkön kívül álló faktor fogja befolyásolni?

Válasz: Nem mondtam, hogy „fogja”, én feltételes módot használtam. A Külső Világok nevében természetesen nem beszélhetek. A Galaxis történelmének ebben a fontos pillanatában nem tehetek úgy, mintha ismerném az indítékaikat és a szándékaikat. *Lehetséges*, hogy a háború mellett döntenek. Én remélem, hogy nem. Ha mégis úgy történik, hogy igen, akkor védekezünk kell. Mindenesetre *mi* nem fogunk támadni. Nem *mi* fogjuk az első csapást mérni.

Kérdés: Ha jól értem tehát, az ön véleménye szerint nincs a Föld és a Külső Világok között olyan alapvető nézetkülönbség, amit tárgyalással ne lehetne eloszlatni?

Válasz: Úgy van. Amennyiben a Külső Világok is őszintén óhajtják a megoldást, a megegyezés nem várthat sokat magára.

Kérdés: Ebben benne foglaltatik az emigráció kérdése is?

Válasz: Természetesen. A mi szerepünk ebben az ügyben tiszta és feddhetetlen. A dolgok mai állása szerint pillanatnyilag kétszázmillió emberi lény foglalja el az univerzumban rendelkezésre álló terület kilencvenöt százalékát. Hatbillió – va-

gyis az emberiség kilencvenhét százaléka – pedig a fennmaradó öt százalékot. Ez méltánytalan, mi több, tarthatatlan. A Föld ezen igazságtalanság ellenére is csupán fokozatosan hajlandó megoldani a problémát. De szándékában áll a megegyezés. Meg kell állapodnunk az ütem és a méltányos megszorítások tekintetében. A Külső Világok viszont nem hajlandók tárgyalni e témáról. Immár öt évtizede visszautasítják minden, a tárgyalásokra tett erőfeszítésünket.

Kérdés: És ha a Külső Világok részéről folytatódik ez a magatartás, akkor ön szerint lesz háború?

Válasz: Nem hiszem, hogy folytatódna ez az attitűd. A kormányunk továbbra is hisz abban, hogy a Külső Világok előbb-utóbb ráébrednek a helyzet lényegére, és hogy igazság- és jogérzetük nem halt el, csupán szunnyad.

Kérdés: Titkár úr, térjünk át egy másik kérdésre. Nem gondolja, hogy a Külső Világok által a Földdel való kereskedelem ellenőrzésére felállított Egyesült Világok Bizottsága veszélyt jelent a békére?

Válasz: Amennyiben az intézkedéseik nem tükrözik a Külső Világoknak a Föld elszigetelésére, vagy a gazdaság gyengítésére irányuló törekvését, akkor mondhatom, hogy nem.

Kérdés: Milyen intézkedésekre gondol, sir?

Válasz: Például a csillagközi kereskedelem megszigorítására, aminek eredményeként a hitelek összege máris a három hónappal ezelőtti érték egytizedére csökkent.

Kérdés: Az ilyen megszorítások valóban komoly gazdasági veszélyt jelentenek a Földre. Például nem úgy van, hogy a Földnek a Külső Világokkal folytatott áruforgalma csupán jelentéktelen hányada a terasztriális kereskedelemnek? És nem lehetséges, hogy a Külső Világokról importált javak legjobb esetben is csak a lakosság elenyésző kisebbsége részére hozzáférhetőek?

Válasz: Az ön kérdése kiválóan prezentálja az elszigetelési politika híveinek alapvető tévhitét. A csillagközi kereskedelem napjainkban valóban csak öt százalékot tesz ki, ám atommotorjaink kilencven százalékát importáljuk. A tóriumnak pedig nyolcvan százalékát, a céziumnak hatvanöt százalékát, a molibdénumnak és az ónnak hatvan százalékát. És a listát a végtelenségig folytathatnám, amiből látható, hogy az az öt százalék rendkívül fontos, mondhatnám életbevágó jelentőségű. Ilyenformán, ha egy gyártó egy hajórakomány acélmeg-

munkáló berendezést vásárol a Rheáról, akkor az nem csupán neki jelent hasznót. Abból haszna van mindenkinek, aki a Földön acélterméket használ fel.

Kérdés: És az nem igaz, hogy a Föld csillagközi kereskedelmét megszorító, érvényben lévő rendeletek szinte a nullára korlátozzák a vetőmag és jószágexportunkat? Ez vajon nem jótétemény a saját éhező embereinkkel szemben?

Válasz: Ez megint egy alapvető tévedés. Hogy a Föld élelmiszerkészlete tragikusan lecsökkent, az igaz. Ezt még a kormány sem tagadja. De az élelmiszerexportunk ezt a készletet nem csökkenti jelentős mértékben. A Földön fellelhető élelmiszer mennyiség egy százalékának mindössze egyötödét exportáljuk, és cserébe olyan értékes műtrágyákat és mezőgazdasági eszközöket kapunk, amikkel jelentősen tudjuk növelni a hatékonyságot. Ilyenformán, ha a Külső Világok kevesebb élelmiszert vásárolnának tőlünk, azzal az amúgy is kevés tartalékunkat tizedelnék meg.

Kérdés: Beismeri Moreno úr, hogy ezért a helyzetért részben a Földet terheli a felelősség? Más szóval azt is kérdezhetném: Nem volt-e diplomáciai baklövés frissiben közzétenni a Külső Világok szándékáról szóló lázító hatású közleményt azelőtt, hogy a nevezett szándékok az Interplanetáris Konferencián lényegében még meg sem fogalmazódtak?

Válasz: Az én véleményem szerint azok a szándékok akkor már teljesen nyilvánvalóak voltak.

Kérdés: Bocsásson meg, sir, de én ott voltam a konferencián. Amikor közzétették azt a jegyzéket, a Külső Világok delegátusai között majdhogynem patthelyzet alakult ki. A Rhea és a Thetys határozottan ellenezte a Föld elleni akciót, és minden esély megvolt arra, hogy az Aurorát és blokkját leszavazzák. A jegyzék kibocsátásával ez a lehetőség egy csapásra megszűnt.

Válasz: Nos hát, mi a kérdése, Mr. Keilin?

Kérdés: Állításaimat figyelembe véve úgy gondolja-e, hogy a Föld jegyzékének kibocsátása diplomáciai tévedés volt, és csak gondos egyeztetés után lett volna szabad ezt a lépést megtenni?

Válasz: Erős kifejezéseket használ. A kérdésre azonban nem tudok egyenes választ adni, mivel nem értek egyet az ön alapvető megállapításaival. Nem hiszem, hogy a Külső Világok delegátusai az ön által leírt módon viselkedtek volna. Először is köztudott, hogy a Külső Világok folyton azzal kérkednek, hogy

náluk elenyészően csekély az elmezavar, a pszichózis, de még az emberi tévedés előfordulási százaléka is. Az az egyik legfőbb érvük, hogy a Földön több a pszichiáter, mint a vízvezeték-szerelő, előbbiből mégis kevés van. A konferencián megjelent delegátusok stabil társadalmuk legkiválóbb képviselői. És ön most azt akarja elhitetni velem, hogy ezek a félistenek egy ingerült pillanatukban megváltoztatták a véleményüket, s ezzel együtt ötven világ gazdaságpolitikájának fő irányát? Nem hiszem, hogy képesek volnának ilyen gyerekes és természetellenes lépésre, ezért kijelenthetem, hogy cselekedeteiket nem a Föld jegyzéke motiválta, hanem annál sokkal mélyebb megfontolások.

Kérdés: De uram, a saját szememmel láttam, milyen hatással volt rájuk az a jegyzék. Emlékszem, úgy tekintettek rá, mint valami idegen nyelven íródott, érthetetlen szövegre. Kétségtelen, hogy egészében véve a Külső Világok emberei figyelemre méltóan stabil lények, ám a Földdel szemben tanúsított magatartásuk e stabilitásnak egyik gyenge pontja.

Válasz: Ön most kérdez, vagy védőbeszédet tart a Külső Világok rasszista politikája mellett?

Kérdés: Nos, ha elfogadom az ön véleményét, hogy a Föld jegyzéke nem okozott kárt, akkor mi jó származott belőle? Egyáltalán minek küldték el?

Válasz: Úgy gondolom, a nyilvánosság előtt már nem vitás, melyikünk hogyan ítéli meg a dolgot. Ezt a témát kimerítettük. Mi a következő kérdése? Ugye, ez lesz az utolsó?

Kérdés: Igen. Úgy hírlik, a Föld komoly lépéseket fontolgat a csempészek ellen. Ön szerint ez összeegyeztethető a kormánynak azzal a véleményével, miszerint a csökkenő kereskedelem végzetes lehet a Föld jólétére nézve?

Válasz: Az elsődleges szempontunk a béke, nem pedig a saját jólétünk. A Külső Világok is átvettek néhány kereskedelmi megszorítást. Ez nem tetszik nekünk, igazságtalannak tartjuk őket. Mindazonáltal tartanunk kell magunkat hozzájuk, nehogy bárki is azzal vádoljon bennünket, hogy ellenségeskedést akarunk szítani. Fel vagyok hatalmazva annak első ízben történő bejelentésére, hogy az elmúlt hónapban hat, hamis földi regiszterszámot viselő csempészhajót fogtunk el, amelyek Külső Világról származó árut szállítottak a Földre. Az árut elkoboztuk, a legénységet lecsukattuk. Mindez őszinte jószándékunkat bizonyítja.

Kérdés: Külső Világról való hajók voltak?

Válasz: Igen. De hamis földi regiszterszámmal, ne feledje.

Kérdés: És a bebörtönzött személyek is a Külső Világokról származtak?

Válasz: Azt hiszem, igen. De mivel nemcsak a mi törvényeinket, hanem a Külső Világokéit is megsértették, ezért megfosztattak interplanetáris jogaiktól. Most pedig azt hiszem, ideje volna befejezni az interjút.

Kérdés: De ez...

Ennél a pontnál hirtelen megszakadt az adás. Keilin mondatának második felét Morenón kívül senki nem hallotta:

– ...háborút jelent.

Csak hogy Luiz Moreno már nem volt adásban. Lassan felhúzt a kesztyűjét, elmosolyodott és közönyösen megvonta a vállát.

Ezt a vállvonást sem látta senki.

A Gathering az Aurorán még folyt. Franklin Maynard kimerülten hagyta ott egy percre a tanácskozást. A fiára pillantott, akit most látott először tengerész egyenruhában.

– Legalább te tisztában vagy azzal, ami történni fog, ugye?

A fiatalember válaszából sem fáradtság, sem helyeslés nem érződött:

– Hát ez van, apa!

– Akkor hát téged nem is zavar semmi? Nem gondolod, hogy ebbe úgy hajszoltak bele minket?

– És az kit érdekel? Ez a Föld temetése.

Maynard a fejét rázta:

– De azt csak elismered, hogy a rossz lóra tettünk? A Külső Világok törvénszegők. A Föld jogszerűen járt el.

A fiú a homlokát ráncolta:

– Remélem, nem akarsz nyilatkozatot kiadni, ahogyan a Gyűlés is tette? Én nem érzem, hogy a Föld ártatlan volna. Mi van akkor, ha virágzik a csempészet? Csak azért van, mert a Külső Világok vissza akarják fizetni a teresztriális élelmiszer piaci árait. Ha a Föld okosabban gondolkodna, más utat választana, és akkor mindkét fél jól járna. Éppen eléggé hangsúlyozza, hogy mennyire szüksége van a kereskedelemre, akkor hát miért nem tesz valamit az érdekében? Nem értem, miért kellene az aurorai, vagy más külső világbeli portékát azoknak a majomembereknek a kezében hagyni. Ha meg nem adják, majd gyárt-

juk őket mi. Különben legközelebb senki nem lesz biztonságban.

– Azt már látom, hogy te is magadévá tetted a közvélemény álláspontját.

– Ez az én véleményem. Ha egyezik a köz véleményével, az azért van, mert logikus. A Föld háborút *akar*. Hát megkapja.

– De miért akar háborút, mi? Miért köti meg a kezünket? A mi egész gazdaságpolitikánk az elmúlt hónapban teljes egészében a háború nélküli megoldást szorgalmazta.

Mindezt ugyan magának mondta, de a fia a végső érveléssel válaszolt neki:

– Nem érdekel, miért akarnak háborút. Most *megkapják*, és szét fogjuk lapítani őket.

Maynard visszatért a Gyűlésre, de mihelyt meghallotta a küldöttek duruzsolását, az jutott eszébe, hogy idén valószínűleg nem vet teresztriális lucernát. Csak a tejet sajnálta. Valójában úgy érezte, hogy már a marhahús íze sem az igazi...

A szavazásra reggel felé került sor. Az Aurora hadat üzent. Hajnalra az Aurora-blokk tagjai is csatlakoztak.

A történelemtankönyvek később úgy említették, mint a Három Hetes Háborút. Az első héten az Aurora megszállta a Plútón túli aszteroidák övezetét, és a harmadik héten a földi haderő nagy része már meg is semmisült a Szaturnusz pályáján belül lezajlott csatában, amelyben az ellenség hadereje alig negyede volt a földiének.

A Külső Világok hadüzenetei ezután úgy követték egymást, mint a tűzijáték petárdáinak pukkanásai. A huszonegyedik nap befejezte előtt két órával a Föld kapitulált.

A béketárgyalásokat a Külső Világokon folytatták le. A Föld hozzászólásait csak jelképesen hallgatták meg. A békefeltételek olyannyira szokatlanok, mondhatni különösek voltak, s oly megalázó áradatban zúdultak a földiekre, hogy azok székükben és dühükben szólni sem tudtak ellenük.

Az esemény legjobb kommentárja két nappal a történetek után hangzott el az Aurora televízió hálózatán. Íme egy részlet belőle:

„...Nincs a Földön és a Földben semmi, amire nekünk, a Külső Világok lakóinak szükségünk volna. Minden, ami valaha is értékes volt, azt az őseink már felélték.

Bennünket a Föld Anya gyermekének tartanak, de ez nem igaz, mert mi annak a Föld Anyának a leszármazottai vagyunk, aki már nem létezik, azé az Anyáé, akit magunkkal hoztunk a szívünkben. A mai Föld legfeljebb unokatestvérünk lehet. Nem több.

Kellenek-e nekünk a Föld javai? Miért kellenének, amikor nincsenek is? Tudjuk-e alkalmazni a technikáját, a tudományát? De hiszen ők vannak rászorulva a miénkre! Tudjuk-e hasznosítani a munkaerejüket? Tizen nem érnek fel egy robottal! Hát a felettük való uralom kétes dicsőségére szükségünk van-e? Ilyesfajta dicsőség nem létezik. Mint tehetetlen és inkompetens őseink, csak púpot jelentenének a hátunkon. Csak felélnék az élelmünket, tönkretennék a munkánkat és lehetetlenné tennék az adminisztratív rendszerünket.

Egyszóval semmit sem tudnak nekünk nyújtani, csupán a velük foglalkozó gondolataink felszabaduló helyét. Semmitől nem tudnak megszabadítani bennünket, legfeljebb saját maguktól. Semmi mással nem tudnak a hasznunkra lenni, mint a hiányukkal.

Ez az oka annak, hogy a békefeltételeket úgy fogalmaztuk meg, ahogyan. Nem akarjuk bántani őket, ezért meghagytuk nekik a naprendszerüket. Éljenek ott békében. Alakítsák a sorsukat a maguk módján, mi még a jelenlétünkkel sem zavarjuk meg őket ebben. De cserébe békét akarunk. Ezért nincs szükségünk az *ő jelenlétükre*. Ennek érdekében Külső Világ-beli őrállatot szervezünk a rendszerük határvidékén, őrbázisokat állítunk fel a legbelső aszteroidákon, hogy biztosak legyünk felőle, nem akarnak betörni a mi területünkre.

Nem építünk ki velük kereskedelmet, diplomáciai kapcsolatot, nem utazunk oda és nem kommunikálunk velük. Kerítéssel vesszük körbe őket, rácsot húzunk elébük, és hermetikusan elszigeteljük őket. Idekint pedig új univerzumot hozunk létre, másodszor is megteremtjük az Embert, a magasabbrendű Embert...

Azt kérdezték: Mi lesz a Föld sorsa? Azt válaszoltuk: Ez a Föld problémája. A túlnépesedést ellenőrizni lehet. A természeti kincseket ésszerűen is ki lehet aknázni. A gazdasági rendszereket felül lehet vizsgálni. Mi tudjuk, hiszen mi is azt tesszük. Ha ők nem teszik, jussanak a dinoszauruszok sorsára, akkor majd lesz elegendő hely.

Teremtsenek maguknak helyet, ne csak folyton követeljék azt!”

Így aztán lassan egy áthatolhatatlan függöny ereszkedett a Naprendszerre. A csillagok a Föld egén megint csak csillagok maradtak, ahogyan azok voltak a régmúlt időkben is, amikor még nem épült meg az első hajó, amely át tudott hatolni a fénysebesség barikádján.

A kormány, amely kirobbantotta a háborút, lemondott, de nem akadt senki, aki a helyébe lépett volna. A törvényhozás *pro tem* Luiz Morenót – a volt nagykövetet, a volt tárca nélküli minisztert – választotta meg elnöknek, s a Föld túl kába volt még ahhoz, hogy a döntést akár elfogadja, akár tiltakozzon ellene. Mindenestre mindenki megkönnyebbült, hogy akadt egy ember, aki elvállalja egy bebörtönzött világ kormányzásának feladatát.

Csak nagyon kevesen vették észre, hogy milyen ördögien számító terv eredménye volt ez, s hogy Moreno mivel találta magát szembe az elnöki székben.

Ernest Keilin tanácstalanul jelentette ki a televízió képernyőjén:

– Most magunkra maradtunk. Számunkra nincs többé univerzum, nincs többé múlt – csak a jövő, és a Föld maradt nekünk.

Aznap este még egyszer hallott Luiz Morenóról, és még hajnal előtt távozott a fővárosból.

Luiz Moreno személye nem illett bele a szigorúan hivatalos elnöki palotába. Szenvedett a hidegtől, és beszéd közben folyton tüszögött.

Keilin oly ellenszenvvel tekintett rá, hogy attól még maga is megrémült; oly perzselő gyűlölettel, amitől ökölbe szorult a keze. Nem lett volna szabad idejönnie – de végül is a parancs egyértelmű volt. Ha nem jön önként, hozzák.

Az újdonsült elnök metsző pillantást vetett rá:

– Változtatnia kellene a velem szemben tanúsított magatartásán, Keilin. Tudom, hogy a Föld egyik sírásójának tart – ugye, ezt a kifejezést használta az elmúlt éjjel? – de azért hallgasson rám figyelmesen néhány percig. Pillanatnyilag, elfojtott indulatával aligha hallja, amit mondok.

– Meg fogom hallani, amit kell, Elnök Úr.

– Nos, ez legalább rokonszenves megnyilvánulás volt. Reményt keltő. Mit gondol, felveszik a beszélgetésünket?

Keilin csak a szemöldökét vonta fel. Moreno azt mondta:

– Nem veszik fel. Teljesen egyedül vagyunk. Egyedül *kell* lennünk, különben hogy mondhatnám el önnek bizalmasan, hogy mindezt az ön kedvéért rendeztük így, lévén hogy a tervezett alkotmány értelmében ön lesz az új elnök. Na, most meg mi a baj?

Látván Keilin sápadt és meghökkent ábrázatát, elmosolyodott.

– Ó, látom nem hisz nekem. Még nem tudja felfogni. Nos, egy óra múlva mindent érteni fog.

– Én, mint leendő elnök? – Keilinnel erőfeszítésére került, hogy rekedt hangon kimondott szavai érthetőek maradjanak. Azután valamivel halkabban hozzátette: – Maga megőrült.

– Nem. Én ugyan nem. Inkább azok odakint. A Külső Világokon. – Moreno hangja egyszeriben olyan ridegen harsant, a szeme, az arc kifejezése oly metszővé vált, hogy az ember még arról is elfeledkezett, hogy ő valójában egy kis majom, aki állandó meghűléssel kínlódik. Ráncos, lapos homlokát nem is számítva. Kopaszodó fejről és alkalmatlan öltözkészéről nem is beszélve. Az ember csak átható tekintetére és metsző hangjára figyel. Azt veszi csak észre.

Keilin szék után tapogatózott, miközben Moreno egyre hevesebben kezdett beszélni.

– Igen – mondta –, azok odakint a Csillagok között. Az istenszerű lények. Az állítólagos szuperemberek. Az erős és szemrevaló mester-faj. *Mind megőrültek*. De ezt itt a Földön csak mi tudjuk.

Nézzé, már hallott a Pacific-tervről. Tudom, hogy hallott. Egyszer már beszélt róla Cellioninak, és mi azt mondtuk, hogy nem igaz. Csakhogy igaz. Már szinte egyetlen része sem titok. Lényegében az egyetlen titok az, hogy már semmi sem titok belőle.

Maga nem ostoba, Keilin. Csak nem képes abbahagyni a munkát. És most még nyomon van. Érti a lényegét. Miről beszélt akkor, amikor az interjút készítette velem? Valamit a Külső Világoknak a Föld irányában tanúsított magatartásáról, ami a stabilitás egyik gyenge pontja. Ugye, erről beszélt? Vagy valami ilyesmiről? Akkor hát rendben van... jó! Akkoriban már ismerte

a Pacific-terv egyharmadát, ami lényegében akkor sem volt már titok, ugye?

Tegye fel magában a kérdést, Keilin: mi jellemezte egy tipikus aurorai viselkedésmódját egy tipikus földivel szemben? A felsőbbrendűségi érzés? Feltételezem, ez volt az első gondolata. De árulja el, Keilin, ha ők *tényleg* felsőbbrendűnek érzik magukat, ha valóban azok, akkor kell-e erre folyton felhívni a figyelmet? Miféle felsőbbrendű lény az, aki folyton a „majomember”, „alsóbb faj”, „földi fél-állat” kifejezéseket hajtogatja? Ez nem a higgadt felsőbbrendű megnyilvánulás jellemzője. Ki veszteget becsmérlő jelzőket holmi férgekre? Nem, itt egészen másról van szó.

Vagy közelítsük meg a dolgot más oldalról. A Külső Világokról jött turisták vajon miért szállnak meg kizárólag speciális szállodákban, miért utaznak csak különleges, zárt felszíni járműveken, és miért kerülnek olyan kínosan a helybeliekkel való találkozást? A szennyeződéstől félnek? Akkor különös, hogy elfogyasztják az ételeinket, isszák a borainkat és szívják a dohányunkat.

Nézzé Keilin, a Külső Világokon nincsenek pszichiáterek. A „szupermenek” – úgy mondják – nagyon jól képzettek. Itt a Földön viszont a mondás szerint több a pszichiáter, mint a vízvezetékyszerelő, mégis hiány van belőlük. Így aztán mi vagyunk azok, és nem ők, akik tudjuk az igazságot a Külső Világok felsőbbrendűségi komplexusával kapcsolatban; akik tudjuk, hogy az nem másnak, mint a *bűntudatuknak* a megnyilvánulása.

Nem gondolja, hogy ez az igazság? A fejét rázza, mint aki nem ért egyet. Hát nem látja, hogy egy maréknyi ember, aki az egész Galaxist bitorolja, miközben emberek billiói éheznek, tudat alatt bűnösnek *kell* érezze magát, mindegy, hogy miért? Nem látja, hogy mivel nem hajlandók megosztani velünk a teret, az a kézenfekvő számukra, hogy a földlakókat alsóbbrendűeknek titulálják, akik nem vágyódnak a Galaxis után, s arról próbálják meggyőzni magukat, hogy ők odakint egy új emberfajt fognak megteremteni, miközben mi, a régi faj pusztulásra ítélt egyedei, a természet törvényei értelmében ki fogunk veszni, mint a dinoszauruszok?

Ó, bárcsak sikerülne meggyőzni magukat minderről, akkor csak felsőbbrendűek maradnának, és nem egyben bűnös lelkek is. Csakhogy ez nem fog sikerülni; és soha nem is sikerülhet.

Ahhoz folytonos támaszra volna szükségük: folytonos ismételtetésre, állandó megerősítésre. És még az sem volna teljességgel meggyőző.

A legjobb volna, ha úgy tennének, mintha a Föld és lakossága egyáltalán nem létezne. És ha a Földre látogat, ne vegyen tudomást az emberekről, mert azok kényelmetlenséget okoznának azzal, hogy nem látszanak eléggé felsőbbrendűnek. Sokkal inkább nyomorultnak. Vagy ami még rosszabb, még intelligensnek sem tűnnek – mint ahogyan én is, az Aurorán.

Olykor felbukkan egy külső világbeli, mint amilyen Moreanu is, aki felismeri a lényegét, és nem hezitál azt hangosan kimondani. Moreanu arról beszélt, hogy a Külső Világok mi mindennel tartoznak a Földnek – és ezért veszélyes volt a számunkra. Mert ha a többiek hallgatnak rá, és felajánlják, hogy segítséget nyújtanak a Földnek, bűnézetük ettől kielégülést nyer anélkül, hogy bármily módon segítettek volna a Földnek. Moreanut tehát cselszövéssel eltávolítottuk, hogy nyitva maradjon az út a hajlíthatatlanok előtt, akik képtelenek ilyesmi elkövetésére, ennél fogva cselekedeteik előre megjósolhatóak, mi több, irányíthatóak.

Elég, ha egy arrogáns jegyzéket küldünk nekik, s ők máris egy haszontalan embargóval válaszolnak rá, ami ideális ok a háborúra. És már csak gyorsan el kell veszíteni a háborút, s a zavaró szuperemberek máris el vannak szigetelve. Se kommunikáció, se kontaktus. Nem létezünk többé, hogy zavarjuk a köreiket. Hát nem egyszerű? Csodálatosan működik, nem?

Keilin végre szóhoz jutott, mert Moreno egy pillanatra elhallgatott:

– Azt akarja mondani, hogy mindezt eltervezte? Maga előre megfontoltan háborút szított azzal a céllal, hogy elszigetelje a Földet a Galaxistól? Azért küldte az embereit a biztos halálba, hogy vereséget szenvedjenek? Maga, maga egy szörnyeteg... egy...

– Nyugodjon meg – ráncolta a homlokát Moreno. – Ez nem olyan egyszerű, ahogy ön gondolja, és én nem vagyok szörnyeteg. Gondolja, hogy olyan könnyű háborút szítani? A gondolatot megfontoltan, célratörően kell ébreszteni, majd táplálni. Ha mi tesszük meg az első lépést, ha mi vagyunk az agresszorok, ha mi követjük el az első hibát – nos, akkor a Külső Világ megszáll, és a sárba tapos minket. Tudja, ha *mi* követünk el bűnt *velük* szemben, akkor nincs bűntudatuk. Vagy ha elhúzódik a háború, netán

komoly veszteséget szenvedünk, szégyenérzetük akkor is szétfoszlik.

De mi nem tettünk semmi ilyesmit. Mi csak bebörtönöztük az aurorai csempészeket, ahhoz pedig nyilvánvaló jogunk volt. Pusztán azért kellett hadba szállniuk, hogy megőrizhessék felsőbbrendűségüket, ami megóvhatja őket a bűntudat rémétől. És mi gyorsan veszítettünk. Egyetlen aurorai sem halt meg. A bűntudat elmélyült, és a békeegyezményben teljesedett ki, ahogyan azt a pszichiátereink megjósolták.

Ami pedig az emberek halálba való küldését illeti, ez minden háború velejárója – és szükséges. Szükség volt arra, hogy megvívjunk egy csatát, és természetesen voltak veszteségeink.

– De miért? – vágott közbe Keilin vadul. – Miért? *Miért?* Mitől van értelme ennek az egész zagyvaságnak? Mit nyertünk vele? Mit fogunk nyerni a mostani helyzetből?

– Nyerni, ember? Azt kérdezi, mit nyertünk? Hát az univerzumot. Mi fogott vissza bennünket olyan sokáig? *Maga* tudja, mire volt szüksége a Földnek az elmúlt évszázadokban. Hiszen egy alkalommal éppen *maga* beszélt róla Cellioninak. Pozitron robotokra és atomenergiára van szükségünk. A kemikáliák visszaszorítására és a születések szabályozására. Most már mi akadályozza ennek? Legfeljebb az évszázados beidegződés, mely szerint a robotok megfosztják az embert a munkától, hogy a születésszabályozás nem más, mint a meg nem született gyermekek meggyilkolása, és így tovább. És a legrosszabb: hogy volt lehetőség az emigrációra, ami mindig is a biztonsági szerep feladatát töltötte be.

Most már nem tudunk emigrálni. Helyhez vagyunk kötve. Ennél is rosszabb, hogy megalázó vereséget szenvedtünk egy maroknyi embertől, akik szégyenteljes békeszerződést erőltettek ránk. És melyik földlakó nem kiált tudat alatt bosszúért. Az önbecsülés folyton elégtételt fog követelni.

És ez a Pacific-terv második harmada: a bosszú-motívum felismerése. Ilyen egyszerű.

Honnan tudjuk, hogy valóban ez a helyzet? Nos, a történelemkönyvekben mindez számtalanszor le van írva. Győzz le egy nemzetet, de ne tedd tönkre teljesen, s egy vagy két generáció múlva erősebb lesz, mint valaha. Miért? Mert a megfeszített bosszúért kiált, amit pusztító hódítással nem lehet felszítani.

Gondolkodjon! Róma első ízben könnyedén legyőzte Karthágót, de másodszor majdnem rajtavesztett. Napóleonnak egyre

nehezebb dolga lett, valahányszor legyőzött egy európai koalíciót, mígnem nyolcadszorra csúfos vereséget szenvedett. Vilmost, a középkori németet négy évig tartott legyőzni, és hat évig a nála jóval veszélyesebb utódját, Hitlert.

Hát erről van szó! A Földnek mostanáig a nagyobb komfort és a boldogulás érdekében folyton változtatnia kellett az életmódján. És az ilyen lényegtelen dolgok mindig várhattak. Most viszont a bosszú miatt kell változtatni, az pedig nem várhat. Én pedig saját magáért akarom a változást.

Csakhogy – én nem vagyok vezető típus. Megszégyenültem az elmúlt évek eseményei során, s ez így marad, amíg a csontjaim el nem porladnak. A Föld majd azután tudja csak meg az igazságot. De maga... *maga*, meg a hasonlók mindig is a modernizálásért küzdöttek. *Maga* lesz a vezető. A változás lehet, hogy száz évig is eltart. Az emberek még meg nem született unokái fogják csak látni az eredményt. Mi legalább a kezdeteit láttuk...

– Miről beszél?

Keilint összezavarta ez az álom. Mintha távoli ködön át látná az újjászületett Földet. De a változás túlságosan extrém. Most még nem lehet megvalósítani. Megrázta a fejét.

– Feltéve, hogy igaz, amit mond, miből gondolja, hogy a Külső Világok megengednek ilyen változásokat? Biztos vagyok benne, hogy figyelni fognak, és amint észreveszik a növekvő veszélyt, útját állják. Ehhez mit szól?

Moreno hátravetette a fejét, és hangtalanul nevetett:

– Csakhogy még ott van a Pacific-terv harmadik harmada, az az ironikus, körmönfont harmadik...

A külső világbeliek az embereket egy nagy faj szubhumán szemétiének tartják. De *mi a Föld* emberei vagyunk. Tudja, mit jelent ez? Hogy azon a bolygón élünk immár évbiliók óta, amelyen kifejlődtünk. Nincs az embernek egyetlen mikroszkopikus morzsája sem, aminek ne lenne köze a Föld fizikai struktúrájához, a rajta élő élőlények biológiai arculatához, vagy a különféle társadalmak szociológiai felépítéséhez.

Az Ember jelenlegi formájában egyetlen bolygó sem helyettesíthetné számára a Földet.

A Külső Világokon az emberek úgy léteznek, ahogyan, mert a Földnek csupán egy kis töredékét vitték magukkal. Termőföldet vittek oda; növényeket; állatokat; embereket. És mesterséges földi környezetet hoztak létre maguk körül ott, ahol a talaj a

számukra szükséges kobaltot, cinket és rezet tartalmazza. És vittek magukkal baktériumokat és algákat is, hogy a kellő mértékben jussanak hozzá a szükséges nyomelemekhez.

És ezt az állapotot folyamatos importtal tudják fenntartani – úgy mondják, luxus-importtal. Mégpedig a Földről.

És a Külső Világokon semmire nem jutnak a földi termőfölddel, mert az előbb-utóbb keveredik a helyi talajjal, a talajbaktériumok pedig megfertőződnek a helyiekkel. Mindehhez hozzájárul az idegen klíma, a másfajta sugárzás. A földi baktérium elpusztul vagy átalakul. Megváltozik a növények élete. És az állatoké is.

No nem nagy mértékben. Nem válnak mérgezővé, vagy nem tűnik el belőlük a tápanyag végérvényesen. De a Külső Világokon élők máris panaszkodnak, hogy hiányzik az a komponens, ami a növények „ízét” adja, ami bizony elengedhetetlen tulajdonság. Eddig ment el a dolog.

De mehet még tovább. Tudja azt például, hogy az Aurorán élő baktériumfajoknak mintegy fele hidrokarbon helyett fluorkarbon alapú protoplazmával rendelkezik? El tudja képzelni egy ilyen környezet alapvető idegenségét?

Nos, immár két évtizede, hogy a Föld bakteriológusai és fiziológusai tanulmányozzák a Külső Világok különféle életformáit – ez a Pacific-terv egyetlen igazán titkos része. És az átültetett teresztriális élet sejt alatti szinten máris változásokat mutat. *Még az Ember is!*

És ebben rejlik az ironia. A külső világbeliek a maguk rideg rasszizmusával és hajlíthatatlan genetikai politikájukkal folyamatosan kiirtják maguk közül azokat, akik a normától eltérő módon alkalmazkodnak respektált bolygójukhoz. Ennek eredményeképpen egy olyan „egészséges” emberfajt tartanak fenn, amely a teresztriális kémiára épül, nem az ottanira.

De most, hogy a Földet elszigetelték maguktól, és innen egy grammnyi termőföld sem jut el hozzájuk, a változások halmozódni fognak. Megjelennek a betegségek, a halandóság növekszik, a gyermekek abnormitása állandóvá válik...

– És akkor mi van? – kérdezte Keilin hirtelen felpillantva.

– És akkor mi van? Nos, ők fizikátudósok – az olyan alsóbbrendű tudományt, mint amilyen a biológia, meghagyták nekünk. Nem lesznek képesek feladni felsőbbrendűségüket, és emberi tökéletességük önkényes állandóját. Nem fogják észrevenni a változást, csak amikor már túl későn lesz. Nem minden mutáció látható szemmel. Valóságos forradalom söpör majd végig a Kül-

ső Világok szokásvilágán. Egy évszázados fizikai és szociális zűrzavar vár rájuk, ami megakadályoz számukra mindennemű kapcsolatfelvételt velünk.

Nekünk pedig marad az újjáépítés, az újraéledés évszázada, aminek elmúltával újból szembenézhetünk a Galaxissal, amely vagy elpusztul, vagy átalakul addigra. Az első esetben felépítjük a második Galaktikus Birodalmat, de sokkal bölcsebben, nagyobb tudás birtokában, mint ahogyan azt első ízben tettük; az egész az erős és modern Földre fog támaszkodni.

A második esetben szembetaláljuk magunkat húsz, harminc, esetleg mind az ötven Külső Világgal, amelyek mindegyikén az Ember különféle fajai élnek. Ötven humanoid faj már nem fog ellenünk szövetkezni. Mindegyikük a maga módján alkalmazkodik a saját világához, s mindegyikükben kialakul a hajlam a Föld atavista szeretetére: addigra már elismerik, mint igazi Anyát.

És a rasszizmus is meghal, mert a változatos fajok az Embeliség jellegét erősítik, nem az egységes fajokét. Mindegyik emberfajnak kialakul a saját gondolkodásmódja, amibe a másik nem szólhat bele. És új világokat is meghódítanak, ahol újabb változatok alakulhatnak ki. Végezetül ennek az intellektuális keveréknek az élén a Föld Anya nem egyszerűen egy Terresztriális, de egy *Galaktikus* Birodalomnak ad életet.

Keilin elcsodálkozott.

– Ezt ilyen bizonyossággal ki meri jelenteni?

– Semmi sem *igazán* biztos; de a Föld legjobb elméi mind megegyeznek ebben. Természetesen lehetnek akadályok az úton, de azoknak az elmozdítása már unokáink nagy kalandja lesz. A *mi* kalandunk pedig maga a kezdet. Csatlakozzon hozzánk, Keilin.

És Keilin lassan hinni kezdte, hogy Moreno egyáltalán nem szörnyeteg...

Mother Earth
Astounding Science Fiction, 1949 május

Tartalom

A hivatás (*Kiss Marianne*) 5

Halálos ítélet (*Nemes Ernő*) 65

Zsákutca (*Nemes Ernő*) 84

Nincs kapcsolat (*Nemes Ernő*) 110

A Fekete Királynő versenye (*Nemes Ernő*) 130

Föld Anya (*Nemes Ernő*) 156

